

Voorlopige agenda van de commissie Beheer en Verkeer van 12 februari 2014

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Beheer en Verkeer

Datum: woensdag 12 februari 2014
Aanvang: 20:00 uur
Locatie: Oude raadzaal
Voorzitter: dhr. J.P.A. van Rooij
Griffier: dhr. W.T. Meijer t.(050) 367 77 26; wolbert.meijer@groningen.nl

Opening

Bijlage - Uitnodigingsbrief (pdf)

A Algemeen deel

A1. Opening en mededelingen

A2. Vaststelling agenda

A3. Afspraken en planning

- a. Besluitenlijst commissie 22 januari 2014
Bijlage - Besluitenlijst 22 januari (pdf)
- b. Besluitenlijst raad 29 januari 2014
Bijlage - Besluitenlijst raad 29 januari 2014 (pdf)
- c. Lange Termijn Agenda
Bijlage - LTA februari 2014 (pdf)
- d. Lijst initiatiefvoorstellen en moties
Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld (pdf)
Bijlage - IM lijst februari 2014, niet afgehandeld (pdf)

A4. Conformstukken

- a. Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor de bijbehorende investeringskosten
(raadsvoorstel 24 januari 2014)
Raadsvoorstel - Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor de bijbehorende investeringskosten (pdf)
- b. The Passion; budgetaanvraag
(raadsvoorstel 28 januari 2014, zie ook collegebrief 23 januari 2014)

[Raadsvoorstel - Budgetaanvraag the Passion in Groningen](#) (pdf)
[Collegebrief - The Passion in Groningen](#) (pdf)

- c. Deelneming WarmteStad Holding BV
(raadsvoorstel 31 januari 2014)
[Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV](#) (pdf)
[Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case \(excel juni 2013\) WKO Europapark \(2\)](#) (pdf)

A5. Rondvraag

B Inhoudelijk deel

- B1. Bomenstructuurvisie "Sterke Stammen"
(raadsvoorstel 24 januari 2014)
[Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen](#) (pdf)
[Ingekomen stukken - Kraneweg nav Sterke Stammen](#) (pdf)
[Bijlage - Uittreksel verslag BV 9 okt 13 - tussendocument bomenstructuurvisie](#) (pdf)
- B2. "De eerlijke brommer" - scooterbeleid in Groningen
(initiatiefvoorstel GroenLinks en PvdA 24 januari 2014)
[Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA](#) (pdf)
- B3. Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg
(collegebrief 20 december 2013)
[Collegebrief - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg](#) (pdf)
[Ingekomen stukken - Bewoners Badstratenbuurt](#) (pdf)
[Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 1](#) (pdf)
[Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 2](#) (pdf)
[Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 3-1](#) (pdf)
[Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 4](#) (pdf)
[Bijlage - 2014-02-10 Brief van Fietsersbond over ondertunneling Paterwoldseweg](#) (pdf)
- B4. Inpassing nieuwe Zuidelijke Ringweg
(beantwoording schriftelijke vragen GroenLinks 29 november 2013)
[Vraag aan het College - Beantwoording vragen art 42 RvO van GroenLinks over inpassing nieuwe zuidelijke ringweg](#) (pdf)
[Collegebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid](#) (pdf)
[Bijlage - GroenLinks bespreekpunten B&V 11 februari 2014](#) (pdf)

commissie Beheer en Verkeer - woensdag 12 februari 2014

- B5.** Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen en Drenthe
(collegebrief 22 november 2013)
stond nog open van december
**Collegebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen
Drenthe** (pdf)

C Huishoudelijk deel

- C1.** Ingekomen stukken
Ingekomen stukken februari (pdf)
- C2.** Vaststelling verslag 22 januari 2014
Verslag 22 januari (pdf)

Sluiting

Bij de inhoudelijke agendapunten onder A en B kunnen burgers gebruik maken van het inspreekrecht. Men krijgt daarvoor maximaal drie minuten. De totale inspreek-tijd per vergadering is maximaal een kwartier. Insprekers dienen zich minimaal 24 uur voor de vergadering aan te melden bij de commissiegriffier. De agenda's zijn onder voorbehoud. De definitieve agenda's worden in de vergadering vastgesteld.

Bijlage - Uitnodigingsbrief

Onderwerp Uitnodiging commissievergadering 12 februari a.s.

Leden raadscommissie B&V

Telefoon (050) 367 77 26	Bijlage(n)	Ons kenmerk
Datum 31 jan. '14	Uw brief van	Uw kenmerk

Geachte commissieleden,

Namens uw voorzitter, de heer J.P.A. van Rooij, nodig ik u uit voor de vergadering van de raadscommissie Beheer en Verkeer op woensdag 12 februari 2014 om 20.00 uur in de Oude Raadzaal op het Stadhuis.

Afspraken en planning

De toezeggingen uit commissie en raad van januari kunnen verwerkt worden in de LTA.

Op de LTA en de IM-lijst vindt u in blauw (o.m.) de voorstellen om punten af te voeren als zijnde afgehandeld.

NB: wij hebben als griffie een paar wijzigingen in de opzet van de LTA aangebracht. De kolommen 'vraag aan de raad' en 'programmanummer' hebben we verwijderd omdat die o.i. weinig toevoegden en ook weinig werden gebruikt. Ook met de kleurtjes gaan we wat anders werken. Rood is niet langer een verwijzing naar de strategisch-politieke agenda i.c.m. een raadsbehandelplan (is nauwelijks van de grond gekomen), maar geeft nu aan dat dit item naar verwachting een bespreekpunt wordt. De gele arcering bij grote kadernota's hebben we geschrapt, werd nauwelijks gebruikt en was ook wel erg opzichtig. Blauw geeft zoals de laatste tijd al gebruikelijk aan welke wijzigingen er zijn t.o.v. de vorige maand.

Conformstukken

U wordt voorgesteld een nieuw parkeervergunningensysteem aan te schaffen, omdat het huidige systeem niet meer wordt ondersteund door de leverancier. Wij gaan er vanuit dat dit geen discussie oplevert.

Bijlage - Uitnodigingsbrief

Bladzijde 2 van 3
Onderwerp

De budgetaanvraag voor The Passion verdient eigenlijk – gezien de omvang en uitstraling van het project - een plek op de discussielijst. Gelet op de overvolle agenda moesten we echter keuzes maken en hebben we toch gekozen voor de conformlijst, omdat we hierover uiteindelijk weinig verschil van inzicht verwachten. De voorzitter geeft u echter alle ruimte om een paar zinnen aan dit voorstel te wijden.

Met betrekking tot de deelneming aan het op te richten warmtebedrijf WarmteStad Holding BV – een concept-collegebesluit – wordt u in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen in te dienen. Omdat wij niet verwachten dat daar veel gebruik van zal worden gemaakt – en dat ook het verzoek om een bestemmingsreserve in te stellen op weinig tegenspraak hoeft te rekenen – hebben wij vooralsnog voor de conformlijst gekozen. **Verzoek om wensen en bedenkingen (en/of verzoek om bespreking) uiterlijk vrijdag 7 februari aan te geven bij ondergetekende.**

NB de geheime financiële bijlage treft u achter inlogcode aan.

Sterke Stammen

In uw vergadering van 9 oktober jl. hebt u gesproken over een tussendocument op weg naar een nieuwe bomenstructuurvisie. Het verslag daarvan is aan de agenda gehangen. De definitieve visie ligt nu voor, met een uitgebreid inspraakverslag. Een ingekomen brief van de bewoners Kraneweg heb ik ook (maar dan achter inlog) aan de agenda gehangen.

Eerlijke brommers

De fracties van GroenLinks en de Partij van de Arbeid hebben een initiatiefvoorstel geschreven dat beoogt te komen tot een scooterbeleid voor de gemeente Groningen. Ze hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan een preadvies van het college. Daarom kan het direct in de commissie worden geagendeerd.

Zoals u weet gelden voor de bespreking van initiatiefvoorstellen alternatieve spreek(tijd)regels: eerst komen de niet-indienende fracties aan het woord, vervolgens het college (dat zoveel spreek(tijd) krijgt als er gemiddeld door de fracties is gebruikt) en tenslotte de indienende fracties (die een derde van de totaal gebruikte spreek(tijd) voor dit onderwerp krijgen, die wordt afgetrokken van de totale spreek(tijd) van het college).

Tunnel Paterswoldseweg

In de vorige commissievergadering is afgesproken dat er een bijeenkomst over de ondertunneling van de Paterswoldseweg zou worden belegd voor commissie en omwonenden. Inmiddels hebben veel fracties zelf al een ontmoeting met omwonenden hierover gehad, en zij zijn gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat openbare bespreking van dit onderwerp in de raadscommissie wenselijk is. De bewoners willen graag dat de fracties zich over dit onderwerp uitspreken. De fracties

Bijlage - Uitnodigingsbrief

Bladzijde 3 van 3
Onderwerp

willen graag de reactie van het college vernemen op de bezwaren van de omwonenden. Ook de vraag of de alternatieven die bewoners hebben aangedragen zouden moeten worden doorgerekend kan aan de orde komen. Een ingekomen brief van de Badstratenbuurt is (achter inlog) aan de agenda gehangen.

De beoogde informele sessie waarover eerder is gesproken kan uiteraard – als u dat wenst – daarnaast nog gewoon doorgaan. Vooralsnog lukte het echter niet om daar een geschikte datum voor te vinden, daarom leek het ons goed om eerst dit debat af te wachten, en dan verder te zien.

Zuidelijke Ringweg

GroenLinks heeft verzocht om agendering van de beantwoording van hun schriftelijke vragen over de inpassing van de nieuwe Zuidelijke Ringweg (november 2013). De antwoorden laten wat de fractie betreft te wensen over, men hoort graag wat de rest van de commissie daarvan vindt. Het betreft met name de vraag over de luchtkwaliteit. De fractie is verzocht om zo spoedig mogelijk met bespreekpunten te komen.

Financiële situatie OV-bureau

De collegebrief over dit onderwerp (uit november jl.) stond aanvankelijk geagendeerd voor uw vergadering van december, maar is toen doorgeschoven naar januari. In januari is echter verzuimd hem op de agenda te zetten, daarom doen we dat nu alsnog. Daarbij tekenen we wel aan dat het onderwerp wellicht reeds aan de orde is geweest tijdens de OV-sessie van 19 december (dat wordt nl. in de brief aangekondigd, maar zowel uw voorzitter als griffier waren hierbij niet aanwezig). Daarnaast wordt de begroting van het OV-bureau aangekondigd voor april a.s., dus dan zou het onderwerp nog uitgebreid terug kunnen komen. Daarom hebben we dit punt nu aan het eind van de agenda geplaatst.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Wolbert Meijer
Raadsadviseur

Bijlage - Besluitenlijst 22 januari

BESLUITENLIJST RAADSCOMMISSIEVERGADERING BEHEER EN VERKEER

Datum: 22 januari 2014
Plaats: Oude Raadzaal
Tijd: 16.30 – 19.00 uur

1. AGENDAPUNTEN VOOR DE RAAD

- Raadsvoorstel Verordening Afvalstoffenheffing en wijziging Nadere regels en besluiten
 - Conform naar raad 29 januari
- Raadsvoorstel Kredietaanvraag Basispakket Verkeersmanagement
 - Conform naar raad 29 januari
- Raadsvoorstel Onttrekking zuidelijk deel Scandinaviëweg aan het openbaar verkeer
 - Conform naar raad 29 januari
- Raadsvoorstel Kredietaanvraag 2014 vervangingsinvesteringen en aanvullend langcyclisch onderhoud van de openbare ruimte
 - Conform naar raad 29 januari
- Beantwoording schriftelijke vragen Ontsluiting Helperlinie 4-14
 - Als 1-minuutinterventie naar raad 29 januari
 - Stadspartij overweegt motie
- Collegebrief Strategisch evenementenbeleid en toekomstvisie op de Drafbaan + bespreking uitgangspunten i.c.m. Collegebrief Jaarkalender grote evenementen, Aanwijzingsbesluit burgemeester Beperkingen voor dance- en housefeesten en Beantwoording schriftelijke vragen Beperking en verkorting dance- en housefeesten
 - Ter discussie naar raad 29 januari
 - Bespreekpunten:
 - Burgemeestersbesluit dance- en housefeesten (Student & Stad)
 - Verhouding markt en evenementen (PvdA)
 - Uitgangspunten nieuw evenementenbeleid (GroenLinks)

2. TOEZEGGINGEN

- Wethouder Van Keulen
 - Zal commissie op de hoogte houden m.b.t. ontwikkelingen evt. afsluiting Herebrug voor verkeer (commissie wenst hierover t.z.t. met wethouder te spreken, m.n. ChristenUnie)

3. LTA, MOTIES/TOEZEGGINGEN, INGEKOMEN STUKKEN

- Besluitenlijsten
 - Openstaande toezeggingen verwerken in LTA.
- LTA/IM
 - Akkoord met voorstellen m.b.t. afvoeren van items
- Ingekomen stukken
 - Brief financieel perspectief OV per bus alsnog agenderen voor februari

4. VERSLAG(EN)

- Verslag 11 december jl. is conform vastgesteld

5. VERGADERINGEN, WERKBEZOEKEN E.D.

- N.v.t.

Bijlage - Besluitenlijst raad 29 januari 2014

BESLUITENLIJST GEMEENTERAAD GRONINGEN

Openbare raadsvergadering woensdag 29 januari 2014, aanvang 16.30 uur

Afwezig: weth. Visscher, dhr. Bolhuis, dhr. Prummel en dhr. Offerman.

	ONDERWERP + VOORSTEL	BESLUIT	MOTIES/AMENDEMENTEN/STEMMING
1.	Opening		
a.	Mededelingen en vaststelling agenda		
b.	Vaststelling notulen van 13 november, 27 november en 18 december 2013	vastgesteld	
2.	Benoemingen		
a.	Installatie van dhr. W. Maat tot tijdelijk lid van de gemeenteraad van Groningen (vervangt dhr. Offerman, Stadspartij).	geïnstalleerd	
3.	Interpellatiedebat		
	Verzoek tot interpellatie van PvdA, CDA en VVD over de effecten van de gaswinning voor de gemeente Groningen	De raad besluit om een expertmeeting te houden	Motie 1) van PvdA, D66, VVD, Chr.Unie, CDA, PvdD en GroenLinks, <i>Afhankelijkheid Groningen-aardgas</i> , wordt aangenomen (met algemene stemmen). Motie 2) van GroenLinks en PvdD, <i>Gaswinning en aardbevingen</i> , wordt verworpen (voor: GroenLinks, PvdD, Stadspartij, Chr.Unie, SP en CDA).
4.	Initiatiefvoorstellen		
a.	Initiatiefvoorstel van het CDA van 7 oktober 2013: Mantelzorgwoningen mogelijk maken + preadvies van het college	aangenomen	Voor: CDA, D66, Chr.Unie, S&S, VVD, Stadspartij en PvdD.
5.	Ingekomen stukken		
a.	Lijst van ingekomen collegebrieven.		Geen opmerkingen
b.	Lijst van ingekomen overige stukken.		Geen opmerkingen
6.	Conformstukken		
a.	Verlenging subsidie Voedselbank 2014(raadsvoorstel 22 november 2013, GR13.4047669)	aangenomen	
b.	Grondexploitaties Bessemoerstrook corporatieve herstructurering Paddepoel Zuid grijs groen en Paddepoel Zuidoost, inbreng en uitname (Raadsvoorstel 12	aangenomen	

Bijlage - Besluitenlijst raad 29 januari 2014

	december 2013, GR13.4082709)		
c.	Hernieuwde vaststelling bestemmingsplan Sontwegtracé (Raadsvoorstel 12 december 2013, GR4082713)	aangenomen	
d.	Vaststelling bestemmingsplan 'Aduard-Nieuwklap' (raadsvoorstel 28 november 2013, GR13.4060740)	aangenomen	
e.	Wijziging Afvalstoffenverordening en wijziging Nadere regels en besluiten (raadsvoorstel 5 december 2013, GR13.4071853)	aangenomen	
f.	Kredietaanvraag Basispakket Verkeersmanagement (raadsvoorstel 20 december 2013, GR13.4097672)	aangenomen	
g.	Onttrekking zuidelijk deel Scandinaviëweg aan het openbaar verkeer (raadsvoorstel 20 december 2013, GR13.4097674)	aangenomen	
h.	Wijziging Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van de gemeente Groningen (raadsvoorstel 5 december 2013, GR13.4071612)	aangenomen	
i.	Emancipatiebeleid 2014-2017 (raadsvoorstel 20 dec. 2013, GR13.4097675)	aangenomen	
j.	Nacalculatie uitbreiding Vensterschool Koorenspoor (locatie 'wijkpost', Korreweg 270) (raadsvoorstel 12 december 2013, GR13.4082711)	aangenomen	
k.	Actualisatie bouw- en grondexploitatie Grote Markt Oostzijde/Forum (raadsvoorstel 18 december 2013, GR13.4094285)	aangenomen	Tegen: Stadspartij en Partij voor de Dieren.
l.	Vaststellingsovereenkomst mediation Groningen-Tynaarlo (raadsvoorstel 7 januari 2014, GR13.4113400)	aangenomen	
m.	Ophalen investeringskredieten MIP 2014 (raadsvoorstel 18 december 2013, GR13.4094941)	aangenomen	

Bijlage - Besluitenlijst raad 29 januari 2014

n.	Kredietaanvraag 2014 vervangingsinvesteringen en aanvullend langcyclisch onderhoud van de openbare ruimte (raadsvoorstel 18 december 2013, GR13.4094940)	aangenomen	
o.	Met elkaar voor elkaar, naar een gebiedsgebonden aanpak van het sociaal domein (raadsvoorstel 20 december 2013, GR13.4097673)	aangenomen	
7.	1-minuut interventies		
a.	Ontsluiting Helperlinie 4-14 (vragen ex art. 42 RvO van de Stadspartij 7 november 2013, antwoorden 27 november 2013)	n.v.t.	<p><u>Toezegging weth. Van Keulen:</u> De bebording zal worden verbeterd, het college zal een bemiddelende rol vervullen en zal de raad schriftelijk op de hoogte houden.</p> <p>Motie 3 van de Stadspartij, <i>Ontsluiting Helperlinie</i>, wordt ingetrokken.</p>
b.	Dienstverlening Werk & Participatie (Collegebrief 12-12-2013)	n.v.t.	<p>Motie 4 van SP, GroenLinks, Chr.Unie en Stadspartij, <i>Schrappen introductieperiode</i>, wordt aangenomen (voor: SP, GroenLinks, Chr.Unie, Stadspartij, PvdA, CDA en PvdD).</p>
8.	Discussiestukken		
a.	Strategisch evenementenbeleid en toekomstvisie op de Drafbaan – bespreking uitgangspunten (collegebrief nog te ontvangen) + Jaarkalender grote evenementen (collegebrief 31 december 2013) + Beperkingen voor dance- en housefeesten (aanwijzingsbesluit burgemeester 17 december 2013) + Beperking en verkorting dance- en housefeesten (beantwoording schriftelijke vragen 15 januari 2014)	n.v.t.	<p>Motie 5 van S&S, D66 en GroenLinks, <i>Say YES to techNO</i>, wordt verworpen (voor: S&S, D66 en GroenLinks).</p> <p>Motie 6 van S&S, D66, GroenLinks en SP, <i>Strategisch Evenementenbeleid</i>, wordt aangenomen (voor: S&S, D66, GroenLinks, SP en VVD).</p> <p>Motie 7 van GroenLinks, PvdA, S&S, SP en D66, <i>Dance visie</i>, wordt aangenomen (voor: GroenLinks, PvdA, S&S, SP en D66).</p> <p>Motie 8 van GroenLinks, S&S, D66, SP, PvdA en Stadspartij, <i>locaties in kaart</i>, wordt aangenomen (voor: allen, minus CDA).</p> <p>Motie 9 van de PvdA, <i>Informeert de buurt</i>, wordt aangenomen (voor: allen, minus VVD)</p> <p>Motie 10 van de PvdA, <i>Ruimte voor de Warenmarkt</i>, wordt aangenomen (voor: gehele raad).</p> <p>Motie 11 van PvdD en GroenLinks, <i>Beleidsregel circussen zonder wilde dieren</i>, wordt verworpen (na hoofdelijke stemming: 13 voor, 24 tegen).</p>

Bijlage - Besluitenlijst raad 29 januari 2014

b.	<p>Kerntakendiscussie, met als doel: - politiek statement van de fracties richting verkiezingen - advies richting nieuwe raad</p> <p>Onderliggende stukken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • referentiekader van het college, • impressie van de expertmeeting, • collegebrief incl. presentatie 11/9/13, • verslag van de discussie in cie. F&V 18/9/13, • collegebrief Resultaten onderzoek naar innovatie-en besparingsmogelijkheden (benchmark), • de IPW doctrine: pleidooi voor een waardegedreven publieke zaak, • informatie over het regiemodel Amersfoort. 	n.v.t.	<p><u>Toezegging weth. Schroor:</u> Het college maakt op basis van de raadsdiscussie een koersdocument, gebruikmakend van de waardedriehoek overheid, markt en samenleving.</p> <p>Motie 12) van de SP, <i>Wethoudersnorm</i>, wordt ingetrokken.</p>
9.	Motie vreemd aan de orde van de dag		
	Motie 13) van de PvdA, (<i>Z</i>) <i>Onder stroom</i> .	aangenomen	Voor: PvdA, GroenLinks, Chr.Unie, PvdD en SP.
10.	Sluiting (22.40 uur)		

Bijlage - LTA februari 2014

Lange Termijn Agenda per 30-01-2014

J

maand/ kwartaal	nummer	die	onderwerp	vorm document	opmerkingen
20-nov-13	2012-12	B&V	Weth. Informeert raad als er zich aanbestedingsvoordeel voordoet mbt Sontwegbrug (zal dan worden ingezet voor duurzaamheids-aspecten)	brief	v. Keulen Onder voorbehoud van afronden aanbesteding.
20-nov-13	2013-129	B&V	Boomeffectanalyse Meedenpad	brief	v. Keulen afsprake LTA-overleg maart
11-dec-13	2013-477	B&V	Nadere info over gesprekken met studentenverenigingen inzake fietsenrekken bij sociëteiten	brief	v. Keulen zie motiebrief 3-10-13 bij motie Fietsenrekken voor studentensociëteiten. Ontvangen d.d. 30-1-14, voorstel: afvoeren.
PM	2014-117	B&V	na verloop van tijd (bijv. een jaar) zal gekeken worden of de in de verordening openbaar vaarwater opgenomen definitie van 'verwaarloosd schip' voldoende duidelijkheid biedt om mee te kunnen werken	n.v.t.	v. der Schaaf
PM	2013-471	B&V / R&W	Raad ontvangt z.s.m. rapport Prorail over Stationsgebied (B2/B3) als dat er is	brief	v. Keulen toezegging B&V 11-12-13
PM	2013-361	B&V	Raad zal tzt worden geïnformeerd over verkoop panden Eikenlaan (aan wie en voor hoeveel)	brief	v. Keulen n.a.v. cie. B&V 9-10-13
PM	2012-2	B&V	Zodra er verder nagedacht wordt over auto-ontsluiting over Oosterhamrikade of busbaan wordt suggestie 'afsluitbare dam' meegenomen in afweging	pm	Toezegging 15-05-2013
PM	2012-5	B&V	College komt terug op indicatoren DRIS en reistijden ring	brief	v. Keulen Toezegging 21-09-2012
PM	2013-304	B&V	Kabelbaan / Fly-over	brief	v. Keulen In motiebrief begroting geeft oude college nieuwe college in overweging raad te informeren over ontwikkeling bereikbaarheidsthermometer
PM	2014-116	B&V	Info over uitkomst onderzoek voorstellen- Kamminga m.b.t. Zuidelijke Ringweg	brief	v. Keulen afhankelijk van aanlevering door stichting Fly-over
PM	2014-38	B&V	Kostenuitwerking van geluid reducerende maatregelen om akoestisch gat te sluiten (Zuidelijke Ringweg)	brief	v. Keulen toez. B&V 1-10-13 en raad 8-10-13
PM	2014-39	B&V	Gevoelheidsanalyse voor 2040 m.b.t. Zuidelijke Ringweg	brief	v. Keulen toez. Raad 8-10-13
PM	2014-40	B&V	Als monitoring van experimenten parkeren (Stoker en Brander / Ciboga) leidt tot ingrijpen, wordt raad geïnformeerd	brief	v. Keulen toez. Raad 8-10-13
PM	2012-7	B&V	Regionale vervoersautoriteit	brief	v. Keulen toez. B&V 9-10-13
1e kw 14	2014-37	B&V	Kredietaanvraag Boerhaverotonde incl. resultaten verkeerskundig onderzoek	voorstel	v. Keulen toez. B&V 9-10-13

Legenda:

Blaauw=nieuw

Rood= verwacht discussiepunt in commissie

Bijlage - LTA februari 2014

Lange Termijn Agenda per 30-01-2014

J

maand/ kwartaal	nummer	die	onderwerp	vorm document	opmerkingen
1e kw 14	2013-436	B&V	Commissie ontvangt t.z.t. uitwerking visie op kinderboerderijen		toez. cie. 5-6-13. raad krijgt brief met tussenstand in jan/feb 2014
1e kw 14	2013-444	B&V	discussie warmtebedrijf		Seton
1e kw 14	2014-1	B&V	Geactualiseerd kader terrassen ikv Ruimte voor binnenstad	voorstel	v. Keulen
22-jan-14	2013-135	B&V	Afsluiting project Westrand	brief	Seton
22-jan-14	2014-57	B&V	Nadere informatie over gesprek met WerkPro n.a.v. motie Spitsrekken	brief	termijn meedeel in cie.5-6/13, cbrf volgt in januari zie motiebrief 28-11-13. weth. Kondigt brief aan (B&V 22-1-14)
12-feb-14	2014-119	B&V	evaluatie slimme route naar Zemike met suggesties voor verbeteringen en vervolgstappen	brief	v. Keulen
12-feb-14	2013-361	B&V	definitief bomenstructuurplan	voorstel	zie cbrf. BSP 23-5-13. op agenda B&V 12-2, voorstel; uitvoeren.
12-feb-14	2014-61	B&V	Resultaat afwegingen m.b.t. zonnepanelen Stadhuis	brief	Seton
12-feb-14	2014-58	B&V	Uitkomsten onderzoek mogelijkheden zonnepanelen Forum	brief	zie motiebrief 28-11-13. voorstel; verplaatsen naar juni 2014, zie cbr 29-1-14
12-feb-14	2013-380	B&V	Info over kiosk Noorderplantsoen	brief	Seton
12-feb-14	2014-59	B&V	Uitkomsten onderzoek n.a.v. motie Weesfietsen	brief	Seton zie cbr 29-1-14
1-mrt-14	2013-480	B&V	Terugkoppeling nader onderzoek ongeluk Eemsgolaan + analyse ongevallen met bussen in het algemeen	brief	Seton zie motiebrief 28-11-13
1-mrt-14	2014-60	B&V	Uitkomsten onderzoek oplaadpalen fietsstad Groningen	brief	v. Keulen toez.B&V 9-10-13. (zie wethoudersbrief 10/12/13)
1-jun-14	2014-62	B&V	Definitieve businesscase energiebesparing MartiniPlaza	voorstel	Seton zie motiebrief 28-11-13
2e kw 14	2014-97	B&V	BORG rapportage 2013	voorstel	Seton
2e kw 14	2014-98	B&V	Evaluatie Boombeheer	brief	Seton
2e kw 14	2014-99	B&V	Evaluatie Ecologie	brief	Seton
2e kw 14	2014-123	B&V	Jaarrapportage ARCG 2013 rek + begr. 2015	voorstel	Seton
2e kw 14	2014-63	B&V	Informatie aanpak vindbaarheid info op wijkniveau, n.a.v. motie mijnwijk.groningen.nl	brief	Schroor zie motiebrief 28-11-13
2e kw 14	2013-445	B&V	Evaluatie verlichting skatebaan Kardinge		
2e kw 14	2013-198	B&V/ R&W	TB Zuidelijke Ringweg	brief	v.der Schaaf wens en bedenkingen tevens rangorde / v. Keulen optimalisaties, zie cbr. 15-1-14.

Legenda:

Blaauw=nieuw

Rood= verwacht discussiepunt in commissie

Bijlage - LTA februari 2014

Lange Termijn Agenda per 30-01-2014

J

maand/ kwartaal	nummer	die	onderwerp	vorm document	opmerkingen
2e kw 14	2013-127	W&/ B&V/ R&W	Visualisering toekomst Grote Markt / toekomst binnenstad	brief	Presentatie Raad 27 aug. Stadsdebat Let's Gro 21/22 nov. '13 cbrf. 25-10-13, via R&W. Zie vervolg stadsdebat. Voorstel: hierbij ook betrekken beantwoording motie 'fietsenrekken studentensociëteiten' en evaluatie 'Groninger Fietsenstandaard', cbrf. 30-1-14.
2e kw 14	2013-196	W&/ B&V	Uitgewerkte visie Sontweggebied		v. Keulen v. Keulen okt/nov 2013. cbrf. 7-10-13 brief volgt. Cbrf. 20-12-13.
3e kw 14	2014-36	B&V	Info over uitkomsten oriëntatie- en haalbaarheidsonderzoek n.a.v. motie zelfbeheer groen in wijken	brief	Seton 2013-443 en 2014-36 samengevoegd.
3e kw 14	2013-481	B&V	Nadere info over evt. parkeerautomaten op P&R terreinen	brief	v. Keulen toez.B&V 9-10-13. (zie wethoudersbrief 10/12/13)
4e kw 14	2013-247	B&V	Rapport over ecologische effecten van verruiging	brief	Zie collegebrief "verruiging" Seton 14-2-13

Legenda:

Blaauw=nieuw

Rood= verwacht discussiepunt in commissie

3/3

Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn	Indiëners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Portefeuille houder
2009-02	11	GL	Windmolens	1. mogelijkheden onderzoeken om, ondanks tegenwerking Provincie Groningen, hoge windmolens te plaatsen binnen grenzen van gemeente Groningen. Hierbij kijken naar zowel plaatsing van 3 windmolens op Miltieuboulevard, mogelijke andere locaties binnen gemeentegrenzen als naar mogelijkheden om in samenwerking met omliggende gemeenten een groot windpark van 100 MW of meer te ontwikkelen	B&V	Motiebrief 3-10-13; afgehandeld met behandeling Kansenskaart Wind. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Afgehandeld	motie	Begroting	Seton
2012-38	6	PvdA, GL, PvdD, S&S, CU, D66	Groene Stroom 24/7 – experiment opslag lokaal opgewekte zonnestroom	1. in overleg te treden met partijen als Grunneger Power, KEMA, Energy Academy Europe en Energy Valley over de haalbaarheid van een experiment dat tot doel heeft lokaal opgewekte zonnestroom op te slaan en de opgeslagen energie op piekmomenten weer in te zetten; 2. hiervoor zo nodig 3 a 4 hectare grond ter beschikking te stellen waarnaop zonnepanelen geplaatst kunnen worden; 3. de raad uiterlijk 31 december 2012 over de voortgang te informeren	B&V	Motiebrief 3-10-13; commissie uitvoerig geïnformeerd, concrete gesprekken zijn gaande, daarmee afgehandeld. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Afgehandeld	motie	Voorjaars-brief	Seton
2012-53	9	VVD, CU	Verkeersveiligheid Eemsgolaan	voor de begroting van 2013 geld te reserveren voor verkeersmaatregelen aan de Eemsgolaan.	B&V		Afgehandeld	motie	Brf. Vereniging Wijkbouw Hoogkerk	v. Keulen
2012-54	9	S&S, Stadspartij	Prioritering budget kleine verkeersmaatregelen	een systematiek te onderzoeken waarmee een prioritering kan worden gemaakt voor maatregelen binnen het budget kleine verkeersmaatregelen.	B&V	Motiebrief 3-10-13; Beantwoording motie in speciale brief over dit onderwerp 20-09-13. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Afgehandeld	motie	Brf. Vereniging Wijkbouw Hoogkerk	v. Keulen
2012-57	10	SP, D66	Stoppen lopende aanbesteding RegioTram binnen één maand	de lopende aanbesteding van de RegioTram in overleg met de Provincie zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen één maand stop te zetten.	B&V		Afgehandeld	motie	Voorname tot besluit stopzetten lopende aanbesteding RegioTram	v. Keulen
2012-59	11	PvdA	Schone taxi's voor collegeleden	bij dienstreizen per taxi gebruik te maken van voertuigen die voldoen aan de dezelfde eisen die gesteld worden aan het eigen wagenpark en die dus rijden op schone brandstoffen zoals bijvoorbeeld aardgas en elektriciteit en minimale uitstoot hebben (EVV).	B&V	afgehandeld d.m.v. motiebrief 30/11	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	Seton

Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld

Jaar - Nr	Mn	Indieners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Portefeuille houder
Moties en initiatiefvoorstellen										
<i>verzoekt het college:</i>										
2012-60		PvdA, D66	Centrale inkoop duurzame energie	1. te onderzoeken welke (financiële) voordelen te behalen zijn met een volledig gecentraliseerde inkoop van energie voor gemeentelijke gebouwen; 2. te onderzoeken of er (financiële) nadelen kleven aan de inkoop van energie die afkomstig is uit duurzame energiebronnen; 3. te onderzoeken welke kansen de inkoop van duurzame energie bij lokale not-for-profitinstellingen biedt voor de betrokkenheid van burgers en instellingen bij het lokaal duurzaamheidsbeleid en welke mogelijke belemmeringen er zijn (m.n. in wet- en regelgeving); 4. de raad hierover uiterlijk 1 maart 2013 te informeren.	B&V	uiterlijk 1 maart 2013	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	Seton
2012-66		CDA, Stadspartij	Struikelfietsen	in aanloop naar het treffen van verdere maatregelen het foutparkeren van struikelfietsen op blindegeleidenpaden streng te gaan handhaven.	B&V	Motiebrieven 30/11: wordt betrokken bij Handhavingsprogr '13 (febr. 13)	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	v. Keulen
2012-67		CDA, PvdA, S&S	Effecten Zuidelijke ringweg op onderliggend wegennet	de effecten van de verschillende varianten voor het wegnemet rond de ringweg te onderzoeken en de burgers daarbij te betrekken en de raad daarover begin 2013 te berichten.	B&V	begin 2013	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	v. Keulen
2012-69		CU, PvdA	Tegelijk groen	om duidelijkheid te geven over de voorrangse regels bij tegelijk groen voor fietsers en deze duidelijk te communiceren aan de fietsers.	B&V	Motiebrieven 30/11: in januari 2013 nadere info	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	v. Keulen
2012-70		CU, PvdA, GL	Fietspad Peizerweg-Johan van Zwedenlaan	om in de eerstvolgende commissie Beheer & Verkeer te rapporteren over de kosten van de aanleg van een fietspad Peizerweg-Johan van Zwedenlaan en mogelijkheden voor dekking van dit bedrag voor te leggen aan de raad.	B&V	12/12/12: uitwerking volgt in MJP V&V in januari	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	v. Keulen
2012-74		PvdD	Poepcontainers	meer afvalbakken te plaatsen bij plekken waar honden worden uitgelaten.	B&V	Afgehandeld d.m.v. brief 22/11 / bespreking	Afgehandeld	motie	Gemeentebegroting 2013	Seton
2012-83		PvdA	Doe mee met straatverlichting oké	1. middels een goed getimede voorlichtingscampagne inwoners van Groningen op te roepen actief bij te dragen aan de sociale veiligheid in de stad en storingen aan straatverlichting te melden bij de gemeente Groningen; 2. hetzelfde te doen richting professionals die in dienst zijn van de overheid en die in de avond en nacht werkzaamheden verrichten in de openbare ruimte.	B&V	Motiebrieven 24/5/13: afgehandeld met brief 'Uitvoering moties Openbare verlichting' 21/2/13	Afgehandeld	motie	Krediet-aanvraag 2013 vervangingsinvesteringen en aanvullen langcyclisch onderhoud openbare ruimte.	Seton

31-1-2014

2/5

Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - M Nr	Indiëners	Titel	Dictum verzoekt het college:	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Algehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Porte- feuille houder
2013- 3	1 Stadspartij, CU, PvdD, CDA en GL	Overlast feesten in balans II	de problemen voldoende in kaart te brengen en aan de raad kenbaar te maken.	B&V	Motiebrief 3-10-13: beantwoord met jaarverslag 2012 Meldpunt Overlast en Zorg 6-6-13. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Algehandeld	motie	Beantwoording schriftelijke vragen Stadspartij over geluidsoverlast evenementen	Vreeman
2013- 7	1 GL, PvdD, CU en PvdA	Motie Energie- landschappen	om voor de zomer aan de raad voor te leggen wat de mogelijkheden zijn voor het aanleggen van energielandschappen op de bij de gemeente in bezit zijnde gronden.	B&V	Motiebrief 24/5/13: Opgepakt in samenhang met moties Groene Stroom 24/7 en Windmolens. Na de zomer beleidsnotitie. Kansenkaart cbrf. 25-10-13	Algehandeld	motie	Vaststelling herziening aantal grote grond- exploitaties	v. der Schaaf
2013- 13	4 PvdD	Ballonnen	bij evenementen en festiviteiten het oplaten van ballonnen te ontmoedigen.	B&V	Motiebrief 24/5/13: inmiddelsgestart met beoordeling huidige gang van zaken, verkenning mogelijkheden ontmoediging. Na zomer info over uitkomsten. Zie brief 15-11-13.	Algehandeld	motie	Collegiebrief voortgang- uitvoerings- programma Energie	Seton

Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn	Indiëners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Algehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Portefeuille houder
2013-14	4	PvdA, GL, D66, CU, S&S en SP	Windenergie, een Gronings bod	<p><i>Dictum</i> verzoekt het college:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan het Provinciebestuur over te brengen dat de Stad graag bereid is bij te dragen aan de 850 MW windvermogen in 2020 en daarin ook verantwoordelijkheid wil nemen; aan het Provinciebestuur het bod te doen om 70 MW in 2020 aan wind-energie (ca. 20 turbines van 3.4 MW) te realiseren binnen de gemeente Groningen; hierbij voorrang te geven aan eigen burgerinitiatieven en/of lokale energie-coöperaties. 	B&V	Motiebrief 3-10-13: brief met kanskaart Wind is naar Provincie gestuurd, excursie voor raads- en statenleden wordt georganiseerd, motie daarmee afgehandeld.	Algehandeld	motie	Collegebrief voortgang uitvoeringsprogramma Energie	Seton
2013-20	5	Sp en CDA	Behoud buslijn 5	<ol style="list-style-type: none"> te kijken naar mogelijkheden om de dienstregeling voor 2014 zo aan te passen dat de bewoners van de Oranjebuurt en de Hortusbuurt zoveel mogelijk met lijn 5 bediend worden; te kijken naar mogelijkheden om lijn 5 in de dienstregeling 2014, de huidige en veel gebruikte bushalte 'Grote Markt' te laten aanhouden. 	B&V	Zie speciale brief hierover 4-7-13. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Algehandeld	motie	Hooflijnen tateven en dienstregeling 2014	v. Keulen
2013-33	6	CDA, PvdA en S&S	Fietsenbeteer	<ol style="list-style-type: none"> te bekijken of het mogelijk is, het verwijderen van oude fietsen (volgens nader te bepalen voorwaarden) als concessie te verkopen* aan de hoogste bidder, zodat er geen zwerf fietsen zijn, maar toch een bezuiniging gerealiseerd kan worden; indien dit een onmogelijkheid blijkt een alternatieve bezuiniging te presenteren en die te dekken uit de programma's onderhouden en bereikbaarheid; de gemeenteraad hierover te informeren voor de begrotingsbehandeling zodat de afwikkeling van de motie dan beoordeeld kan worden door de gemeenteraad. 	B&V	Motiebrief 3-10-13: besloten om af te zien van deze bezuinigingsmaatregel.	Algehandeld	motie	Voorjaarsbrief	Seton
2013-39	6	PvdA en Stadspartij	Kinderboerderijen	<ol style="list-style-type: none"> het wenselijk te vinden dat de gemeente Groningen minimaal twee kinderboerderijen met een wijkoverstijgende functie heeft en houdt; het wenselijk te vinden dat de wijken naar vermogen hun kleinere wijkgerichte kinderboerderijen behouden. 	B&V	Motiebrief 3-10-13: aan uitgesproken wens wordt tegemoet gekomen. Voorstel: op 'afgehandeld' zetten.	Algehandeld	motie	Visie kinderboerderijen	Seton

Bijlage - IM lijst februari 2014, afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn Indiëners Titel	Datum verzoekt het college:	Cie	Gepende afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Porte- feuille houder
2013- 53	10 SP, Stadspartij	Lijn 4 hoort hier * te kijken naar mogelijke alternatieven (zoals in de bijlage) om de dienstregeling voor 2014 zo aan te passen dat de bewoners van de Oosterparkwijk zoveel mogelijk in lijn met lijn 4 bediend worden. * deze mogelijke alternatieven door het OV-bureau voor de raad uit te laten werken, zodat de raad over meer informatie beschikt over de alternatieven voor het behoud van lijn 4.	B&V	besproken in expertsessie 17-12- 13	Afgehandeld	motie	Regio Groningen- Assen: actualisatie netwerkanalyse, HOV visie en aanvullend maatregelen- pakket	v. Keulen
2013- 54	10 SP, Stadspartij, S&S, CDA	Blijf van mijn lijn 5 * te kijken naar mogelijke alternatieven (zoals in de bijlage) om de dienstregeling voor 2014 zo aan te passen dat de bewoners van de Hortusbuurt zoveel mogelijk in lijn met lijn 5 bediend worden. * deze mogelijke alternatieven door het OV-bureau voor de raad uit te laten werken, zodat de raad over meer informatie beschikt over de alternatieven voor het behoud van lijn 5.	B&V	besproken in expertsessie 17-12- 13	Afgehandeld	motie	Regio Groningen- Assen: actualisatie netwerkanalyse, HOV visie en aanvullend maatregelen- pakket	v. Keulen
2013- 69	11 D66, GL, CDA, PvdA, PvdD	Ruin baan voor duurzame innovatie * om actief een beroep te doen op het eigen landelijke netwerk om duurzame innovatieve projecten (pilots, demonstraties, testen) op het gebied van o.a. Energie en biobased economy aan te trekken; * te stimuleren dat landelijke initiatieven de ruimte krijgen in 'de proeftuin Groningen'	B&V	Motiebrief 28/11/13: is in lijn met beleid	Afgehandeld	motie	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	Seton
2013- 78	11 PvdD, GL	Ecologische oevers * bij waterprojecten waar financieel mogelijk, te kiezen voor een ecologische oever	B&V	Motiebrief 28/11/13: past binnen nieuwe water- en rioleringsplan.	Afgehandeld	motie	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	Seton

Bijlage - IM lijst februari 2014, niet afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn Indiëners	Titel	Datum verzoekt het college:	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Algehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Porte- feuille houder
2012- 08	2 CDA, SP	Verloskundigen bij snelheid	1. bij de uitwerking van de kadernota 'Samen gezond in Stad' de mogelijkheid voor verloskundigen op bij spoed de busbaan te gebruiken mee te nemen	B&V	Motiebrief 3-10-13: proefopstelling per 1-11-13 Verlengde Hereweg / Oosterhamrikade, die gebruiken bij inschatting nodige maatregelen en kosten.		motie	Samen gezond	Visser
2012- 68	11 CDA, GL, PvdD	Elektrische laadpalen	1. om in samenwerking met diverse expertisecentra elektrische laadpalen te installeren in de parkeergarages van het Parkeerbedrijf en P&R-terreinen; 2. de installatie van elektrische laadpalen in commerciële garages te stimuleren.	B&V	Motiebrief 3-10-13: zie motie 'schoon en duurzaam vervoer'. Actief bezig met uitvoering motie. In januari 2014.		motie	Gemeentebegroting 2013	Seton
2013- 4	1 SP, GL, Stadspartij en S&S	In gesprek met organisatoren	in gesprek te gaan met de organisatoren om te kijken of er een mogelijkheid is de vraag naar bijzondere feestlocaties meer in overeenstemming te brengen met gemeentelijk beleid en de wensen van de inwoners van de stad.	B&V	Motiebrief 3-10-13: gesprekken zijn gaande, na afsluitende bijeenkomst volgt beantwoording motie.		motie	Beantwoording schriftelijke vragen Stadspartij over geluidsoverlast evenementen	Vreeman
2013- 36	6 CU, CDA, PvdA, GL, SP en D66	Zelfbeheer groen in wijken	om in overleg met de wijken en de Stadlers na te gaan of het mogelijk is om een pilot te houden à la het zelfbeheer in Almere in één of meerdere wijken te starten.	B&V	weth.brf. 13-11-13: begin 2014 info over uitkomsten oriëntatie- en haalbaarheids-onderzoek. Eerste info ontvangen 19 december, vervolg aangekondigd voor 2e helft 2014		motie	Voorjaarsbrief	Seton

Bijlage - IM lijst februari 2014, niet afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn	Indiëners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Portefeuille houder
2013-38	6	S&S, CU, CDA en D66	Fietsenrekken voor studenten-sociëteiten	verzoekt het college: 1. om in gesprek te gaan met de verschillende studentenverenigingen in de stad en te bekijken in welke gevallen fietsklemmen een oplossing kunnen bieden voor fietsenoverlast en ruimtelijk inpasbaar zijn; 2. de uitkomsten van deze gesprekken terug te koppelen aan de raad.	B&V	Motiebrief 3-10-13: gesprekken zijn gaande, nadere informatie in december. beantwoord in collegebrief 30/1/14, voorstel: bespreken i.c.m. binnenstadsvisie, voorjaar 2014		motie	Voorjaarsbrief	v. Keulen
2013-45	9	CDA, PvdA, Stadspartij, ChristenUnie en PvdD	Evenementenmanager	Roept het college op de kaderstelling voor de Drafbaan Stadspark te plaatsen in een ontwikkeling, waarbij gestreefd wordt naar een meer samenhangend, strategisch evenementenbeleid voor de gehele stad dat gekenmerkt wordt door onder meer: * beperking van overlast door spreiding van evenementen over de stad ("het juiste evenement op de meest geschikte locatie") * een financieel model voor de verhuur van openbare ruimtes. Verzoekt het college de raad voorafgaand aan definitieve besluitvorming over de toekomst van de Drafbaan te informeren over welke (alternatieve) buiten- en/of indoorlocaties geschikt zijn (te maken) voor welk soort evenement.	B&V			motie	Collegebrieven + presentatie Toekomst Drafbaan Groningen i.c.m. SP notitie. Bruisend Groningen voor iedereen.	v. der Schaaf
2013-47	10	van de gehele raad	Helperzoontunnel	te zijner tijd te monitoren of de Helperzoontunnel wordt gebruikt door sluipverkeer en indien dat het geval is aanvullende maatregelen te treffen	B&V			motie	Ontwerp Besluiten Aankpak Ring Zuid	v. Keulen
2013-48	10	van de gehele raad	Sluiten akoestisch 'gat'	dit akoestische 'gat' te sluiten door het nemen van geluidsreducerende maatregelen tot aan het talud/Wiaduct Rodenwolderdijk	B&V			motie	Ontwerp Besluiten Aankpak Ring Zuid	v. Keulen
2013-49	10	van de gehele raad	M1:Geluidafscherming Buitenhof, M2:Compacter Ontwerp, M5:Geluidsschermen Stadspark, M6:Esperano-tunnel, M7:Groen en gezondheid, M8:Papiermolenbrug.	* zich in lijn met deze motie op te stellen richting projectpartners; * deze motie te beschouwen als onderdeel van de zienswijze van de raad op het OTB en MER	B&V			motie	Ontwerp Besluiten Aankpak Ring Zuid	v. Keulen

Bijlage - IM lijst februari 2014, niet afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn Indieners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Porte- feuille houder
			<i>verzoekt het college:</i>						
2013- 50	PvdA, GL, Stadspartij, SP, D66, CDA, CU, S&S en PvdD	Extra ruimtelijke kwaliteit	* zich in lijn met deze motie op te stellen richting projectpartners; * deze motie te beschouwen als onderdeel van de zienswijze van de raad op het OTB en MER	B&V			<i>motie</i>	Ontwerp Besluiten Aanpak Ring Zuid	v. Keulen
2013- 51	PvdA, VVD, GL, Stadspartij, SP, D66, CDA, CU, S&S	ZRG aansluiting Hereweg	* zich in lijn met deze motie op te stellen richting projectpartners; * deze motie te beschouwen als onderdeel van de zienswijze van de raad op het OTB en MER	B&V			<i>motie</i>	Ontwerp Besluiten Aanpak Ring Zuid	v. Keulen
2013- 52	10 CU, CDA, SP, S&S, Stadspartij, D66, GL	Onderzoek oplossend vermogen verlagen ontwerpsnelheid	* in overleg te treden met burgers, werkmaatschappijen en buurtverenigingen * deze motie te beschouwen als onderdeel van de zienswijze van de raad op het OTB en MER	B&V			<i>motie</i>	Ontwerp Besluiten Aanpak Ring Zuid	v. Keulen
2013- 63	11 GL, SP, CDA, CU, PvdD, D66, PvdA	Groen verzilveren	* in overleg te treden met burgers, werkmaatschappijen en buurtverenigingen om de mogelijkheid een deel van het openbaar groen in ecologisch beheer te geven aan derden en dat als zodanig in te bedden en de raad over de uitkomsten te rapporteren.	B&V	Motiebrief 28/11/13: betrekken bij uitvoering motie 'zelfbeheer groen in wijken'		<i>motie</i>	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	Seton
2013- 65	11 Stadspartij	Martiniplaza en duurzaamheid	* bij investeren in duurzaamheid ook aandacht aan het vernieuwen van de voorzieningen van Martiniplaza te besteden.	B&V	Motiebrief 28/11/13: wordt betrokken bij definitieve businesscase juni 2014.		<i>motie</i>	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	Seton
2013- 67	11 Stadspartij	Wesfietsen	* te onderzoeken of het verwijderen van oude fietsen in de hele stad commercieel valt te exploiteren; * hierover de raad te informeren.	B&V	Motiebrief 28/11/13: betrekken bij motie bezuiniging fietsenbeheer, uitkomsten onderzoek februari 2014		<i>motie</i>	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	Seton
2013- 71	11 CDA, VVD, D66, SP	Spitsrekken	* in samenspraak met Werkpro bij de invulling van de bezuinigingsmaatregelen naar mogelijkheden te kijken om de spitsrekken te behouden.	B&V	Motiebrief 28/11/13: Januari 2014 uitkomsten gesprekken met WerkPro, info over mogelijkheden		<i>motie</i>	Gemeente- begroting 2014 en Belasting- tarieven 2014	v. Keulen

31-1-2014

34

Bijlage - IM lijst februari 2014, niet afgehandeld

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	Mn	Indiëners	Titel	Datum	Cie	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda-punt / Thema	Portefeuille houder
<i>verzoekt het college:</i>										
2013-72	11	CDA, GL, PvdD	Opladpalen in fietsstad Groningen		B&V	Motiebrief 28/11/13: uitkomsten onderzoek maart 2014		<i>motie</i>	Gemeentebegroting 2014 en Belastingtarieven 2014	Seton
2013-75	11	CU, CDA, GL, S&S, PvdD	Zonnepanelen op/aan het Forum	* om te onderzoeken of het mogelijk is om op (of aan) het Groninger Forum een vorm van zonne-energie toe te passen en de raad over de uitkomst te informeren.	B&V	nadere info volgt juli 2014, zie cbrf. 29-1-14		<i>motie</i>	Gemeentebegroting 2014 en Belastingtarieven 2014	Seton
2013-76	11	CU, GL, PvdD	Zonnepanelen op het stadhuis	* om te onderzoeken of het mogelijk is het stadhuis van zonnepanelen te voorzien en de raad over de uitkomst te informeren.	B&V	nadere info volgt juli 2014, zie cbrf. 29-1-14		<i>motie</i>	Gemeentebegroting 2014 en Belastingtarieven 2014	Seton
2013-80	11	CU	Graffiti kunst	om met een voorstel te komen over: 1. het aanwijzen van gemeentelijke objecten als fietsummeis en geluidswallen als objecten die door graffiti kunstenaars opgeleverd kunnen worden, in het verlengde van Openlab-Graffiti op het CIBoGa-terrein; 2. de aanvullende criteria die meegenomen zouden moeten worden bij het toewijzen van locaties zodat geborgd kan worden dat de goede vorm van graffiti gemaakt wordt; 3. de mogelijkheid en wenselijkheid om eert één of meerdere proefprojecten te starten om kleinschalige toepassing op elektriciteitskasten of andere objecten uit te proberen.	B&V			<i>Initiatiefvoorstel</i>		Seton
2013-81	12	GL, CU, Stadsparij, S&S en PvdD	Ruimte voor Stadlers en bezoekers aan de Diepenring	1. te onderzoeken met welke beperkte ingrepen eerste stappen gezet kunnen worden richting een beter en veiliger verblijfsklimaat aan de Diepenring voor wandelaars en fietsers; (denk bv. Ook aan werk in werk bij herstelwerkzaamheden aan de kades e.d.) 2. bij (groot) onderhoud te onderzoeken met welke beperkte ingrepen de binnenstad via deze Diepenring bereikbaar blijft als de Zuidelijke Ringweg wordt aangepakt waarbij overlast van sluisverkeer kan worden voorkomen.	B&V			<i>motie</i>	Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer 2014-2017	v. Keulen

Raadsvoorstel - Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor ...

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	19 februari 2014	Registratienr.	RO 13.4089089
Raadscmissie	Beheer & Verkeer	Datum B&W besluit	21-01-2014
Datum raadscommissie	12 februari 2014	Portefeuillehouder	Van Keulen
Bijlagen	-	Steller	Jeroen Visser
		Telefoon	367 88 48
		E-mail	Jervis1r@groningen.nl

Onderwerp

Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor de bijbehorende investeringskosten.

Concept raadsbesluit

De raad besluit:

- I. een nieuw parkeervergunningensysteem aan te schaffen;
- II. voor de aanschaf van het parkeervergunningensysteem in het jaar 2014 een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 190.000,-;
- III. de jaarlijkse kapitaallasten van € 44.000,- te dekken uit de reguliere exploitatie van het Parkeerbedrijf;
- IV. de gemeentebegroting 2014 dienovereenkomstig te wijzigen.

Raadsvoorstel - Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor ...

2

(Publieks-)samenvatting

Naast het beheren en exploiteren van de verschillende gemeentelijke parkeervoorzieningen (parkeergarages, buurtstallingen, fietsstallingen, P+R-terreinen en straatparkeren) houdt het Parkeerbedrijf zich bezig met het verlenen van diverse soorten gedigitaliseerde parkeervergunningen en ontheffingen. Een parkeervergunningensysteem ondersteunt deze laatstgenoemde werkprocessen en is tevens de gegevensbron voor de parkeerhandhavers van Stadtoezicht.

Het huidige parkeervergunningensysteem Permixon van het Parkeerbedrijf is exclusief voor Groningen gebouwd en wordt vanaf 1 juli 2015 niet meer ondersteund door de leverancier Parkmobile. Omdat het systeem ook niet verder kan worden aangepast aan de wensen van de burgers en loketmedewerkers (o.a. het toevoegen van andere typen vergunningen en ontheffingen en de gewenste automatisering van de diverse onderliggende werkprocessen) is besloten tot aanschaf van een nieuw parkeervergunningensysteem. Voor deze aanschaf is een kredietverstrekking nodig van de raad.

Inleiding

Eind 2012 heeft de leverancier van het huidige parkeervergunningensysteem aangegeven, dat de huidige versie van het systeem vanaf medio 2015 niet meer wordt doorontwikkeld en ondersteund. Om de continuïteit van de dienstverlening aan de burger niet in gevaar te brengen zal een nieuw parkeervergunningensysteem moeten worden aangeschaft. De aanschaf van een nieuw parkeervergunningensysteem moet eigenlijk openbaar worden aanbesteed. Er is echter, gezien het beperkte aantal aanbieders en de specifieke wensen en eisen, voor gekozen om de opdracht meervoudig onderhands aan te besteden. Het gemeentelijk inkoopbeleid biedt hiervoor de ruimte.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is de toekenning van het krediet voor de investering met betrekking tot de aanschaf van een parkeervergunningensysteem.

Kader

De raad dient het uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen.

Argumenten/afwegingen

De leverancier van het huidige vergunningensysteem van het Parkeerbedrijf heeft eind 2012 laten weten de huidige versie van het systeem vanaf het 3^e kwartaal 2015 niet verder door te ontwikkelen. Enkel tegen zeer hoge meerkosten kan de gemeente Groningen overstappen naar een nieuwe versie van het systeem. Hierdoor, en ook door het beperkte gebruiksgemak van het huidige systeem, is besloten over te gaan tot aanschaf van een nieuw parkeervergunningensysteem. Met de aanschaf en implementatie van het nieuwe systeem wordt de continuïteit van de dienstverlening aan de burger gegarandeerd.

Het nieuwe parkeervergunningensysteem kan in de nabije toekomst geïntegreerd worden met het toekomstige "Zaaksysteem" van de gemeente Groningen. Met het systeem kan straks de klant ook thuis via het online portal zijn/haar parkeervergunning eenvoudig aanvragen. Een fysiek bezoek aan het loket Parkeren zal in de toekomst steeds minder noodzakelijk worden, hetgeen in lijn is met de uitgangspunten van het programma "Stad & Stadhuis".

Maatschappelijk draagvlak/participatie

N.v.t.

Raadsvoorstel - Aanschaf parkeervergunningensysteem en kredietaanvraag voor ...

3

Financiële consequenties

De kosten van aanschaf van het nieuwe parkeervergunningensysteem zijn € 190.000,--. De kapitaallasten bedragen € 44.000,-- per jaar bij een afschrijvingstermijn van 5 jaar. Deze kosten komen nagenoeg overeen met de lasten van het huidige parkeervergunningensysteem. Dekking van deze lasten is aanwezig binnen de reguliere exploitatie van het Parkeerbedrijf. Afhankelijk van werkprocessen worden gemeentelijke applicaties in 3 tot maximaal 8 jaar afgeschreven. Er is gekozen voor een termijn van 5 jaar omdat dit marktconform is gezien de ervaringen bij andere grote gemeenten. Ook neemt de digitalisering binnen de parkeerbranche een zodanig snelle vlucht dat een langere afschrijvingstermijn niet reëel blijkt. Het nieuw aan te schaffen systeem zal voorbereid zijn op de mogelijk toekomstige ontwikkelingen binnen parkeren en handhaving (kentekenen parkeren, scanauto's etc.).

Begrotingswijziging

Begrotingswijziging voor investeringskrediet			
Aanschaf parkeervergunningensysteem			
Betrokken dienst(en)	RO/EZ		
Soort wijziging	uittrekken investeringskrediet		
Tijdsplanning krediet	2014		
Financiële begrotingswijziging	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
7.4 Parkeren	190	190	0
Totalen begrotingswijziging	190	190	0

Realisering en evaluatie

Om de continuïteit te borgen heeft het college besloten de onderhandse aanbesteding alvast voor te bereiden. Op dit moment is dan ook een marktverkenning gaande. Gunning zal pas plaatsvinden nadat het uitvoeringskrediet door uw raad beschikbaar is gesteld. Indien uit de aanbiedingen van de leveranciers blijkt dat het uitvoeringskrediet ontoereikend is, dan zal de opdracht niet worden gegund. Wij komen dan bij u terug met een aanvullend voorstel. De gunning is beoogd begin april 2014. Vanaf december 2014 zal het systeem operationeel zijn.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Raadsvoorstel - Budgetaanvraag the Passion in Groningen

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	19-02-2014	Registratienr.	RO 14.4128512
Raadscommissie	Beheer en Verkeer	Datum B&W besluit	21-01-2014
Datum raadscommissie	12-02-2014	Portefeuillehouder	
Bijlagen	-	Steller	Kees Muller
		Telefoon	8320/0651608473
		E-mail	kees.muller@groningen.nl

Onderwerp

Budgetaanvraag The Passion in Groningen

Concept raadsbesluit

De raad besluit:

- I. een budget van € 200.000,-- beschikbaar te stellen voor de organisatie van het muzikale evenement The Passion Groningen 2014;
- II. de kosten te dekken uit:
 - middelen extra beleid Binnenstadsmanagement 2014: € 20.000,--;
 - bijdragen van derden: € 100.000,--;
 - inverdieneffect productiekosten: € 80.000,--;
- III. de gemeentebegroting 2014 dienovereenkomstig te wijzigen.

Raadsvoorstel - Budgetaanvraag the Passion in Groningen

2

(Publieks-)samenvatting

Op vrijdag 1 november maakten de EO en de RKK bekend dat The Passion op witte donderdag 17 april 2014 in Groningen zal plaatsvinden. The Passion is een moderne en spraakmakende hervertelling van de laatste uren uit het leven van Jezus Christus. In de vier jaar dat dit culturele popevenement nu wordt opgevoerd is het uitgegroeid tot een evenement dat landelijk brede enthousiaste belangstelling ontvangt. Het evenement wordt live uitgezonden op Nederland 1 en ergens in het centrum in een stad in Nederland georganiseerd. Dit is de eerste keer dat The Passion buiten de randstad wordt opgevoerd, waarbij naast de stad Groningen ook aandacht zal zijn voor de omgeving. De verwachting is dat het evenement ca. 15.000 belangstellenden op de been zal brengen en dat ruim 3 miljoen mensen het spektakel via de media zullen volgen. Met bijgaand voorstel legt uw raad de financiële dekking van het evenement vast, waarbij wij nadrukkelijk inzetten op externe financiering.

Inleiding

In een aparte brief van ons college bent u op de hoogte gebracht over wat in de komende maanden tot aan 17 april in de stad gaat gebeuren. In dit raadsvoorstel zullen wij ons dan ook beperken tot de kredietaanvraag.

Beoogd resultaat

De live uitzending van The Passion in Den Haag trok het afgelopen jaar zo'n 3 miljoen kijkers, daarmee draagt het bij aan de ambities en doelstellingen van de stad om Groningen om zich te promoten als bruisende stad van het noorden. Het zal zeker het imago van de stad versterken. Tevens zal het een bijdrage leveren aan de sociale samenhang in de stad. Bezoekers van het evenement en toekomstige bezoekers van de stad zullen zorgen voor een economische impuls.

Kader

De gemeente heeft zich gekandideerd voor The Passion en wil het productiebedrijf Eye2Eye, samen met andere partijen in de stad, kerken, ondernemers en overige instellingen in staat stellen een succesvol evenement neer te zetten. Als gemeente faciliteren we het proces en stimuleren we de samenwerking. Dit in lijn met de besturingsfilosofie zoals verwoord in het coalitieakkoord.

Argumenten/afwegingen

Zie ook beoogd resultaat.

Recente cijfers naar de impact van de landelijke Sinterklaas intocht bevestigt het beeld dat landelijke televisieaandacht positief bijdraagt aan de bekendheid van de stad en daarmee het aantal bezoekers van de stad toeneemt.

Tevens zijn wij van mening dat het evenement een bijdrage levert aan de sociale samenhang in de stad. Het sluit aan bij een aantal speerpunten uit het collegeprogramma, maatschappelijk participatie, cocreatie en sociale samenhang, en verbinding. Zowel de aanloop naar, tijdens en na het evenement bieden hiervoor voldoende kansen en mogelijkheden. In de voorbereiding merken we nu al dat er in de stad veel enthousiasme is om in welke vorm dan ook iets toe te voegen aan dit evenement.

Bezoekers van het evenement en toekomstige bezoekers van de stad zullen zorgen voor een economische impuls. Tot slot sluit het evenement met het thema "gastvrijheid" goed aan bij de uitstraling van de sociale stad en regio.

Raadsvoorstel - Budgetaanvraag the Passion in Groningen

3

Maatschappelijk draagvlak/participatie

The Passion is een samenwerking tussen de omroepen EO en RKK, de Protestantse Kerk in Nederland, het Nederlands Bijbelgenootschap, de Rooms-katholieke Kerk, de gemeente Groningen en Marketing Groningen. The Passion wordt geproduceerd door Eye2Eye Media.

De positie die het college inneemt is faciliterend. Voor wat er vanuit de bevolking en organisaties en ondernemers plaatsvindt, neemt de gemeente een faciliterende rol in en proberen we initiatieven en samenwerking.

Het evenement trekt naar verwachting circa 15.000 bezoekers naar de stad, maar richt zich niet alleen op de inwoners van de stad en provincie. Via de televisie-uitzending zal naar verwachting door velen worden gevolgd, vorig jaar waren dat 3 miljoen kijkers. Wij verwachten ook aandacht van de landelijke- en regionale media in aanloop naar en tijdens het evenement. Het bereik van het evenement is dus groot. De organisatie van het evenement spant zich naast de media aandacht ook in voor goede promotie en voor goede bekendmaking richting een potentieel publiek, de media, het bedrijfsleven, de kerken en overige instellingen, dit in goede samenwerking met Marketing Groningen en het GCC.

Financiële consequenties

In totaal kost de tv-productie van The Passion ruim één miljoen euro. We ramen het benodigde budget voor de stad op circa € 200.000,-- waarvan de gemeente voor € 150.000,-- rechtstreeks bijdraagt aan de productie. De overige €50.000, -- zijn nodig voor communicatiemiddelen en onvoorzien.

Uitgangspunt is om het evenement voor een groot deel te dekken door externe cofinanciering. De kosten worden voor € 100.000,-- gedekt door toegezegde bijdragen van derden (provincie € 50.000,--, Marketing Groningen € 20.000,-- en GCC en andere bedrijvenverenigingen € 30.000,--). Binnenkort ontvangen wij de schriftelijke bevestiging van deze toezeggingen.

Met de productiemaatschappij is daarnaast afgesproken dat de gemeente kan "inverdienen" op de gemeentelijke bijdrage van € 150.000,--. We kunnen bijvoorbeeld onze beschikbare kantoorruimte inzetten voor de producent en ontvangen daarvoor een vergoeding. Kleine tijdelijke aanpassingen in de openbare ruimte, nodig in verband met de openbare veiligheid, kunnen bijvoorbeeld door eigen personeel uitgevoerd worden. Verder zullen wij partners zoeken die ons kunnen meehelpen door materialen en materieel beschikbaar te stellen.

Wij hebben een inschatting gemaakt op basis van de begroting van de producent en verwachten totaal voor € 80.000,-- te kunnen "inverdienen". Dit bedrag is meegenomen als dekking van de kosten. Omdat dit nog niet voor 100% is uitgewerkt, is dit een risico. Wanneer de inverdien effecten niet (volledig) kunnen worden gerealiseerd, zal dit ten laste van de algemene middelen/algemene egalisereserve komen.

Voorgesteld wordt een bedrag van € 20.000,-- te dekken uit middelen extra beleid 2014 Binnenstadsmanagement. Reden is dat dit evenement goed aansluit bij de doelstellingen uit ons programma.

Raadsvoorstel - Budgetaanvraag the Passion in Groningen

4

Begrotingswijziging

Begrotingswijziging 2014							
Betrokken onderdelen	RO / CS						
Naam voorstel	The Passion						
Incidenteel / Structureel	Incidenteel						
Soort wijziging	Exploitatie						
Financiële begrotingswijziging	Dienst	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
6.1 Culturele infrastructuur	RO/EZ	200	180	20-			20-
2.2 Binnenstad en toerisme	RO/EZ	20-		20			20
Totalen begrotingswijziging		180	180	-	-	-	-

Realisering en evaluatie

Wij stellen voor om uw raad begin april nader te informeren over de laatste details inzake de voorbereidingen van The Passion. Na afloop van het evenement en de afronding ontvangt u een evaluatie met bijbehorende financiële verantwoording.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.D. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Collegebrief - The Passion in Groningen

Bestuursdienst

Onderwerp The Passion in Groningen

Steller Kees Muller

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 83 20 Bijlage(n) - Ons kenmerk RO14.4128065

Datum **23 JAN 2014** Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 8 november 2013 heeft de EO namens de partners bekend gemaakt dat The Passion op donderdag 17 april 2014 vanuit Groningen uitgezonden zal worden. Wij hebben uw raad daarover een e-mail gestuurd. In deze brief leggen we uit wat het evenement inhoudt en wat het voor de stad gaat betekenen. In de raadscommissie kunnen we aanvullende actuele informatie geven en uw vragen beantwoorden. Het financiële aspect belichten wij in een apart raadsvoorstel.

Concept

The Passion 2014 is de inmiddels bekende moderne en spraakmakende hervertelling van de laatste uren uit het leven van Jezus Christus. Tijdens een groot live popevenement georganiseerd in de binnenstad van Groningen, dat op Nederland 1 wordt uitgezonden, zingen in verschillende scènes Bijbelse hoofdpersonen als Jezus, Maria en Judas bekende nummers van Nederlandse popbands. Zo geven zij een moderne invulling aan het eeuwenoude lijdens- en sterfverhaal. Daarmee is The Passion het moderne antwoord op de Matthäus Passion. De afgelopen drie jaar is The Passion uitgegroeid tot een nieuwe traditie waar het Nederlandse publiek inmiddels jaarlijks naar uitkijkt.

The Passion 2014 is een samenwerking tussen de omroepen EO en RKK, de Protestantse Kerk in Nederland, de Rooms-katholieke Kerk, het Nederlands Bijbelgenootschap, de gemeente Groningen en Marketing Groningen. De productie van The Passion is in handen van Eye2Eye Media.
Op de website www.eo.nl/geloven/evenement/the-passion staan promotiefilmpjes en beeldmateriaal van eerdere uitzendingen.

Waarde voor de stad

De Gemeente Groningen en Marketing Groningen verwachten veel belangstelling voor The Passion. De editie van 2013 in Den Haag trok 15.000 bezoekers en er keken ruim 3 miljoen mensen naar de tv-registratie van het evenement. The Passion ontving in 2013 de Nationale Evenementenprijs als beste Stadspromotie Evenement. Met een

Collegebrief - The Passion in Groningen

Bladzijde 2
Onderwerp The Passion in Groningen

gegarandeerde uitzending op Nederland 1 op 17 april a.s. is de verwachting dat The Passion ook in 2014 weer veel kijkers zal trekken. De verwachting is dat het gerekend naar bezoekers en tv-kijkers een maat groter zal groeien.

Naast deze landelijke aandacht voor de stad Groningen, heeft The Passion ook een grote maatschappelijke component. En er ontstaan een nauwe samenwerking met de kerkgenootschappen van de verschillende denominaties en culturele achtergronden in de stad. Het evenement geeft niet alleen een impuls aan de lokale economie, maar levert ook veel aandacht op in de landelijke media. Onafhankelijk onderzoek heeft aangetoond dat The Passion de stad een mediawaarde van minimaal 1,9 miljoen euro oplevert. Het evenement geeft ruimte voor hoop en vraagt ook aandacht voor welke zorg we in deze maatschappij voor elkaar hebben. Dat is actueel en waardevol.

Keuze voor Groningen

Doorslaggevend voor de keuze voor Groningen was dat de stad jong is qua populatie, rijk is aan cultuur, een mooie historische binnenstad heeft en al jarenlang een ambitieus evenementprogramma voert. Volgens de organisatie van The Passion biedt Groningen een prachtig decor om het eeuwenoude verhaal over de laatste uren van Jezus' leven, zijn lijden én opstanding te vertalen naar 2014.

Basisopzet

Op het hoofdpodium in het centrum draagt de verteller met verve het Bijbelse verhaal voor. Voor de belangrijkste scènes uit dit lijdens- en sterfverhaal wordt overgeschakeld naar de groep acteurs die zich in de stad bevinden en als de moderne Jezus, Maria of Petrus een bekend popnummer zingen dat hun emoties verbeeldt. Tussen de vertelling van het lijdensverhaal wordt ook regelmatig geschakeld naar de lange processie waarin een levensgroot kruis gedragen wordt. Een verslaggever interviewt de meest uiteenlopende sociale, culturele, etnische en religieuze achtergronden die zich, ieder op hun manier, betrokken voelen bij dit thema. Zowel de processie als de acteurs trekken gedurende de uitzending richting het hoofdpodium waardoor uiteindelijk de drie onderdelen samen komen voor de grote scene met Pilatus, de kruisiging en de verrassend verbeelde ontknoping. Op dit moment is de plek van het hoofdpodium nog niet vastgesteld. Wij verwachten u in de raadscommissie daarover te kunnen berichten.

Cast

De hoofdpersonen uit dit moderne passiespel worden net als in 2011, 2012 en 2013 ook dit jaar gespeeld door een cast van verrassende en bekende Nederlandse acteurs en zangers. De namen van de cast worden in de weken voor de live-uitzending bekend gemaakt. Wij kunnen u daar op dit moment helaas niets over melden.

Uitwerking

U zult begrijpen dat het inpassen van dit evenement in het stadsgebeuren een geweldige uitdaging is. Het verhaal moet er goed uitkomen, de tv-uitzending moet perfect verlopen, de stad moet zichtbaar worden als locatie voor topevenementen, het

Collegedebrief - The Passion in Groningen

Bladzijde 3
Onderwerp The Passion in Groningen

evenement moet veilig verlopen, de bezoekers moeten een geweldige beleving meemaken en geen last krijgen van bijzaken, de andere gebruikers van de binnenstad moeten geen last van het evenement hebben en de bewoners/ondernemers moeten hun gang kunnen gaan. Dat zijn belangen die soms haaks op elkaar staan. Er is dus veel overleg en afstemming nodig met veel partijen. In die fase zitten we nu en dat vergt veel inzet. Het is goed te merken dat dit evenement kan rekenen op een ruim draagvlak bij al deze groepen mensen. Dat zijn ook de ervaringen van de andere steden waar The Passion gehouden is.

Organisatie

Om dit project te organiseren is een projectorganisatie opgezet waarin naast de brede inzet van de gemeente ook tal van andere organisaties opgenomen zijn en betrokken worden. Wij vinden het belangrijk deze te noemen omdat het de betrokkenheid van vele partijen laat zien. Zonder volledig te zijn noemen we:

Partners: Provincie Groningen, Marketing Groningen, Groninger City Club, EO, Eye2Eye;

Openbare orde en veiligheid: Politie, Brandweer, GHOR;

Mobiliteit: Politie, NS, Qbuzz, Groningen Bereikbaar, OV-bureau, RWS, Arriva;

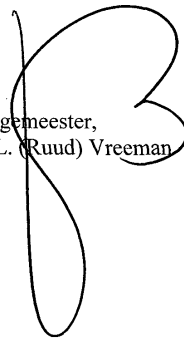
Side events: Marketing Groningen, GCC, RUG400, initiatiefnemers uit kerken/bevolking;

Overige groepen: Markt, omwonenden en ondernemers evenementengebied, pers, media;

Wij verwachten uw raad hiermee voor dit moment zo goed mogelijk geïnformeerd te hebben over dit prachtige evenement. We werken er energiek en vol enthousiasme aan en we hopen dat de uitvoering van The Passion veel mensen trots op Groningen laat zijn.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	19 februari 2014
Raadscommissie	Beheer en Verkeer
Datum raadscommissie	12 februari 2014
Bijlagen	4

Registratienr.	RO14.4117055
Datum B&W besluit	30-01-2014
Portefeuillehouder	Wethouder Seton
Steller	Paul Corzaan
Telefoon	367 81 11
E-mail	paul.corzaan@groningen.nl

Onderwerp

Deelneming WarmteStad Holding BV

Concept raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van het ontwerpbesluit deelneming in WarmteStad Holding BV (later WarmteStad genoemd);
- II. geheimhouding te betrachten op basis van art. 25 lid 3 Gemeentewet ten aanzien van de financiële bijlage;
- III. een bestemmingsreserve ter grootte van € 57.000,- in te stellen voor het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV en deze te voeden uit het programma Groningen geeft Energie.

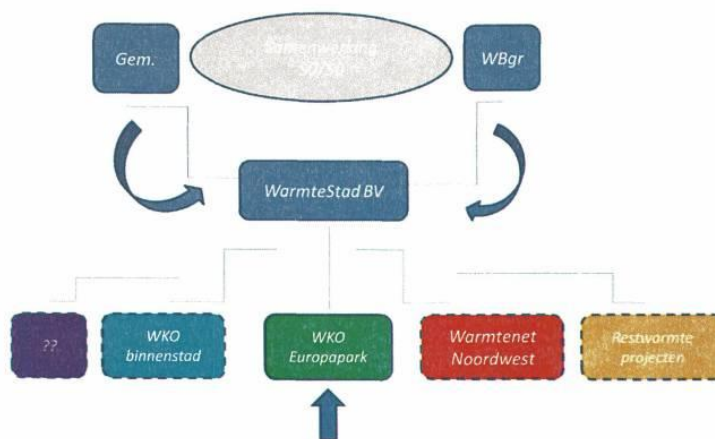
Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

2

(Publieks-)samenvatting

In de warmtevisie "Groningen duurzaam warm" (juni 2012) hebben wij aangegeven dat de gemeente in de fase van de opzet en uitrol van het spoor warmte een belangrijke regierol moet vervullen. Binnen de gemeente Groningen liggen bovengemiddelde kansen om de CO₂ uitstoot via het spoor van warmte (ruimteverwarming, tapwater) sterk in te perken. Verschillende bronnen zoals restwarmte, warmte/koude opslag (wko) en diepe aardwarmte zijn in Groningen aanwezig en/of mogelijk. Het ontwikkelen en uitwerken van deze kansen/mogelijkheden doen wij niet alleen. Dit gaat in samenwerking met andere partijen. Binnen een aantal warmteprojecten werken wij nauw samen met het Waterbedrijf Groningen¹. Het gezamenlijke project collectieve warmte/koude opslag Europapark is in de fase gekomen dat derde partijen die geacquireerd zijn op korte termijn worden aangesloten. Hiervoor is het wenselijk de samenwerking te formaliseren middels de oprichting van een gezamenlijke rechtspersoon. Een bijkomende noodzaak is dat vanaf 1 januari 2014 de eisen uit de Warmtewet gelden. Een ieder die grootschalig warmte en koude levert aan derden moet hieraan voldoen. Ook om deze redenen moet een zelfstandige entiteit opgericht zijn.

Naast het project collectieve wko Europapark, betreft dit ook projecten in ontwikkeling, die op het moment dat zij van de ontwikkelfase naar de realisatiefase gaan als project BV geformaliseerd gaan worden. Het betreft hierbij bijvoorbeeld de projecten collectieve wko binnenstad en het project warmtenet NoordWest. Het afgelopen halfjaar hebben het Waterbedrijf Groningen en de gemeente dit onderzocht en uitgewerkt. Ons voorstel is om een warmteholding als moeder van de warmteprojecten op te richten, welke holding zal heten WarmteStad BV (één en ander wordt in de tekst hierna ook wel eens aangeduid als het warmtebedrijf). In januari 2014 gaat het Waterbedrijf Groningen over tot de oprichting van dit warmtebedrijf (de holding) waarvan de handelsnaam WarmteStad BV luidt. De aandelen uit deze holding zullen (na besluit tot deelname hierin door de gemeente) voor 50% van het Waterbedrijf Groningen en 50% van de gemeente Groningen zijn. Hiermee ontstaat een "publiek" bedrijf dat voortvarend de mogelijkheden binnen warmte kan invullen en daarnaast de regie op verdere ontwikkeling kan houden. In het bijgaande voorstel wordt dit verder uitgewerkt en uitgelegd.

Schematische weergave WarmteStad BV

¹ Beide partijen werken ook binnen andere warmteprojecten in ontwikkeling zoals collectieve wko binnenstad en warmtenet NoordWest samen.

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

3

Inleiding

Voor u ligt een voorstel om uw wensen en bedenkingen aan te geven met de oprichting en de deelneming in een publiek nutsbedrijf: WarmteStad BV. Daarnaast vragen wij u om een besluit te nemen voor het instellen van een bestemmingsreserve van € 57.000,-- voor het risico van het hebben van een rekening courant verhouding met WarmteStad BV. Ter uwer informatie hebben wij weergegeven wat de kosten zijn voor de verwerving van 100 aandelen in WarmteStad BV en de daarvoor benodigde krediet en structurele kapitaalslasten. Wij vragen u bij dit voorstel uw wensen en bedenkingen op het ontwerpbesluit deelneming in WarmteStad BV aan te geven.

In 2011 heeft u besloten om in 2035 energieneutraal te zijn. De ambitie hebben wij de laatste jaren uitgewerkt in een aantal documenten. In juni 2012 heeft u de warmtevisie vastgesteld waarin het belang van warmte voor de stad wordt beschreven. Niet alleen omdat de ondergrond geschikt is voor de opslag van warm en koud water maar ook omdat het transporteren van water een uitgebreid netwerk met zich meebrengt waarbij het van belang is dat iedereen ervan kan profiteren tegen een redelijke prijs. Dat is ook de reden waarom het publiek belang bij de verdere ontwikkeling voorop staat.

De uitwerking van de warmtevisie hebben wij voortvarend opgepakt. Uw raad is hierover in het afgelopen jaar verschillende keren geïnformeerd. Daarbij hebben we u aangekondigd dat we met het Waterbedrijf Groningen een partner hebben gevonden die onze doelen deelt en tegelijk aanvullende kwaliteiten inbrengt in WarmteStad BV. De directe aanleiding om nu tot oprichting over te gaan heeft te maken met het feit dat de collectieve warmte/koude opslag (wko) op het Europapark op korte termijn gaat leveren aan klanten.

In het collegevoorstel gaan wij uitgebreid in op allerlei technische uitwerkingen. Voor de leesbaarheid van dit raadsvoorstel hebben we alleen de hoofdlijn hieronder beschreven en het collegevoorstel als bijlage toegevoegd.

Beoogd resultaat

Een nieuw nutsbedrijf dat aan stadjes en bedrijven voor de lange termijn betrouwbaar en betaalbaar warm en koud water levert.

Kader

In het *Masterplan Groningen Energieneutraal 2035* (2011) heeft de gemeente de basis gelegd voor een aantal uitvoeringsprogramma's via verschillende sporen. De aanpak binnen het spoor warmte hebben wij uitgewerkt in de *"Visie en strategie voor ontwikkeling en gebruik van duurzame warmte en koude in de stad Groningen"*. Tegelijk met deze "warmtevisie" heeft u ook ingestemd met de visie op de ondergrond *"Stad Verdiept"*. Deze twee visies vormen de basis van de aanpak in Groningen en zijn ook de basis geweest voor de uitwerking en samenwerking met het Waterbedrijf.

Op grond van de Gemeentewet dient de raad haar wensen en bedenkingen te uiten ten aanzien van het voornemen een aandelenbelang te nemen in WarmteStad BV. Bij behandeling van dit voorstel vragen wij de raad wensen en bedenkingen naar voren te brengen.

Het kader waarbinnen de gemeente toetreedt tot een (geformaliseerd) samenwerkingsverband is vastgelegd in de nota verbonden partijen.

Momenteel wordt het toetsingskader voor verbonden partijen geactualiseerd. Alhoewel het toetsingskader nog niet is vastgesteld, dient op voorhand deze nieuwe verbonden partij aan het toetsingskader verbonden partijen 2014 te voldoen. Aan het huidige kader verbonden partijen wordt

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

4

voldaan. De op te richten verbonden partij zal een zelfstandige belastingplichtige zijn en zal ook moeten voldoen (gezien de omvang van het gemeentelijk belang in het samenwerkingsverband) aan wettelijke vereisten op het gebied van onder andere aanbesteding, verbod op verstrekking van oneigenlijke staatsteun en de Wet markt en overheid.

Argumenten/afwegingen

Een nieuwe ontwikkeling: dus goed stilstaan bij de randvoorwaarden.

Vanuit de warmtevisie hebben we een aantal opgaven en randvoorwaarden geformuleerd die voor de ontwikkeling van ons warmtespoor belangrijk zijn:

- risico's beperken/delen;
- expertise verbinden;
- lange termijn (30 jaar/wel flexibel);
- rendement in relatie tot sociale prijzen;
- publiek belang geborgd;
- juridische entiteit (contracten met afnemers).

Uitgangspunt is om op termijn te bezien of het mogelijk en wenselijk is het gemeentelijk aandeel over te dragen aan de markt.

Uit vorenstaande blijkt duidelijk dat we ons goed bewust zijn van het feit dat we iets nieuws gaan doen. Collectieve warmte/koude opslag en het gebruiken van diepe aardwarmte voor bestaande bouw zijn in Nederland bijzonder. We doen dit dan ook niet voor een paar jaar. Deze energie is hernieuwbaar en als de infrastructuur er eenmaal ligt dan is het een constante en betrouwbare voorziening.

Publieke samenwerking biedt voordelen.

Gelet op vorenstaande ligt de vraag voor de hand op welke manier het beste vorm gegeven kan worden aan het warmtebedrijf.

Daarvoor hebben een aantal mogelijkheden, in het kort, onze voorkeur:

- *gemeentelijk onderdeel:*
als gemeente hebben wij onvoldoende kennis en zouden alle risico's dragen;
- *coöperatie:*
vooral geschikt in samenwerking met particulieren en weinig flexibel;
- *overlaten aan marktpartij:*
publiek belang niet geborgd (prijzen/rendement/lange termijn);
- *publiek bedrijf:*
voorkeur omdat we ambities en risico's delen en wel aanvullend zijn in de uitvoering. Een BV vorm is ook flexibel om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Partijen (publiek, privaat) met meerwaarde kunnen deelnemen, maar krijgen niet de zeggenschap.

Waterbedrijf Groningen: gezamenlijke doelen en aanvullende kwaliteiten.

Met het Waterbedrijf hebben we een partner gevonden die onze doelen onderschrijft en veel kennis in huis heeft in het transporteren en verkopen van water in de stad. In de afgelopen maanden hebben wij een intensief traject doorlopen om te bekijken hoe we een samenwerking vorm kunnen geven. Het Waterbedrijf heeft van haar aandeelhouders (stad 16%) toestemming gekregen om deel te nemen aan de samenwerking en om de BV op te richten. Na het definitieve besluit en na akkoord van Gedeputeerde Staten zullen wij voor 50% gaan participeren.

Start op Europapark.

Voor de collectieve warmte/koude opslag op het Europapark wordt WKO Europapark BV opgericht. Deze gaat als eerste warmte/koude leveren vanuit de bronnen die geslagen zijn onder de nieuwbouw op het Harm Buitenplein. De omvang van de bronnen is zodanig dat niet alleen de gemeentelijke

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

5

nieuwbouw maar ook andere klanten zoals Team4, Lefier en op termijn andere klanten warmte/koude kunnen afnemen.

De holding wordt opgericht zodat in de toekomst andere bedrijfsonderdelen kunnen worden opgericht. Genoemd is al een warmtenet met een hernieuwbare verwarmingsbron(nen) in de wijken Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en op Zernike. Een ander project dat kan leiden tot de oprichting van een onderdeel is de collectieve wko Binnenstad waarbij vanuit een collectief systeem onder het Forum, de Oostwand en het provinciehuis warmte en koude kunnen afnemen. Hiervoor wordt te zijner tijd een besluit aan uw raad voorgelegd.

Maatschappelijk draagvlak/participatie

In de te nemen stappen en keuzes wordt nadrukkelijk gekeken welke rol de inwoners van de stad kunnen hebben. In de verdere uitwerking van het warmtebedrijf vinden wij communicatie richting burgers maar ook de meedenkkraft van dezelfde burgers een wezenlijk onderdeel. Op dit moment hebben communicatiemedewerkers van Waterbedrijf en gemeente in samenwerking een communicatieplan in uitwerking voor WKO Europapark BV en op hoofdlijnen voor WarmteStad BV. Er zal in de diverse projecten ook specifiek aandacht zijn voor de rol die inwoners kunnen spelen in deze projecten. Rondom het in ontwikkeling zijnde warmtenet Noordwest zal hier met name veel aandacht aan geschonken moeten worden om betrokkenheid te vergroten en inbreng tot zijn recht te laten komen. Duurzaamheid realiseer je zodoende samen. In het project WKO Europapark BV betreft het met name zakelijke klanten waarmee op de juiste wijze PR en communicatie afspraken gemaakt moeten worden. In algemene zin gaan wij voor tevreden klanten en moet warmte/koude betaalbaar en betrouwbaar zijn, voor nu en altijd.

Financiële consequenties

Risico's beperkt.

De samenwerking met het Waterbedrijf betekent dat we gezamenlijk investeren, exploiteren en dus gezamenlijk de risico's dragen.

Voor de WKO Europapark BV is een businesscase opgesteld met een investeringsomvang van afgerond 1,5 miljoen euro. Het rendement is minimaal 4,2% en kan oplopen naar 7,3%. In de bijgevoegde businesscase (situatie 1 juni 2013) kunt u deze berekeningen terugvinden. Vanwege de bedrijfsvertrouwelijke gegevens in deze financiële bijlage valt deze onder art. 25 lid 3 Gemeentewet (***geheimhouding***). Omdat ook in dit geval eerst kosten moeten worden gemaakt wordt er een rekening courant-verhouding geopend door de gemeente en het Waterbedrijf. Voorgesteld wordt ten behoeve van het weerstandsvermogen een bestemmingsreserve in te stellen. De bestemmingsreserve wordt gevuld met het becijferde weerstandsvermogen van € 57.000,--. Deze wordt gedekt uit het programma Groningen geeft Energie.

Aandelen.

De nominale waarde van de geplaatste *aandelen* bedraagt € 10,-- per stuk. Het Waterbedrijf Groningen en gemeente zijn overeengekomen elk 100 aandelen in de WarmteStad BV te nemen. Aan de aandelen zijn geen verbijzonderde rechten toegekend (bijvoorbeeld winstrechten of versterkte stemrechten). Dit omwille van het principe dat partijen gelijkwaardig in het samenwerkingsverband zitten. De structurele lasten die zijn verbonden met het houden van de aandelen (€ 30,-- per jaar) worden gedekt uit het programma Groningen geeft Energie.

Omdat WarmteStad Holding 100% aandeelhouder is van WKO Europapark BV zal zodra de gemeente deelneemt de 50% aandelen van de gemeente ook betekenen dat zij 50% aandeelhouder is van WKO Europapark BV. Op dat moment kunnen de wko-bronnen nieuwbouw Harm Buitenplein en het bronwaternet Boumaboulevard worden ingebracht.

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

6

Instellen bestemmingsreserve WarmteStad BV.

In voorliggend voorstel wordt uw raad gevraagd een bestemmingsreserve WarmteStad BV in te stellen. In onderstaand format staan de specificaties ten aanzien van deze reserve.

Instellen nieuwe reserve	
Begrotingsonderdeel:	Ruimtelijke Ordening
Naam reserve:	WarmteStad BV
Algemene of bestemmingsreserve	Bestemmingsreserve
Doel:	Samen met het Waterbedrijf Groningen de uitstoot aan CO ₂ sterk te beperken via het spoor warmte door het oprichten van WarmteStad BV en hiervoor een rekeningcourantfaciliteit beschikbaar te stellen van € 750.000,-.
Voeding (welk resultaat):	Programma Groningen geeft Energie
Rentetoevoeging? ja of nee	Nee
Standaardpercentage of afwijkend percentage?	n.v.t.
Minimale omvang (bij een algemene reserve):	n.v.t.
Maximale omvang:	De hoogte van de omvang van de reserve wordt ingegeven door het risico.
Afspraak voor actualiseren:	Jaarlijks bij gemeentebegroting/rekening
Verwachte datum opheffing:	Bij beëindiging deelneming
Instellen bij begroting, VGR, rekening of in eigen raadsvoorstel?	Instellen bij raadsvoorstel Deelneming in WarmteStad Holding BV

Realisering en evaluatie

Op 10 januari 2014 zijn WarmteStad BV en WKO Europapark BV beide door het Waterbedrijf Groningen opgericht. Na het definitief besluit tot deelname door het college, mede op basis van wensen en bedenkingen raad wordt het initiatief aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Op basis van art. 106 lid 2 en 3 Gemeentewet is goedkeuring GS noodzakelijk. Wanneer alles, proceduretechnisch gezien soepel verloopt, kan de gemeente voor de zomervakantie 2014 gaan deelnemen in WarmteStad BV.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

BIJLAGE

NOTITIE

Aan : de raad van de gemeente Groningen

Datum : 21-01-2014

Onderwerp: Ter informatie toelichtende teksten uit collegevoorstel Deelneming WarmteStad Holding BV

Kader

Warmtewet

De Warmtewet is per 1 januari 2014 in werking getreden. Consumenten¹ met een aansluiting op een warmtenet krijgen door de wet extra bescherming. Zo kunnen klanten rekenen op een betrouwbare levering, een redelijke prijs en goede service.

De Warmtewet beschrijft hoe een klant met een warmtenetaansluiting extra beschermd wordt en zekerheid krijgt. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) ziet namens de overheid op toe dat de wet wordt nageleefd.

De belangrijkste zaken zijn:

- *Leveringszekerheid* – klanten krijgen gegarandeerd warmte, de continuïteit is gewaarborgd;
- *Betaalbaarheid* – de overheid stelt een maximumtarief vast voor warmte en ziet er op toe dat leveranciers geen hogere tarieven dat dit maximumtarief in rekening brengen;
- *Goede service* – klanten krijgen onder andere een duidelijke factuur en ontvangen vooraf goede informatie over werkzaamheden en onderbreking van de warmtelevering;
- *Vergunning* - leveranciers van warmte moeten een vergunning van ACM hebben om warmte te mogen leveren aan klanten.

Masterplan Groningen energieneutraal 2035/ Warmtevisie Groningen duurzaam warm

In het Masterplan Groningen Energieneutraal 2035 (2011) heeft de gemeente de basis gelegd voor een aantal uitvoeringsprogramma's via verschillende sporen. De aanpak binnen het spoor warmte hebben wij uitgewerkt in de *'Visie en strategie voor ontwikkeling en gebruik van duurzame warmte en koude in de stad Groningen'*. Deze visie Groningen duurzaam warm heeft als kern voor het spoor warmte dat een gecoördineerde aanpak, om de aanwezige bronnen slim te benutten, zeer wenselijk is. Het maken van nieuwe nutsvoorzieningen en het oprichten van een (publiek) warmtebedrijf past binnen deze visie. Daarnaast zijn deze ontwikkelingen nu nodig om in 2035 of eerder de doelstellingen te halen. Ook de *visie op de ondergrond 'Stad verdiept'* speelt een belangrijke rol om ontwikkelingen gestructureerd en met beleid van de grond te krijgen.

Op 25 juni 2013 heeft het college besloten *de basisuitgangspunten van de samenwerking* met het Waterbedrijf Groningen vast te stellen over de collectieve WKO Europapark.

¹ De warmtewet beperkt de aanduiding consument op maximaal 100 kilowatt thermisch

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

De basis uitgangspunten van de samenwerking waren als volgt geformuleerd en zijn ontleend aan het principe 'samen trap op en samen trap af':

1. De zeggenschap in de samenwerkingsvorm is als volgt: 50 % gemeente, 50 % Waterbedrijf Groningen;
2. De bronnen en leidingen worden ingebracht tegen minimaal de kostprijs en de inbreng zal worden voorzien van een externe taxatie;
3. Het risico van (tijdelijke) overcapaciteit wordt op gelijke voet verdeeld tussen gemeente en waterbedrijf.
4. De gemeente en het Waterbedrijf Groningen zijn gehouden om een structurele oplossing aan te dragen voor de contractuele verplichtingen op de collectieve wko Europapark mocht het samenwerkingsverband tussen gemeente en het Waterbedrijf Groningen niet tot stand komen.

In het college van eind oktober 2013 hebben wij een presentatie over het warmtebedrijf in wording gehouden, waarin alle uitgangspunten zoals traject, vorm en organisatievorm met u zijn besproken. In de voorliggende samenwerkingsstructuur zijn bovenstaande punten gehonoreerd. Op de basis hiervan hebben wij de organisatiestructuur verder uitgewerkt.

Het Waterbedrijf Groningen heeft de uitgangspunten van de samenwerking mede laten vaststellen in haar Raad van Commissarissen van 28 november 2013.

De gemeente heeft op dit moment een aanjagende en vooroplopende rol. Dit ook vanwege het feit dat andere (markt)partijen op dit moment dit op het gebied van warmte niet zondermeer doen en wanneer dit wel het geval is, alleen kiezen voor direct rendabele projecten (zogenaamde 'krenten uit de pap halen').

Een voorbeeld hiervan is de verkoop afgelopen maand van al haar warmte activiteiten van Essent/RWE. Dit als gevolg van een strategische heroriëntatie. Groei en stimulering van warmtenetten blijven belangrijk, gaf het bedrijf aan, echter deze activiteiten - langjarige investeringen in infraprojecten - passen niet meer bij het profiel van de rest van het concern Essent/RWE.

Op termijn kan de rol van de gemeente veranderen. WarmteStad BV is zo ingericht dat zij aandelen kan verkopen aan bijvoorbeeld een publieks-coöperatie die dezelfde doelen wat betreft het 'publiek domein' nastreeft. Gezien het feit dat er op dit moment slechts twee partijen betrokken zijn en de omvang van de projecten nog beperkt is, is een coöperatie in deze fase nog niet opportuun. Bovendien gaat het binnen het project collectieve wko Europapark alleen om zakelijke aansluitingen. Hierdoor kan volstaan worden met een eenvoudige vorm namelijk een BV.

Aan de andere kant wil de gemeente de verschillende ontwikkelingen rondom warmte op gang helpen maar hoeft niet willens en wetens dit tot in lengte van jaren zelf te blijven najagen. Samenwerking en daarna afstoten van taken naar gelijkgestemde (publieke) partijen moet op den duur mogelijk zijn en blijven.

Het kader waarbinnen de gemeente toetreedt tot een (geformaliseerd) samenwerkingsverband is vastgelegd in de nota verbonden partijen.

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Momenteel wordt het toetsingskader voor verbonden partijen geactualiseerd. Alhoewel het toetsingskader nog niet is vastgesteld, dient op voorhand deze nieuwe verbonden partij aan het toetsingskader verbonden partijen 2014 te voldoen. De op te richten verbonden partij zal een zelfstandige belastingplichtige zijn en zal moeten voldoen – gezien de omvang van het gemeentelijk belang in het samenwerkingsverband- aan wettelijke vereisten op het gebied van onder andere aanbesteding, verbod op verstreking van oneigenlijke staatsteun en de wet Markt en Overheid.

Hieronder hebben wij onder argumenten / afwegingen onze motivering ten aanzien van het afwegingskader weergegeven.

Argumenten/afwegingen

1. De gemeente vanuit publiek belang zelf (mede) aan het roer.

Om stappen te zetten rond realisering van de doelstellingen van het spoor warmte in Groningen hebben wij na verkenning van mogelijke partijen vastgesteld dat traditionele partijen zich terughoudend opstellen of op dit moment zelfs terugtrekken. Een voorbeeld hiervan is de hierboven aangehaalde verkoop van warmte assets en warmtenetten door Essent/RWE.

Marktpartijen die wel actief inzetten op warmte geven het belang aan van een actieve overheid om de kansen die er lokaal zijn te kunnen benutten. Partijen met een publiek profiel - zoals het waterbedrijf Groningen - zien juist kansen om haar basis activiteiten rond waterlevering te verbreden richting levering van warmte. In Nijmegen heeft netwerkbedrijf Alliander (= netwerkbedrijf) vorig jaar besloten om actief deel te nemen in warmtenetten. Ook binnen Enexis is wordt hierover nagedacht. Warmte wordt steeds meer gezien als nieuwe 'nuts' en daarmee vooral een rol voor publieke partijen.

2. Samenwerking: gezamenlijke doelen en aanvullende kwaliteiten

Binnen het Waterbedrijf Groningen is veel kennis aanwezig rondom het leveren van (drink)water. Daarnaast heeft het Waterbedrijf Groningen enige tijd geleden aangegeven te willen starten met een specifieke afdeling Energie & Water, welke bij oprichting de naam Waterbedrijf Groningen Duurzaam B.V. zal dragen. Daarvoor heeft het Waterbedrijf Groningen deskundig personeel op het gebied van energie aangetrokken. Het Waterbedrijf Groningen is daarmee gereed om zelf projecten rondom dit thema (productie, levering, distributie warmte, koude) op te pakken.

Het Waterbedrijf Groningen en de gemeente Groningen hebben gelijke doelen voor ogen zoals daar zijn:

- Primair: waarborgen publiek belang;
- Energieneutraal in 2035;
- Duurzame warmte en/of koude levering als belangrijke pijler voor behalen duurzaamheids-doelstellingen;
- Samenwerking met lokale partijen op het gebied van opwek en afzet en indien mogelijk distributie;
- Regie hebben op ontwikkelingen;
- Sturing kunnen geven aan de uitwerking;
- Draagvlak noodzakelijk voor afstemming langjarige aanpak met belangrijke stakeholders (woningcorporaties, universiteit, etc.);
- Investeren in een groeistrategie, mits technisch en financieel haalbaar;

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

- Ontsluiten van duurzame warmtebronnen indien kansrijk (o.a. geothermie);
- Het ontwikkelen van nieuwe nuts met een daarbij passend rendement (geen uitkering dividend).

Het één en ander hebben wij het afgelopen jaar in het gezamenlijke project collectieve wko Europapark uitgezocht en als gevolg hiervan hebben Waterbedrijf Groningen en de gemeente elkaar gevonden om samen meer projecten op het raakvlak van energie en water te verkennen, ontwikkelen en zo mogelijk te realiseren. Deze samenwerking levert duidelijk meerwaarde op ten opzichte van het alleen doen. Beide partijen vullen elkaar aan. Daarnaast blijkt dat (toekomstige) afnemers vertrouwen hebben in een uitvoering door betrouwbare bestaande publieke partijen.

3. Van startsituatie met wko Europapark (Harm Buiten Plein) naar daadwerkelijke uitwerking

In het afgelopen jaar hebben wij de samenwerking in de praktijk gebracht in het project collectieve warmte koude opslag (wko) Europapark.

Op het Europapark functioneert op dit moment een wko voor de nieuwbouw gemeente Harm Buitenplein. Dit systeem is ontworpen voor gebruik als collectieve bron. In december 2013 hebben wij deze bron verbonden met een bronwaternet onder de Boumaboulevard. Met dit systeem kan alle nieuwbouw (o.a. Solid met als huurders Team 4, Lefier) op het Europapark (tussen de Euroborg en Menzis) worden aangesloten. Ook de aftakking van dit systeem naar de Euroborg is gereed.

In het voorjaar 2014 wordt de nieuwbouw Solid aangesloten. Op dat moment wordt de gemeente wettelijk gezien een energieleverancier en is sprake van een “bedrijfsmatige” activiteit. Dit valt binnen de kaders van de Warmtewet. Het is vanwege dit feit dat het Waterbedrijf Groningen hier belangrijke leveringstaken uitvoert, noodzakelijk een (gezamenlijk) bedrijf op te richten. De aangeduide bronnen, leidingen en het bronwaternet Boumaboulevard worden door de gemeente tegen minimaal de integrale kostprijs (en met externe taxatie) ingebracht in WKO Europapark BV.

4. Structuur WarmteStad BV geeft een mogelijkheid om verder te groeien zonder grote risico's

Om de samenwerking binnen het Europapark concreet te maken en in juridisch formele zin vorm te geven, hebben wij het afgelopen half jaar onderzocht hoe deze samenwerking het beste vorm kan worden gegeven. Hiervoor is een stuurgroep Warmte (directie Waterbedrijf Groningen, GMT-lid gemeente) en werkgroep (medewerkers in het werkveld warmte) samengesteld en zijn namens de gemeente en het Waterbedrijf Groningen twee kwartiermakers naar voren geschoven.

Waterbedrijf Groningen en de gemeente Groningen hebben ook ambities om te groeien in warmte (en of koude) activiteiten. Om dit mogelijk te maken is het gewenst om naast het wko project in het Europapark ook rekening te houden met ontwikkelingen die kunnen leiden tot een nieuw warmteproject.

Trip Advocaten en Notarissen heeft voorgesteld een warmte holding op te richten welke moeder is van project BV's. Daarbij hebben zij voorgesteld om gezamenlijke projecten als

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

afzonderlijke projectvennootschappen onder deze Warmte Holding te hangen. De handelsnaam van deze holding is WarmteStad BV

Afhankelijk van de aard, omvang en geschiktheid van het project wordt de mogelijkheid opgehouden om derden te laten participeren in een projectvennootschap. Al naar gelang een project het vereist kan een (vennootschappelijke) scheiding worden aangebracht tussen de eigenlijke investering en exploitatie van de investering. Via een dergelijke scheiding kan worden geborgd dat de investering (bronnen en infrastructuur) in publieke handen blijven, terwijl private ondernemingen deelnemen in de exploitatie van de bronnen en de bijbehorende infrastructuur.

Overigens kan bij groei en bij samenwerking met andere partijen moeiteloos de BV (na instemming aandeelhouders) opgaan in een coöperatie. Andersoortige deelnemingen (stichting, maatschap, etc) zijn niet geschikt voor de beoogde activiteiten.

De oprichting van een nieuwe project BV zal ter besluitvorming aan de aandeelhouders worden voorgelegd. Benodigde (extra) kredietaanvragen aan de gemeente voor nieuwe projecten zullen ter besluitvorming aan college en vervolgens aan de raad worden voorgelegd. De holdingstructuur betekent voor de gemeente maximale sturing op doelen en beperkte financiële risico's. Dit geeft ook ruimte voor het inschakelen van specialistische deskundigheid van buiten.

Toelichting op Statuten WarmteStad BV (zie ook bijlagen akte van oprichting)

A. Lean and mean I :Holding WarmteStad BV ?

Voor de uitvoering van werkzaamheden staat een kleine organisatie voor ogen die gericht op de werkzaamheden die behoren bij de ontwikkeling rond warmte kan acteren, en dus qua bemensing en tijdsinspanning flexibel is. In het kort gezegd: zonder overbodige poespas, efficiënt en effectief. De benodigde essentiële competenties op het vlak van acquisitie, projectontwikkeling, engineering, projectmanagement, klantmanagement en onderhoud en beheer zijn geborgd in de kwaliteiten en competenties van de medewerkers van de aandeelhoudende moeders. Op dit moment zijn er al medewerkers actief met warmteprojecten op dit vlak. Ondersteunende activiteiten die van belang zijn inzake financiën, communicatie-, marketing en juridisch advies worden – indien op dat moment gewenst – geleverd. Specifieke kennis die niet structureel benodigd is zal ingehuurd moeten worden (bijvoorbeeld in het geval van een geothermieproject).

De aandeelhouders zullen een directeur aanstellen. Deze is aanspreekpunt voor de aandeelhouders en externe partijen. Alle genoemde medewerkers zullen hun werkzaamheden verrichten voor WarmteStad BV al dan niet parttime vanuit de aandeelhoudende moeders van WarmteStad BV. Voor de beoogde vertegenwoordiger van de gemeente in de aandeelhoudersvergadering van WarmteStad BV stellen wij voor de wethouder met duurzaamheid/ energie in portefeuille. Daarnaast met het toezicht op ondermeer de financiën de portefeuillehouder financiën te belasten. Het college wordt geïnformeerd wanneer er kritische momenten of processen aan de orde zijn binnen Warmte Stad BV. Jaarlijks wordt middels de jaarrekening het college gerapporteerd. Uit hoofde van de rekening courant verhouding zal treasury periodiek financiële gegevens gaan ontvangen van WarmteStad BV.

B. Lean en mean II: Governance Holding WarmteStad BV

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Voorafgaand aan het oprichten van een gezamenlijk warmtebedrijf is een stuurgroep ingesteld met vertegenwoordiger van het Waterbedrijf Groningen en de gemeente om de aanpak rond het spoor warmte af te stemmen en te beoordelen. Gezien de ontwikkelfase en de beperkte omvang op dit moment van de werkzaamheden is in de statuten van WarmteStad BV wel de optie opgenomen een Raad van Commissarissen (RvC) in te stellen. Echter in goed overleg hebben wij besloten dat de instelling van een RvC pas zal gebeuren indien werkzaamheden onder WarmteStad BV van zodanige omvang zijn dat de instelling van een RvC gewenst en opportuun is. Dit mede op basis van de complexiteit van projecten en bijbehorende risico inschatting.

Aansluitend aan de oprichting – inzake de werking van de structuur – worden diverse juridische documenten tot stand gebracht die bij afzonderlijk collegebesluit vastgesteld dienen te worden. Dit betreft bijvoorbeeld een *treasury statuut* van WarmteStad BV, een *aandeelhoudersovereenkomst* en een *directiereglement*. In dit laatste reglement wordt naast de taken, ook de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de directie vastgelegd. Wij verwachten dit collegebesluit in april, mei 2014 gereed te hebben.

C. Waterbedrijf Groningen start en gemeente volgt

De gemeente dient om deze stap te kunnen nemen een aantal wettelijke verplichtingen en procedures te volgen. Instemming van college en de wensen en bedenkingen van raad zijn daarin noodzakelijk. In het kader van de Gemeentewet (art. 160 lid 2 en 3) moet Gedeputeerde Staten toestemming geven voor de gemeentelijke deelneming in een besloten vennootschap.

De gemeente kan daardoor niet op korte termijn een warmtebedrijf oprichten. Binnen het Waterbedrijf Groningen is dit wel mogelijk. Zowel de Raad van Commissarissen (RvC) van Waterbedrijf Groningen als ook haar aandeelhouders vergadering hebben hier eind november 2013 mee ingestemd. Het Waterbedrijf Groningen heeft de opdracht gekregen om in januari 2014 een warmtebedrijf op te richten, dit heeft op 10 januari 2014 j.l. plaatsgevonden.

Waterbedrijf Groningen en gemeente hebben onderling afspraken gemaakt dat de gemeente in de loop van 2014 voor 50 % aandeelhouder kan worden in dit warmtebedrijf. Hiermee heeft de gemeente tijd om de diverse procedures goed te volgen en instemming te krijgen van college, raad en Gedeputeerde Staten. Er zijn afspraken gemaakt in het geval het onverhoopt niet mogelijk is dat de gemeente medeaandeelhouder wordt

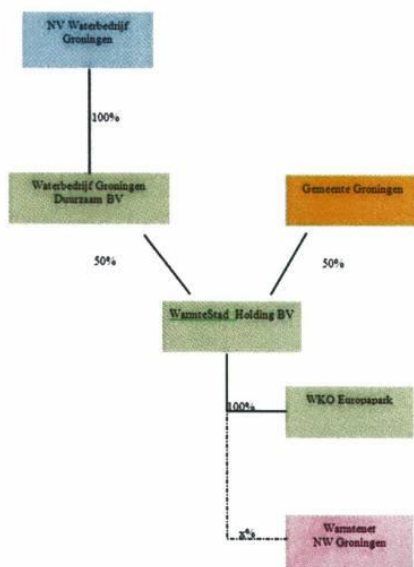
In de Raad van Commissarissen en in de aandeelhoudersvergadering van het Waterbedrijf Groningen van 28 november 2013 is besloten om in januari 2014:

- De WarmteStad Holding BV (handelsnaam: WarmteStad BV) als 100% dochter van Waterbedrijf Groningen Duurzaam B.V. op te richten, waarin de gemeente Groningen voornemens is om voor 50% in deel te nemen;
- WKO Europapark BV als 100 % deelneming van de WarmteStad Holding BV op te richten.

Waterbedrijf Groningen Duurzaam BV is een 100% deelneming van het Waterbedrijf Groningen

Gevisualiseerd ziet de organisatiestructuur er als volgt uit:

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Schematische overzicht structuur WarmteStad Holding

Samenvatting

Na definitieve besluitvorming (mede op basis van aangegeven wensen en bedingen raad) en formele toestemming van Gedeputeerde Staten zal de gemeente voor 50 % deel kunnen gaan nemen in WarmteStad BV. Op deze wijze is de gemeente door middel van deelname in deze BV onmiddellijk voor 50% aandeelhouder in WKO Europapark BV.

Nieuwe project BV's op het gebied van warmte (en of koude) zoals bijvoorbeeld rond de warmte koude opslag (wko) in de binnenstad of geothermie Zernike / warmtenet Noordwest zullen opgericht worden door deze WarmteStad BV. Hiervoor moet door de aandeelhouders goedkeuring worden gegeven, dat wil zeggen een akkoord op de doelstelling van de activiteit en de hierbij behorende langjarige business case.

Financiële consequenties

De oprichting van een holding met onderliggende project BV structuur komt tegemoet aan de eisen vanuit de Warmtewet. Dit past tevens binnen de opzet van warmte-activiteiten in ontwikkeling. En zorgt door de structuur voor beperking van de risico's van deze activiteiten voor de gemeente als aandeelhoudende partij. In deze paragraaf gaan wij dieper in op de financiële consequenties en het beperken van eventuele risico's.

Business case wko Europapark

Met het Waterbedrijf Groningen hebben wij gezamenlijk een *business case* gemaakt voor het wko systeem op het Europapark (zie bijlage). Ten opzichte van juni 2013 hebben wij de business case wko Europapark niet gewijzigd. Bij aanvang van dit project wordt een

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

rendement verwacht van 4,2% op een investeringsniveau van afgerond € 1,0 miljoen. Indien er meer rendabele klanten geacquireerd worden en aangesloten kunnen worden op het collectief wko-net dan zullen er op dat moment extra investeringen mee gemoeid zijn (bijvoorbeeld voor de infra-aftakking van hoofdnet naar nieuwe warmteklant, pomp(en) en warmtewisselaar). Op dit moment (peildatum 1 januari 2014) voorzien wij hiervoor een benodigde investering van totaal € 1,5 miljoen.

Afhankelijk van het tempo waarin contracten worden verworven ter dekking van de overcapaciteit van de aanwezige wko bronnen, kan het rendement oplopen naar 7,3%. De inkomsten komen uit de aansluitbijdragen (eenmalig vooraf), het jaarlijkse vastrecht en door de jaarlijkse verbruiken (warmte en koude). Het gaat hierbij om aansluiting en levering aan de Solid en andere te acquireren klanten. In samenwerking met het Waterbedrijf wordt gezocht naar mogelijkheden om subsidie te krijgen voor de collectieve wko. De business case in hoofdlijnen (excel-format versie juni 2013) met toelichting hebben wij als bijlage toegevoegd. Vanwege de bedrijfsvertrouwelijke gegevens in deze financiële bijlage valt deze onder geheimhouding zoals opgenomen onder art. 25 lid 3 Gemeentewet.

Aandelen

De nominale waarde van de geplaatste *aandelen* bedraagt € 10,- per stuk. Het Waterbedrijf Groningen en gemeente zijn overeengekomen elk 100 aandelen in de WarmteStad BV te nemen. Aan de aandelen zijn geen verbijzonderde rechten toegekend (bijvoorbeeld winstrechten of versterkte stemrechten). Dit omwille van het principe dat partijen gelijkwaardig in het samenwerkingsverband zitten. Door Waterbedrijf Groningen en gemeente is verkozen om het eigen vermogen van het samenwerkingsverband laag te houden, waarbij het samenwerkingsverband voor de eerste investeringen is aangewezen op een rekening courant verhouding met zowel gemeente als Waterbedrijf (ook gelijkwaardig).

Voor het verwerven van deze 100 aandelen is het noodzakelijk om een krediet aan te vragen van totaal € 1000,-. De structurele (jaarlijkse) kapitaalslasten hiervoor van € 30,- dekken wij uit het programma 'Groningen geeft Energie'.

Omdat WarmteStad Holding 100 % aandeelhouder is van WKO Europapark BV zal zodra de gemeente deelneemt de 50 % aandelen van de gemeente ook betekenen dat zij 50 % aandeelhouder is van WKO Europapark BV. Op dat moment kunnen de wko-bronnen nieuwbouw Harm Buitenplein en het bronwatersnet Boumaboulevard worden ingebracht.

Rekening courant verhouding & risico van die verhouding

Vanuit treasury perspectief wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve in te stellen voor de marktconforme *rekening courant-verhouding* tussen gemeente en de Warmte Stad BV. De maximale kredietruimte bedraagt € 750.000,- voor elk aandeelhoudende partij, in totaal € 1.500.000,-. De hoogte is ingegeven door de benodigde kredieten voor de project BV WKO Europapark. Allereerst om de al gedane investeringen door de beide moederbedrijven (zie ook inbreng gemeente) terug te betalen. En om reeds bekende nieuwe ontwikkelingen op het Europapark mogelijk te maken. Nieuwe ontwikkelingen die zullen leiden tot nieuwe gezamenlijke project BV's, kunnen een aanvullend krediet aanvragen bij de aandeelhoudende partijen, of kunnen zij zich wenden tot andere geldverstrekkers.

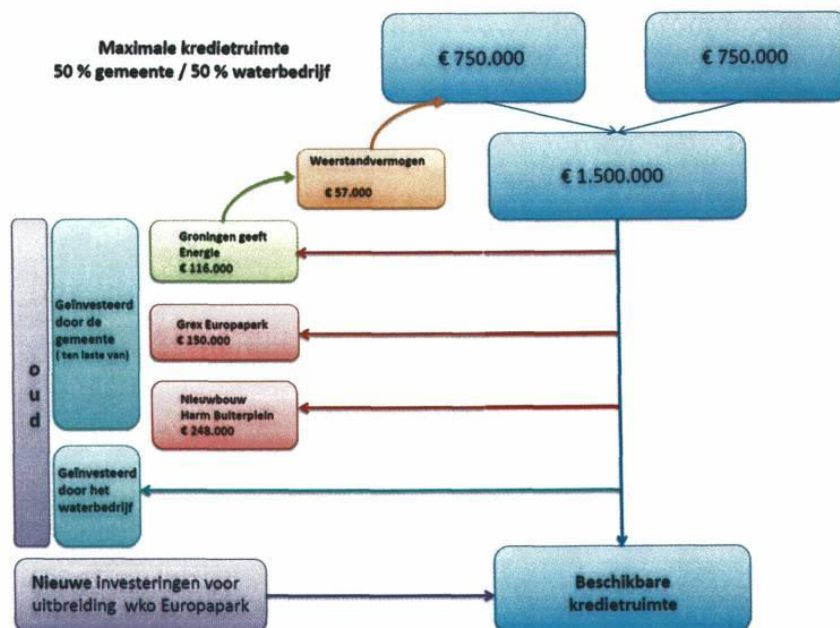
De kredietfaciliteit van € 750.000,- voor de gemeente, is – als het ware – het maximale bedrag dat zij "rood mag staan" bij haar aandeelhouder in de WarmteStad BV. Aangezien bij deze warmteprojecten de kost voor de baat gaat (investeren in aanleg infra en opwek en daarna

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

warmte leveren) kan het daarmee leiden tot een tijdelijk negatief eigen vermogen van de BV waarmee de gemeente een rekening courant verhouding heeft.

Voorgesteld wordt de verkoopopbrengst van de inbreng van het wko-systeem Harm Buitenplein en de reeds aangelegde leidingen aan de Boumaboulevard te reserveren als weerstandsvermogen voor de aangegane rekening courant verhouding met het samenwerkingsverband. Oftewel de wko bronnen, de warmtewisselaar, de warmtemeters van de nieuwbouw Harm Buitenplein, het leidingwerk en de leidingen Boumaboulevard, met uitzondering van de eigen binneninstallatie nieuwbouw Harm Buitenplein, worden in WarmteStad BV ingebracht.

De aanlegkosten van het complete nu aanwezige systeem hebben wij in verschillende budgetten ondergebracht (nieuwbouw Harm Buitenplein (€ 248.000,-), grondexploitatie Europapark (€ 150.000,-) en het programma Groningen geeft Energie (€ 116.000,-). De gedeelten nieuwbouw Harm Buitenplein en grondexploitatie Europapark worden bij overdracht aan WKO Europapark BV vanuit het krediet WarmteStad BV afgeboekt. De tijdelijke voorgeschoten bijdrage vanuit het programma Groningen geeft Energie wordt gebruikt om het benodigde weerstandsvermogen van € 57.000,- af te dekken. Het eventuele overschot van de voorgeschoten bijdrage vloeit terug naar het programma Groningen geeft Energie. Zie ook schematische weergave rekening courant verhouding.

Schematische weergave rekening courant verhouding WarmteStad BV

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen ter afdekking van het risico is de intervalmethode toegepast. In een bijlage bij het raadsvoorstel wordt dit nader toegelicht. Het risico is beperkt omdat de gemeente in het Waterbedrijf een solide partner heeft. Bovendien wordt de gemeente voor 50% aandeelhouder. Hiermee zit de gemeente stevig aan het roer. Voorgesteld wordt om voor de reservering van het becijferde weerstandsvermogen van € 57.000,- een bestemmingsreserve in te stellen.

De rekening courantverhouding met de holding Warmte Stad BV zal worden beëindigd op ofwel aangeven van Warmte Stad BV ofwel door uittreding van gemeente van het samenwerkingsverband.

Inbreng gemeente

In de door het college vastgestelde uitgangspunten van de samenwerking met het Waterbedrijf Groningen is bepaald dat *de bronnen en leidingen worden ingebracht* tegen minimaal de kostprijs en de inbreng zal worden voorzien van een externe taxatie. Een externe taxatie heeft op dit moment nog niet plaatsgevonden en zal plaatsvinden voorafgaand aan de overdracht van het netwerk aan WKO Europapark BV. Bij deze inbreng zal juridisch vastgelegd moeten worden dat de gemeente vanwege de directe relatie met de energievoorziening van het gemeentelijke gebouw aan het Harm Buitenplein altijd recht op eerste koop wil hebben.

Inbreng Waterbedrijf

Het Waterbedrijf Groningen heeft € 5 miljoen beschikbaar voor al haar warmte- en energie activiteiten. Dit betreft niet alleen warmte activiteiten in samenwerking met de gemeente Groningen maar ook eigen activiteiten op dit gebied in de Provincie.

Planning:

10 januari 2014	Oprichten WarmteStad BV en WKO Europapark BV
Februari 2014	Besluit gemeente over deelname
April 2014	Besluit treasury-statuut, directiereglement en aandeelhoudersovereenkomst
Mei 2014	Besluit Gedeputeerde Staten over toestemming gemeente in deelname
Juni 2014	Deelname gemeente in WarmteStad Holding BV

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

BIJLAGE

3

Bijlage toelichting op Business Case WKO Europapark BV

Aanleiding en doel

Gemeente Groningen wil energieneutraal zijn in 2035 en Waterbedrijf Groningen wil vanuit haar maatschappelijke taak warmteprojecten realiseren en exploiteren.

Op het Europapark dient zich een kans aan om een duurzaam WKO netwerk te ontwikkelen zodat alle bedrijven en instellingen die zich daar willen vestigen de mogelijkheid (gebiedsontwikkeling) hebben om aan te sluiten op dit netwerk en daarmee hun warmte- en koudevraag kunnen verduurzamen.

Gemeente en Waterbedrijf zijn voornemens om gezamenlijk een entiteit WKO Europapark op te richten, waarin het WKO netwerk inclusief bronnen (zijnde de uitbreiding op de bronnen) en installaties zal worden ondergebracht. Deze entiteit zal het WKO netwerk exploiteren en warmte en koude gaan leveren aan afnemers op en rond het Europapark.

Genoemde entiteit zal – op termijn – voor 100% over gaan naar het nog op te richten Gronings Warmtebedrijf. Vooruitlopend op de procedure voor de oprichting van het Gronings Warmtebedrijf, die naar verwachting ca. 9 maanden in beslag zal nemen, zal het Waterbedrijf de 100% aandeelhouder zijn van de entiteit WKO Europapark. De procedure rond de oprichting van WKO Europapark en de overgang van de aandelen daarvan naar het Gronings Warmtebedrijf is beschreven in een samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente en Waterbedrijf (Termsheet samenwerkingsovereenkomst Europapark WKO BV).

Ontwikkelingen

Voorjaar 2013 zijn de bronnen bij de nieuwbouw SOZAWE vergroot van 80 m3/h naar 200 m3/h. In de huidige situatie zijn de bronnen van de gemeente en kan de WKO Europapark BV 120m3/h afnemen. Op het Europapark zijn een aantal ontwikkelingen gaande die een snelle besluitvorming over het realiseren van het WKO netwerk en daarmee de entiteit WKO Europapark noodzakelijk maken.

Projectontwikkelaar m2o5 gaat begin juni 2013 van start met de bouw van een kantoor (t.b.v. Team4 architecten) en (studenten-) woningen t.b.v. Lefier. m2o5 wil dit gebouw graag aansluiten op het WKO netwerk.

Daarnaast heeft FC Groningen aangegeven voor de komende winter te willen worden aangesloten op het WKO netwerk, zowel voor haar accommodatie als voor de veldverwarming. Dit in het kader van de vergroening van de Euroborg.

Met Wolff bioscopen zijn gesprekken gaande voor een aansluiting op het WKO systeem.

Genoemde partijen worden beschouwd als de eerste afnemers van warmte en/of koude van WKO Europapark.

In de nabije toekomst worden meer ontwikkelingen verwacht rond de bouw van kantoren en woningen op het Europapark die aangesloten willen worden op het WKO netwerk. Tevens worden bestaande partijen op en rond het Europapark benaderd om te onderzoeken of het voor hen zinvol is om aan te sluiten op het netwerk. Er worden in dat kader gesprekken gevoerd met o.a. De Haan advocaten, Bos Incasso, Ziggo, Mediacentrale, het Noorderpoort college en het Alfa college.

Status realisatie

De bronnen die ten behoeve van de WKO installatie van het SoZaWe kantoor waren gepland, zijn qua capaciteit zodanig vergroot dat zij ook kunnen worden gebruikt voor het WKO netwerk op het Europapark. Deze bronnen zijn recentelijk in opdracht van de gemeente geboord.

Daarnaast zijn, in het kader van de verbreding van de Boumaboulevard, door de gemeente WKO leidingen aangelegd naast de Boumaboulevard inclusief een aftakking naar de Euroborg. Deze reeds gedane investeringen (bedrag van 263.850,- euro) door de gemeente Groningen worden vanuit WKO Europapark terugbetaald, afhankelijk van de aangesloten capaciteit van de bronnen. De details daarvan zullen – op korte termijn – worden geregeld in de samenwerkingsovereenkomst tbv de WKO

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Bijlage toelichting op Business Case WKO Europapark BV

Europapark.

De verdere ontwikkeling van het WKO net zal, op korte termijn, moeten worden uitgevoerd vanuit de nieuwe entiteit WKO Europapark. Het aanleggen van extra bronnen voor nieuwe klanten zal in het op te stellen Plan van Aanpak voor dit gebied meegenomen moeten worden. Hoe men met de kosten hiervan wil omgaan moet hier deel van uitmaken.

Risico's en beheersing

- **Techniek**
 - functioneren van de bronnen
 - complexe aansluitingen bestaand
 - koude-warmte balans
- **Verkoop**
 - minder klanten
 - klanten later aansluiten
 - leegstand
- Oprichting gezamenlijk Warmtebedrijf**
 - vertraging
 - niet doorgaan
- **Financieel**
 - hogere investeringen
 - lagere vastrecht inkomsten
 - hogere kosten exploitatie
 - minder warmteafname
 - hogere kosten energie inkoop

Beheersing genoemde risico's

1. functioneren bronnen
Voor de bronnen is/wordt een instandhoudingsovereenkomst afgesloten met BAM Techniek onderdeel afspraken SoZaWe. Hiermee wordt ook het falen van de bronnen afgedekt.
2. complexe aansluitingen bestaand
Bestaande klanten worden alleen aangesloten als deze een positieve bijdrage leveren aan de business case van WKO Europapark. Dit wordt beïnvloed door o.a. tarieven, aansluitbijdrage, en benutting broncapaciteit. Daarnaast zal een studie worden uitgevoerd naar het optimale ontwerp van het net, waarbij o.a. wordt gelet op zo eenvoudig mogelijke aansluiting van zowel bestaande als nieuwe afnemers.
3. koude-warmte balans
Voor het handhaven van de ondergrondse koude-warmtebalans is het plan gebruik te maken van het veld van FC Groningen. Daarmee kan - indien nodig - in de zomer warmte en in de winter koude worden geladen in de bronnen. In de bu-case is daarom geen extra investering opgenomen voor het handhaven van de balans, maar wel kosten voor elektriciteitsgebruik i.v.m. het rondpompen van water over de bronnen.
4. minder klanten
Onbenutte broncapaciteit, hetgeen leidt tot niet gedekte kapitaalslasten en niet gedekte instandhoudingskosten van de bronnen. Voor de kwantificering zie: hogere kosten exploitatie.
5. klanten later
zie: minder klanten.
6. leegstand
Ingeval van leegstand worden de vastrechtbijdragen in rekening gebracht bij de gebouwigenaar. Dit wordt contractueel vastgelegd. Er zal enig margeverlies zijn i.v.m. lagere warmte of koude levering. Voor de kwantificering zie: minder warmte afname.
7. vertraging oprichting warmtebedrijf
In de bu-case zijn voor WKO Europapark voor twee jaar accountantkosten meegenomen. Er is vanuit gegaan dat deze kosten daarna gedragen worden door het Gronings Warmtebedrijf. Bij vertraging van de oprichting daarvan zullen deze kosten (€ 4.000,- /jr.) jaarlijks op de exploitatie drukken. Voor de kwantificering zie: hogere kosten exploitatie.
8. niet doorgaan oprichting warmtebedrijf
9. Ingeval de oprichting van het Gronings Warmtebedrijf niet doorgaat, kan de gemeente rechtstreeks participeren in WKO Europapark. De accountantkosten komen in dat geval 30 jaar voor rekening van WKO Europapark.
10. hogere investeringen
Bij een hogere (éénmalige) investering van € 100.000,- (+12,5%) daalt het rendement van de business case met 1,4% (punt), ten gevolge van hogere kapitaalslasten, hogere onderhoudskosten en meer herinvesteringskosten.
11. lagere vastrecht inkomsten
Bij een lagere jaarlijkse omzet, in de vorm van lagere vastrechtinkomsten van € 25.000,- per jaar (-9%) daalt het rendement van de business case met 6,1% (punt). Dit betekent dat het van belang is dat er snel veel afnemers van koude en warmte op het systeem moeten worden aangesloten.

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Bijlage toelichting op Business Case WKO Europapark BV

12. hogere kosten exploitatie
Bij hogere jaarlijkse kosten van € 25.000,- per jaar (+10%) daalt het rendement van de business case met 5,4% (punt). Strakke sturing op kosten is gedurende de exploitatieperiode van groot belang.
13. minder warmteafname
Bij een lagere jaarlijkse warmteafname door afnemers van 500 GJ/jaar (-12,5%) daalt het rendement van de business case met 0,8% (punt). Naast de daling van inkomsten uit verkoop dalen ook de kosten voor productie en inkoop.
14. hogere kosten energie inkoop
Bij hogere inkoopkosten van energie, met een stijging van de indexering van 2% punt, bij gelijkblijvende verkoopprijzen voor warmte en koude, daalt het rendement van de business case met 4,9% (punt). Dit is te beheersen door contractueel een koppeling aan te brengen tussen inkoop- en verkoopprijzen van energie.

FINANCIËLE EN PERSONELE ASPECTEN
<p>Financiële aspecten</p> <p>Er is een business case (over 30 jaar) uitgewerkt voor WKO Europapark, dit betreft de uitbreiding (extra capaciteit) van de bronnen van de WKO SoZaWe waarin is uitgegaan van - in eerste instantie - drie afnemers: Team4/Lefier, FC Groningen en Wolff bioscopen (Basis case 15-05-2013). Worden alle investeringen die nodig zijn voor het vergroten van de bronnen, de aanleg van het netwerk en van de installaties bij de drie genoemde afnemers (in totaal € 1.050.000,-) meegenomen in deze business case, dan is de uitkomst dat het rendement onvoldoende is ten opzichte van de eis van 6% en tevens leidt tot een negatieve NCW.</p> <p>Een benadering om de uitkomsten van de business case op langere termijn te kunnen beoordelen is om alleen de investeringsbijdragen die gemaakt zijn/worden ten behoeve van genoemde drie afnemers mee te nemen in de business case. Dit betekent dat in dit geval 57% van de investeringen in de vergroting van de bronnen en de aanleg van het netwerk worden meegerekend (overeenkomstig de benutte capaciteit), plus de volledige investeringen in de installaties bij de afnemers. In totaal komt dan € 800.000,- ten laste van WKO Europapark. Zowel de NCW als het rendement (7,9%) zijn in dit geval positief op basis van de rendementseis van 6% (Variant 1 15-05-2013). Dit impliceert dat de rest van de kosten (overige capaciteit) zo snel mogelijk ten laste gebracht moet worden van nieuwe te werven klanten.</p> <p>Een andere benadering van de langere termijn uitkomsten is op basis van een groeiprognose van nieuwe afnemers (Basis case + klant 5/6/7). Hierbij is uitgegaan van drie nieuwe kantoren die na 2, resp. 4 en 6 jaar aangesloten worden op het WKO netwerk, waarmee de totale capaciteit van de bronnen is benut.</p> <p>Bij de rendementseis van 6% is alleen na aansluiting van alle drie de kantoren een positieve NCW en een positief rendement (7,3%) te behalen. De totale investering door WKO Europapark bedraagt in deze situatie € 1.500.000,-.</p> <p>Tijdens de in oprichting zijnde WKO Europapark BV zullen de kosten die gemaakt moeten worden voor het technisch aansluiten van de klanten gedragen worden door het Waterbedrijf. Over de financiering daarvan zijn afspraken gemaakt in de termsheet samenwerkingsovereenkomst Europapark-WKO BV.</p> <p>Personele Aspecten:</p> <p>WBG en Gemeente realiseren uitbreiding WKO Europapark gezamenlijk. Vooruitlopend op de oprichting van Gronings Warmtebedrijf met bijbehorende organisatie is het voorstel om ten behoeve van WKO Europapark uitbreiding de heer Jan Visser aan te wijzen als overall projectleider, inzake verkoop bijgestaan door T.Venema met M.Klooster. De projectleider zorgt voor Plan van Aanpak waarin staat hoe doelen (ontwikkeling, realisatie) in afstemming met betrokken partijen te realiseren. Hij zal dit voorstel voorleggen aan de stuurgroep ter goedkeuring.</p>

Vervolgtrajecten en producten

Gemeente en Waterbedrijf zijn voornemens om gezamenlijk een entiteit WKO Europapark op te

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

Bijlage toelichting op Business Case WKO Europapark BV

zetten, waarin het WKO netwerk inclusief vergroting van de bronnen en installaties bij afnemers zal worden ondergebracht. Deze entiteit zal het WKO netwerk exploiteren en warmte en koude gaan leveren aan afnemers op en rond het Europapark.

Genoemde entiteit zal – op termijn – voor 100% over gaan naar het nog op te richten Gronings Warmtebedrijf. Vooruitlopend op de procedure voor de oprichting van het Gronings Warmtebedrijf, die naar verwachting ca. 9 maanden in beslag zal nemen, zal het Waterbedrijf de 100% aandeelhouder zijn van de entiteit WKO Europapark. De procedure rond de oprichting van WKO Europapark en de overgang van de aandelen daarvan naar het Gronings Warmtebedrijf is beschreven in een samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente en Waterbedrijf (Termsheet samenwerkingsovereenkomst Europapark WKO BV).

Raadsvoorstel - Deelneming WarmteStad Holding BV

BIJLAGE

4

Bijlage: Risico inschatting rekening courant WarmteStad BV

Naam risico	WarmteStad BV
Dienst	Onderdeel Ruimtelijke Ordening
25%	Kans op voordoen
	Structureel of Incidenteel (S/I)?

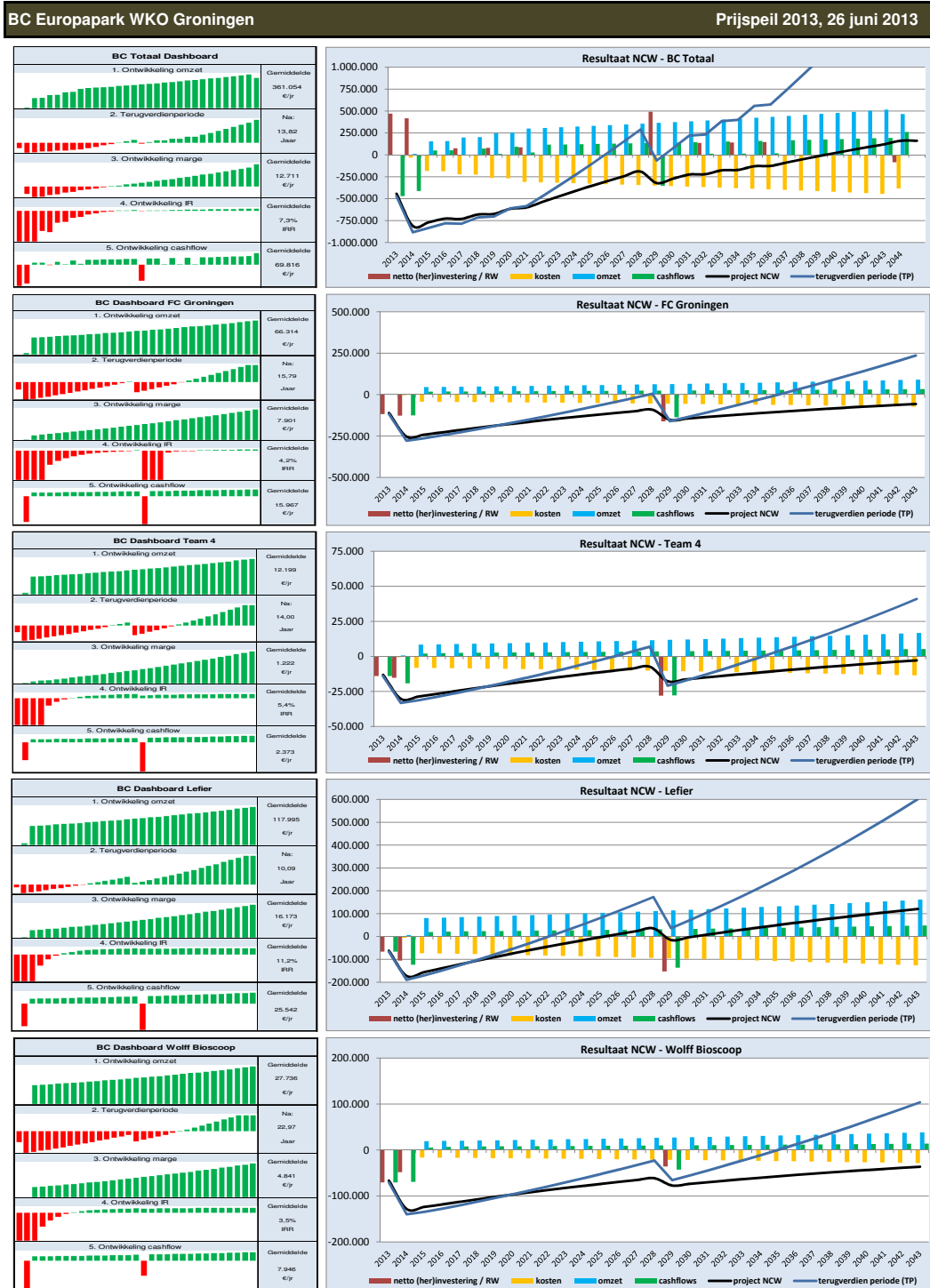
min	max	kans	
-	150	40%	30
150	250	30%	60
250	500	20%	75
500	750	10%	63
Wordset: Risico		100%	228
Som van de interval * (S/I)			228
Omvang van het risico			57

De Gemeente Groningen als het Waterbedrijf verstrekken ieder een rekeningcourantfaciliteit van maximaal € 750.000,-. Uit de rekeningcouranten zal onder anderen de verkoopopbrengst van de inbreng van het wko-systeem Harm Buitenplein en de reeds aangelegde leidingen aan de Boumaboulevard worden betaald.

Bij het inschatten van het risico op de te verstrekken rekeningcourant met een maximum van € 750.000,- wordt gewerkt met bandbreedtes (intervallen). Door het hanteren van intervallen kan de omvang van het risico scherper worden aangegeven. Het risico wordt in euro's aangegeven in vier intervallen, per interval wordt een kans aangegeven. Deze inschatting geeft aan wat de kans is dat het risicobedrag binnen het interval valt. Vervolgens is een schatting gemaakt van de kans van optreden van het risico. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag van € 57.000,-.

Het risico is beperkt omdat de gemeente in het Waterbedrijf een solide partner heeft. Bovendien wordt de gemeente voor 50% aandeelhouder. Hiermee zit de gemeente stevig aan het roer.

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

BC Europapark WKO Groningen		woensdag 26 juni 2013	
UITGANGSPUNTEN ALGEMEEN			
Start BC project jaar	2013	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Start BC project maand	7	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Looptijd business case	30,0	jaren	uitgangspunt F&C
Looptijd business ultimo maand	6	maand	calculatie in rekenmodel
Beginjaar exploitatie WKO Algemeen	2014	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie WKO Algemeen	7	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Team 4	2014	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Team 4	12	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Lefier	2014	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Lefier	7	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie FC Groningen	2014	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie FC Groningen	12	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Wolff Bioscoop	2015	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Wolff Bioscoop	1	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Klant 5	2017	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Klant 5	1	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Klant 6	2019	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Klant 6	1	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginjaar exploitatie Klant 7	2021	jaar	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
Beginmaand exploitatie Klant 7	1	maand	opgaaf opdrachtgever K. Lamme
UITGANGSPUNTEN BESLISSINGSMODEL			
Invoer wens IRR	6,0%	%	dekking rente kapitaal + inflatie
Invoer eis NCW	0	€	> 0 € bij wens IRR betekent GO
Invoer wens NCW (excl. RW)	0	€	> 0 € bij wens IRR betekent GO
Invoer wens terugverdien periode (TP)	15	jaar	algemene aannname F&C
Rente financiering	5,0%	%	prognose rente in kapitaalmarkt
Inflatie	2,0%	%/jr	ervaringsgetal inflatie
UITGANGSPUNTEN VARIANTEN-ANALYSE			
Variant 1 of 2 - analyse	0	0 / 1	aan/uit knop variant 1: bijdrage naar rato overcapaciteit en beheerskosten WKO
Benodigde bijdrage Variant 1 of 2	0	€ éénm.	variant 1: 250 KE, variant 2: 125 KE cf. opgaaf K. Lamme
Wolff Bioscoop aan/uit	1	0 / 1	aan/uit knop Wolff Bioscoop
Klant 5 aan/uit	1	0 / 1	aan/uit knop Klant 5 (kantoor conform 5 x oppervlak Team4)
Klant 6 aan/uit	1	0 / 1	aan/uit knop Klant 6 (kantoor conform 5 x oppervlak Team4)
Klant 7 aan/uit	1	0 / 1	aan/uit knop Klant 7 (kantoor conform 5 x oppervlak Team4)
UITGANGSPUNTEN BEDRIJFSVOERING			
Ontwikkeling energie > aanname inflatie (= 2,00%)	1,00%	%/jr	ontwikkeling aanvullend op inflatie
Ontwikkeling variabele omzet cf. aanv. stijging energie	0,50%	%/jr	aanvullend op inflatie, vast en variabel deel
Maximale volumestroom WKO beschikbaar	120,0	m ³ /u	i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
COP warmtepomp	4,0	-/-	ervaringsgetal rendement warmtepomp
COP koeling	5,0	-/-	ervaringsgetal rendement koeling
COP bronnen	40,0	-/-	ervaringsgetal rendement bronnen
COP warmtewet	50,0	-/-	ervaringsgetal rendement warmtewet
Rendement gasketel	90%	%	< temp (max. 45 °C) 90%, bij > temp 85%
Tarief levering warm tapwater	7,00	€/m ³	tarief incl. energie en levering tapwater (DW)
Inkoopprijs drinkwater	0,80	€/m ³	tarief inkoop drinkwater WBGR
Inkoopprijs gas	0,450	€/m ³	all-in prijs
Netwerkkosten E aansluiting	15,00	€/kW	Essent 1.000 KVA aansluiting: € 15.000,-
Prijspeil omzet en kosten WKO	2013	jaar	calculatie inflatie vanaf jaar + 1
UITGANGSPUNTEN OPERATIONELE KOSTEN			
Beheerskosten WKO	4	uur / week	ureninzet beheer per week
Uurtarief medewerker beheer	40,00	€/ uur	uurtarief medewerker beheer
Verzekering	0,40%	%	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)
Betalingsrisico	1.500	€/jr	stelpost BC totaal
Monitoringskosten WKO	3.500	€/jr	stelpost BC totaal
Management ondersteuning	2,0	uur / week	ureninzet management ondersteuning per week
Uurtarief management ondersteuning	115,00	€/ uur	uurtarief management / overhead
Aandeel elektriciteit t.b.v. verwarming tapwater	50,0%	%	i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
Benodigde energie t.b.v. tapwaterverwarming	0,25	GJ/m ³	per m ³ tapwater, i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
UITGANGSPUNTEN ADMINISTRATIE			
Administratiekosten	750,00	€/jrkant	gemiddelde kostenprognose per klant
Klantenservice	200,00	€/jrkant	gemiddelde kostenprognose per klant
Facturatie	350,00	€/jrkant	gemiddelde kostenprognose per klant
Jaarrekening	600,00	€/jrkant	gemiddelde kostenprognose per klant
UITGANGSPUNTEN KLANT LEFIER			
Aantal nieuwbouw appartementen Lefier	132	# app.	aantal geplande nieuwbouw appartementen Lefier
Tarief verbruik per GJ appartement Lefier	19,54	€/ GJ	cf. Warmtewet 2013
Vastrecht appartement Lefier warmte commodity	175,00	€/ jr	uitgangspunt i.o.m. K. Lamme
Vastrecht appartement Lefier koude commodity	5,00	€/ mnd	uitgangspunt i.o.m. K. Lamme
Verbruik commodity warmte per appartement Lefier	0,5	kW / app	prognose warmteverbruik appartement Lefier
Verbruik warm tapwater appartement Lefier	20,0	m ³ /jr	prognose gemiddeld verbruik appartement Lefier
Kosten klantenservice per appartement Lefier	15	€/ app / jr	prognose kosten klantenservice
Facturatiekosten per appartement Lefier	40	€/ app / jr	prognose kosten facturatie appartementen
Verhouding investeringen Lefier / Team 4	82,5%	%	% aandeel appartementen Lefier
UITGANGSPUNTEN CAPEX / ONDERHOUD			
Ontwikkeling prijs inv. t.o.v. begrotingsjaar	2,00%	%/jr	conform inflatie
Herinvestering na beginjaar exploitatie (= 2014)	15	jr	i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
Onderhoudskosten actieve delen	1,0%	%	algemeen ervaringsgetal, i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
Onderhoudskosten inactieve delen	1,0%	%	algemeen ervaringsgetal, i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
Aandeel projectbegeleiding inv.	5,0%	%	i.o.m. opdrachtgever K. Lamme
Aandeel onvoorzien inv.	5,0%	%	i.o.m. opdrachtgever K. Lamme

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) . . .

The image shows a screenshot of an Excel spreadsheet titled 'Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013)'. The spreadsheet is organized into several sections:

- Overzicht (Summary):** Located at the top left, it provides a high-level overview of the business case.
- Detail (Detailed Data):** The largest section, containing a grid of data. The columns represent years from 2013 to 2017. The rows list various financial metrics, including revenue ('Omzet'), costs ('Kosten'), and profit ('Winst').
- Samenvatting (Summary Table):** A smaller table that summarizes the key financial figures from the detailed data.
- Aanpak (Approach):** A small table with two columns and two rows, likely detailing the methodology or assumptions used in the analysis.

The spreadsheet uses a consistent color scheme, with green headers and white data cells. The data is presented in a clear, structured format, allowing for easy comparison of financial performance over time.

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: FC Groningen		Prijspeil 2013											
Euroborg (FC) heeft alleen een warmte commodity. Verhoging warmte BAK met € 78.500,- i.v.m. geen koude afname (disbalans). Early starter: 25% korting meegenomen op variabel verbruik warmte.													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Warmtepompen	1	101.000	75%	75.750	25%	25.250	2.146	30	3.367	-	75.750	-	
Leidingwerk/appendages	1	72.000	10%	7.200	90%	64.800	828	15	4.800	-	7.200	-	
Scheidingswisselaars	1	30.000	50%	15.000	50%	15.000	525	15	2.000	-	15.000	-	
Regeltechniek/meters	1	39.000	50%	19.500	50%	19.500	683	15	2.600	-	19.500	-	
Kraanhuur	1	4.000	0%	-	100%	4.000	40	30	133	-	-	-	
				-	100%	-	-	-	-	-	-	-	
				-	100%	-	-	-	-	-	-	-	
				-	100%	-	-	-	-	-	-	-	
Subtotaal aannemersuitgaven		246.000	48%	117.450	52%	128.550	4.222	19	12.900	-	117.450	-	
Projectbegeleiding		5,0%		12.300	0%	-	100%	12.300	30	410	-	-	
Omvoorzien		5,0%		12.915	0%	-	100%	12.915	30	431	-	-	
Totaal CAPEX FC Groningen		271.215	43%	117.450	57%	153.765	4.222	20	13.741	-	117.450	-	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven FC Groningen	2014	100,0%	€ in jaar	-	271.215	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven FC Groningen			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven FC Groningen			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		271.215	€ in jaar	-	271.215	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bijdrage BAK warmte	2014	150.000	€ in jaar	-	150.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK koude			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK FC Groningen	2014	150.000	€ in jaar	-	150.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	121.215	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieven tool IJF)													
Klant	Keloherm. (kW)	Warmte / koel (kW)	Grondslag draaluren K (uur/jr)	Grondslag draaluren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	G (m³)	Ketel (GJ)	W / K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting GJ (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warmte FC Groningen	-	650	-	-	-	66.300	-	2.332	2.332	14.800	25,0%	28.418	43.218
Commodity koude FC Groningen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-	-
Totaal	-	650	-	-	-	66.300	-	2.332	2.332	14.800		28.418	43.218
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal woon-eenheden (#)	Tapwater per eenh. (m³/jr)	Totaal levering (m³)	Tarief (€/m³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	-	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totaal													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€ GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warmte	100%	2.332	4,0	161.929 kWh	0,065	4,50	10.493						
Elektriciteit WP koeling	0%	-	5,0	0 kWh	0,065	-	-						
Elektriciteit bronnen	100%	2.332	40	16.193 kWh	0,065	0,45	1.049						
Elektriciteit bronwaternet	100%	2.332	50	12.954 kWh	0,065	0,36	839						
Gaswarmte	0%	-	1	0 kWh	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)													
Gasverbruik ketel (warmte)													
Totaal							12.382						
6. Energiebelasting E													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksoverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksoverheid	40.000	0,0113	452									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksoverheid	141.076	0,0113	1.594									
Totaal		191.076		2.159									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - FC Groningen	650	163	16	13	192	15,00	2.876						
Totaal	650	163	16	13	192		2.876						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	0,20	40,00	416									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	4.222	4.222									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0. Algemeen WKO)	1,00	329	329									
Verzekering algemeen WKO	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	4.129	0,40%	17									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	117.450	0,40%	470									
Betalingsrisico	Stelpost	5%	1.500	75									
Monitoringskosten WKO	Stelpost	5%	3.500	175									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater													
Totaal				6.301									
9. Administratieve kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar	1	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1	600	600									
Totaal				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totaal					-								

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Team 4										Prijspiell 2013			
Het betreft de aansluiting van 2 units (kantoren).													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Dienstleiding	1	875	10%	88	90%	788	10	30	29	-	88	-	
Bemetering/omkeersectie	1	1.750	75%	1.313	25%	438	37	15	117	-	1.313	-	
Ketels en Warmtepomp	1	10.500	75%	7.875	25%	2.625	223	15	700	-	7.875	-	
Engineering	1	444	0%	-	100%	444	4	15	30	-	-	-	
Herinvestering meters/ketels (initiele inbrang in natura)					100%						11.156	-	
					100%								
					100%								
Subtotaal aannemersuitgaven		13.569	68%	9.275	32%	4.294	275	15	875		20.431		
Projectbegeleiding		678	0%	-	100%	678	-	30	23	-	-	-	
Onvoorziën		712	0%	-	100%	712	-	30	24	-	-	-	
Totaal CAPEX Team 4		14.960	62%	9.275	38%	5.685	275	16	922		20.431		
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Team 4	2014	100,0%	€ in jaar	-	14.960	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Team 4			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Team 4			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringuitgaven in jaar		14.960	€ in jaar	-	14.960	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bidragte BAK warmte	2014	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bidragte BAK koude	2014	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bidragte BAK Team 4			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	14.960	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieventool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warmte / koel (kW)	Grondslag draaiuren K (uur/jr)	Grondslag draaiuren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warmte Team 4 (2 x 20)	-	40	1.735	-	-	-	-	250	250	1.381	0%	3.527	4.909
Commodity koude Team 4	-	30	600	-	-	-	-	65	65	1.954	0%	1.088	3.042
Totaal	-	70	2.335	-	-	-	-	315	315	3.335	-	4.615	7.951
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal wooneenheden (#)	Tapwater per eenh. (m³/m)	Totaal levering (m³)	Tarief (€/m³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	-	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totaal													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warmte	100%	250	4,0	17.350 kWh	0,065	4,50	1.124						
Elektriciteit WP koeling	0%	65	5,0	0 kWh	0,065	-	-						
Elektriciteit bronnen	100%	315	40	2.185 kWh	0,065	0,45	142						
Elektriciteit bronwatermet	100%	315	50	1.748 kWh	0,065	0,36	113						
Gaswarmte	0%	-	90%	0 kWh	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)													
Gasverbruik ketel (warmte)													
Totaal							1.379						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	11.283	0,0113	127									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	-	0,0113	-									
Totaal		21.283		240									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - Team 4	40	10	1	1	12	15,00	177						
Totaal	40	10	1	1	12		177						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	0,20	40,00	416									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	275	275									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0. Algemeen WKO)	1,00	329	329									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	4.129	0,40%	17									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	9.275	0,40%	37									
Betalingsrisico	Stelpost	5%	1.500	75									
Monitoringkosten WKO	Stelpost	5%	3.500	175									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater													
Totaal				1.921									
9. Administratie kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	1	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1	600	600									
Totaal				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totaal					-								

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Lefier												Prijspiell 2013	
Het betreft de aansluiting van 132 appartementen/studentenstudio's, doel is verkoop warmte en koude commodity. Koude commodity tegen een laag vastrecht per maand, geen variabel tarief GJ.													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Dienstleiding	1	4.125	10%	413	90%	3.713	47	30	138	-	413	-	
Bemetering/omkeersectie	1	8.250	75%	6.188	25%	2.063	175	15	550	-	6.188	-	
Ketels en Warmtepomp	1	49.500	75%	37.125	25%	12.375	1.052	15	3.300	-	37.125	-	
Engineering	1	2.094	10%	209	90%	1.884	24	15	140	-	209	-	
Herinvestering meters/ketels (initiale inbreng in natura)	-	-	-	-	100%	-	-	-	-	-	52.594	-	
Meet en regeltechniek	1	30.000	50%	15.000	50%	15.000	525	15	2.000	-	15.000	-	
					100%								
					100%								
Subtotaal aannemersuitgaven		93.969	63%	58.934	37%	35.034	1.824	15	6.127	-	111.528	-	
Projectbegeleiding		5,0%	4.698	0%	-	100%	4.698	-	30	157	-	-	
Orvoorzien		5,0%	4.933	0%	-	100%	4.933	-	30	164	-	-	
Totaal CAPEX Lefier		103.601	57%	58.934	43%	44.666	1.824	16	6.448	-	111.528	-	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalig BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Lefier	2014	100,0%	€ in jaar	-	103.601	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Lefier			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Lefier			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Lefier			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		103.601	€ in jaar	-	103.601	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	-	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bidragte BAK warmte	2014	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bidragte BAK koude	2014	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bidragte BAK Lefier	-	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	103.601	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieventool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warmte / koel (kW)	Grondslag draaluren K (uur/jr)	Grondslag draaluren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting GJ (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warmte Lefier	100	119	1.834	1.735	660	742	1.402	742	1.402	23.100	0%	27.400	50.500
Commodity koude Lefier	-	66	-	600	-	-	-	143	143	7.920	0%	27.400	7.920
Totaal	100	185	1.834	2.335	-	-	660	885	1.545	31.020	-	27.400	58.420
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal wooneenheden (#)	Tapwater per eenh. (m³/a)	Totaal levering (m³)	Tarief (€/m³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater	Levering warm tapwater aan 132 appartementen	132	20	2.640	7,00	18.480							
Overige omzet													
Totaal						18.480							
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	n (%) / OOP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warmte	70%	742	4,0	36.071 kWh	0,065	3,15	2.337						
Elektriciteit WP koeling	100%	143	5,0	7.920 kWh	0,065	3,60	513						
Elektriciteit bronnen	100%	885	40	6.143 kWh	0,065	0,45	398						
Elektriciteit bronwalemet	100%	885	50	4.914 kWh	0,065	0,36	318						
Elektriciteit tapwater	50%	660	4	22.917 kWh	0,065	2,25	1.485						
Gasverbruik ketel (tapwater)	50%	660	90%	10.426 m³	0,450	7,11	4.691						
Gasverbruik ketel (warmte)	30%	742	90%	7.033 m³	0,450	4,26	3.165						
Totaal							12.900						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	10.000	0,1165	1.165									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	40.000	0,0424	1.696									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	5.048	0,0113	57									
Totaal		55.048		2.918									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - Lefier	119	30	3	2	35	15,00	526						
Totaal	119	30	3	2	35		526						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	3,40	40,00	7.072									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	1.824	1.824									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0, Algemeen WKO)	1,00	5.591	5.591									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	70.197	0,40%	281									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	58.934	0,40%	236									
Betaalingsrisico	Stelpost	85%	1.500	1.275									
Monitoringskosten WKO	Stelpost	85%	3.500	2.975									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	1,70	115,00	10.166									
Inkoop tapwater	Inkoop WBGR (excl. energie)	2.640	0,80	2.112									
Totaal				31.531									
9. Administratie kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	132	15	1.980									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	132	40	5.280									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1	600	600									
Totaal				8.610									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totaal					-								

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Wolff Bioscoop											Prijspell 2013		
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Leidingwerk/appendages	1	29.000	10%	2.900	90%	26.100	334	30	967	-	2.900	-	
Vervangen heaters	1	14.000	75%	10.500	25%	3.500	298	15	933	-	10.500	-	
Regeltechniek/meters	1	7.000	75%	5.250	25%	1.750	149	15	467	-	5.250	-	
Warmtesetlaar tbv koeling	1	10.000	75%	7.500	25%	2.500	213	15	667	-	7.500	-	
Kraanhuur/inregelen	1	5.000	0%	-	100%	5.000	50	30	167	-	-	-	
				-	0%	-	-	-	-	-	-	-	
				-	0%	-	-	-	-	-	-	-	
				-	0%	-	-	-	-	-	-	-	
Subtotalen aannemersuitgaven		65.000	40%	26.150	60%	38.850	1.042	20	3.200	-	26.150	-	
Projectbegeleiding	5,0%	3.250	0%	-	0%	-	-	30	108	-	-	-	
Onvoorziën	5,0%	3.413	0%	-	0%	-	-	30	114	-	-	-	
Totaal CAPEX Wolff Bioscoop		71.663	36%	26.150	64%	38.850	1.042	21	3.422	-	26.150	-	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Wolff Bioscoop	2014	100,0%	€ in jaar	-	71.663	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Wolff Bioscoop			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Wolff Bioscoop			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		71.663	€ in jaar	-	71.663	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bijdrage BAK warmte	2014	25.000	€ in jaar	-	25.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK koude	2014	-	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK Wolff Bioscoop		25.000	€ in jaar	-	25.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	46.663	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarievenool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warme koel (kW)	Grondslag draaiuren K (uur/jr)	Grondslag draaiuren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€jr)	Korting GJ (%)	Verbruik (€jr)	Omzet (€jr)
Commodity warmte Wolff Bioscoop	200	-	-	-	19.070	-	671	671	6.067	25%	8.174	14.241	
Commodity koude Wolff Bioscoop	-	200	-	-	-	113.333	-	408	408	1.012	25%	3.037	4.050
Totaal	-	400	-	-	113.333	19.070	408	1.079	1.079	7.080	-	11.211	18.291
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal woon-eenheden (#)	Tapwater per eenh. (m³ / jr)	Totaal levering (m³)	Tarief (€/m³)	Omzet (€jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	7,00	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totaal													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€jr)						
Elektriciteit WP warmte	100%	671	4,0	46.575 kWh	0,065	4,50	3.018						
Elektriciteit WP koeling	100%	408	5,0	22.667 kWh	0,065	3,60	1.469						
Elektriciteit bronnen	100%	1.079	40	7.491 kWh	0,065	0,45	485						
Elektriciteit bronwatermet	100%	1.079	50	5.993 kWh	0,065	0,36	388						
Elektriciteit tapwater	50%	-	4	0 kWh	0,065	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)	50%	-	90%	0 m³	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (warmte)	0%	-	90%	0 m³	0,450	-	-						
Totaal							5.361						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksverheid	40.000	0,0113	452									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijksverheid	32.725	0,0113	370									
Totaal		82.725		935									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warme (kW)	Bronnen (kW)	Watermet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€jr)						
Aansluiting E - Wolff Bioscoop	200	50	5	4	59	15,00	-						
Totaal	200	50	5	4	59		-						
(levering via aansluiting FC Groningen)													
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€jr)									
Behaerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	0,20	40,00	416									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	1.042	1.042									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0. Algemeen WKO)	1,00	329	329									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	4.129	0,40%	17									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	26.150	0,40%	105									
Beleidsrisico	Stelpost	5%	1.500	75									
Monitoringskosten WKO	Stelpost	5%	3.500	175									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater	Inkoop WBGR (excl. energie)	-	0,80	-									
Totaal				2.756									
9. Administratie kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	1	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1	600	600									
Totaal				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€jr)								
					-								
Totaal					-								

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Klant 5		Prijspijs 2013											
Het betreft de aansluiting van een kantoorgebouw conform 5 x het oppervlak van Team4. Investeringsuitgaven zijn geprognosticeerd. Variabele vergoeding, vastrecht en éénmalige BAK conform IF-tool.													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Dienstleiding	1	8.750	10%	875	90%	7.875	101	30	292	875	875	175	
Bemetering/omkeersectie	1	17.500	75%	13.125	25%	4.375	372	15	1.167	-	13.125	2.625	
Ketels en Warmtepomp	1	105.000	75%	78.750	25%	26.250	2.231	15	7.000	-	78.750	15.750	
Engineering	1	4.442	0%	-	100%	4.442	44	15	296	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
Subtotalen aannemersuitgaven		135.692	68%	92.750	32%	42.942	2.748	15	8.754	875	92.750	18.550	
Projectbegeleiding		5,0%		6.785	0%	-	6.785	30	226	-	-	-	
Onvoorziën		5,0%		7.124	0%	-	7.124	30	237	-	-	-	
Totalen CAPEX Klant 5		149.600	62%	92.750	38%	56.850	2.748	16	9.218	875	92.750	18.550	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Klant 5	2017	100,0%	€ in jaar	-	-	-	-	149.600	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Klant 5			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Klant 5			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		149.600	€ in jaar	-	-	-	-	149.600	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bijdrage BAK warme	2017	25.920	€ in jaar	-	-	-	-	26.649	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK koude	2017	60.000	€ in jaar	-	-	-	-	61.687	-	-	-	-	-
Bijdrage BAK Klant 5		85.920	€ in jaar	-	-	-	-	88.336	-	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	-	-	-	61.264	-	-	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieventool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warmte / koei (kW)	Grondslag draaiuren K (uur/jr)	Grondslag draaiuren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m ³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warme Klant 5 (2 x 100)	-	200	1.735	-	-	-	-	1.249	1.249	3.929	0%	17.637	21.566
Commodity koude Klant 5	-	150	600	-	-	-	-	324	324	8.228	0%	3.216	11.444
Totalen	-	350	-	2.335	-	-	-	1.573	1.573	12.157	-	20.853	33.010
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal woon-eenheden (#)	Tapwater per eenh. (m ³ /a)	Totaal levering (m ³)	Tarief (€ / m ³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	-	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totalen													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warme	100%	1.249	4,0	86.750 kWh	0,065	4,50	5.621						
Elektriciteit WP koeling	0%	324	5,0	0 kWh	0,065	-	-						
Elektriciteit bronnen	100%	1.573	40	10.925 kWh	0,065	0,45	708						
Elektriciteit bronwatermet	100%	1.573	50	8.740 kWh	0,065	0,36	566						
Gaswarme	0%	-	90%	0 kWh	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)													
Gasverbruik ketel (warme)													
Totalen							6.896						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	40.000	0,0113	452									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	56.415	0,0113	637									
Totalen		106.415		1.202									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - Klant 5	400	100	10	8	118	15,00	1.770						
Totalen	400	100	10	8	118		1.770						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	-	40,00	-									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	2.748	2.748									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0, Algemeen WKO)	1,00	1.644	1.644									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	1,00	83	83									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	92,750	0,40%	371									
Betalingsrisico	Stelpost	-	5,0%	1.500									
Monitoringkosten WKO	Stelpost	-	1,00	875									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater													
Totalen				6.394									
9. Administratie kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1,00	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1,00	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	1,00	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1,00	600	600									
Totalen				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totalen					-								

(voldedige dekking in Basis case)

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Klant 6		Prijspijs 2013											
Het betreft de aansluiting van een kantoorgebouw conform 5 x het oppervlak van Team4. Investeringsuitgaven zijn geprognosticeerd. Variabele vergoeding, vastrecht en éénmalige BAK conform IF-tool.													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Dienstleiding	1	8.750	10%	875	90%	7.875	101	30	292	1.458	875	233	
Bemetering/omkeersectie	1	17.500	75%	13.125	25%	4.375	372	15	1.167	-	13.125	3.500	
Ketels en Warmtepomp	1	105.000	75%	78.750	25%	26.250	2.231	15	7.000	-	78.750	21.000	
Engineering	1	4.442	0%	-	100%	4.442	44	15	296	-	-	-	
					100%	-	-		-	-	-	-	
					100%	-	-		-	-	-	-	
					100%	-	-		-	-	-	-	
Subtotalen aannemersuitgaven		135.692	68%	92.750	32%	42.942	2.748	15	8.754	1.458	92.750	24.733	
Projectbegeleiding		5,0%		6.785	0%	-	100%		30	226	-	-	
Onvoorziën		5,0%		7.124	0%	-	100%		30	237	-	-	
Totalen CAPEX Klant 6		149.600	62%	92.750	38%	56.850	2.748	16	9.218	1.458	92.750	24.733,33	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Klant 6	2019	100,0%	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	149.600	-	-	-
Inv. uitgaven Klant 6			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Klant 6			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		149.600	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	149.600	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bijdrage BAK warmte	2019	25.920	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	26.866	-	-	-
Bijdrage BAK koude	2019	60.000	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	62.189	-	-	-
Bijdrage BAK Klant 6		85.920	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	89.055	-	-	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	60.545	-	-	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieventool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warmte / koei (kW)	Grondslag draaiuren K (uur/jr)	Grondslag draaiuren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m ³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warmte Klant 6 (2 x 100)	-	200	1.735	-	-	-	-	1.249	1.249	3.929	0%	17.637	21.566
Commodity koude Klant 6	-	150	600	-	-	-	-	324	324	8.228	0%	3.216	11.444
Totalen	-	350	-	2.335	-	-	-	1.573	1.573	12.157	-	20.853	33.010
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal woon-eenheden (#)	Tapwater per eenh. (m ³ /a)	Totaal levering (m ³)	Tarief (€ / m ³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	-	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totalen													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warmte	100%	1.249	4,0	86.750 kWh	0,065	4,50	5.621						
Elektriciteit WP koeling	0%	324	5,0	0 kWh	0,065	-	-						
Elektriciteit bronnen	100%	1.573	40	10.925 kWh	0,065	0,45	708						
Elektriciteit bronwatermet	100%	1.573	50	8.740 kWh	0,065	0,36	566						
Gaswarmte	0%	-	90%	0 kWh	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)													
Gasverbruik ketel (warmte)													
Totalen							6.896						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	40.000	0,0113	452									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	56.415	0,0113	637									
Totalen		106.415		1.202									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - Klant 6	400	100	10	8	118	15,00	1.770						
Totalen	400	100	10	8	118		1.770						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	-	40,00	-									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	2.748	2.748									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0, Algemeen WKO)	1,00	1.644	1.644									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	1,00	83	83									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	92.750	0,40%	371									
Betalingsrisico	Stelpost	-	5,0%	1.500									
Monitoringskosten WKO	Stelpost	-	1,00	875									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater													
Totalen				6.394									
9. Administratie kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1,00	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1,00	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	1,00	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1,00	600	600									
Totalen				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totalen					-								

(volledige dekking in Basis case)

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Klant: Klant 7											Prijsspeil 2013		
Het betreft de aansluiting van een kantoorgebouw conform 5 x het oppervlak van Team4. Investeringsuitgaven zijn geprognosticeerd. Variabele vergoeding, vastrecht en éénmalige BAK conform IF-tool.													
1. Investeringsuitgaven / herinvesteringen / restwaarden													
Onderdelen	Aan / uit (1 / 0)	CAPEX totaal	% actief	CAPEX actief	% inactief	CAPEX inactief	Onderh. kosten (€)	Afschrijv. termijn (jr)	Afschr. per jaar	RW inv. na 30 jr	Herinv. na 15 jr	RW herinv. na jr	
Dienstleiding	1	8.750	10%	875	90%	7.875	101	30	292	2.042	875	350	
Bemetering/omkeersectie	1	17.500	75%	13.125	25%	4.375	372	15	1.167	-	13.125	5.250	
Ketels en Warmtepomp	1	105.900	75%	78.750	25%	26.250	2.231	15	7.000	-	78.750	31.500	
Engineering	1	4.442	0%	-	100%	4.442	44	15	296	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
					100%	-	-	-	-	-	-	-	
Subtotalen aannemersuitgaven		135.692	68%	92.750	32%	42.942	2.748	15	8.754	2.042	92.750	37.100	
Projectbegeleiding		5,0%		6.785	0%	-	100%		30	226	-	-	
Onvoorziën		5,0%		7.124	0%	-	100%		30	237	-	-	
Totalen CAPEX Klant 7		149.600	62%	92.750	38%	56.850	2.748	16	9.218	2.042	92.750	37.100,00	
2. Tijdsplanning CAPEX & éénmalige BAK													
Onderdeel	Startjaar	Aandeel	Eenheid	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inv. uitgaven Klant 7	2021	100,0%	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	149.600	-
Inv. uitgaven Klant 7			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inv. uitgaven Klant 7			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringsuitgaven in jaar		149.600	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	149.600	-
Investeringsuitgaven in jaar		100,0%	% in jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Bijdrage BAK warmte	2021	25.920	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	27.021	-
Bijdrage BAK koude	2021	60.000	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	62.548	-
Bijdrage BAK Klant 7		85.920	€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	89.569	-
Netto investeringsuitgaven in jaar			€ in jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	60.031	-
3. Opbrengsten warmte/koude (relatie werkblad Tarieventool IF)													
Onderdeel	Ketelverm. (kW)	Warmte / koei (kW)	Grondslag draaiuren K (uur/jr)	Grondslag draaiuren W/K (uur/jr)	Grondslag E + G E (kWh)	Grondslag E + G G (m³)	Ketel (GJ)	W/K (GJ)	Totaal (GJ)	Vastrecht (€/jr)	Korting (%)	Verbruik (€/jr)	Omzet (€/jr)
Commodity warmte Klant 7 (2 x 100)	-	200	1.735	-	-	-	-	1.249	1.249	3.929	0%	17.637	21.566
Commodity koude Klant 7	-	150	600	-	-	-	-	324	324	8.228	0%	3.216	11.444
Totalen	-	350	-	2.335	-	-	-	1.573	1.573	12.157	-	20.853	33.010
4. Opbrengsten levering tapwater / overig													
Onderdeel	Toelichting	Aantal woon-eenheden (#)	Tapwater per eenh. (m³/a)	Totaal levering (m³)	Tarief (€/m³)	Omzet (€/jr)							
Levering warm tapwater		-	-	-	-	-							
Overige omzet		-	-	-	-	-							
Totalen													
5. Verbruikskosten elektriciteit en gas													
Verbruiken	Aandeel (%)	Verbruik (GJ)	η (%) / COP (#)	Verbruik (#)	Tarief (€/#)	Kosten (€/GJ)	Kosten (€/jr)						
Elektriciteit WP warmte	100%	1.249	4,0	86.750 kWh	0,065	4,50	5.621						
Elektriciteit WP koeling	0%	324	5,0	0 kWh	0,065	-	-						
Elektriciteit bronnen	100%	1.573	40	10.925 kWh	0,065	0,45	708						
Elektriciteit bronwatermet	100%	1.573	50	8.740 kWh	0,065	0,36	566						
Gaswarmte	0%	-	90%	0 kWh	0,450	-	-						
Gasverbruik ketel (tapwater)													
Gasverbruik ketel (warmte)													
Totalen							6.896						
6. Energiebelasting													
Opbouw staffelkorting	Omschrijving	Verbruik (kWh)	Tarief (€/kWh)	Kosten (€/jr)									
Staffel < 10.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	10.000	0,0113	113									
Staffel 10.000 - 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	40.000	0,0113	452									
Staffel > 50.000 kWh/jaar	Staffelopbouw tarieven energiebelasting Rijkssoeverheid	56.415	0,0113	637									
Totalen		106.415		1.202									
7. Netwerkkosten levering elektriciteit													
Klant	Vermogen (kW)	Warmte (kW)	Bronnen (kW)	Waternet (kW)	Totaal (kW)	Tarief (€/kW)	Kosten (€/jr)						
Aansluiting E - Klant 7	400	100	10	8	118	15,00	1.770						
Totalen	400	100	10	8	118		1.770						
8. Operationele kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Beheerkosten WKO	Ureninzet beheer per week	-	40,00	-									
Onderhoud klant specifiek	Onderhoud specifiek (zie tabel 1)	1,00	2.748	2.748									
Onderhoud algemeen WKO	Onderhoud specifiek (zie werkblad 0, Algemeen WKO)	1,00	1.644	1.644									
Verzekering WKO algemeen	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	1,00	83	83									
Verzekering klant specifiek	% v/d inv. in installaties (actief deel inv.)	92.750	0,40%	371									
Betalingsrisico	Stelpost	-	5,0%	1.500									
Monitoringskosten WKO	Stelpost	-	1,00	875									
Management ondersteuning	Ureninzet management ondersteuning per week	0,10	115,00	598									
Inkoop tapwater													
Totalen				6.394									
9. Administratieve kosten													
Onderdeel	Omschrijving	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)									
Administratie	Stelpost per jaar	1,00	750	750									
Klantenservice	Stelpost per jaar	1,00	200	200									
Facturatie	Stelpost per jaar per aansluiting	1,00	350	350									
Jaarrekening	Stelpost per jaar	1,00	600	600									
Totalen				1.900									
10. Operationele kosten éénmalig													
Onderdeel	Omschrijving	Jaar	Aantal (#)	Tarief (€/eenh.)	Kosten (€/jr)								
					-								
Totalen					-								

(volledige dekking in Basis case)

Deelneming WarmteStad Holding BV bijlage cv Business Case (excel juni 2013) ...

Tarieventool WKO Europapark, prijspeil 2013					
ALGEMENE UITGANGSPUNTEN					
Kentel	Input	Eenheid	Bron	Toelichting	
Aandeel RW	100%	%	Aanname adviesbureau IF	RW = ruimteverwarming	
Aandeel TW	0%	%	Aanname adviesbureau IF	TW = tapwaterverwarming	
SPF Gasketel	90%	%	Uniforme maatlat	Op bovenwaarde	
Ketelrendement TW	85%	%	Uniforme maatlat	Op bovenwaarde	
Leidingverlies RW	0%	%	Aanname adviesbureau IF		
Leidingverlies TW	0%	%	Aanname adviesbureau IF		
Bovenste verbrandingswaarde	35,17	MJ/m ³	Standaard Nederlands aardgas	Energetische bovenwaarde	
SPF koelmachine:	3,0	-	Uniforme maatlat	LTV (6/12°C); SPF = 3,0 HTV (12/18°C); SPF = 4,0	
Gastarief Essent	0,2607	€/m ³ gas	Tarief Essent	Cf. huidig tarief Q2-2013 WBGR	
Regiooeslag gastransport	0,0000	€/m ³ gas	www.energieprijzen.nl	Regio Groningen, peildatum Q1 2013	
Elektriciteitstarief Essent	0,0648	€/kWh	Tarief Essent	Kleinzakelijk (aansluiting t/m 3x80A), peildatum Q3 2012	
Afschrijvingstermijn ketel/koelmachine	15,0	jr	Aanname adviesbureau IF		
Vermogensvergoeding ketel/koelmachine	6,0%	%	Aanname adviesbureau IF		
Onderhoudskosten ketel/koelmachine	4,0%	%	Aanname adviesbureau IF	% van inv. ketel/koelmachine	

TARIEVEN WARMTEVRAAG					
Belasting gas (m ³)		Staffel	Warmtevraag (GJ)		Tarief
min (>)	max (≤)	€/m ³ gas	van (>)	t/m (≤)	(€/GJ)
0	5.000	0,1862	0	158	14,12
5.001	170.000	0,1862	158	5.381	14,12
170.001	1.000.000	0,0439	5.381	31.653	9,62

TARIEVEN KOUEVRAAG					
Belasting elektra (kWh)		Staffel	Koudevraag (GJ)		Tarief
min (>)	max (≤)	€/kWh	van (>)	t/m (≤)	(€/GJ)
0	10.000	0,1165	0	108	16,79
10.001	50.000	0,0424	108	540	9,93
50.001	10.000.000	0,0113	540	108.000	7,05

AANSLUITKOSTEN & VASTRECHT WARMTE (KETEL)															
Aansluitvermogen [kWt]	Werkelijk vermogen	Inv. ketel ¹	BAK bestaand	Nieuwe gasaanl.	BAK nieuwe aansluiting ²	Afschr. inv.	Vermogensvergoeding	Onderh. ketel	Vaste lev. kosten ³	Per. aansl. vergoed. ⁴	Vastrecht transport ⁵	Capac. tarief ⁶	Meterkosten ⁷	Totaal vastrecht	
van (>)	t/m (≤)	(kWt)	(€/kW)	(€ eennm.)	(€ eennm.)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	
0	88	20	160	3.200	650	3.850	213	97	128	48	19	18	150	17	691
88	141	114	145	16.530	1.230	17.760	1.102	504	661	48	32	18	250	49	2.664
141	220	180	137	24.660	1.260	25.920	1.644	751	986	48	32	18	400	49	3.929
220	352	296	130	37.180	1.732	38.912	2.479	1.133	1.487	48	40	18	625	169	5.999
352	572	550	120	66.000	2.784	68.784	4.400	2.011	2.640	48	180	18	1.000	750	11.047
572	879	650	110	71.500	3.260	74.760	4.767	2.178	2.860	48	190	18	1.626	1.000	12.687
879	1.407	1.143	100	114.300	5.137	119.437	7.620	3.482	4.572	48	270	18	2.501	1.250	19.762
1.407	2.198	1.802	90	162.180	7.500	169.680	10.812	4.941	6.487	48	370	18	4.002	1.500	28.178

AANSLUITKOSTEN & VASTRECHT KOUDE (KOELMACHINE) ⁸								
Aansluitvermogen [kWt]	Werkelijk vermogen	Inv. koel machine ¹	Aansluitbijdrage	Afschr. inv.	Vermogensvergoeding	Onderhoud koelmachine	Totaal vastrecht	
van (>)	t/m (≤)	(kWt)	(€)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	(€/jr)	
0	50	15	475	7.125	475	217	285	977
50	100	75	425	31.875	2.125	971	1.275	4.371
100	200	150	400	60.000	4.000	1.828	2.400	8.228
200	300	250	375	93.750	6.250	2.856	3.750	12.856
300	400	350	350	122.500	8.167	3.732	4.900	16.799
400	500	450	325	146.250	9.750	4.456	5.850	20.056
500	750	550	300	165.000	11.000	5.027	6.600	22.627
750	1.000	875	275	240.625	16.042	7.331	9.625	32.998
1.000	1.500	1.250	250	312.500	20.833	9.521	12.500	42.855

Noten

¹ Investeringskosten ketel en koelmachine gebaseerd op aanname adviesbureau IF.

² Bron kosten nieuwe aansluiting Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers Stedin, G160, o.b.v. lineaire extrapolatie.

³ Bron vaste leveringskosten aansluiting Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers aanname adviesbureau IF.

⁴ Bron periodiek aansluitvergoeding Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers Enexis peildatum Q3 2012

⁵ Bron vastrecht transport Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers Enexis peildatum Q3 2012

⁶ Bron capaciteitstarief Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers Enexis peildatum Q3 2012

⁷ Bron meterkosten Kleinverbruikers: Enexis, peildatum Q3 2012, bron grootverbruikers aanname adviesbureau IF.

⁸ Voor rekening klant zijn: de eenmalige kosten nieuwe aansluiting, vaste leveringskosten, periodieke aansluitvergoeding, vastrecht transport, capaciteitstarief en meterkosten.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	19 februari 2014	Registratienr.	SB 13.4094183
Raadscommissie	Beheer en Verkeer	Datum B&W besluit	21-01-2014
Datum raadscommissie	12 februari 2014	Portefeuillehouder	Seton
Bijlagen	2	Steller	Wieteke de Boer
		Telefoon	367 89 08
		E-mail	wieteke.de.boer@ groningen.nl

Onderwerp

Bomenstructuurvisie "Sterke Stammen"

Concept raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de bomenstructuurvisie "Sterke Stammen" vast te stellen en in werking te laten treden op de eerste dag na bekendmaking onder gelijktijdige intrekking van het bomenstructuurplan "Bladwijzer" 2002;
- II. dit besluit bekend te maken door plaatsing in het elektronische gemeentebblad.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

2

(Publieks-)samenvatting

Sinds 2002 beschikt de gemeente Groningen over een bomenstructuurplan. Omdat de stad en het bomenbestand continu onderhevig is aan veranderingen, er nu weinig ruimte is voor inbreng van bewoners en wij steeds vaker te maken krijgen met boomziektes- en plagen die ons bomenbestand aantasten, is het gewenst het huidige bomenstructuurplan te herzien. Voor u ligt de nieuwe bomenstructuurvisie "Sterke Stammen". De visie is gericht op behoud en completering van de hoofd-bomenstructuur, meer zeggenschap voor bewoners en het beter beheersen van boomziektes en plagen. De visie vormt een wensbeeld voor de toekomst. De inspraakversie van de bomenstructuurvisie is voor schriftelijke inspraak vrijgegeven van 14 november 2013 tot en met 12 december 2013. Er zijn 20 reacties binnengekomen. Daarnaast is op 26 november 2013 een inloopbijeenkomst georganiseerd. De binnengekomen reacties zijn een mix van vragen, verzoeken om bomen aan te planten en verzoeken om bomen te vellen of te snoeien. Een aantal reacties heeft tot aanpassing geleid.

Inleiding

Het bomenstructuurplan "Bladwijzer" uit 2002 is toe aan een actualisatie. Wij onderscheiden drie redenen waarom "Bladwijzer" geactualiseerd moet worden:

- **de stad is voortdurend in beweging.** De mensen en de maatschappij veranderen en daarmee de wensen en de eisen die zij stellen aan de stad;
- in het bomenstructuurplan "Bladwijzer" uit 2002 is weinig ruimte voor inbreng van bewoners. Het beeld per straat is tot op detailniveau vastgelegd. Dit betekent dat bewoners **weinig zeggenschap** hebben over de bomen in hun straat. In de uitvoering ervaren zowel de bewoners als wij dit als te weinig flexibel;
- in de afgelopen jaren is het **aantal boomziektes en -plagen** flink toegenomen. Zo hebben wij te maken met kastanjeziekte, essentaksterfte, massaria en iepziekte. De eikenprocessierups is in 2011 voor het eerst in onze gemeente gesignaleerd. De ziektes en plagen maken ons bomenbestand kwetsbaar. De impact die de aantasting door de kastanjeziekte op de singels en in de woonwijk de Hunze heeft is daar een voorbeeld van.

Beoogd resultaat

Een nieuwe bomenstructuurvisie voor de komende tien jaar dat resulteert in een completere bomenstructuur, meer zeggenschap voor bewoners en betere beheersing van boomziektes en -plagen.

Kader

Tijdens de raadscommissievergadering Beheer & Verkeer op 9 oktober 2013 heeft de raadscommissie ingestemd met het tussendocument bomenstructuurvisie (brief met kenmerk SB 13.3873468). In dit tussendocument geven wij een denkrichting aan hoe wij bomen optimaal kunnen inzetten bij de inrichting van de openbare ruimte. Deze denkrichting hebben wij verder uitgewerkt in bijgevoegde bomenstructuurvisie "Sterke Stammen". De bomenstructuurvisie vormt een wensbeeld voor de toekomst. Het geeft de huidige situatie weer en de gewenste situatie zoals we die de komende tien jaar willen realiseren. Het vormt zowel een toetsingskader bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen in de stad (hoofdstructuur) als een inspirerende leidraad (nevenstructuur). De in de bomenstructuurvisie opgenomen kaarten als ook de technische eisen voor het planten van bomen zijn richtinggevend. Het beleidskader voor de bomenstructuurvisie is de groenstructuurvisie "Groene Pepers" (2009).

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

3

Argumenten/afwegingen

Visie.

Groningen wil een aantrekkelijke stad zijn om te wonen en te verblijven. De inrichting van bomen levert daaraan een belangrijke bijdrage. De bomenstructuurvisie is er niet op gericht om zoveel mogelijk bomen aan te planten. Wel streven we naar:

1. Behoud en completering van de hoofdbomenstructuur

We richten ons op het behoud en compleet maken van de hoofdbomenstructuur, het opheffen van knelpunten in die structuur en het voorkomen van nieuwe knelpunten door duurzaam boombeheer. Wij vinden het belangrijk om te investeren in een goede aanplant van bomen en streven naar kwaliteit boven kwantiteit. Kwaliteit betekent bomen die gezond kunnen uitgroeien en oud kunnen worden. Wij richten ons op instandhouding (nota "Bladgoud") en toename van het aantal monumentale bomen, omdat het de belevingswaarde vergroot en een oude boom voor de natuur veel meer waarde heeft. Dit kan bereikt worden door zorgvuldig om te gaan met de bestaande bomen en duurzame aanplant van nieuwe bomen.

2. Meer zeggenschap voor bewoners

Voor de hoofdbomenstructuur nodigen wij bewoners uit om mee te denken in het bepalen van de gewenste structuur. Zo maken wij in samenspraak met de bewoners een plan van aanpak voor herplant op de singels. Deze werkwijze past ook in ons collegeprogramma waarin co-creatie een sleutelbegrip is. In de nevenstructuur stellen wij de buurtbewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenbomenstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij buurtbewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen en de plek van de bomen. Hierbij kunnen zich situaties voordoen dat bewoners niet gezamenlijk tot een keuze kunnen komen. Of dat bewoners iets heel anders willen dan wat wij als keuzemogelijkheid voorleggen. Bij verdeeldheid moet er altijd gezocht worden naar een compromis. Op basis van de voorkeuren van bewoners zullen wij dan twee beplantingsvarianten voorleggen aan de bewoners. Deze varianten moeten voldoen aan de in deel 1 beschreven visie en uitgangspunten voor het duurzaam aanplanten van een boom. Een meerderheid van stemmen bepaalt vervolgens welke variant het wordt. Wanneer de bewoners er dan nog niet uitkomen, bepalen wij wat er met de bomen in een straat gaat gebeuren.

3. Het beter beheersen van boomziekten en -plagen.

Meer diversiteit maakt het bomenbestand minder kwetsbaar voor boomziekten en insectenplagen. Daarom streven wij naar meer variatie in soorten bomen. Naast de aanplant van meer boomsoorten stadsbreed planten we ook vaker diverse boomsoorten aan binnen één bomenrij. Een goede groeiplaats voor bomen levert over het algemeen een gezondere boom op. Een gezonde boom is minder vatbaar voor boomziekten en -plagen. Een goede groeiplaats bereiken we door de keuze van de boomsoort af te stemmen op de beschikbare ruimte, zowel ondergronds als bovengronds, het bodemtype en het vocht leverend vermogen van de bodem.

Stormschade.

Op 28 oktober 2013 heeft een storm forse schade aangericht aan het Groninger bomenbestand. Na het opmaken van de eindbalans blijkt dat deze storm ongeveer 700 bomen heeft gekost. Daarvan zijn 600 bomen daadwerkelijk omgewaaid en ongeveer 100 bomen zijn zodanig beschadigd dat handhaving niet verantwoord is. In de meeste gevallen betrof het gezonde bomen die door de langdurige bladzetting extra gevoelig waren voor de wind. In de afgelopen maanden is prioriteit gegeven aan het creëren van een veilige situatie door het opruimen van omgewaaide bomen, het wegsnoeien van losgeraakte takken en het herstellen van verhardingen. Nu is het tijd om de balans op te maken en te kijken naar mogelijkheden voor herplant. Voor circa 30% van de gevelde bomen geldt dat herplant niet nodig of mogelijk is, bijvoorbeeld bij bomen die onderdeel uitmaakten van

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

4

een bomengroep. Als we de overige 70% de komende jaren zoveel mogelijk herplanten bedragen de extra kosten maximaal circa 2 miljoen euro. Uiteraard zijn ook andere varianten mogelijk.

Maatschappelijk draagvlak/participatie

De inspraakversie van de bomenstructuurvisie "Sterke Stammen" is voor schriftelijke inspraak vrijgegeven van 14 november 2013 tot en met 12 december 2013. Er zijn 20 reacties binnengekomen. Daarnaast is op 26 november 2013 een inloophbijeenkomst georganiseerd. In totaal bezochten 15 belangstellenden deze bijeenkomst. De binnengekomen reacties zijn een mix van vragen, verzoeken om bomen aan te planten en verzoeken om bomen te vellen of te snoeien. Een aantal reacties heeft tot aanpassing geleid. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- toevoeging van Halmstraat, Polmanstraat, spoorzone Industriestraat, het buurtparkje Tjalkstraat-Jolstraat- Balkstraat en de groenstrook met bomen langs de Arteveldestraat/Noorderstraat aan de hoofdstructuur (Hoogkerk Dorp);
- toevoeging van groenzone Damsterwaard, groenzone Eemswaard, groenzone achter de woningen aan de Boekweitstraat en het buurtparkje achter Tarweplein aan de hoofdstructuur (Ruischerwaard);
- toevoeging van het raakvlak "Bomen en archeologie";
- benoeming van het aspect lichtbelemmering bij het raakvlak "Bomen en gezondheid";
- verduidelijking van de term "gewenste boomsoort" in de inventarisatielijsten. In bepaalde gevallen kan worden afgeweken van de gewenste situatie, bijvoorbeeld bij boomziektes. De uiteindelijke keuze wordt in samenspraak met bewoners bepaald.

Het eindverslag van de inspraak is bijgevoegd.

Financiële consequenties

De prioritering en budgettering werken wij na vaststelling van deze bomenstructuurvisie verder uit in een uitvoeringsplan. Hierin komen alle matige en slechte structuren in een ranglijst te staan met daaraan gekoppeld de financiële berekening. Op volgorde van prioriteit nemen wij deze structuren de komende tien jaar op in het Programma Stadsbeheer. Hierin is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand. Van die 300 duizend euro moet in 2014 een bedrag van 100 duizend euro gereserveerd worden voor de gefaseerde herplant als gevolg van de kastanjeziekte aan de singels en in de Hunze. In de jaren daarna moet er jaarlijks een bedrag van 50 duizend euro gereserveerd worden voor gefaseerde herplant stadsbreed. Het budget dat resteert is niet toereikend om ons wensbeeld te realiseren. Als we de komende tien jaar naast de herplant als gevolg van de kastanjeziekte ook de herplant als gevolg van de stormschade uit het bomenbudget moeten financieren, blijft er geen geld over voor behoud en completering van de hoofdbomenstructuur en herplant van bomen in de nevenstructuur. Daarom zullen we de varianten en oplossingen voor stormschade in een afzonderlijk voorstel nader uitwerken.

Realisering en evaluatie

Deze bomenstructuurvisie laat zien hoe de Groningse bomenstructuur er uiteindelijk uit moet komen te zien. Het liefst zouden we alle matige en slechte structuren direct aanpakken. In een tijd met bezuinigingsopgaves is dit echter niet reëel. Wanneer schaarse middelen verdeeld moeten worden, moeten we keuzes maken. Welke structuur eerst? Ligt de prioriteit in elke wijk even hoog?

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

5

Wij geven de hoogste prioriteit aan slechte bomenstructuren, daarna volgen de matige. Ook de uitval door boomziektes of extreme weersomstandigheden geven wij de prioriteit hoog. Daarnaast speelt de plek in de stad een rol: de binnenstad (BORG-niveau hoog) en de hitte-eilanden krijgen een hogere prioriteit dan de overige gebieden in de stad. Wanneer het mogelijk is "mee te liften" heeft dat de voorkeur. Vooral in hoofdstructuren zal waar mogelijk voor een integrale aanpak worden gekozen. Slimme combinaties van projecten die op elkaar aansluiten zijn kostenbesparend en leiden tot snellere realisatie van de gewenste bomen-structuur in de gehele stad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Inspraakversie bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen'

Eindverslag van de inspraak

De inspraakversie van de bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen' is voor schriftelijke inspraak vrijgegeven van 14 november 2013 tot en met 12 december 2013. Er zijn 20 reacties binnengekomen. Daarnaast is op 26 november 2013 een inloopbijeenkomst georganiseerd. In totaal bezochten 15 belangstellenden deze bijeenkomst.

De binnengekomen reacties zijn een mix van vragen, verzoeken om bomen aan te planten en verzoeken om bomen te vellen of te snoeien. Eén van de reacties heeft geleid tot aanpassing van de hoofdstructuur in Hoogkerk. Het gaat om toevoeging van Halmstraat, spoorzone Industriestraat, het buurtparkje Tjalstraat-Jolstraat- Balkstraat en de groenstrook met bomen langs de Arteveldestraat en Noorderstraat aan de hoofdstructuur. Daarnaast hebben twee inspraakreacties geleid tot het benoemen van het aspect lichtbelemmering in de bomenstructuurvisie (4.2. Raakvlakken 'Bomen en gezondheid'). Eén van de insprekers geeft aan geen voorstander te zijn van de keuzemogelijkheid voor bomen op de "pleintjes" in Aalscholver, Lepelaar en Snip omdat de pleintjes gebruikt worden om te parkeren. Daarom hebben we de keuzemogelijkheid voor de aanplant van bomen op de pleintjes verwijderd uit 7.2. Keuzemogelijkheden, specifieke buurten. De Ruskeveenschepas en omgeving is een archeologische vindplaats. Hier mogen geen bomen worden aangeplant volgens een inspreker. Dit klopt. Archeologie heeft ook raakvlakken met bomen, maar stond nog niet beschreven. Daarom hebben wij "Bomen en Archeologie" toegevoegd aan 4.2 Raakvlakken.

De aanduiding van gewenste boomsoort in de inventarisatielijsten in bijlage 2 leidde bij sommige insprekers tot verwarring omdat de uiteindelijke boomsoort volgens de bomenstructuurvisie in samenspraak met bewoners wordt bepaald. Daarom hebben we de toelichting bij bijlage 2 verduidelijkt door aan te geven dat de gewenste situatie in de hoofdstructuur is bepaald, maar dat hiervan kan worden afgeweken, bijvoorbeeld bij boomziekten. Ook hebben we toegevoegd dat de uiteindelijke keuze in samenspraak met bewoners wordt bepaald. Daar waar als gewenste boomsoort kastanje wordt aangegeven, hebben we toegevoegd dat bij aantasting van de kastanjeziekte de herplant van de boomsoort nader moet worden bepaald in samenspraak met bewoners.

Wij hebben vijf reacties binnengekregen over de Kraneweg. Veel bewoners maken zich zorgen of de geveldde bomen wel weer worden teruggeplant. Deze reacties hebben we bij de beantwoording grotendeels samengevoegd om herhaling te voorkomen. Dit geldt ook voor de beantwoording van reacties op het Oosterpark (2 insprekers).

De reacties hebben we ingedeeld per stadsdeel. Op het Stadsdeel Binnenstad zijn geen reacties binnengekomen. De inspraakreacties geven wij op de volgende bladzijde weer, voorzien van commentaar.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Reactie	Commentaar
Oude Wijken	
<p>1</p> <p>1e inspreker (Nassaulaan)</p> <p>Als de bomen aan de Nassaulaan zijn gepland rond de tijd dat de Nassaulaan werkgebouwd, omstreeks 1925, dan zijn ze dus tussen de 80 en 90 jaar oud.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voorziet u in een kap- en vervangingsplan? Eén van de bomen staat flink scheef (tegenover huisnummer 11), de grote takken ervan zijn aan de straatkant al veel eerder gekapt. Na de laatste storm van 28 oktober 2013 is deze boom weer iets verder uit het lood komen te staan. Ik vrees het moment dat die boom omvalt in een straat met veel (loop)verkeer, o.a. kinderen naar de Nassauschool. 2. Hoewel de bomen prachtig zijn, nemen ze in de zomer heel veel licht in huis weg met als gevolg dat het zomers in huis donkerder is dan in de winter. Over dit aspect, het wegnemen van licht, staat er niets in uw nota hoewel dat ook een gezondheidsbepalend aspect is. Daarom mijn verzoek om de bomen een flinke snoeibeurt te geven, meer dan alleen het reguliere onderhoud. 3. Alle platanen hebben grote en zware takken die over de rijbaan en het trottoir hangen. Afbreken ervan, zoals na de laatste storm van 28 oktober 2013 veelvuldig is gebeurd, ook in het Noorderplantsoen, zou rampzalige gevolgen kunnen hebben. Ook mede daarom mijn verzoek tot flink snoeien 	<p>Volgens het gemeentelijk beheersysteem zijn de platanen aan de Nassaulaan 93 jaar oud. Wij voorzien op dit moment niet in een kap- en vervangingsplan omdat de platanen gezond zijn. Er is dus geen aanleiding om de bomen te kappen. De plataan voor Nassaulaan 11 hebben wij naar aanleiding van deze inspraakreactie geïnspecteerd op veiligheid. De boom is gezond en vertoont geen gebreken. Er is voor ons geen reden om extra onderhoudsmaatregelen te treffen.</p> <p>Het klopt dat wij in de bomenstructuurvisie het aspect lichtbelemmering niet benoemen. We erkennen dat bewoners hinder kunnen ondervinden van bomen. Daarom voegen we in de bomenstructuurvisie aan 4.2. Raakvlakken 'Bomen en gezondheid' toe: <i>'Bomen die dicht op woningen staan kunnen het licht belemmeren. In sommige gevallen leidt dit tot negatieve effecten op de gezondheid. In overleg met de gemeente kan naar een oplossing worden gezocht, zoals het snoeien of vellen van de bomen. In de 'Beleidsregels vellen van een houtopstand' staat beschreven in welke gevallen een boom geveld kan worden bij overlast door lichtreductie.'</i></p> <p>Helaas kunnen de platanen aan de Nassaulaan niet verder gesnoeid worden omdat de kronen al maximaal gesnoeid zijn. De gesteltakken, de zware takken die op de harttak staan, vormen de boom. Wanneer een gesteltak wordt gesnoeid verliest de boom zijn kroonvorm. Daarnaast</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

		<p>ontstaat bij het snoeien een grote wond, die kans geeft op inrotten van de stam en de gezondheid van de boom kan aantasten. Overigens worden de platanen naast het reguliere onderhoud twee keer per jaar gecontroleerd op de boomziekte Massaria. Dit is een schimmelziekte die takbreuk kan veroorzaken, voornamelijk bij platanen ouder dan 30 jaar. Met de extra controles houden wij goed in de gaten of er gebreken aan de bomen ontstaan. Wanneer wij de veiligheid niet kunnen garanderen nemen wij maatregelen. Dit is nu niet het geval.</p>
2	<p>2° inspreker (Oranjebuurt) In de inspraaknota staat de 'Oranjebuurt' als de wijk die bij de gemeente bekend is als 'Oranjewijk'. De Oranjewijk bestaat uit 2 buurten: Oranjebuurt en Noorderplantsoenbuurt. Deze twee buurten hebben ieder een eigen buurtvereniging die door de gemeente afzonderlijk worden gesubsidieerd!</p>	<p>Voor de bomenstructuurvisie is de buurtindingskaart die door de gemeente wordt gehanteerd (bijvoorbeeld bij de bestemmingsplankaarten) aangehouden en daarbij wordt gesproken over de Oranjebuurt, nummer 20.</p>
3	<p>3° inspreker (Oosterpark) Wij wonen sinds ruim 5 jaar tegenover het Oosterparkpark. Dit bevalt ons heel goed. Mede ook omdat wij een mooi uitzicht hebben op het park. Door waarschijnlijk ziektes van de bomen en geen goede afwatering worden er regelmatig bomen flink gesnoeid en gekapt. Hierdoor loopt het aantal bomen in het park flink terug. Ook staan er een aantal zeer treurige bomen in het park, deze zijn dood of bijna dood. Graag zouden wij nieuwe bomen in het park erbij willen hebben. Ook de bomen die in slechte staat zijn, moeten vervangen worden. Het lijkt wel of het Oosterpark niet belangrijk genoeg is. In andere parken zoals het Stadspark en Noorderplantsoen wordt er meteen actie ondernomen als er iets is met de beplanting. Bij eenzelfde verzoek eerder werd aangegeven dat er geen geld voor zou zijn om datzelfde in het Oosterpark te doen.</p>	<p>Groningen kent vijf grote parken van stedelijk niveau met daarnaast nog veel wijk- en buurtgroen. Het Noorderplantsoen en het Stadspark zijn stadsparken en zijn van grote betekenis voor bezoekers en inwoners van Groningen. Het Oosterpark is een wijkpark en wordt voornamelijk gebruikt door de inwoners van de wijk Oosterpark. Omdat de stadsparken van belang zijn voor de gehele stad krijgen zij bij vervanging van bomen een hogere prioriteit. Dat wil niet zeggen dat wij het Oosterpark niet belangrijk vinden. Het Oosterpark vormt de groene long van de wijk. Daarom hebben wij het Oosterpark in de bomenstructuurvisie als hoofdstructuur aangegeven.</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>4</p> <p>4^e inspreker (Oosterpark)</p> <p>Wij zijn blij dat de gemeente het groen in onze wijk erkent. De Oosterparkwijk is een relatief groene wijk. De laatste jaren lijkt dit echter steeds meer onder druk te komen staan. Door verschillende oorzaken zijn er in een paar jaar tijd vele bomen uit onze parken (zowel Ploenpark als Oosterpark) verdwenen. Boosdoeners zijn volgens de gemeente: bomenziekte en te hoge grondwaterstand. Met name dit laatste punt blijft voor ons gevoel onderbelicht in de nota. Graag zouden wij aan de nota een passage toegevoegd zien hoe de gemeente zorgt voor een goed binnenklimaat in onze wijk. Want steeds meer bewoners geven bij ons aan zich zorgen te maken over de kaalslag van het aantal bomen in de wijk. Wij kunnen ze niet ongelijk geven, want op diverse locaties zijn mede door de hoge grondwaterstand nog geen nieuwe bomen teruggeplaatst. Wanneer keert het tij?</p>	<p>Wij betreuren het dat wij de afgelopen jaren zoveel bomen in het park hebben moeten vellen door ziektes en de hoge grondwaterstand. Voordat we nieuwe bomen kunnen planten, is het noodzakelijk om de ondergrond te verbeteren. Dit hebben we gedaan door in 2013 drainage aan te leggen in een deel van het park. In 2014 zullen we het overige deel draineren. Of er na 2014 budget beschikbaar is voor de aanplant van nieuwe bomen, is afhankelijk van de prioritering. Deze wordt na vaststelling van de bomenstructuurvisie verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Hierin komen alle matige en slechte structuren uit de inventarisatie (bijlage 2 van de bomenstructuurvisie) in een ranglijst te staan. Het Oosterpark ontbreekt op de inventarisatie. Omdat wij het belangrijk vinden dat het Oosterpark een hoge prioriteit krijgt, hebben wij het Oosterpark aan deze inventarisatie toegevoegd. Het Oosterpark krijgt de code rood: de bomenstructuur is niet compleet of ontbreekt. Met het opstellen van het uitvoeringsplan in 2014 wordt duidelijk welke prioritering het Oosterpark krijgt.</p>
<p>5</p> <p>5^e inspreker (Kalverstraat)</p> <p>In de Kalverstraat zijn bomen gepland aan de spoorzijde. Vorig jaar heeft ProRail alle bomen uit het talud van de spoorlijn verwijderd. Ik kan me niet voorstellen dat bomen die 1 meter verderop staan het treinverkeer niet belemmeren (bladeren op de rails). Bomen gaan verder ten koste van de zeer schaarse parkeergelegenheid en hinderen de bezonning van de straat. De bewoners zitten graag buiten op een zonnige dag. Het aantal bankjes op de stoep getuigt daarvan. Is het een idee om in plaats van bomen laag- en groenblijvende struiken aan te planten in</p>	<p>Voor veranderingen binnen 11 meter vanaf hart spoor is toestemming nodig van ProRail. De nieuwe bomen komen minimaal 12m uit het hartspoor.</p> <p>De gewenste bomenstructuur langs de Kalverstraat en Parallelweg maken onderdeel uit van een continue groenzone langs het spoor. Op de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) is deze zone als ecologische groenverbinding aangegeven. Bomen vormen voor</p>

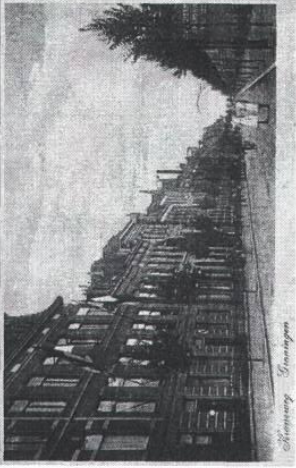
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>vleermuizen en vogels de verbindende schakel tussen stad en land. Vanuit de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) streven we naar een aaneengesloten netwerk: wij streven daarom naar complete bomenlanen.</p> <p>De Kalverstraat en Parallelweg zijn ontbrekende schakels in de hoofdbomenstructuur en het ecologische netwerk ter plaatse. Daarom zijn deze straten als te ontwikkelen bomenstructuur aangegeven.</p> <p>De uiteindelijke soortkeuze, plantafstand tussen de bomen zal in overleg met de bewoners worden bepaald en rekening gehouden met de parkeerbehoefte en het zitten in de zon."</p>	<p>het spoortalud - dit natuurlijk in nauwe afstemming met ProRail? Zo blijft de parkeergelegenheid behouden, is er een groenstrook die bescherming biedt aan de fauna en houdt de straat zijn zonnetje in de namiddag.</p> <p>Ik ben tegen bomen aan de spoorzijde van de straat om bovengenoemde redenen. Helaas zijn bomen meer tegen de bebouwing onmogelijk door de leidingen, kabels etc. Daarom: beter geveltuinjes promoten en struiken in het spoorgebied, dan bomen aanplanten.</p>	
<p>Het liefst zouden we alle matige en slechte structuren direct aanpakken. In een tijd met bezuinigingsopgaves is dit echter niet reëel. Het budget voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand van 300 duizend euro is hiervoor niet toereikend. Wanneer schaarse middelen verdeeld moeten worden, moeten we keuzes maken. Welke structuur eerst? Ligt de prioriteit in elke wijk even hoog?</p> <p>Wij geven de hoogste prioriteit aan slechte bomenstructuren, daarna volgen de matige. Ook de uitval door boomziektes of extreme weersomstandigheden geven wij de prioriteit hoog. Daarnaast speelt de plek in de stad een rol, de hitte-eilanden krijgen een hogere prioriteit dan de overige gebieden in de stad. De Schildersbuurt is een potentieel hitte-eiland en de boomstructuur langs de Kraneweg is slecht. Bovendien zijn er tijdens de storm</p>	<p>6° inspreker (Kraneweg)</p> <p>U constateert in uw Bomenvisie 'Sterke Stammen' dat de bomen aan de Kraneweg in een zeer slechte staat verkeren. Die mening delen wij.</p> <p>Wat ons zorgen baart is dat die constatering niet tot actie van uw kant leidt. U geeft in de bomenvisie geen tijdstip aan waarop u het bomenbestand aan de Kraneweg wilt herstellen. In bijlage 2 van uw inspraaknotitie staat de opmerking dat de aanpak van de bomen gelijk op gaat met de herprofilering van de Kraneweg. Er is ons op geen enkele wijze bekend wanneer die herprofilering plaats vindt. Eerlijk gezegd verwachten wij niet dat die herprofilering op afzienbare tijd plaats vindt.</p> <p>Dat staat in schril contrast met de huidige openbare ruimte aan de Kraneweg. Voor de zomer al was te constateren dat enkele tientallen bomen aan deze straat dood of in zeer slechte staat waren. De storm van oktober heeft de toch al troosteloze situatie aan de Kraneweg nog eens meer dan verslechterd. Wij roepen u op om de bomen aan de Kraneweg in uw beleid prioriteit te geven, met als argumenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een aantoonbare deplorabele staat van de woonomgeving door de talrijke bomen 	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>die er dood bij staan of al verdwenen zijn;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een evenredige verdeling van het groen over de stad. De gemeente heeft nu veel geld uitgetrokken voor bomen aan met name de singels. Daar staan nog heel veel grote bomen en is nog veel groen. Wij vinden het eerlijker als ook andere straten over gezonde bomen beschikken. De singels zijn weliswaar beeldbepalend, maar de Kraneweg is dat ook; - De luchtkwaliteit aan de Kraneweg is een van de slechtste van de stad, zoals gemeentelijke metingen uitwijzen. In uw nota staat dat groen dat moet compenseren; - De Kraneweg verwerkt veel verkeer in en uit de stad. Daarbij heeft de Schilderswijk het afgelopen jaar zeer veel overlast gehad van langdurige opgebroken straten. Daar mag ook wel eens iets tegenover staan; - De bomen aan de Kraneweg leggen waarschijnlijk het loodje omdat er geen goede plantgaten zijn gemaakt. Daar heeft de gemeente wellicht zelf indertijd een steek laten vallen; - Op bladzijde 39 van het inspraakdocument stelt u terecht vast dat de Kraneweg behoort tot de 'boomstructuren langs hoofdwegen of waterwegen'. Wij zijn van mening dat deze conclusie juist is en hopen dat u deze ook zo gaat prioriteren. <p>Daarnaast spelen bij ons de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de bijlage 2 heeft u de opmerkingen onder Stadsdeel Oude Wijken voor de Kraneweg dan ook gelukkig in rood aangegeven. De tekst in dit vakje is ons niet geheel duidelijk. Deze luidt namelijk: 'bij herprofilering, meelbes vervangen door iep, bomen in parkeerstrook. <p>Vraag 1: wat houdt de term – herprofilering- in? Vraag 2: is er inspraak of overleg mogelijk over de keuze van de boomsoort?</p>	<p>bomen omgewaaid. Genoeg redenen om een hoge prioriteit te geven voor de aanplant van bomen aan de Kraneweg.</p> <p><u>Beantwoording van specifieke vragen:</u></p> <p>Vraag 1: Wij stellen een herprofilering van de straat voor, dat betekent dat de straat heringericht wordt (bijvoorbeeld een smallere rijbaan met aan weerszijden parkeervakken en ruime boomspiegels).</p> <p>We willen de nieuwe bomen ondergronds en bovengronds voldoende ruimte te geven, zie de bomenstructuurvisie (4.1 Visie op hoofdlijnen, duurzame aanplant). Daarvoor is een forse investering nodig. In 2014 wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarbij de prioritering voor de aanpak van de bomenstructuur ook duidelijk wordt.</p> <p>Vraag 2: De gewenste boomsoort is iep, omdat deze er vroeger ook heeft gestaan (zie bijgevoegd historisch beeld).</p>
---	--

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>Vraag 3: komen er parkeerstroken op de Kraneweg?</p> <p>- Voor de Jan Steenstraat staat bij opmerkingen: bij herprofilering haagbeuk en sierkers vervangen door iep (zie Kraneweg). Wij vragen ons af of de aanblik van de doorgaande route Kraneweg-Jan Steenstraat echt zo belangrijk is om overal iepen te gaan plaatsen. Vorig jaar zijn er nieuwe bomen geplant en die slaan goed aan. Bovendien horen iepen tot de boomcategorie 1, wat een grote hoogte inhoudt bij uitgegroeide bomen. Onze vraag is hier ook: is er inspraak of overleg mogelijk?</p> <p>Volgende redenen vinden wij om uw extra aandacht voor het groen aan de Kraneweg te vragen. Wij horen graag van u of u bereid bent hier iets aan te doen en zo ja op welke termijn. Daarbij stemmen wij graag met u af over een mogelijke boomsoort, bijvoorbeeld een beuk, die het in beide verlengde van de Kraneweg goed doet. Ook zouden wij graag de vragen zoals geformuleerd in deze brief beantwoordt zien.</p> <p>Wij kijken er naar uit om samen met de bewoners en u de eerste nieuwe bomen aan de Kraneweg te plaatsen.</p>	 <p>Vraag 3: Parkeerstroken, breedtes van trottoir, rijbaan en ruimte voor bomen zal in een plan voor de Kraneweg verder onderzocht moeten worden.</p> <p>De gewenste boomsoort aan de Kraneweg en Jan Steenstraat is inderdaad iep. Nu staan er aan de Kraneweg meelbessen en aan de Jan Steenstraat haagbeuk en sierkers. Omdat de Jan Steenstraat in het verlengde ligt van de Kraneweg stellen we eenzelfde boomsoort voor. Vervanging van de bomen in de Jan Steenstraat is nog lang niet aan de orde, omdat de bestaande bomen gezond en vitaal zijn.</p> <p>Graag zouden we in samenspraak met bewoners in 2014 tot een plan komen. Of de Kraneweg daarna kan worden aangepakt is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en de volgorde van prioriteit in de aanpak. Het uitvoeringsplan, dat in 2014 gemaakt wordt, moet daar</p>
---	--

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

7	<p>7^e inspreker (Kraneweg)</p> <p>Hierbij wil ik gebruik maken van de mogelijkheid inspraak te geven op de bomenstructuurvisie voor wat betreft de bomen in de Schilderwijk aan de Kraneweg.</p> <p>In de bomenstructuurvisie zijn de bomen aan de Kraneweg als "rood" aangemerkt, wat wil zeggen dat de boomstructuur slecht is of ontbreekt. Dit onderschrijf ik ten volle. Waar ik mij niet in kan vinden is dat de aanpak gekoppeld is aan herprofilering van de straat. Nog los van de vraag of deze herprofilering er wel komt (gelet op -bijvoorbeeld- de financiële positie van de gemeente) vind ik dat de staat van de (nog aanwezige) bomen zodanig slecht is dat een eventuele herprofilering niet kan worden afgewacht, en dat de vervanging daarvan dient te worden losgekoppeld. Ik ben van mening dat in de bomenstructuurvisie een duidelijk tijdsplan moet worden aangegeven, passend bij de code "rood", zijnde deugdelijke vervanging (met prioriteit) op korte termijn. Ik vind dan ook dat dit alsnog opgenomen moet worden in de bomenstructuurvisie.</p> <p>Ik verwacht dat u op korte termijn de reeds dode bomen, de bomen die door de oktoberstorm zijn gekapt (28 stuks) en de overige bomen die in slechte conditie verkeren, met prioriteit gaat vervangen door deugdelijke exemplaren, geplant in deugdelijke plantvakken (de huidige plantvakken zijn volgens verschillende signalen niet deugdelijk qua grondamenstelling en het ontbreken van luchttoevoer). Uit de bomenstructuurvisie blijkt dat u kwalitatief goede bomen voorstaat -"duurzame aanplant"- . Dit zou ik, evenals vrijwel alle bewoners van de Kraneweg graag terug zien in een spoedige uitvoering aan de Kraneweg.</p> <p>Dat de erbarmelijke situatie van de bomen bij zeer veel bewoners van de Kraneweg erg leeft (en men vindt dat bij een goede leefomgeving in de directe nabijheid van een verkeersdrukke hoofdweg in elk geval ter compensatie deugdelijke bomen aanwezig behoren te zijn), moge blijken uit de bijna 200 handtekeningen van bewoners van de Kraneweg die over dit onderwerp op 9 december aan wethouder Seton zijn overhandigd.</p> <p>Ik meen dan ook dat bovenstaande zaken opgenomen dienen te worden in de</p>	<p>helderheid over geven.</p> <p>Zie voor de beantwoording van deze reactie ons commentaar bij de 6^e inspreker.</p> <p>We voegen nog het volgende hier aan toe:</p> <p>Voor aanplant van nieuwe bomen in de Kraneweg is herprofilering van de straat nodig is, omdat we de nieuwe bomen voldoende groeiruimte willen geven. Zie de bomenstructuurvisie (4.1 Visie op hoofdlijnen, duurzame aanplant):</p> <p>"Een goede groeiplaats voor bomen levert over het algemeen een gezondere boom op. Een gezonde boom is minder vatbaar voor boomziektes en plagen. Een goede groeiplaats bereiken we door de keuze van de boomsoort af te stemmen op de beschikbare ruimte, zowel ondergronds als bovengronds, het bodemtype en het vocht leverend vermogen van de bodem."</p> <p>De nieuwe bomen komen in ruime plantvakken en daarvoor zal onder de bestaande weg en trottoir de nodige aanpassingen moeten komen. Er kan gedacht worden aan het aanleggen van parkeervakken met daartussen ruime boomspiegels.</p> <p>Dat er iets moet gebeuren aan de Kraneweg daar zijn we het over eens, maar om een duurzame aanplant te garanderen zal er iets meer moeten gebeuren dan enkel de bestaande bomen te vervangen.</p>
---	--	--

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	bomenstructuurvisie en in een spoedige en deugdelijke uitvoering daarvan.	
8	8^e inspreker (Kraneweg) en	Zie voor de beantwoording van deze reactie ons commentaar bij de 6 ^e en 7 ^e inspreker.
9	9^e inspreker (Kraneweg), hebben dezelfde brief gestuurd	We voegen nog het volgende hieraan toe: Dat de meidoornbomen zijn doodgegaan is te wijten aan de slechte ondergrondse groeiplaats. Deze is te klein en er is voor de wortels te weinig zuurstof om goed te kunnen groeien. Ook speelt leeftijd een rol. De meidoorns hebben hun maximale leeftijd behaald. We zijn het er over eens dat de Kraneweg een belangrijke historische route is, daarom is de bomenstructuur ook als hoofdstructuur opgenomen. Aangezien de huidige bomenstructuur slecht is, stellen wij voor om de bomenstructuur te ontwikkelen.
	<p>Momenteel is de staat van de soms monumentale bomen (zie a.u.b. ook het bestemmingsplan Schilderswijk) aan de Kraneweg in de Schildersbuurt uitzonderlijk slecht te noemen. Dat wil zeggen: voor zover de bomen er nog staan. Dit jaar is een tiental meidoornbomen dood gegaan. De reden hiervan is niet bekend. Mijn verzoek is dan ook aan u deze plotselinge sterfte nader te onderzoeken. Daarnaast zijn er tijdens de oktoberstorm van dit jaar een 12-tal bomen omgewaaid. Deze bomen moesten uiteraard verwijderd worden, daarbij zijn alvast ook enkele (niet alle) dode meegenomen. Wat resteert is een trieste aanblik van de Kraneweg. De Schildersbuurt is sinds jaar en dag een Beschermd Stadsgezicht, een status die een bepaalde cultuurhistorische waarde aan geeft. Dat is ook inclusief de monumentale bomen. De Kraneweg is ook een belangrijke historische route en fungeert al 'kloppend hart' in de Schildersbuurt. Begin vorige eeuw stonden hier prachtige monumentale bomen. Het gaf de straat de nodige allure. Met weemoed worden vaak in het wijkpand Op Mars foto's ervan bekeken.</p> <p>De Kranewegbewoners zijn vooral de laatste jaren meer en meer begaan met hun straat. Dat komt mede door interactieve acties van de Wijkraad en de Manifestatie Schilderswijk. En het gaat hen niet alleen over de bomen, maar ook over de (zeer matige) straatverlichting, de trottoirs, verloedering, de fietsenstanders. Het zeer gewenste streven is een totale aanpak van de straat, maar dan met grandeur en allure naast historie. Een soortgelijke notitie over de Schilderswijk ligt al sinds 2008 bij de afdeling Stadsdeel coördinatie van de dienst RO/EZ van de gemeente.</p> <p><u>Te ontwikkelen boomstructuur</u></p> <p>'In de structuurvisie is de Kraneweg aangeduid als 'te ontwikkelen boomstructuur'. Dat is een goede ontwikkeling. Over de te kiezen type boom wens ik graag nader overleg. Mijn</p>	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	<p>voorkeur voor het type boom is de linde.</p> <p>Naast het feit dat het een heel goed streven is de bomen door een goed en sterk exemplaar (middels goede plantgaten) te gaan vervangen wil ik u verzoeken om deze vervanging van de bomen aan de Kraneweg in uw beleid prioriteit te geven.</p> <p>Als aanvullend argument wil ik wijzen op de</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bijzonder deplorabele huidige staat van de Kraneweg; het is toch de hoofd-as van de buurt. - De luchtkwaliteit aan de Kraneweg is een van de slechtste van de stad, zoals gemeentelijke metingen uitwijzen. Ter compensatie is het dringend gewenst dat er zo snel mogelijk nieuwe bomen worden geplant. - Verzoek om ruime boomspiegels met omranding aan te brengen. Een aantal jaren zijn – omdat de bomen in dikke toenames- alle fraai gevormde betonnen omrandingen in de container belandt. Mijn verzoek is om deze tegelijkertijd te met het vervangen van de bomen terug te brengen en zodoende de straat meer de allure van voorheen terug te geven. <p>Tezamen met de andere bewoners van de Kraneweg hoop ik van u een positieve reactie te kunnen verwelkomen. Het streven is helder: om de Kraneweg weer- met een knipoog naar de historie en een blik naar de toekomst- een waardig gezicht te geven.</p>	
10	<p>10^e inspreker (Kraneweg)</p> <p>Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw 'Bomenstructuurvisie: Sterke Stammen'. Met instemming lezen wij uw argumentatie waarom bomen in een stad/een wijk belangrijk zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als groen tegenwicht tegen fijnstof ten gevolge van druk verkeer; - Als schaduwplek bij hitte; - Als rustplaats voor vogels die van de ene naar de nadere groene long in een stad vliegen; - Als levend organisme dat de uitstraling van een straat mede bepaalt en opfleurt. 	<p>Zie voor de beantwoording van deze reactie ons commentaar bij de 6^e en 7^e inspreker.</p> <p>Wij vinden het een leuke suggestie om in Groningen een feestdag in te stellen ter ere van de stadsbomen. Tree Dressing Day zoals ze dit in Engeland vieren, kennen wij niet. Wel vieren wij ieder jaar de nationale boomfeestdag. Deze dag, iedere derde woensdag in maart, is bedoeld om kinderen en hun ouders te interesseren voor de waarde van bomen en bossen. Daarbij planten schoolkinderen</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>Ook lazen wij met instemming in uw visie dat voor herbeplanting van die bomen die het slachtoffer zijn geworden van de storm van oktober jongstleden, een budget is gereserveerd.</p> <p>Groot was onze teleurstelling toen wij verderop in uw nota lazen dat de Kraneweg, waaraan wij wonen, pas voor herbeplanting in aanmerking komt, als de herinrichting van de straat aan de orde is. De Kraneweg is de hoofd-as in het beschermde stadsdeel Schildersbuurt. De Kraneweg is in de ruim 10 jaar dat wij hier wonen, echter sterk achteruit gegaan door het steeds drukker wordend verkeer in de straat, de matige verlichting van de straat en de rommelige trottoirs.</p> <p>De Kraneweg is aangemerkt als groene as tussen het Noorderplantsoen en het Stadspark, maar kan met 28 dode, geknakte en gevelde bomen deze functie niet meer vervullen. Dat is des te erger, omdat uit de metingen van de gemeente blijkt dat de luchtkwaliteit van de Kraneweg één van de slechtste van de stad is. Bomen zijn hiervoor, zoals ook door u gesteld, een goed tegenwicht en zij zijn noodzakelijk voor de gezondheid van jong en oud in de wijk, i.c. van de bewoners van de Kraneweg.</p> <p>Wij dringen er bij u op aan om de herbeplanting van de Kraneweg los te koppelen van de herinrichting van de straat. Het nieuwe asfalt dat recent is aangebracht, doet ons niet geloven dat de herinrichting aanstaande is. Wij begrepen dat dit (voor zover al gepland) met een jaar of 10 op uw planning staat. Dat is voor het herplanten van de bomen een onacceptabele termijn.</p> <p>Wij willen graag meedenken over de aan te planten boomsoort en de wijze waarop zij geplaat worden. In onze wijk zijn goede voorbeelden te vinden van een doelmatige en professionele manier waarop de bomen zijn geplant, dus wat dat betreft hoeft alleen de goede praktijk te worden gevolgd.</p> <p>Wij roepen u dus op om de herplanting van de bomen aan de Kraneweg prioriteit te geven.</p> <p>Wellicht kunnen wij hierbij het Engelse voorbeeld in gedachten nemen en een feestdag instellen ter ere van de dorps- en stadsbomen. Bedoeling van die feestdag (Tree Dressing</p>	<p>bomen aan bij hun school of in de openbare ruimte. In 2014 willen we extra aandacht geven aan bomen in onze stad door een verkiezing 'mooiste boom' te houden. In de jaren daarna zullen wij kijken of wij iets met uw suggestie voor een feestdag kunnen doen.</p>
---	--

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>Day) is om meer aandacht en respect te vragen voor bomen in het publieke domein! Wij gaan ervan uit dat u dit – samen met ons - ter harte gaat.</p> <p>Wij zijn gaarne bereid om onze inspraakreactie nader toe te lichten wachten uw reactie af.</p>	<p>De Zwarteweg behoort tot de nevenstructuur. Dit betekent dat bewoners hier optimale zeggenschap hebben over hoe de straat wordt ingericht met bomen. Aan de Zwarteweg staan grote, beeldbepalende elzen (Alnus speathi). Wij zijn blij om te horen dat u gehecht bent aan deze bomen en dat u deze bomen wilt behouden. De bomen veroorzaken wortelopdruk, maar dat is voor ons nu niet een reden om de bomen te vervangen. Daarvoor zijn de elzen te beeldbepalend voor deze groene straat. Nog meer bomen aanplanten is voor ons echter geen optie. Daarvoor is de ruimte te beperkt.</p> <p>Wij waarderen het dat u wilt participeren in het groen. De coördinator groenparticipatie kan uw aanvraag beoordelen. U moet hierbij wel rekening houden dat de beperkte ruimte in uw straat weinig ruimte geeft voor groenparticipatie. Op de website van de gemeente Groningen kunt u meer informatie over groenparticipatie vinden: http://gemeente.groningen.nl/natuur/meedoen-in-het-groen</p> <p>Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer L. Stiekema van Stadsbeheer. Hij is bereikbaar via tel. 050 367 10 00.</p>
<p>11</p>	<p>11^e inspreker (Zwarteweg)</p> <p>In reactie op de bomenstructuurvisie zou ik graag ten eerste aangeven dat wij erg hechten aan de boom voor onze gevel. De boom geeft ons privacy, beschermt ons enigszins tegen alle last die we ondervinden van het laden en lossen van de supermarkt, (vrachtwagens zijn minder zichtbaar, lawaai wordt gedempt) en geeft ons bovenal een prachtig mooi groen uitzicht. Deze boom hopen we dan ook te allen tijde te behouden.</p> <p>In het kader van groenparticipatie die in het rapport genoemd wordt zou ik ten tweede graag enige ideeën kenbaar willen maken en deze delen met meerdere burgers.</p> <p>Het lijkt me een mooi idee om groenstroken die nu weinig aandacht krijgen opnieuw in te richten en multifunctioneel te gebruiken. In onze buurt is al jaren een groot parkeerprobleem, daar wordt nu aan gewerkt. Behalve de auto's is er ook een probleem wat betreft de fietsen. Vandaar dat ik van de huidige groenstroken een overdekte fietsenstalling zou willen maken die vervolgens beplant wordt met klimmers waardoor er een mooie groene heg ontstaat (het gehele jaar door). Bovenop zouden diverse kruiden en plantjes gezaaid kunnen worden zodat de buurtbewoners hun eigen mini moestuintjes creëren of juist bloeiende planten om het dak diervriendelijk te maken. Dit project wordt dan ook onderhouden door de buurtbewoners zelf. Ruimte en een klein stukje natuur op dezelfde vierkante meters.</p> <p>Behalve deze ideeën ben ik groot voorstander van het aanplanten van bomen die de buurten een karakteristiek, historisch uiterlijk geven bijvoorbeeld leilinden of platanen. Daarnaast rijk bloeiende bomen (sierappel) of bomen met een prachtig verkleurend blad (Noorse esdoorn). Ook de gemakkelijke haagbeuk heggen of mooie beukenhagen passen</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	erg in onze buurt.		
Zuid			
12	<p>12^e inspreker (Fongersplaats)</p> <p>Graag zie onderstaande aanvulling van uw concept Bomenstructuurvisie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging Fongerspad, aan Dinkelpad opgenomen onder lijst van geïnventariseerd groen; 2. Randvoorwaarden, om optimaal democratisch te verzekeren burgerparticipatie/overdracht groen; 3. Heraanplant Fongersplaats: bv. Hoogstam fruitboom, tamme kastanje, christusdoorn, meelbes, abeel; 4. Kennisgeving aan belanghebbenden, ter evenwichtige afweging, tijdig bij voorkomend kapverzoek. <p>Dankzegging voor uw fraai vormgegeven en onderbouwd concept beleid.</p>	<p>De inspraakreactie bestaat uit 2 delen. Deel 1 (openbaar deel) wordt hieronder beantwoord, de reactie gaat over de visie. Deel 2 (besloten deel) is doorgestuurd naar de stadsdeelbeheerder van stadsdeel Zuid ter beantwoording.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fongerspad is aan de lijst toegevoegd bij buurt 61 Rivierenbuurt; 2. Hoe we omgaan met bewonersparticipatie staat in de Bomenstructuurvisie beschreven in 6.1 Participatie bewoners. 3. Dit verzoek wordt meegenomen in de beantwoording van deel 2 4. De verlening van omgevingsvergunningen wordt gepubliceerd in Stadsberichten. Er geldt een bezwaarperiode van 6 weken. 	
13	<p>13^e inspreker (Chopinlaan)</p> <p>Met veel belangstelling heb ik de inloopbijeenkomst op 26 november bezocht, waar ik ook een fraaie bomenstructuurvisie in brochurevorm meegekregen heb. Bijzonder plezierig dat de gemeente haar inwoners wil laten meedenken en meebeslissen over bomen in hun straat!</p> <p>In de brochure wordt gesproken over het belang van groen voor gezondheid en welzijn van de bewoners. Maar helaas wordt er nergens gesproken over de waarde van LICHT. In het bouwbesluit staat dat woningen een bepaalde hoeveelheid daglicht moeten ontvangen en daar wordt in deze brochure niet over gesproken. Daglicht, zonlicht naast</p>	<p>Het klopt dat wij in de bomenstructuurvisie het aspect lichtbelemmering niet benoemen. We erkennen dat bewoners hinder kunnen ondervinden van bomen. Daarom voegen we in de bomenstructuurvisie aan 4.2. Raakvlakken 'Bomen en gezondheid' toe: <i>'Bomen die dicht op woningen staan kunnen het licht belemmeren. In sommige gevallen leidt dit tot negatieve effecten op de gezondheid. In overleg met de gemeente kan naar een oplossing worden gezocht, zoals het snoeien of vellen van de bomen. In de 'Beleidsregels vellen van een houtopstand' staat</i></p>	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>groen is van wezenlijk belang voor een mens! In de oude religies/godsdiensten werd al over God gesproken als Licht en Zon... Lichttherapie wordt toegepast bij depressie. (N.B. De waarde van licht en groen is net als het wit op de bladzijde van een gedrukte tekst!)</p> <p>Nu woon ik in een straat waar de lichtinval sterk verminderd wordt door de bomen. In het verleden hebben wij daar vaker over geklaagd en in 2005 werden we bij de rechter in het gelijk gesteld: de bomen – extra exemplaren- naast de slingerende lindenrij mochten worden gekapt, we moesten echter een nieuwe kapvergunning aanvragen. Intussen waren de spelregels door de gemeente veranderd en werd de kapvergunning afgewezen op grond van de nieuwe regelgeving! In het verleden werd gezegd dat de kroon de gewenste opkroonhoogte had bereikt, maar de laatste jaren zijn de bomen nog meters gegroeid! Zij geven behalve schaduw veel overlast door plakkerige zaadvorming op het trottoir. De Chopinlaan bevindt zich in de nevenstructuur. Het gaat om 2 lindes naast een rij lindes die verspringend in het gras naast de straat staan. Ze staan. a.h.w. in onze tuin omdat wij dit stuk grond beheren, onze tuin lijdt daardoor een armoedig bestaan, en wij hebben overdag kunstlicht nodig!</p> <p>Daarom verzoeken wij u met klem om de 2 lindes te kappen of naar elders in de stad te verplaatsen. De rij lindes in het gras naast de weg blijft bestaan en wordt hierdoor zelfs fraaier. En onze mooie appartementsgebouw wordt beter zichtbaar in de omgeving.</p> <p>Vraag: om af en toe een bordje met naam van de bomen te plaatsen (bv suikeressendoorn aan de Savorin Lohmanlaan).</p>	<p><i>beschreven in welke gevallen een boom geveld kan worden bij overlast door lichtreductie.</i></p> <p>De lindes aan de Chopinlaan behoren tot de nevenstructuur. De bomen zijn van goede kwaliteit en zijn beeldbepalend. Wanneer wij de waarde van de bomen afwegen tegen de overlast door lichtreductie komen wij tot de conclusie dat de waarde hoger is dan de overlast. Er is voor ons dan ook geen reden om de betreffende lindes te vellen.</p> <p>In 2010 hebt u ons verzocht om de lindes te snoeien. De bomen bleken al maximaal gesnoeid te zijn, met uitzondering van de boom midden in de tuin van de flat. Bij deze boom hebben wij nog de onderste tak kunnen verwijderen. Wij hebben u hierover destijds geïnformeerd.</p>
<p>14</p> <p>14^e inspreker (Piccardthofplas)</p> <p>Met belangstelling heeft de Bewonersvereniging Piccardthofplas kennis genomen van het inspraakdocument "Sterke Stammen – Bomenstructuurvisie Groningen" van november 2013; graag geeft zij haar mening over een specifiek aspect van deze visie. De wijk Piccardthof is een groene wijk met veel bomen en daar zijn wij erg blij mee; het is een van de redenen dat de bewoners voor deze wijk gekozen hebben. Het groene karakter blijkt ook uit de hoofdstructuur op pagina 34. Daarnaast hebben veel wijkbewoners zelf ook nog bomen in hun tuin staan.</p>	<p>Naar aanleiding van deze inspraakreactie over het gebruik van de pleintjes voor parkeren hebben we de bomenstructuurvisie aangepast. De keuzemogelijkheid voor de aanplant van bomen op de pleintjes hebben we verwijderd uit hoofdstuk 6 Specifieke buurten (bij het voorbeeld Snip Piccardthof).</p> <p>Het klopt dat de elzen hoog opgekrond worden. De bomen zitten nog in de fase van begeleidingssnoei. Om te</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>voorkomen, dat we in de toekomst dik hout moeten verwijderen, kronen we de bomen hoger op. Nu zijn de takken kleiner en de snoeiwonden dus ook. Dit is beter voor de bomen. Zodra de stam en kroon groter worden is de verhouding tussen kroon en stam weer in goed evenwicht.</p>	<p>De Bewonersvereniging Piccardthofplas is geen voorstander van het plan dat gepresenteerd is op pagina 101 voor bomen op de "pleintjes" in de Aalscholver, Lepelaar en Snip. Zoals aangegeven kenmerken deze "straten" zich door smalle bestrating met aan weerszijden wadi's (althans grasstroken die daarvoor door moeten gaan). Het parkeren vindt (gelukkig) op het eigen erf plaats; de "wadi's" lenen zich slecht voor parkeren. Het gras heeft er veel van te lijden en bij nat weer kunnen auto's diepe sporen achterlaten. Het parkeren voor bezoekers dient daarom naar de mening van de bewoners zo min mogelijk in de "wadi's" en zoveel mogelijk op genoemde pleintjes plaats te vinden. Indien echter op deze pleintjes ook nog eens extra bomen geplaatst gaan worden dan wordt de verleiding om wel in de "wadi's" te parkeren wel erg groot. De bewonersvereniging is verder van mening dat de 14 à 18 bomen die op deze manier extra geplaatst kunnen worden weinig toevoegen aan de honderden bomen die al in de wijk staan, in de hoofdstructuur en in de individuele tuinen.</p> <p>Naaft het bovenstaande wil de bewonersvereniging graag nog het volgende kwijt: De bewonersvereniging ontvangt vaak de klacht dat de Elzen in de Lepelaar en Snip erg hoog opgesnoeid worden, hetgeen lelijk gevonden wordt en volgens sommigen de gezondheid van de bomen schaadt. Verder staan er naast de woning aan Kuifeend 2 twee wilgen in het openbaar groen die door de bewoner van Kuifeend 2 van hun kruin zijn ontdaan. De bomen zijn er hierdoor slecht aan toe en ogen erg lelijk. Graag zouden wij hier aandacht voor zien.</p> <p>De bewonersvereniging Piccardthofplas hoopt dat met bovenstaande mening rekening gehouden wordt en de pleintjes geen extra bomen krijgen.</p>
<p>In de visie staat dat we het bomenbestand willen uitbreiden op hitte-eilanden. Hoogkerk-dorp grenst aan een potentieel hittegebied CSM-terrein. Het klopt dat de bomenstructuur in Hoogkerk-dorp matig aanwezig is. Daarom nemen we de volgende boomstructuren op als hoofdstructuur: Halmstraat, Polmanstraat, spoorzone</p>	<p>Hoogkerk - Noordwest</p> <p>15 15° inspreker (Hoogkerk)</p> <p>Ik wil bij deze graag pleiten voor meer bomen in de oude kern van Hoogkerk, en wel om de volgende redenen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is nu geen of een matige bomenstructuur in dit gebied (zie p. 16 en 47 in het visiedocument) 2. Meer bomen biedt een compensatie voor de vele industrie in het gebied

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	<p>3. De bomen zijn nodig voor extra compensatie voor de leefbaarheid in deze omgeving (Hoogkerk oude kern, maar ook daaromheen), gezien de verwachting dat in de toekomst een uitbreiding komt van de industrie in deze omgeving (e.g. Suiker Unie en Westpoort) en de huidige stank/geuroverlast ivm de nieuwe biovergister van de Suiker Unie.</p> <p>Ik wil bij deze dus pleiten voor meer bomen in (de oude kern van) Hoogkerk!</p>	<p>Industriestraat , het wijkparkje Tjalkstraat-Joistraat-Barkstraat en de groenstrook met bomen langs de Arteveldestraat en Noorderstraat.</p> <p>De woonbuurten (nevenstructuur) in Hoogkerk-dorp maken onderdeel uit van de woonbuurten voor 1940 (zie blz. 68 en 69). De woonstraten in het buurtje naast de CSM zijn erg smal 6,5m tot 7m breedte met smalle voortuin. In deze straten is ruimte voor een enkele bomenrij of een solitaire boom, hieruit kan door bewoners gekozen worden op het moment dat de straat aangepakt wordt. De woonstraten ten oosten van de Zuiderweg zijn breder: circa 10m. Hiervoor geldt dat in ieder geval een dubbele bomenrij gewenst is.</p>
16	<p>16° inspreker (Reitdiephaven)</p> <p>Wij kochten circa drie jaar geleden onze woning in de ‘Parkappartementen’. Van park is in de nabijheid van Reitdiephaven echter geen sprake; vier armetierige boompjes, waarvan één is afgebroken in de laatste storm, staan er om de appartementen. In de straat staan niet één boom. Geen merel te horen in het voorjaar. Hoe kan een wijk zo worden opgeleverd? Maakt Reitdiephaven geen deel uit van de groene stad Groningen?</p>	<p>Het klopt dat de ‘parkappartementen’ in een open gebied staan. Deze ruimte is ingericht met parkeren en gazon en is eigendom van de VVE. Omdat het particulier eigendom is, planten wij als gemeente daar geen bomen. De VVE zou zelf extra bomen kunnen planten om een meer parkachtige setting van de appartementen te creëren.</p> <p>Verder staat langs de Professor Uilkensweg een dubbele bomenrij en langs de Hoogweg een enkele bomenrij. Deze bomen moeten nog flink groeien en als hoofdstuur van de woonwijk Reitdiep zich gaan manifesteren. Verder kenmerkt het gebied zich als open weidelandschap, met daarin het parklandschap Reitdiep.</p>
17	<p>17° inspreker (Vereniging Wijkopbouw Hoogkerk, Hoogkerk)</p>	<p>a) In de visie staat dat we het bomenbestand willen uitbreiden op hitte-eilanden. Hoogkerk-dorp grenst aan</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>De Vereniging Wijkopbouw Hoogkerk (VWH) wil graag het volgende onder uw aandacht brengen in het kader van de inspraak bomenstructuurvisie Sterke Stammen:</p> <p>a) De VWH onderschrijft de opmerking dat Hoogkerk-dorp de bomenstructuur matig aanwezig of ontbreekt. De Dorpscommissie Oude Kern van de VWH pleit daarom voor uitbreiding van het aantal bomen in het oude dorp, langs de Het Hoendiep, de UT Delfiaweg, de Kerkstraat, de Zuiderweg, waar mogelijk en ook in de beide buurten, de Halmbuurt (Zuidersingel/Middenweg en omgeving) en de Suikerbuurt (Noorderstraat-Arteveldestraat en omgeving). De Dorpscommissie Oude kern wil wel graag betrokken worden bij de nadere uitwerking van de aanpassing of versterking van de bomenstructuur. Steelandse Wonen heeft voornemens voor gedeeltelijke sloop en nieuwbouw in de Suikerbuurt. Wanneer deze voornemens tot uitvoering zouden komen biedt dit ook gelegenheid voor aanplant van bomen.</p> <p>b) Wij stellen voor dat u bij aanplant van nieuwe bomen ook kijkt naar de mogelijkheid van bomen met eetbare vruchten, zoals de tamme kastanje, fruitbomen etc. Hiermee past de bomenstructuur in Hoogkerk ook binnen het programma "De Eetbare stad". Uiteraard is hiervoor wel overleg en overeenstemming nodig met de omwonenden.</p> <p>c) Een aandachtspunt is ook het voorkomen van bulten en scheuren in het trottoir/fietspad door wortelgroei op latere termijn. In dat opzicht hebben diepwortelende bomen de voorkeur.</p> <p>d) In het overzicht op pag. 30 lijkt het als bij de Ruskenveense plas en omgeving is voorzien in bomenaanplant. Wij willen u er op wijzen dat daar zich een archeologische vindplaats bevindt waarvan de bodem niet verstoord kan worden door boomwortels.</p> <p>e) De VWH wil in ieder geval graag betrokken worden bij nadere uitwerking van het vervolg op de inspraakprocedure en ook bij de uitwerking en uitvoering van plannen voor het werkgebied van de VWH.</p> <p>f) Verder gaat de VWH ervan uit dat de plaatsing van nieuwe bomen langs wegen voor doorgaand verkeer voldoet aan de eisen van verkeersveiligheid wat betreft de afstand tot de rijbaan in relatie tot de geldende toegestane maximumsnelheid, het uitzicht bij kruisingen ed.</p>	<p>een potentieel hittegebied CSM-terrein. Het klopt dat de bomenstructuur in Hoogkerk-dorp matig aanwezig is. Daarom hebben we in de definitieve visie meer boomstructuren opgenomen als hoofdstructuur: Halmstraat, Polmanstraat, spoorzone Industriestraat, het wijkparkje Tjalckstraat-Joistraat-Barkstraat en de groenstrook met bomen langs de Arteveldestraat en Noorderstraat.</p> <p>De boomstructuren langs UT Delfiaweg, Boeiersingel, Hoendiep, Zuiderweg en Kerkstraat zijn in de visie als te versterken of te ontwikkelen aangegeven. Deze te ontwikkelen boomstructuren maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. In de lijsten in bijlage 2 geven wij per straat aan waaruit de hoofdstructuur moet bestaan: hoeveel bomenrijen, een laan of losse boomstructuur en de boomsoort. Een gewenste situatie is aangegeven, maar hiervan kan worden afgeweken, bijvoorbeeld bij boomziektes. De uiteindelijke keuze wordt in samenspraak met bewoners bepaald. Langs de hoofdstructuur zien wij graag 1^e grootte bomen. "Kleine" fruitbomen passen daarom niet goed in het beeld van een hoofdweg, als bijvoorbeeld een Zuiderweg of Hoendiep. Op andere plekken (de woonbuurten of pleintjes) zijn fruitbomen wellicht wel toepasbaar.</p> <p>c) Bulten en scheuren in het trottoir/fietspad ontstaan vaak doordat een boom niet voldoende groeiruimte heeft. Boomwortels zoeken dan ruimte en drukken de verharding omhoog. Om dit probleem in de toekomst te voorkomen is een afstemming van boomsoort en groeiruimte van</p>
---	--

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>belang.</p> <p>Wij willen dat er duurzaam en zorgvuldig aangeplant gaat worden (zie 4.1 visie op hoofdlijnen, duurzame aanplant). Een goede groeiplaats bereiken we door de keuze van de boomsoort af te stemmen op de beschikbare ruimte, zowel ondergronds als bovengronds, het bodemtype en het vocht leverend vermogen van de bodem. In bijlage 3 zijn de technische eisen bij planten van bomen aangegeven.</p> <p>d) Langs de Johan van Zweedenaan wordt enkel vervanging van de bestaande bomen voorgesteld, maar verder worden er geen nieuwe bomen voorgesteld op het archeologisch monument. Naar aanleiding van deze reactie hebben wij bij de raakvlakken paragraaf 4.2 een raakvlak "Bomen en Archeologie" toegevoegd.</p> <p>e) Dit kunnen wij toezeggen. Wij zullen u betrekken bij de nadere uitwerking van deze bomenstructuurvisie.</p> <p>f) Bij de plaatsing van nieuwe bomen worden de eisen ten aanzien van verkeersveiligheid gehanteerd.</p>	
<p>1. Uw inspraakreactie is doorgestuurd naar de projectleider van het Forum, Elzo Dijkhuis;</p> <p>2. De Maluslaan behoort tot de nevenstructuur. Dit betekent dat bewoners bepalen hoeveel bomen er in een straat komen (eenzijdig of tweezijdig) en welke soort(en) worden aangeplant. Voor uw woning is de bomenstructuur intact. Aan het begin van de Maluslaan ontbreken een aantal bomen. Het is aan deze bewoners of zij nieuwe bomen voor hun woning willen hebben. Vooralsnog is er geen reden om de bomen in uw straat te vervangen. Wanneer dit wel het geval is, nodigen wij alle bewoners uit</p>	<p>18 18e inspreker (Forum, Maluslaan, Zuidelijke Ringweg)</p> <p>1. Wij zouden graag zien dat er bij het nieuwe Groninger Forum een plaats komt waar klimplanten (te denken valt aan één druif en twee Blauwe Regens) die vanaf de grond langs het Forum omhoog kunnen groeien waardoor je over ca 30 jaar een aantal klimplanten kweekt die bomen het dak (bij het dakterras) uitkomen; een wingerd is ook heel geschikt, of hopplanten;</p> <p>2. Kunnen er bij de Maluslaan wat extra malussen komen? De bus hoeft niet meer de hoek om;</p> <p>3. Kunnen er naast de deksels en naast de rondweg Zuid lagen van (haag)beuken komen? Als je de bomen dicht op elkaar plant, wortelen ze namelijk minder diep en</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	<p>hebben ze steun aan elkaar.</p>	<p>om tot een gezamenlijk bomenplan te komen; 3. Wij danken u voor uw suggestie. Voor de zuidelijke ringweg is echter al bepaald waar de bomen komen en welke boomsoorten worden aangeplant. Wij verwijzen u naar Bijlage 1 van de bomenstructuurvisie ' Aanpak Ring Zuid (AZR)' .</p>
19	<p>Noorddijk</p> <p>19^e inspreker (BHS de Hunze – Van Starckenborgh)</p> <p>We hebben met belangstelling kennis genomen van de nota "Sterke Stammen. Bomenstructuurvisie Groningen". Het is volgens ons ook een uitnodiging van STAD aan de burgers om de STAD Groen te maken en te houden. Op een wijze waarbij STAD op basis van vakkennis van STAD en betrokkenheid van bewoners daar op wijkniveau inhoud en vorm aan wil geven. Het is een hoofdstructuur BOMEN die kan bijdragen aan een goede woon- en leefomgeving. BOMEN bepalen volgens ons echter niet alleen een goede woon- en leefomgeving. De gehele infrastructuur van de wijk is daarmee mede bepalend in. In de nota wordt al vastgelegd wat de gewenste situatie m.b.t. de Berlageweg in de wijk De Hunze is. In de nota staat namelijk al: Een laanopstelling met een dubbele rij waarbij de boomsoorten al genoemd worden namelijk Acer en Carpinus. In dezelfde nota staat (bij 7.Nevenstructuur): "in de buurten, de nevenstructuur, stellen wij de bewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenboomstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij de bewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen".</p> <p>Volgens ons is de inhoud van de nota daarom tegenstrijdig. Mogelijk zo niet expliciet bedoeld maar toch willen wij graag zekerheid. Er wordt alvast vastgelegd (met een nuancering "gewenste situatie") welke bomen en hoe (dubbele rij) de herplant gaat plaatsvinden. Tegelijkertijd wordt gezegd de bewoners staan centraal.</p> <p>Daarom stemmen wij niet in met de inhoud van de nota "Sterke Stammen Bomenstructuurvisie Groningen" tenzij in een toelichting of bij de definitieve besluitvorming wordt opgenomen dat inderdaad de bewoners uitgenodigd worden om</p>	<p>De Berlageweg maakt onderdeel uit van de hoofdstructuur. Voor de hoofdboomstructuur nodigen wij bewoners uit om mee te denken in het bepalen van de gewenste structuur. Zo maken wij in samenspraak met de bewoners een plan van aanpak voor herplant op de singels. De aanpak van de singels dient als voorbeeld voor de herplant van de kastanjes aan de Berlageweg. In de buurten, de nevenstructuur, stellen wij de buurtbewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenboomstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij de bewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen.</p> <p>De tekst bij bijlage 2 is verduidelijkt: "In de lijsten geven wij per straat aan waaruit de hoofdstructuur moet bestaan: hoeveel bomenrijen, een laan of losse boomstructuur en de boomsoort. Een gewenste situatie is aangegeven, maar hiervan kan worden afgeweken, bijvoorbeeld bij boomziektes. De uiteindelijke keuze wordt in samenspraak met bewoners bepaald"</p> <p>In de lijsten waar de gewenste boomsoort kastanje is</p>

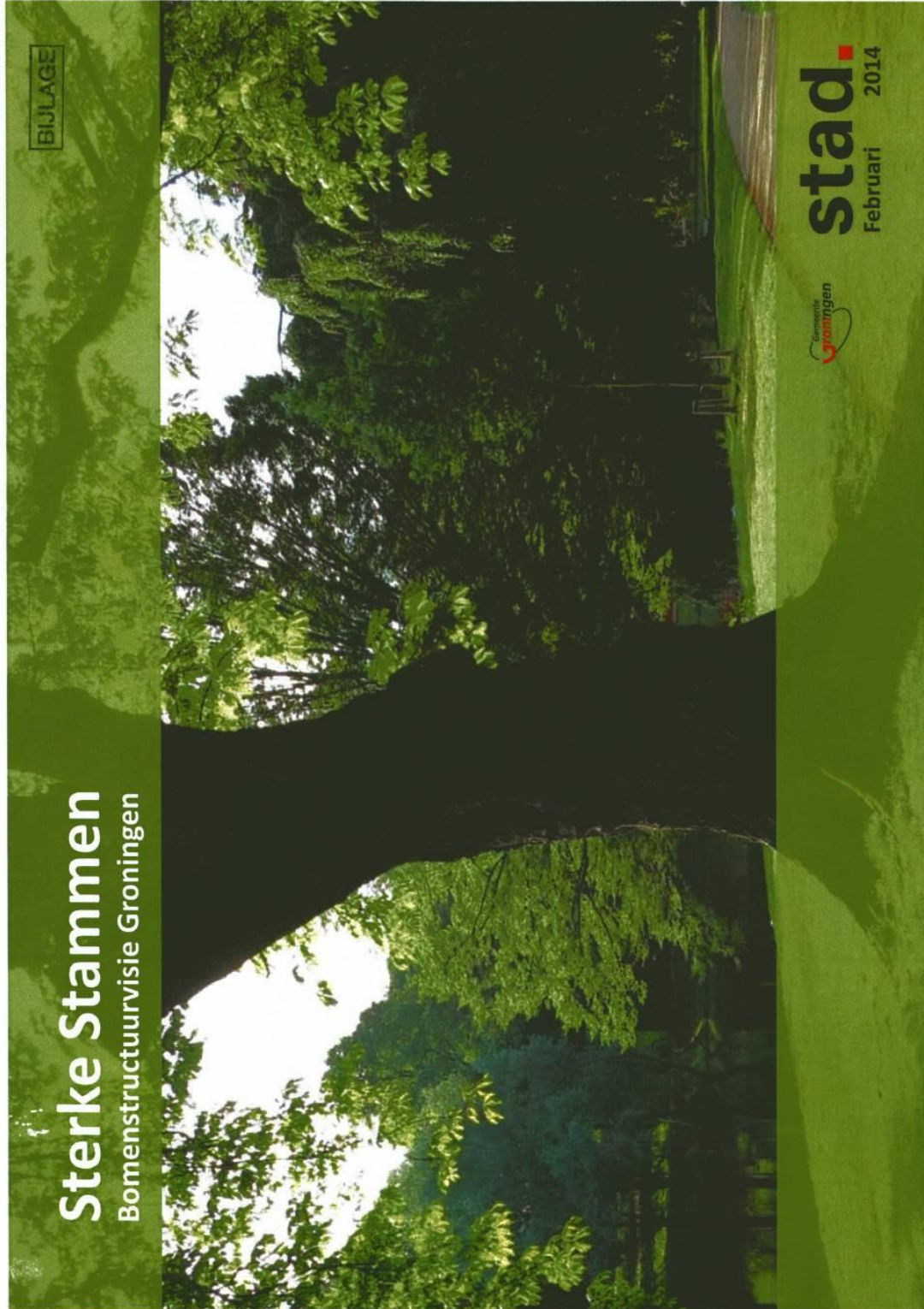
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

<p>(bijvoorbeeld de Berlageweg), is "kastanjeziekte, herplant boomsoort ntb" toegevoegd. De bedoeling is dat wij in samenspraak met de bewoners uit de Hunze de herplant van de Berlageweg gaan bepalen.</p>	<p>keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen. En, dat daarmee nog niet definitief vast staat dat bomen in een dubbele rij geplant worden en dat de keuze van de soort en het aantal nog niet definitief vaststaat. En, dat de bewoners proactief en tijdig worden betrokken bij het voornemen van de herplanting aan de Berlageweg waarbij de inrichting van het terrein ook betrokken wordt (anders gezegd dat het niet vooraf bepaald wordt dat de herplant van de bomen op dezelfde plek gaat plaatsvinden; een optie is bijvoorbeeld ook dat de bomen niet als een "laan" geplant worden maar op een andere wijze). Ook kan daarbij (nogmaals) nagegaan worden op welke wijze de afvalverzameling moet plaatsvinden (nu overlast gebroken glas) en de geluidshinder zoveel mogelijk beperkt kan worden. Verder ook dat bewoners initiatieven kunnen nemen en dat deze initiatieven serieus met STAD worden besproken die kunnen leiden tot een andere dan de huidige invulling van het terrein aan de Berlageweg. Wij tekenen daarbij aan dat i.v.m. de planning van de herplant er dan ook geen onomkeerbare processen ontstaan aangezien er voldoende tijd moet zijn om bewoners actief bij de herinrichting terrein Berlageweg en herplant Berlageweg te betrekken. Daarbij dient STAD ook rekening te houden met alle bewoners en niet de direct omwonenden gezien het gegeven dat het terrein voor de wijk is.</p> <p>Wij vragen u onze inspraakreactie mee te nemen in uw besluitvorming, het College van B&W en de gemeenteraad te informeren. Wij ontvangen graag binnen 10 werkdagen een schriftelijke bevestiging dat onze inspraakreactie is ontvangen en dat het College B&W en de gemeenteraad op de hoogte zijn gesteld. Vervolgens ontvangen wij graag uiterlijk 31 december 2013 de informatie op welke wijze (daarbij specifiek aandacht gevend aan alle te onderscheiden onderwerpen in onze reactie) met onze inspraakreactie rekening zal worden gehouden.</p>	<p>20</p>
<p>Het klopt dat plaatsen van bomen op de dijklichamen een risico vormt voor het functioneren van de dijk. Op het moment dat een boom omvalt, kan dit een gat in de dijk veroorzaken en kan de dijk lek raken. Wat wel zou kunnen is een nieuwe bomenstructuur direct achter de dijk. Dit gebeurt op dit moment ook in het</p>	<p>20^e inspreker (Ruischerbrug, Ruischerwaard)</p> <p>Met belangstelling hebben wij, de leden van de wijkraad van Ruischerbrug, Ruischerwaard en Noorddijk, kennis genomen van de bomenstructuurvisie. Wij juichen het toe dat er bomen komen langs het Damsterdiep, de Rijksweg en de Woltweg. Hierdoor krijgen de hoofdwegen in ons stadsdeel een vriendelijker karakter. Mogelijk</p>	<p>20</p>

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

	<p>zullen mensen die neigen te hard te rijden zich dan ook eerder beheersen.</p> <p>Ook is het idee mooi dat het Roeierspad langs het Eemskanaal een groener karakter krijgt. Uit eerder overleg met het Waterschap weten wij dat zij ertegen is dat er bomen helaas ook niet omdat deze het regelmatig inspecteren van dijklichaam bemoeilijken. Wellicht kunt u in overleg met het Waterschap een oplossing vinden om de landschappelijke elementen in oude glorie te herstellen (gekapte bomenrij langs het Eemskanaal).</p> <p>Bij de hoofdopzet van het stedenbouwkundige plan uit 1994 zijn de twee dijklichamen die in het gebied aanwezig zijn als uitgangspunt genomen.</p> <p>Naast de entree wordt het plangebied vanaf het Damsterdiep zichtbaar door middel van twee zogenaamde vensters (de verbindingen). Openingen in de dijkbebouwing die zicht geven op het achterliggende woongebied en de twee waterwegen worden hierdoor visueel met elkaar verbonden. In het verlengde van deze vensters, loodrecht op het Damsterdiep zijn de groene verbindingzones gesitueerd. Hierdoor ontstaat een zichtrelatie tussen het Damsterdiep en het Eemskanaal. Deze zogenaamde open zichtstroken van met name gras en lage struiken lenen zich bij uitstek om de nevenstructuur te versterken door het plaatsen van bomen en daarmee een minder saai aanzicht.</p> <p>Wij denken bijvoorbeeld aan:</p> <ul style="list-style-type: none">- kastanje- meidoorn (laatbloeiër)- sleedoorn (vroegbloeiër)- gelderse roos
	<p>project, dijkpark Ten Boer, waar de dijk wordt verbreed en de nieuwe bomen er achter worden geplaatst. Een plan voor nieuwe bomen langs het Roeierspad zal samen met het waterschap en bewoners verder moeten worden uitgewerkt.</p> <p>Naar aanleiding van deze reactie stellen wij voor om de groenzones tussen Damsterdiep en Eemskanaal op te nemen bij de hoofdstructuur. Dat zijn: groenzone Damsterwaard, groenzone Eemswaard, groenzone achter de woningen aan de Boekweitstraat en buurtparkje achter Tarweplein.</p> <p>De groenzone Eemswaard en Damsterwaard zijn als te ontwikkelen bomenstructuur aangeduid met diverse boomsoorten. Een plan voor versterking van de bomenstructuur Eemswaard en Damsterwaard zal in samenspraak met bewoners bepaald worden.</p>

5h

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Inhoud

Inhoud	3	Bijlagen	85
Voorwoord	5	Bijlage 1 Projecten in voorbereiding/uitvoering	87
Inleiding	7	Bijlage 2 Inventarisatie hoofdstructuur	91
1 Samenvatting	11	Bijlage 3 Technische eisen bij planten bomen	112
2 Betekenis	17	Bijlage 4 Raming kosten planten boom	117
3 Analyse	21	Bronnen	119
3.1 Huidig beleid	21		
3.2 Kengegevens bomenbestand	22		
3.3 Kneipunten bestaande bomenstructuur	24		
4 Visie	29		
4.1 Visie op hoofdlijnen	29		
4.2 Raakvlakken	30		
5 Hoofdstructuur	35		
5.1 Vier structurelementen	35		
5.2 De hoofdstructuur	45		
5.3 Stadsdelen	47		
6 Nevenstructuur	67		
6.1 Participatie bewoners	67		
6.2 Keuzemogelijkheden	67		
6.3 Inspiratie	76		
7 Realisatie	82		
7.1 Duurzame aanplant bomen	82		
7.2 Prioriteiten	83		
7.3 Meeliften met projecten	83		
7.4 Financiële verkenning	83		

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Voorwoord

Groningen is uitgeroepen tot Groenste Stad 2013. Wij zijn er trots op dat wij daarin voorop lopen. Het geeft waardering voor de afgelopen jaren waarin wij doelgericht hebben gewerkt aan het realiseren van onze ambities voor groen en water. Eén van deze ambities is het optimaal inpassen van bomen in de openbare ruimte. Met de vaststelling van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer' in 2002 en de uitvoering in de jaren daarna hebben wij hierin een grote stap kunnen maken. Nu, na ruim tien jaar, willen we onze ambities bijstellen. Want niet alleen de stad is veranderd, ook is steeds meer duidelijk geworden dat bomen onmisbaar zijn in een duurzame stad en bijdragen aan een gezonde en natuurlijke leefomgeving. Daarnaast is er nu in het huidige bomenstructuurplan weinig ruimte voor inbreng van bewoners en krijgen we steeds vaker te maken met boomziekten- en plagen. Dat vraagt om een zorgvuldig beleid en een heldere visie voor onze bomen.

Groene stad en gezondheid

Bomen dragen in grote mate bij aan de leefbaarheid van de stad. Denk aan de bomen in het Noorderplantsoen die op een hete zomerdag voor verkoeling zorgen. Denk aan de bomen langs het Reitdiep die de route naar Garmwerd veraangename. Denk aan de bomen langs onze wegen die alle ongezonde roet- en stofdeeltjes filteren. Bomen en groen hebben een positieve invloed op het welbevinden en de gezondheid van onze inwoners. Mensen die in een groene omgeving wonen, voelen zich gezonder dan mensen die in een stenige omgeving wonen. Dit geldt het sterkst voor kinderen en ouderen. Hoe meer groen in hun leefomgeving, hoe beter zij floreren. Bovendien kunnen bomen het stedelijk hitte-eiland effect doen verminderen. Wij hebben daarom ondermeer 50 bomen in de binnenstad aangeplant.

Bewoners betrekken

Wij willen de bewoners van Groningen nadrukkelijk betrekken bij de implementatie van de bomenstructuurvisie. Daarom nodigen wij bewoners uit om op buurtniveau mee te denken in het bepalen van de gewenste bomenstructuur. Dit doen we omdat we geloven dat bewoners goed weten wat het beste is voor hun directe leefomgeving. De wensen van bewoners bundelen we met vak kennis waardoor er uitvoerbare plannen ontstaan die bewoners aantrekkelijk vinden. Deze werkwijze past ook in ons collegeprogramma waarin co-creatie een sleutelbegrip is.

Meer variatie in bomen

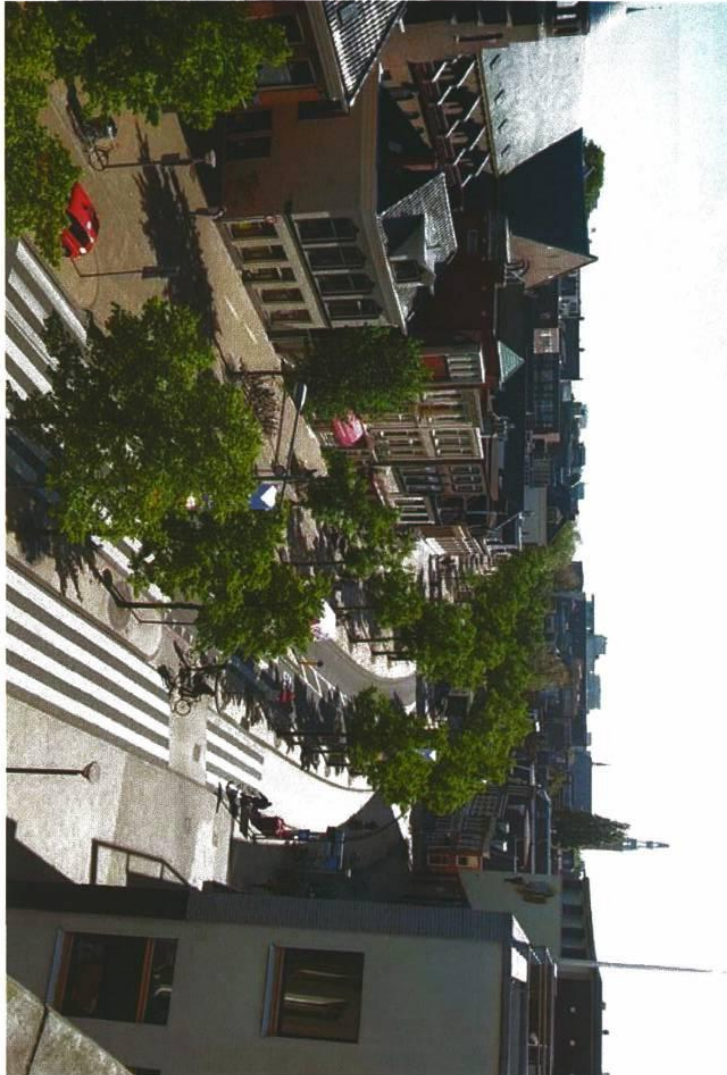
In de voor u liggende bomenstructuurvisie streven we naar een complete bomenstructuur, waarbij bomen op de juiste plekken worden aangeplant en de kans krijgen om oud te worden. Het toepassen van een meer gevarieerder bomensortiment moet het bomenbestand minder kwetsbaar maken voor boomziekten en insectenplagen. We willen bomen aanplanten om het leefklimaat in de stad te veraangename en de milieukwaliteit en de stadsnatuur te verbeteren. Kortom, een forse opgave! We zien ernaar uit hier samen met de bewoners van de stad de komende jaren aan te werken.

Jan Seton

Wethouder Bomen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

9

Inleiding

Aanleiding

Groningen is een aantrekkelijk stad om te wonen en te verblijven. En dat willen we zo houden. De inrichting van de openbare ruimte met bomen levert daaraan een belangrijke bijdrage. Met de vaststelling van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer' in 2002 heeft de raad aangegeven bomen belangrijk te vinden. Het bomenstructuurplan beschrijft hoe bomen optimaal kunnen worden ingezet bij de inrichting van de openbare ruimte. In de afgelopen tien jaar is het bomenstructuurplan een nuttig instrument gebleken. Ontwerpers, uitvoerders en beheerders maken veel gebruik van het plan; het biedt een duidelijk kader bij het maken van plannen in de stad. De kwaliteit van de bomenstructuur is door uitvoering van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer' sterk verbeterd. Omdat de stad en het bomenbestand continu onderhevig is aan veranderingen, er nu weinig ruimte is voor inbreng van bewoners en wij steeds vaker te maken krijgen met boomziektes- en plagen die ons bomenbestand aantasten, is het gewenst het bomenstructuurplan te herzien.

Aanpak

In deze visie schetsen wij voor de 'Hoofdstructuur' de gewenste bomenstructuur op het niveau van de stad. Het gaat dan om de bomen met een cultuurhistorische waarde, de bomen langs de waterstructuur, de bomen langs hoofdwegen en de bomen in parken en pleinen. Daarnaast beschrijven wij de 'Nevenstructuur', deze gaat over de bomen in de buurten en wijken en is bedoeld als inspiratiedocument voor bewoners.

De visie eindigt met een beschrijving hoe wij bomen duurzaam kunnen aanplanten en wordt beknopt ingegaan op de realisatie van de gewenste bomenstructuur. De prioritering en budgettering werken wij na vaststelling van deze bomenstructuurvisie verder uit in een uitvoeringsplan. Wanneer het mogelijk is om mee te liften met projecten heeft dat onze voorkeur.

Status

De bomenstructuurvisie vormt een wensbeeld voor de toekomst. Het geeft de huidige situatie weer en de gewenste situatie zoals we die de komende tien jaar willen realiseren. Het vormt zowel een toetsingskader bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen in de stad als een inspirerende leidraad. De in hoofdstuk 5 opgenomen kaarten als ook de technische eisen voor het planten van bomen (bijlage 3) zijn richtinggevend. De in hoofdstuk 6 opgenomen keuzealternatieven beschrijven de mogelijkheden met betrekking tot de buurt- en wijkbomen waaruit de bewoners kunnen kiezen op het moment dat de bomen vervangen moeten worden. De gemeenteraad van Groningen stelt de visie voor de periode 2014-2024 vast.

Leeswijzer

Wie snel wil weten waar deze bomenstructuurvisie over gaat kan doorbladeren naar hoofdstuk 1 waarin de inhoud wordt samengevat. Wie het uitgebreide verhaal wil lezen begint in hoofdstuk 2 waarin de betekenis van bomen wordt toegelicht. In hoofdstuk 3 volgt de analyse van het bomenbestand in Groningen. De analyse beschrijft de aanknopingspunten voor het bepalen van onze visie op de bomenstructuur. Die visie volgt in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 beschrijven we eerst de hoofd bomenstructuur. Daarna zoomen we in de bomenstructuur per stadsdeel. In hoofdstuk 6 beschrijven we de keuzemogelijkheden voor de nevenstructuur. Het hoofdstuk eindigt met referentiebeelden ter inspiratie. In hoofdstuk 7 tenslotte gaat het over het realiseren van de gewenste bomenstructuur.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

10

1 Samenvatting

Inleiding

De inrichting van de openbare ruimte met bomen levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van onze stad. Met de vaststelling van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer' in 2002 heeft de raad aangegeven bomen belangrijk te vinden. Het bomenstructuurplan beschrijft hoe bomen optimaal kunnen worden ingezet bij de inrichting van de openbare ruimte. In de afgelopen tien jaar is het bomenstructuurplan een nuttig instrument gebleven. Ontwerpers, uitvoerders en beheerders maken veel gebruik van het plan; het biedt een duidelijk kader bij het maken van plannen in de stad. De kwaliteit van de bomenstructuur is door uitvoering van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer' sterk verbeterd. Omdat de stad en het bomenbestand continu onderhevig is aan veranderingen, er nu weinig ruimte is voor inbreng van bewoners en wij steeds vaker te maken krijgen met boomziektes- en plagen die ons bomenbestand aantasten, is het gewenst het bomenstructuurplan te herzien.

Betekenis

Bomen en groen hebben een positieve invloed op ons welbevinden en de gezondheid van onze inwoners. Bomen dragen in sterke mate bij aan een sfeervolle buitenruimte en weerspiegelen de seizoenen. Bomen vormen ook een essentieel onderdeel in het ontwerp van de openbare ruimte. De omvang en lange levensduur maken de boom een goed architectonisch middel om bepaalde aspecten te accentueren, zoals de lindes langs de diepenring, of juist aan het oog te onttrekken. Boombeplanting versterkt structuren, begeleidt routes en helpt om je in het stedelijke netwerk te oriënteren. Bomen bieden een decor om te spelen, sporten en van de natuur te genieten. Waar bomen zijn, is ook ander leven. Op een oude eik bijvoorbeeld leven alleen al honderden soorten insecten naast elkaar, waar weer vogels op af komen. In onze stad staan ook bomen met een geschiedenis. Vaak heeft de boom relatie met de plek waar hij staat, maar ook kan de boom een bepaalde gebeurtenis markeren of door een bijzonder persoon zijn geplant.

Beoordeling

De hoofdbomenstructuur van de stad hebben we geïnventariseerd op continuïteit en kwaliteit van de structuur en toegepaste soortkeuze. Daaruit blijkt dat deze bomenstructuur nog niet helemaal compleet is. Daarnaast heeft een deel van de bomen het niet gemakkelijk in onze stedelijke omgeving, is er nu weinig ruimte voor inbreng van bewoners en is het aantal boomziektes- en plagen toegenomen.

Visie op hoofdlijnen Sterke hoofdstructuur

Behoud en compleet maken van de hoofdbomenstructuur

We richten ons op het behoud en compleet maken van de hoofdbomenstructuur, het opheffen van knelpunten in die structuur en het voorkomen van nieuwe knelpunten door duurzaam boombeheer. Een continue bomenstructuur, waarin de bomen op regelmatige afstand van elkaar zijn geplant en gaten in de structuur zijn opgevuld, is dan van belang. De hoofdbomenstructuur veraanvaardt routes door de stad en helpt mensen om plekken te herkennen. Ook de parken en pleinen worden herkenbaar door aanplant van bomen. Het oude bomenstructuurplan richtte zich op de bestaande bomenstructuur. Met deze visie kijken we nu ook naar de gewenste ontwikkeling van de bomenstructuur. Een voorbeeld: de huidige inrichting van het Boterdiep biedt geen ruimte voor de aanplant van een dubbele bomenrij. Dit kan echter wel het wensbeeld vanuit de bomenstructuurvisie zijn. Soms blijft een integrale afweging noodzakelijk zoals bij de wens voor meer bomen op de Grote Markt. Een dilemma doet zich hier namelijk bij voor; waar een boom staat kan geen podium opgebouwd worden voor evenementen.

Duurzame aanplant

Wij vinden het belangrijk om te investeren in een goede aanplant van bomen en streven naar kwaliteit boven kwantiteit. Kwaliteit betekent bomen die gezond kunnen uitgroeien en oud kunnen worden. Bij de soortenkeuze houden we rekening met de cultuurhistorie van het onderliggende landschap en de historie van een wijk of buurt. Kwaliteit betekent ook dat we bij voorkeur bomen in het gras of beplanting planten.

Meer monumentale bomen

Wij richten ons op instandhouding (nota 'Bladgoud') en toename van het aantal monumentale bomen, omdat het de belevingswaarde vergroot en een oude boom voor de natuur veel meer waarde heeft. Dit kan bereikt worden door zorgvuldig om te gaan met de bestaande bomen en duurzame aanplant van nieuwe bomen, zie hierboven.

Meer zeggenschap

In de groenstructuurvisie 'Groene Pepers' (2009) is een onderscheid gemaakt in een groen stedelijk netwerk met gemeentelijke regie en een andere aanpak in de woongebieden met daarin een optimale zeggenschap voor de betrokken bewoners en gebruikers.

Voor de hoofdbomenstructuur nodigen wij bewoners uit om mee te denken in het bepalen van de gewenste structuur. Zo maken wij in samenspraak met de bewoners een plan van aanpak voor herplant op de singels. Deze werkwijze past ook in ons collegeprogramma

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

12

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

waarin co-creatie een sleutelbegrip is. In buurten en wijken, de nevenstructuur, stellen wij de buurtbewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenbomenstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij buurtbewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen.

Beheersen boomziekten en plagen

Meer diversiteit

Meer diversiteit maakt het bomenbestand minder kwetsbaar voor boomziekten en insectenplagen. Daarom streven wij naar meer variatie in soorten bomen. Met een grotere variatie aan inheemse boomsoorten worden tevens meer verschillende dieren aangetrokken. Een verbreding van het aantal boomsoorten helpt ook bij de oriëntatie in de stad. Naast de aanplant van meer boomsoorten stads breed planten we ook vaker diverse boomsoorten aan binnen één bomenrij. De karakteristieke uniforme boombeplantingen van de stad, zoals de lindebomen langs de diepen, willen we behouden. Hier bereiken we meer diversiteit door verschillende variëteiten van één soort aan te planten.

Zorgvuldige aanplant

Een goede groeiplaats voor bomen levert over het algemeen een gezondere boom op. Een gezonde boom is minder vatbaar voor boomziekten en plagen. Een goede groeiplaats bereiken we door de keuze van de boomsoort af te stemmen op de beschikbare ruimte, zowel ondergronds als bovengronds, het bodemtype en het vocht leverend vermogen van de bodem.

Visie per thema

Naast onze visie op hoofdlijnen zijn er verschillende beleidsvelden of thema's die een raakvlak hebben met bomen. We leggen verbanden met de thema's gezondheid, milieu, hitte, natuur, water, duurzaamheid, verkeer, nutsvoorzieningen en doelmatig beheer. De belangrijkste hoofdpunten zijn:

- Het uitbreiden van het bomenbestand in gebieden met weinig groen, bij schoolomgevingen, kinderdagverblijven en zorginstaties (thema gezondheid, hitte);
- Het zo min mogelijk toepassen van allergeen verspreidende soorten (thema gezondheid);
- Het bij voorkeur aanplanten van bomen in gras of beplanting (thema milieu en nutsvoorzieningen);
- Het uitbreiden van het bomenbestand op hitte-eilanden en potentiële hitte-eilanden (thema hitte);
- Het realiseren van een aaneengesloten ecologisch netwerk door de aanleg van complete bomenlanen (thema natuur);
- Het versterken en compleet maken van de bomenstructuur, waarbij de boomsoort is aangepast aan de natuurlijke situatie (thema natuur, water);
- Het zo min mogelijk aanplanten van bomen op het rioleringsstelsel (thema water);

- Het duurzaam inkopen van onze gemeentelijke bomen bij kwekerijen die zijn aangesloten bij Duurzame Boomkwekers Nederland (thema duurzaamheid);
- Het aanplanten van bomen in brede en groene bermen (thema verkeer);
- Het aanplanten van bomen tussen parkeervakken, op pleinen of brede trottoirs, omdat daar de minste kabels en leidingen liggen (thema nutsvoorzieningen);
- Het afstemmen van het bomenbeheer op het realiseren van een duurzaam en gezond bomenbestand (thema doelmatig beheer);
- Het leggen van prioriteit bij de aanplant van bomen op opengevallen plekken ontstaan door boomziekten of extreme weersomstandigheden (thema doelmatig beheer).
- Bij aanplant van bomen rekening houden met cultuurhistorische waarden (thema archeologie).

Realisatie

Deze bomenstructuurvisie laat zien hoe de Groningse bomenstructuur er uiteindelijk uit moet komen te zien. Het liefst zouden we alle matige en slechte structuren direct aanpakken. In een tijd met bezuinigingsopgaves is dit echter niet reëel. Het budget voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand van 300 duizend euro is hiervoor niet toereikend. Wanneer schaarse middelen verdeeld moeten worden, moeten we keuzes maken. Welke structuur eerst? Ligt de prioriteit in elke wijk even hoog?

Wij geven de hoogste prioriteit aan slechte bomenstructuren, daarna volgen de matige. Ook de uitval door boomziekten of extreme weersomstandigheden geven wij de prioriteit hoog. Daarnaast speelt de plek in de stad een rol: de binnenstad (BORG-niveau hoog) en de hitte-eilanden krijgen een hogere prioriteit dan de overige gebieden in de stad.

Wanneer het mogelijk is 'mee te liften' heeft dat de voorkeur. Vooral in hoofdstructuren zal waar mogelijk voor een integrale aanpak worden gekozen. Slimme combinaties van projecten die op elkaar aansluiten zijn kostenbesparend en leiden tot snellere realisatie van de gewenste bomenstructuur in de gehele stad.

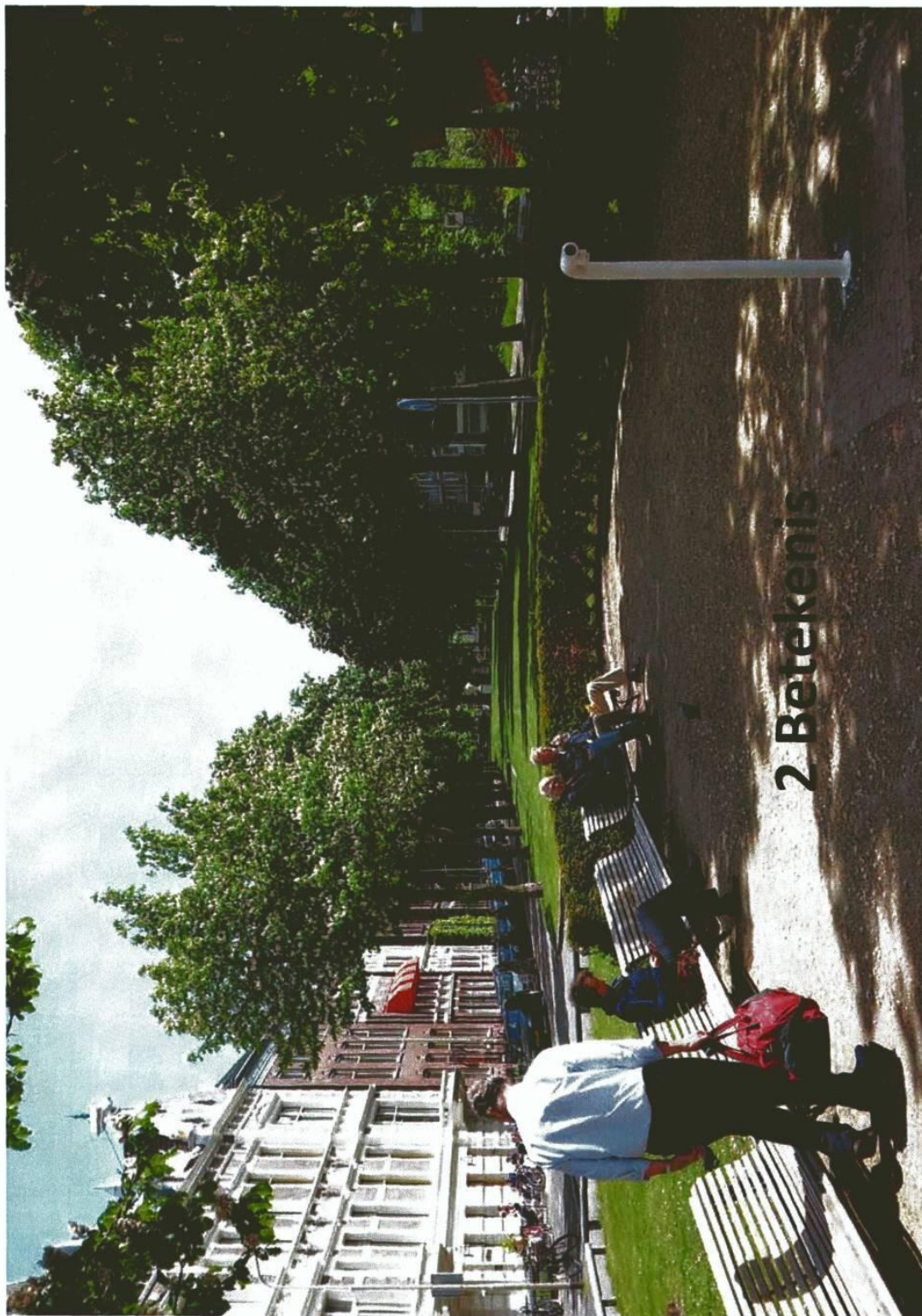
De prioritering en budgettering werken wij na vaststelling van deze bomenstructuurvisie verder uit in een uitvoeringsplan. Hierin komen alle matige en slechte structuren in een ranglijst te staan met daaraan gekoppeld de financiële berekening. Op volgorde van prioriteit nemen wij deze structuren de komende tien jaar op in het programma Stadsbeheer. Hierin is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand. Van die 300 duizend euro moet in 2014 een bedrag van 100 duizend euro gereserveerd worden voor de gefaseerde herplant als gevolg van de kastanjeziekte aan de singels en in de Hunze. In de jaren daarna moet jaarlijks een bedrag van 50 duizend euro gereserveerd worden voor gefaseerde herplant stadsbreed.

In het nog op te stellen uitvoeringsplan zullen wij berekenen hoeveel in totaal geïnvesteerd moet worden om de gehele bomenstructuur compleet te maken.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

14

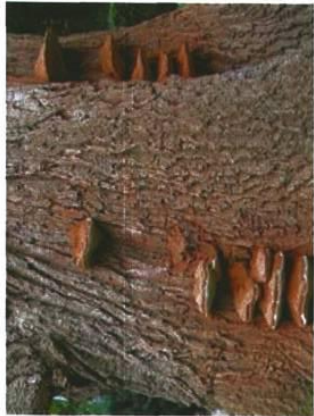
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Vieermulskast Noorderplantsoen

Zummerlepe

Zummerlepe

Hereplein

Lage der Aa

Singels

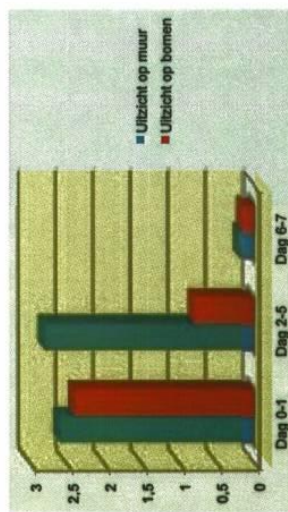
2 Betekenis

Bomen in de stad zijn belangrijk. Behalve dat ze ons van zuurstof voorzien, zijn ze belangrijk voor de leefbaarheid en het aanzien van de stad. In de meest dichtbebouwde delen van de stad zijn bomen vaak het enige groen. Daarom is het belangrijk om de bomenstructuur vast te leggen.

Bomen en gezondheid

Bomen leveren op veel manieren een positieve bijdrage aan onze gezondheid. Mensen die in een groene omgeving wonen, voelen zich niet alleen gezonder, maar zijn dat ook daadwerkelijk. Ze brengen minder vaak een bezoek aan de huisarts en herstellen sneller van stress. Bij mensen met een lagere sociaal-economische status, ouderen en kinderen is dit positieve effect het grootst. Waarschijnlijk doordat deze groep mensen meer tijd thuis doorbrengt. Daarnaast nodigt een groene, bomenrijke leefomgeving uit tot bewegen: tuinieren, wandelen, fietsen en spelen. We weten uit onderzoek dat het percentage kinderen met overgewicht in groene wijken 15% lager is dan in vergelijkbare wijken zonder groen. Kortom, met voldoende bomen in onze stad kunnen we een positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van onze inwoners.

Het kijken naar een boom is binnen vijf minuten al effectief: de bloeddruk gaat omlaag en de spieren ontspannen zich (Universiteit van Texas)

Minder medicijngebruik en kortere opname duur
bron: Groen loont! Over maatschappelijke en economische baten van stedelijk groen

Bomen en natuur

Bomen in de stad zijn als leefgebied voor plant en dier van groot belang voor de biodiversiteit. Boomknoppen, bloesems en zaden trekken verschillende dieren aan. Bomen bieden nestgelegenheid, zijn een voedselbron voor vogels en insecten en geven onderdak aan kleine zoogdieren zoals eekhoorns. Vleermuizen en vogels gebruiken bomenbladen als route tussen slaapplekken en fourageergebied (gebied waar dieren regelmatig terugkerend voedsel zoeken en vinden). Boombeplantingen vormen voor een aantal dieren (met name vogels en vleermuizen) de verbindende schakel tussen stad en land.

Een gemiddelde boom in onze streken haakt op een seizoen ongeveer 2,6 kg CO₂ uit de lucht (www.co2minderen.be)

Bomen en milieu

Bomen zijn in staat om een deel van de luchtverontreiniging zoals fijnstof, stikstofoxiden en ozon weg te vangen. Het filterende effect van groen is groter naarmate de 'groene muur' breder en dichter is en ook 's winters groen blijft. Groen heeft ook een dempend effect op de geluidsbelasting. Misschien niet zozeer in termen van decibels, maar vaak wel qua gevoel en geluidsbeleving. De verandering van het klimaat zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot

Een toename van 10% van de gevoeligheid groen in stedelijke gebieden doet de stedelijke temperatuur ongeveer 4 graden C verminderen (University of Manchester)

meer extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en problemen met luchtkwaliteit. Steden warmen sneller op doordat ze warmte absorberen en de wind weiniger kan circuleren. Bomen werken dan verkoelend omdat ze vocht vasthouden en voor schaduw zorgen. Vooral in de dichtbebouwde delen van de stad waar de opwarming het sterkst zal zijn, dragen bomen bij aan een prettig leefklimaat.

Bomen en beleving

Bomen en groen hebben een positieve invloed op ons welbevinden. Een groene omgeving wordt door bewoners en bezoekers als aantrekkelijk ervaren. Bomen dragen in sterke mate bij aan een sfeervolle buitenruimte en weerspiegelen de seizoenen. Van het frissgroene blad en de geurende bloesem in de lente tot de prachtige bladkleuren in de herfst. Bomen vormen ook een essentieel onderdeel in het ontwerp van de openbare ruimte. De omvang en lange levensduur maken de boom een goed architectonisch middel om bepaalde aspecten te accentueren of juist aan het oog te onttrekken. Boombeplantingen versterken structuren, begeleiden routes en helpen om je in het stedelijke netwerk te oriënteren. In onze stad staan ook bomen met een geschiedenis. Vaak heeft de boom relatie met de plek waar hij staat, maar ook kan de boom een bepaalde gebeurtenis markeren of door een bijzonder persoon zijn geplant.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

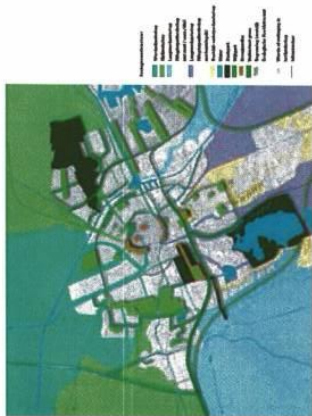
18

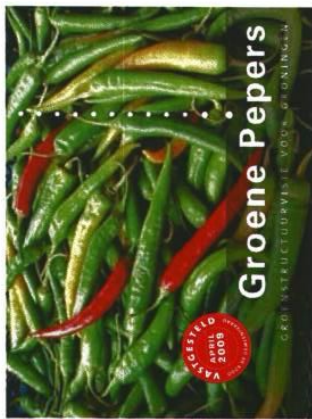
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

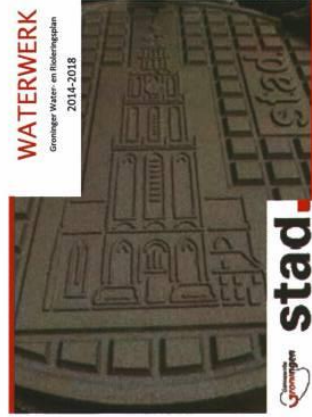
Kapvergunningenbeleid

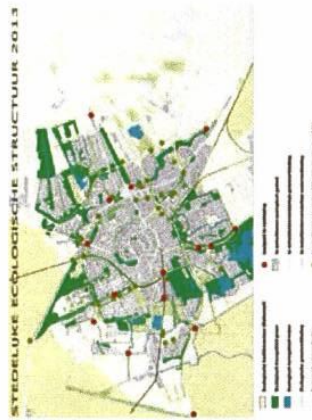
Groenstructuurvisie

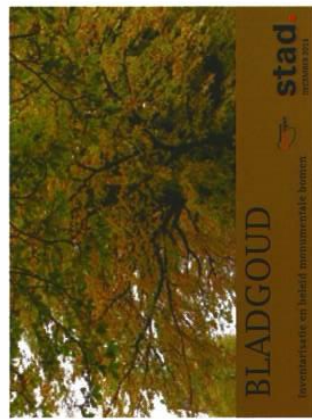
Groene Peppers, Groenstructuurvisie

Waterwerk Groninger Water- en Rioleringsplan

Stedelijke Ecologische Structuur

Bladgoud, Monumentale bomen

3 Analyse

De analyse beschrijft de aanknopingspunten voor het bepalen van onze visie op de bomenstructuur. We beginnen dit hoofdstuk met een beschrijving van het huidige beleid gerelateerd aan de bomenstructuur. Daarna volgt een algemene karakteristiek van het Groningse bomenbestand aan de hand van kerntechnieken. We eindigen de analyse met een beschrijving van knelpunten in de bestaande bomenstructuur.

3.1 Huidig beleid

Bomenstructuurplan 'Bladwijzer' (2002)

Beheerproblemen en de daaraan verbonden hoge kosten vormden in 2002 de directe aanleiding tot een herbezinning op het beleid voor aanplanten en beheren van straatbomen. Dit resulteerde in november 2002 in het bomenstructuurplan Bladwijzer. In de afgelopen tien jaar is het bomenstructuurplan een nuttig instrument gebleken. Ontwerpers, uitvoerders en beheerders maken veel gebruik van het plan; het biedt een duidelijk kader bij het maken van plannen in de stad. De prioriteit lag de eerste jaren op het aanvullen en vernieuwen van de hoofdstructuur. In de loop der jaren verschoof de prioriteit naar de nevenstructuur. Omdat de stad en het bomenbestand continu onderhevig is aan veranderingen, er nu weinig ruimte is voor inbreng van bewoners en wij steeds vaker te maken krijgen met boomziektes- en plagen die ons bomenbestand aantasten, is het gewenst het bomenstructuurplan te herzien.

Groenstructuurvisie 'Groene Pepers' (2009)

In de groenstructuurvisie 'Groene Pepers' wordt een overkoepelende visie op het groen gegeven. 'Groene Pepers' doet uitspraken over de kwaliteit, kwantiteit en de betekenis van het groen in de stad. Het is als kademota de kapstok voor het verbinden van een flink aantal bestaande beleidsnota's. Groene Pepers is een belangrijke onderlegger voor de bomenstructuurvisie. Wij volgen daarbij het onderscheid in een groen stedelijk netwerk met gemeentelijke regie en een andere aanpak in de woongebieden met daarin een optimale zeggenschap voor de betrokken bewoners en gebruikers. Het belangrijkste ruimtelijke netwerk van de stad, de basis-groenstructuur, verbindt de belangrijke groengebieden onderling en met het buitengebied. De gemeente is in eerste instantie verantwoordelijk voor de inrichting en het beheer van de groene openbare ruimte in de basisgroenstructuur. In de overige groene ruimte, de neven-groenstructuur, wordt nadrukkelijk gestreefd naar medeverantwoordelijkheid en participatie van bewoners en beheerders bij de inrichting en het beheer.

Stedelijke Ecologische Structuur (SES)

De SES is de ecologische infrastructuur van de stad. Deze bestaat uit groen- en waterrele-

menten en is ingedeeld naar kerngebieden en ecologische verbindingen. De SES geeft de verschillende levensgemeenschappen in de stad de mogelijkheid zich in onderlinge samenhang te ontwikkelen. Binnen de SES wordt gestreefd naar een netwerk van aaneengesloten biotopen met een verbinding naar het buitengebied.

Bladgoud

In 2000 heeft de gemeente voor het eerst een lijst met monumentale bomen opgesteld. De monumentale bomen op gemeentelijk en particulier terrein zijn toen in kaart gebracht. Elke boom kreeg een eigen paspoort met daarin alle gegevens van die boom. Tegelijkertijd met de inventarisatie in 2000 hebben we beleidsvoornemens voor de instandhouding van monumentale bomen vastgelegd in de nota Bladgoud. Om de drie jaar inventariseren wij de particuliere monumentale bomen. De gegevens van de gemeentelijke monumentale bomen zijn al bekend omdat deze continu geactualiseerd worden op basis van het driejaarlijks onderhoud van de bomen. De nota Bladgoud wordt ook iedere drie jaar geactualiseerd.

Kapvergunningsbeleid

Om het bomenbestand in de stad te beschermen heeft de gemeente een aantal beleidsregels vastgesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening Groningen, de APVG. In de APVG is geregeld hoe er met het bomenbestand wordt omgegaan en welke regels er gelden als iemand (ook de gemeente zelf) een boom wil kappen. In artikel 2 staat dat het college een omgevingsvergunning toetst op het belang voor het behoud van de houtopstand en op het belang voor het verwijderen van de houtopstand. Hierbij toetst het college op de criteria 'waardering', 'overlast', 'kwaliteit' en 'dringende reden'. Bij de criteria 'waardering' wordt getoetst of de houtopstand onderdeel uitmaakt van de hoofdstructuur van de bomenstructuurvisie.

Waterwerk (water- en rioleringsplan)

- De belangrijkste aandachtspunten vanuit waterwerk voor de bomenstructuur zijn:
- Streef naar behoud van de natuurlijke situatie (waterhuishouding en bodem), zoek een boomsoort die bij deze natuurlijke situatie past om zo min mogelijk kunstgrepen in de bodem als de waterhuishouding (drainage) te hoeven doen;
 - Bomen niet te dicht bij watergangen planten, want bomen hebben een nadelig effect op de waterkwaliteit (door bladval) en er treedt minder licht toe. Bovendien is het onderhoud van de oevers lastiger als er bomen staan. Dit is vooral het geval bij natuurlijke oevers;
 - Bomen in principe niet op het rioleringsstelsel planten, want boomwortels kunnen het riool beschadigen. Er zal altijd een goede afstemming nodig zijn om de afstand tussen het riool en de bomen per situatie te bepalen.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Over Groninger bomen gesproken

Deze nota uit 2004 vormt een handleiding voor de planvorming en de realisatiefase van bomen in de gemeente Groningen. Het geeft aan hoe een standplaats moet worden ingericht, hoe het plantmateriaal geselecteerd moet worden en hoe een boom moet worden aangeplant. De handleiding is opgebouwd uit praktijkervaringen van medewerkers en uit specifieke onderzoeken die voor en soms door de gemeente zijn uitgevoerd. Naast deze ervaringen zijn algemeen geldende richtlijnen opgenomen. Het is bedoeld voor zowel intern als extern gebruik.

Groenbelangen in projecten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het bouwen van woningen of het aanleggen van wegen, moeten veel belangen worden afgewogen. Er moet bijvoorbeeld gekeken worden naar economische belangen, verkeer, parkeren, recreatie, waterstructuur en groenbelangen. De afweging van de belangen van ecologie, groen en bomen (samengevat als groenbelangen) is de laatste jaren belangrijker geworden en heeft met de vaststelling van de Groenstructuurvisie in 2009 een sterkere plek gekregen in de besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de notitie 'Groenbelangen in ruimtelijke ontwikkelingen en projecten' heeft het college op 8 mei 2012 procesafspraken vastgesteld waarmee de tijdige en zorgvuldige afweging van groenbelangen bij ruimtelijke projecten wordt gewaarborgd.

3.2 Kengegevens bomenbestand

Ruim 83.000 solitaire bomen

Wij hebben als gemeente ongeveer 180.000 bomen in beheer. Van die bomen staan ruim 83.000 bomen in een beheerprogramma als afzonderlijke objecten. Het gaat dan vooral om de solitaire bomen in straten, lanen en plantsoenen. Die bomen worden individueel één keer per drie jaar gesnoeid en gelijktijdig geïnspecteerd. De overige bomen staan als bos-

gebieden elders in de stad. Die gebieden worden eens in de vier jaar onderhouden. Binnen het totale bomenbestand zijn ruim 6000 bomen te betitelen als monumentaal. Monumentale bomen zijn 50 jaar en ouder en zijn bijzonder door hun omvang en functie.

Waar staan die 83.000 bomen?

De 83.000 solitaire bomen staan verspreid over de stad. Het aantal bomen per wijk verschilt echter sterk. Om een uitspraak te kunnen doen of een wijk boomrijk of boomarm is moeten we de oppervlakte van de wijken meenemen in onze bepaling. In onderstaande grafiek is het aantal bomen per hectare weer gegeven. Hieruit is af te lezen dat de wijken Lewenborg, Beijum en Villabuurt Oost als boomrijk te betitelen zijn. Binnenstad West en Hoogkerk Dorp beschikken juist over veel minder bomen dan het Groningse gemiddelde van 10 bomen per hectare.

Naast het aantal bomen per hectare hebben we in de grafiek het aantal inwoners per hectare gezet. Zo wordt duidelijk over hoeveel bomen de bewoners van een wijk beschikken. De dunbevolkte gebieden zoals het Universiteitscomplex en de industriegebieden laten wij buiten deze analyse. In deze gebieden wonen zo weinig mensen dat het aantal bomen per inwoner een vertekend beeld geeft.

De meeste bomen per inwoner vinden we in Villabuurt-Oost. De bewoners van deze wijk beschikken over drie keer zoveel bomen (1,5 boom) dan het Groningse gemiddelde van 0,4 boom per inwoner. De bewoners van Laanhuizen, Wijert- Zuid en Lewenborg-West beschikken over 0,8 boom per inwoner. Binnenstad west heeft de minste bomen per inwoner (0,04 bomen). Het Stadscentrum, de overige delen van de Binnenstad, Bloemenbuurt, Concordia buurt, Grunobuurt, Schildersbuurt en Herewegbuurt beschikken over slechts 0,1 boom per inwoner. Deze compacte vooroorlogse buurten komen deels overeen met de gebieden die zijn aangewezen als (potentieel) stedelijke hitte-eilanden, zie de kaart hieronder (Bron 'Hittekaarten Groningen' TNO). Het verschil tussen de oppervlaktetemperatuur in de stad en

Aantal bomen en bewoners per ha per buurt

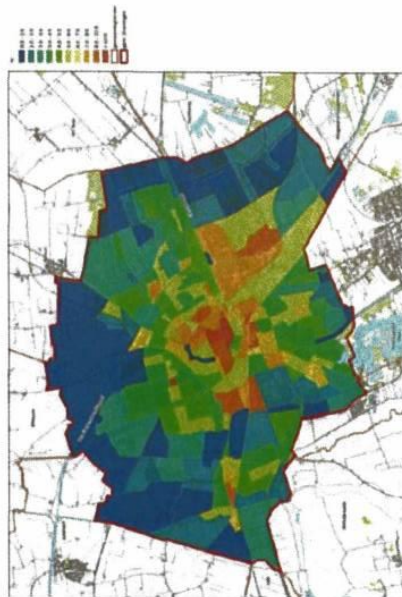
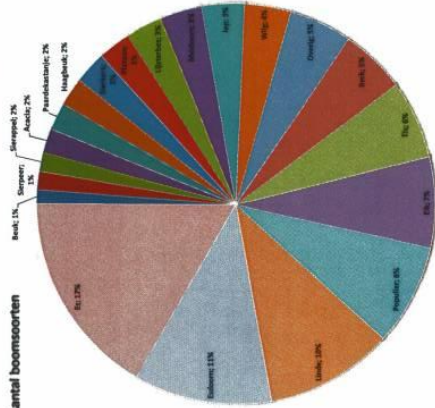
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

het buitengebied is een maat voor het hitte-eiland effect. Voor sommige wijken in Groningen bedraagt het hitte-eiland effect overdag meer dan 10°C. De oorzaken van deze temperaturen hebben waarschijnlijk te maken met de hoge mate van bebouwing en verharde oppervlakken en het relatief geringe percentage groen in de wijken.

Breed assortiment aan boomsoorten

In Groningen wordt een breed assortiment aan boomsoorten toegepast. Twintig soorten komen regelmatig voor, zie het cirkeldiagram. De es is de meest voorkomende boom in Groningen. Daarna volgen de esdoorn, linde, eik en els. Naast deze twintig soorten zijn er ook nog soorten die minder vaak zijn aangeplant. Denk aan de hazelaar, de tamme kastanje, de trompetboom, en de amberboom.

Niet elke boomsoort komt even vaak voor in ieder stadsdeel. In de tabel op de volgende bladzijde is af te lezen welke vijf boomsoorten het meest voorkomen per stadsdeel. Opvallend is dat de es in drie stadsdelen namelijk Noorddijk, Noordwest en Hoogkerk domineert. In Zuid voert de eik de boventoon. De linde vinden we het meest in de Binnenstad en Oude wijken.

- Hitte-eilanden:** Stadscentrum, Binnenstad zuid (ten noorden Ged. Zuiderdiep) en Winkelcentrum Paddepoel
- Potentiële hitte-eilanden:** Binnenstad-west, Schildersbuurt, UMCG, Ebbingekekwartier, gebied tussen spoor en Parkweg, gedeelte van Oosterpoortbuurt
- Bedrijfsgebieden:** gedeelte van Euvelgunne, Hoendiep, Peizerweg en SuikerUnie-terrein Hoogkerk

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Top 5 boomsoorten per stadsdeel

	Binnenstad	Oude Wijk	Zuid	Noordelijk	Noordwest	Hoofdstad
Totaal bomen	1520	10000	26804	23260	16188	5588
Berk			2243		881	415
Eik			3929			585
Esdoorn	297	1350	2586	2582	1987	629
Es		798	3441	4585	2835	1771
Kastanje	305					
Leraars	89	461				
Linde	694	2297	2256	1755	1240	
Melldoorn		528				
Plataan						
Populier	193			9010	1512	378
Vilg				1263		

3.3 Knelpunten bestaande bomenstructuur

De hoofdbomenstructuur van de stad hebben we geïnventariseerd op continuïteit en kwaliteit van de structuur en toegepaste soortkeuze. Daaruit blijkt dat deze bomenstructuur nog niet helemaal compleet is. Daarnaast heeft een deel van de bomen het niet gemakkelijk in onze stedelijke omgeving, is er nu weinig ruimte voor inbreng van bewoners en is het aantal boomziektes- en plagen toegenomen.

Incomplete structuur

De continuïteit van de bomenstructuur is op bepaalde plekken niet aanwezig. Zo missen we vaak bomen aan het begin of einde van een structuur langs de hoofdwegen. Bij een kruising is meer verkeersruimte nodig voor opstelvakken en oversteken voor fietsers en voetgangers. Ook wordt bij bushaltes en parkeervakken de boomstructuur vaak onderbroken.

Incomplete bomenstructuren verminderen de herkenbaarheid van bepaalde routes. Vleermuizen en vogels gebruiken bomenlanen als route tussen slaapplaatsen en foerageergebied (gebied waar dieren regelmatig terugkerend voedsel zoeken en vinden). Wanneer de afstanden tussen de bomen te groot worden of grote gaten ontstaan worden deze routes verstoord. Ook kunnen boomziektes- en plagen leiden tot uitval van bomen. Een recent voorbeeld vormt de Berlageweg. Hier is de helft van de aanwezige kastanjes gekapt als gevolg van de kastanjeziekte.

Moeilijke groeiplaats

Bomen in onze stad hebben het niet gemakkelijk. Bouwwerkzaamheden, wegconstructies, verkeer en ondergrondse kabels en leidingen verstoren de rust die nodig is voor een boom om te groeien. Daarnaast beperkt verharding de beluchting en toevoer van regenwater. Het is voor de stadsboom niet makkelijk oud te worden.

Ondanks veel verharding doen de bomen langs de Peizerweg het bijzonder goed. De bomen

Damsterdiep: bomen bij kruising ontbreken

Paterswoldseweg: te weinig ruimte in profiel

Oliemuiderweg: geen ruimte voor bomen door parkeerplaatsen

Paterswoldseweg: bomen ontbreken door voetpad

Petrus Campersingel: bomen hebben het moeilijk na asfalteren fietspaden

BSF von Suttnerstraat: verkeerde boomsoort en gaten in de boomstructuur

groeien zelfs zo krachtig dat de verharding in de omgeving van de bomen omhoog wordt gedrukt. Wij hebben als gemeente een verplichting om voet- en fietspaden begaanbaar te houden. Opdruk van verharding door wortels zoals hier aan de Peizerweg is daarbij een probleem. Veelal lossen wij die overlast op door de wortels te verwijderen en de bestrating op te hogen. Dit is helaas een tijdelijke oplossing want na een paar jaar doet hetzelfde probleem zich weer voor. De gevolgen van het steeds herstellen van de verharding zijn mogelijke instabiliteit en verminderde conditie van de boom en steeds terugkerende kosten voor de wegbeheerder.

Weinig zeggenschap

In het bomenstructuurplan Bladwijzer uit 2002 is weinig ruimte voor inbreng van bewoners. Het beeld per straat is tot op detailniveau vastgelegd. Dit betekent dat bewoners weinig zeggenschap hebben over de bomen in hun straat. In de uitvoering ervaren zowel de bewoners als wij dit als te weinig flexibel.

Toename boomziektes- en plagen

In heel Nederland neemt het aantal boomziektes- en plagen toe. Vooral bomen met een verminderde conditie zijn kwetsbaar voor aantasting door insecten, bacteriën of virussen. Omdat bomen in de stad door een gebrek aan ruimte vaak te kampen hebben met zuurstoftekort, droogte, milieuvervuiling en wortelbeschadiging, zijn ze gevoeliger voor ziekten en plagen. Er wordt de laatste jaren steeds meer onderzoek gedaan naar boomziekten. Er is echter nog geen wetenschappelijke verklaring over de mogelijke oorzaken van de toename van het aantal boomziekten.

In Groningen hebben wij te maken met vijf boomziektes en plagen: kastanjeziekte, iepenziekte, essentaksterfte, massaria en de eikenprocessiersrup. De iepenziekte en massaria hebben we onder controle. De eikenprocessiersrup hebben we vooralsnog alleen aangetroffen aan de Peizerweg. Door de beheer uitgangspunten te hanteren die in het 'Beleidskader beheersing eikenprocessiersrup Noord-Nederland' staan beschreven en door monitoring van eikenprocessievlinders in het noorden van Nederland hopen wij de ontwikkeling van de eikenprocessiersrup beheersbaar te houden.

De kastanjeziekte heeft zich sinds 2012 sterk uitgebreid. De gevolgen ervan zijn goed zichtbaar aan de singels in de binnenstad en aan het Heerdenpad en Berlageweg in de Hunze. Tegen de kastanjeziekte is nog steeds geen afdoende remedie gevonden. Omdat er daarnaast – vanwege het grillige verloop – geen prognoses over het verdere verloop in onze stad zijn te geven, planten wij voortlopig nog geen nieuwe kastanjes aan. Op de opengevalen plaatsen zullen wij steeds vaker kiezen voor aanplant van andere boomsoorten.

De essentaksterfte is in Nederland sinds september 2010 officieel vastgesteld. De es is met ruim 13.000 bomen de meest voorkomende boom binnen onze gemeente. Het merendeel hiervan staat in straten of langs wegen. De verspreiding van de essentaksterfte maakt ons essenbestand kwetsbaar. We zien dat her en der essen licht zijn aangetast door de essentaksterfte, maar niet op grote schaal. Hoe de ziekte zich verder zal ontwikkelen is niet te voorspellen.

Peizerweg: boomwortelproblematiek

Beperkte ondergrondse groei ruimte

Wegreconstructie verstoort de groeiplaats

Schoolholm: boom gekapt vanwege kastanjeziekte

Aletta Jacobstraat: uitval van bomen door kastanjeziekte

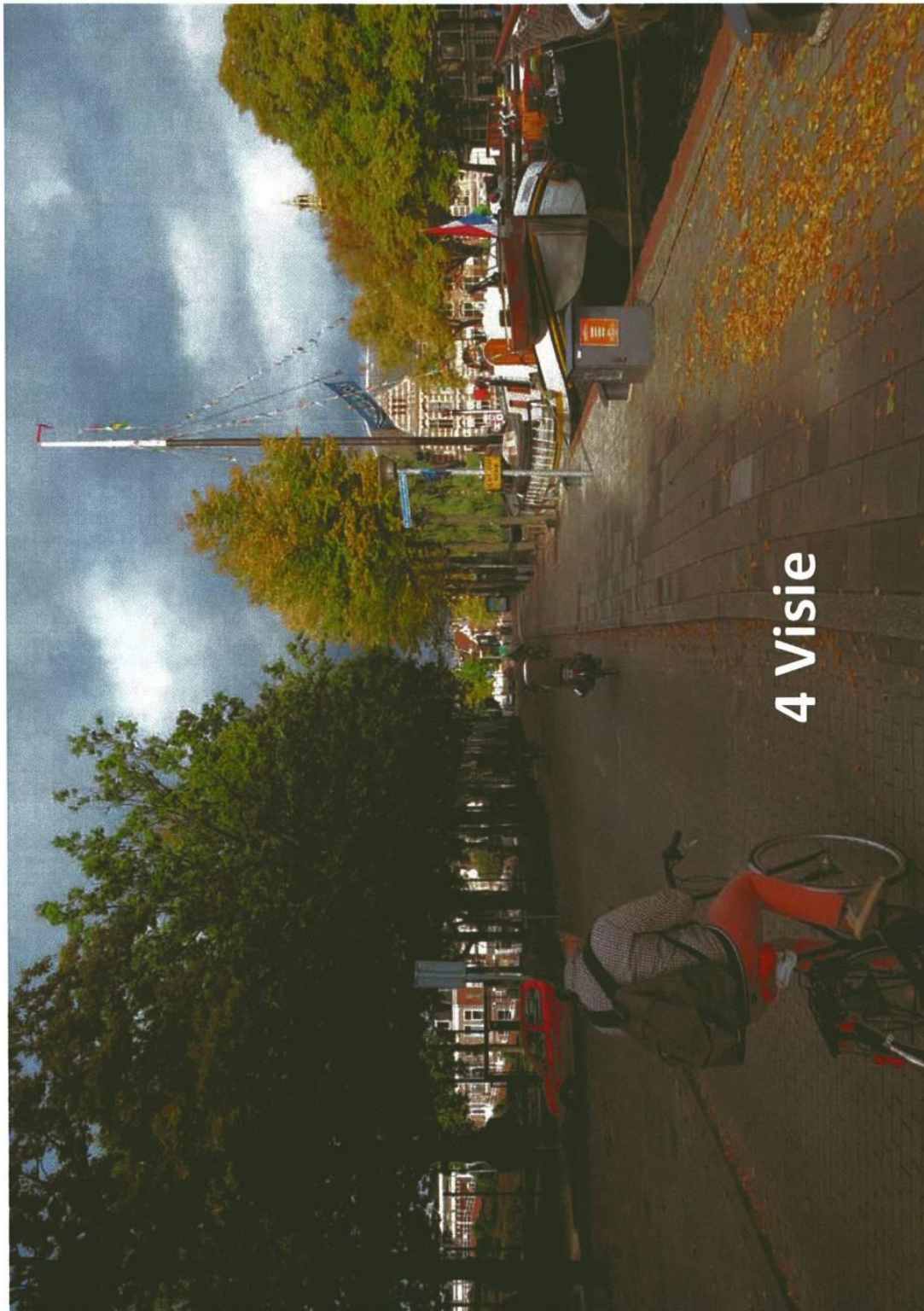

Singels: uitval van bomen door kastanjeziekte

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

26

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Sumatraalaan: bomenrij is tot kruising aangevuld

Pelzerweg: Aanvullen boomstructuur met nieuwe boomsoort

Geeman Borgesiuslaan: Voorbeeld bushalte met doorgaande boomstructuur

Raaijjsstraat: diversiteit in boomsoorten

Zuernerriep: wilgen zijn wijkers, minder duurzaam

Zuernerriep: wilgen zijn vervangen door duurzame en diverse soorten.

4 Visie

Onze visie is er niet op gericht om zoveel mogelijk bomen aan te planten. Wel streven we naar een complete bomenstructuur, waarbij bomen op de juiste plekken worden aangeplant en kans krijgen om oud te worden. Het toepassen van een groter assortiment aan bomen maakt het bomenbestand minder kwetsbaar voor boomziekten en insectenplagen. We planten bomen aan om het leefklimaat in de stad te veraangename en de milieukwaliteit en de stadsnatuur te verbeteren.

In dit hoofdstuk beschrijven we de visie, onderverdeeld in een visie op hoofdlijnen en een visie op raakvlakken. Deze visie dient als leidraad bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen in de stad.

4.1 Visie op hoofdlijnen

We richten ons de komende tien jaar op behoud en het vervolmaken van de hoofdbomenstructuur, meer zeggenschap voor bewoners en het beheersen van boomziekten en -plagen. De bomenstructuurvisie vormt een wensbeeld voor de toekomst.

Sterke hoofdstructuur

Behoud en compleet maken van de hoofdbomenstructuur

We richten ons op het behoud en compleet maken van de hoofdbomenstructuur, het opheffen van knelpunten in die structuur en het voorkomen van nieuwe knelpunten door duurzaam boombeheer. Een continue bomenstructuur, waarin de bomen op regelmatige afstand van elkaar zijn geplant en gaten in de structuur zijn opgevuld, is dan van belang. De hoofdbomenstructuur veraangenaamt de routes door de stad en helpt mensen om plekken te herkennen. Ook de parken en pleinen worden herkenbaar door aanplant van bomen. Het oude bomenstructuurplan richtte zich op de bestaande bomenstructuur. Met deze visie kijken we nu ook naar de gewenste ontwikkeling van de bomenstructuur. Een voorbeeld: de huidige inrichting van het Boterdepel biedt geen ruimte voor de aanplant van een dubbele bomenrij. Dit kan echter wel het wensbeeld vanuit de bomenstructuurvisie zijn. Soms blijft een integrale afweging noodzakelijk zoals bij de wens voor meer bomen op de Grote Markt. Een dilemma doet zich hier namelijk bij voor; waar een boom staat kan geen podium opgebouwd worden voor evenementen.

Duurzame aanplant

Wij vinden het belangrijk om te investeren in een goede aanplant van bomen en streven naar kwaliteit boven kwantiteit. Kwaliteit betekent bomen die gezond kunnen uitgroeien en oud kunnen worden. Bij de soortenkeuze houden we rekening met de cultuurhistorie van het onderliggende landschap en de historie van een wijk of buurt. Kwaliteit betekent ook dat we bij voorkeur bomen in het gras of beplanting planten.

Meer monumentale bomen

Wij richten ons op instandhouding (nota 'Bladgoud') en toename van het aantal monumentale bomen, omdat het de belevingswaarde vergroot en een oude boom voor de natuur veel meer waarde heeft. Dit kan bereikt worden door zorgvuldig om te gaan met de bestaande bomen en duurzame aanplant van nieuwe bomen, zie hierboven.

Meer zeggenschap

In de groenstructuurvisie 'Groene Pepers' (2009) is een onderscheid gemaakt in een groen stedelijk netwerk met gemeentelijke regie en een andere aanpak in de woongebieden met daarin een optimale zeggenschap voor de betrokken bewoners en gebruikers.

Voor de hoofdbomenstructuur nodigen wij bewoners uit om mee te denken in het bepalen van de gewenste structuur. Zo maken wij in samenspraak met de bewoners een plan van aanpak voor herplant op de singels. Deze werkwijze past ook in ons collegeprogramma waarin co-creatie een sleutelbegrip is. In buurten en wijken, de nevenstructuur, stellen wij de buurtbewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenbomenstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij buurtbewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen.

Beheersen boomziekten en plagen

Meer diversiteit

Meer diversiteit maakt het bomenbestand minder kwetsbaar voor boomziekten en insectenplagen. Daarom streven wij naar meer variatie in soorten bomen. Met een grotere variatie aan inheemse boomsoorten worden tevens meer verschillende dieren aangetrokken. Een verbreding van het aantal boomsoorten helpt ook bij de oriëntatie in de stad. Naast de aanplant van meer boomsoorten stads breed planten we ook vaker diverse boomsoorten aan binnen één bomenrij. De karakteristieke uniforme boombeplantingen van de stad, zoals de lindebomen langs de diepen, willen we behouden. Hier bereiken we meer diversiteit door verschillende variëteiten van één soort aan te planten.

Zorgvuldige aanplant

Een goede groeiplaats voor bomen levert over het algemeen een gezondere boom op. Een gezonde boom is minder vatbaar voor boomziekten en plagen. Een goede groeiplaats bereiken we door de keuze van de boomsoort af te stemmen op de beschikbare ruimte, zowel ondergronds als bovengronds, het bodemtype en het vocht/lieverend vermogen van de bodem.

4.2 Raakvlakken

Naast onze visie op hoofdlijnen zijn er verschillende beleidsvelden of thema's die een raakvlak hebben met bomen. Wij hebben een eerste inventarisatie van raakvlakken hieronder beschreven en geven daarbij de gewenste richtingen voor de bomen aan.

Bomen en gezondheid

Bomen leveren op veel manieren een positieve bijdrage aan onze gezondheid. Mensen die in een groene omgeving wonen, voelen zich niet alleen gezonder, maar zijn dat ook daadwerkelijk. Ze brengen minder vaak een bezoek aan de huisarts en herstellen sneller van stress. In de kadernota 'Samen gezond in de stad' is één van de speerpunten het stimuleren van bewegen. Een leefomgeving met veel gebruiksgroen nodigt uit tot bewegen: tuinieren, wandelen, fietsen en spelen. We weten uit onderzoek dat het percentage kinderen met overgewicht in groene wijken 15% lager is dan in vergelijkbare wijken zonder groen. Meer groen in de wijk biedt kansen voor meer bewegen en minder overgewicht. Wij streven naar uitbreiden van het bomenbestand in gebieden met weinig groen, bij schoolomgevingen, kinderdagverblijven en zorginstaties.

Uitbreiden van het bomenbestand bij scholen, kinderdagverblijven en zorginstaties.

Groen heeft een positieve invloed op geluidsoverlast, luchtverontreiniging en extreme buitentemperaturen (zie 'Bomen en hitte'). In een compacte stad als Groningen is dat belangrijk. Kortom, met voldoende groen en bomen in onze stad leveren we een positieve bijdrage aan de gezondheid van onze inwoners.

Zo min mogelijk toepassen van allergen verspreidende soorten.

Sommige boomsoorten kunnen de gezondheid ook bedreigen, bijvoorbeeld door allergieën. Daarom passen wij zo min mogelijk allergen verspreidende soorten (zoals berk, wilg en hazelaar) toe.

Bomen die dicht op woningen staan kunnen het licht belemmeren. In sommige gevallen leidt dit tot negatieve effecten op de gezondheid. In overleg met de gemeente kan naar een oplossing worden gezocht, zoals het snoeien of vellen van de bomen. In de 'Beleidsregels vellen van een houtopstand' staat beschreven in welke gevallen een boom geveld kan worden bij overlast door lichtreductie.

Bomen en milieu

Bomen zetten CO₂ om in zuurstof en zuiveren zo de lucht. Bomen zijn in staat om een deel van de luchtverontreiniging zoals fijnstof, stikstofoxiden en ozon weg te vangen. Het filterende effect van groen is groter naarmate de 'groene muur' breder en dichter is en ook 's winters groen blijft. Bomen dragen bij aan de vermindering van geluidsoverlast. Misschien niet zozeer in termen van decibels, maar vaak wel qua gevoel en geluidsbeleving. Groene bermen daarentegen hebben een veel groter geluidsdempend effect. Vanuit het oogpunt van de vermindering van geluidsoverlast

30

blijkt de aanplant van bomen in open grond dus effectief.

Bomen en hitte

De verandering van het klimaat zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot meer extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en problemen met luchtkwaliteit. Steden warmen sneller op doordat ze warmte absorberen en de wind weinig kan circuleren. Bomen werken dan verkoelend omdat ze vocht verdampen en voor schaduw zorgen. Vooral in de dichtbebouwde delen van de stad waar de opwarming het sterkst zal zijn, dragen bomen bij aan een prettig leefklimaat. Wij streven naar uitbreiden van het bomenbestand in gebieden waar momenteel weinig groen aanwezig is zoals de binnenstad.

Uitbreiden van het bomenbestand op hitte-eilanden.

Vooral nog is er geen aanleiding om te veronderstellen dat de bomen in de stad zich niet kunnen aanpassen aan de klimaatverandering. Wel wordt verwacht dat bomen vaker te maken krijgen met extreme weersomstandigheden zoals storm, wateroverlast en extreme droogte. Ook komen in Nederland steeds vaker uitheemse boomziekten en -plagen voor. De opwarming van de aarde lijkt een belangrijke rol te spelen bij deze toename. Dit alles kan veel schade toebrengen aan de bomen, waarbij in het ergste geval gaten in de bomenstructuur ontstaan. Net als bij boomziekten kunnen we bij uitval door extreme weersomstandigheden van te voren weinig rekening houden met de extra kosten die dit met zich meebrengt. Deze kosten drukken op het onderhoudsbudget (300 duizend euro) dat we jaarlijks besteden aan de planmatige vervanging en verbetering van ons totale bomenbestand. Bij de vervanging en verbetering van de boomstructuur leggen we prioriteit bij de aanplant van bomen op opengevallen plekken veroorzaakt door boomziekten en extreme weersomstandigheden.

Bomen en natuur

Bomen in de stad zijn als leefgebied voor plant en dier van groot belang voor de biodiversiteit. Boomknoppen, bloesems en zaden trekken verschillende dieren aan. Bomen bieden nestgelegenheden, zijn een voedselbron voor vogels en insecten en geven onderdak aan kleine zoogdieren zoals eekhoorns. Vleermuizen en vogels gebruiken bomenlanen als route tussen slaapplekken en foerageergebied (gebied waar dieren regelmatig terugkerend voedsel zoeken en vinden). Bomen vormen voor deze dieren de verbindende schakel tussen stad en land. Vanuit de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) streven we naar een aaneengesloten netwerk: wij streven daarom naar complete bomenlanen.

Aangesloten ecologisch netwerk door aanleg van complete bomenlanen.

Bomen en water

De natuurlijke situatie (bodem en waterhuishouding) en de stedelijke context bepalen waar bomen geplant kunnen worden. Wij richten ons op behoud van de

Boomsort aanpassen aan de natuurlijke situatie.

trottoirs te planten. Dit zijn plekken waar de minste nutsvoorzieningen liggen.

Bomen en doelmatig beheer

Wij streven naar een duurzaam bomenbestand. We willen dat het bomenbestand gezond is en voldoet aan het gewenste eindbeeld. Dit kunnen we bereiken door de inspectie, zorgplicht, onderhoudsnoei en overig onderhoud bij één beheerder onder te brengen die beschikt over de hiervoor benodigde expertise. Wij streven naar een efficiënte en op samenwerking gerichte beheerorganisatie die werkt op een integrale manier.

Bomenbeheer gericht op een duurzaam en gezond bomenbestand.

Jaarlijks wordt een evaluatie boombeheer gedaan met als doel het bijstellen van het beheer als dat nodig is. De evaluatie over 2012 liet zien dat de kastanjeziekte zich snel had uitgebreid waardoor de bomenbalans (verhouding tussen kap en nieuwe aanplant) negatief uitviel. We wachten nu niet langer op een remedie tegen de kastanjeziekte, maar willen op de opengevallen plekken weer nieuwe boomsoorten planten.

Aanplant van bomen op opengevallen plekken (bij boomziekten of extreme weersomstandigheden).

Bomen en archeologie

In een oude stad als Groningen zijn veel cultureelhistorische waarden in de ondergrond aanwezig. Bij het aanplanten van bomen raak je mogelijk deze waarden, daarom is het belangrijk de lokatie op aanwezige cultureelhistorische waarden te inventariseren en in kaart te brengen.

De cultureelhistorische waarden worden bij Collegebesluiten met betrekking tot het ruimtelijke orderingsproces zichtbaar gemaakt en de keuze tussen behoud / inpassing of vernietiging van cultureelhistorische waarden wordt zorgvuldig tegen andere belangen, zoals het planten van bomen, afgewogen ("Toen voor Straks" Nota inzake het beheer van cultureelhistorisch erfgoed in de Gemeente Groningen in relatie tot de ruimtelijke ordening).

Bij aanplant van bomen rekening houden met cultureelhistorische waarden.

natuurlijke situatie om zo min mogelijk kunstgrepen in de bodem als de waterhuishouding (drainage) te hoeven doen. Dit sluit aan bij de beleidsuitgangspunten genoemd in het nieuwe water- en rioleringsplan 'Waterwerk'. We kiezen boomsoorten die goed passen in deze natuurlijke situatie.

Het zo min mogelijk aanplanten van bomen op het rioleringsstelsel.

Boomwortels kunnen het riool beschadigen, daarom planten we bomen in principe niet op het rioleringsstelsel. Er zal altijd een goede afstemming en afweging per situatie nodig blijven om de afstand tussen het riool en de bomen te bepalen. Omdat het in de stad altijd woekeren blijft met de ruimte, zowel boven- als ondergronds, blijft het een afweging van belangen.

Bomen en duurzaamheid

In het Masterplan Groningen Energieneutraal wordt ingezet op energie-neutraliteit van Groningen in 2035. Verschillende duurzame sporen worden gevolgd: zon, wind, warmte en energiebesparing. Bomen kunnen schaduwverlating veroorzaken voor zonnepanelen. De afweging voor kap van een boom vindt plaats in de beleidsregels veilen houtopstand in het APVG.

Het duurzaam inkopen van onze gemeentelijke bomen bij onze kwekerijen die zijn aangesloten bij Duurzame Boomkwekers Nederland.

De inkoop van onze gemeentelijke bomen doen wij bij kwekerijen die zijn aangesloten bij Duurzame Boomkwekers Nederland. Deze kwekerijen tellen onder Milleukeur waarbij ze vooral natuurlijke bestrijdingsmiddelen gebruiken en vooral organische meststoffen inzetten. In de teelt wordt met respect omgegaan met de natuur.

Bomen en verkeer

De hoofdwegen van de stad worden vaak begeleid met bomen. Bomen hebben een positief effect op het weggedrag doordat automobilisten langzamer gaan rijden. De afstand tussen bomen en de weg zijn bepalend voor de verkeersveiligheid (zicht) en de groei-ruimte van bomen. Boomkronen groeien vaak over de weg. Het is dan nodig om de kroon te snoeien zodat het verkeer eronder door kan rijden.

Aanplanten van bomen in brede en groene berm.

Wij streven naar de aanplant van bomen in brede groene berm. Dit levert groei-ruimte op voor de boom, vraagt minder snoei en geeft meer overzicht voor het verkeer. We adviseren een minimale bermbreedte van 3 meter langs hoofdwegen.

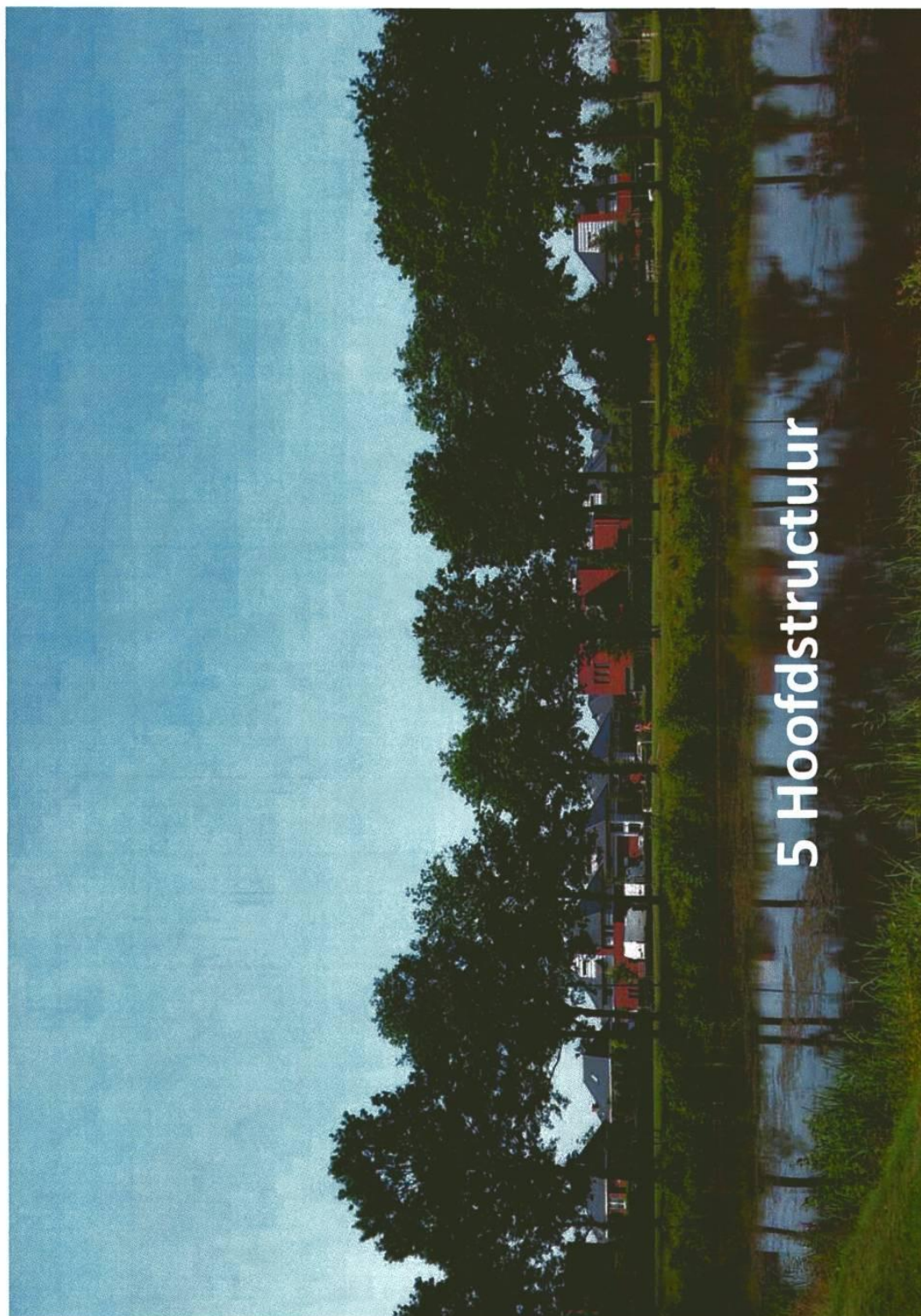
Bomen en nutsvoorzieningen

De bodem in de stedelijke omgeving ligt vol met kabels, leidingen en riolering. Om de bomenstructuur in de stad letterlijk ruimte te geven, planten wij bij voorkeur bomen in gras of beplanting. Wanneer deze mogelijkheid er niet is, adviseren wij om de bomen tussen parkeervakken, op pleinen of in brede

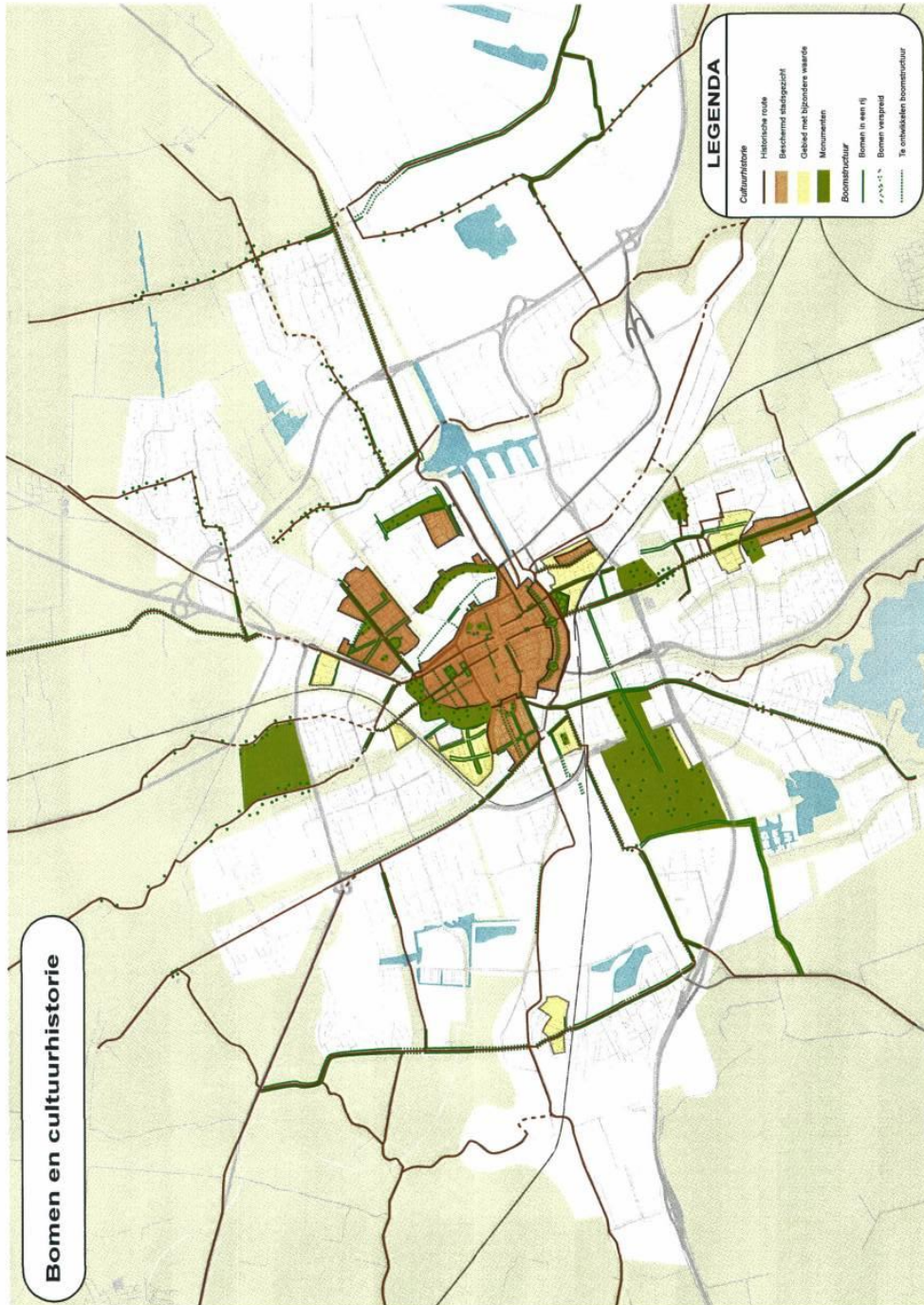
Aanplanten van bomen tussen parkeervakken, op pleinen of brede trottoirs.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

32

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

5 Hoofdstructuur

De bomenstructuur definiëren wij als de ruimtelijke en functionele samenhang van bomen, zowel met elkaar als met de omgeving. We maken binnen de bomenstructuur onderscheid tussen hoofdstructuur en nevenstructuur. De hoofdstructuur bestaat uit bomen op stadsniveau en wijkniveau. Bij de nevenstructuur gaat het om bomen in de buurten. De beschrijving van de nevenstructuur volgt in hoofdstuk 6.

In dit hoofdstuk wordt de hoofdbomenstructuur beschreven. Eerst behandelen we de vier belangrijkste structurelementen van de stad in samenhang met bomen. Deze structurelementen vormen samen de hoofdbomenstructuur van de stad. Vervolgens zoomen we in op de hoofdstructuur per stadsdeel.

5.1 Vier structurelementen

Aan de hand van een viertal structurelementen is de hoofdstructuur tot stand gekomen. Deze structurelementen zijn: cultuurhistorie, water, hoofdwegen en parken en pleinen. We benoemen aan de hand van deze structurelementen de belangrijkste lijnen en plekken in samenhang met de bomen.

Bomen en cultuurhistorie

Groningen is ontstaan op het snijpunt van verschillende landschappen, deze bijzondere ligging is karakteristiek en heeft daardoor cultuurhistorische waarde. De oude stad (waaronder de beschermde stadsgezichten, gebieden met bijzondere waarde en rijks- en gemeentelijke monumenten) en historische routes hebben bijzondere waarde voor onze stad en de bomen.

Omringende landschappen
Groningen is een stad op het snijpunt van karakteristieke landschappen. De Hondsrug met de beekdalen van de Hunze en Aa vanaf het Drents plateau, het wierdenlandschap met het Reitdiepdal, de veenweidegebieden in het westen en het Woldgebied aan de noordoostelijke stadsrand kennen elk hun eigen specifieke boomsort. Zo vinden we op de Hondsrug in het zuiden van de stad veel aanplant van elk. In het Reitdiepdal ten noordwesten van de stad is de es de meest voorkomende soort. De verschillende landschapstypen gebruiken we als onderlegger voor de bomenhoofdstructuur. Bij de soortkeuze voor een boom kijken we welke boom past bij het landschapstype.

Beschermde stadsgezichten en gebieden met bijzondere waarde

Van rijkswege beschermde stadsgezichten zijn gebieden met een bijzonder historisch karakter en een landelijke erkenning van de bijzondere cultuurhistorische waarden en kwaliteiten van een gebied of wijk. Niet alleen monumenten spelen een rol in deze gebieden, maar vooral de historische gegroeide samenhang tussen een aantal elementen. Van belang kunnen zijn: de totale structuur, de stedenbouwkundige opzet, het stratenpatroon, waterlopen, het groen en de openbare ruimte.

Bij elk gezicht kunnen deze cultuurhistorische waarden verschillend zijn en typerend voor een bepaalde periode van ontstaan/ontwikkeling. Zo is het Zuiderpark in Groningen een beschermd stadsgezicht omdat het een goed bewaard gebleven voorbeeld is van een villapark uit het laatste kwart van de 19e eeuw met een bijzonder ruimtelijk concept. Het particuliere en openbare groen speelt hierbij een belangrijke rol in ruimtelijke en visuele samenhang met de vrijstaande monumentale villa's op de overwegend groen ingerichte eilandpercelen. Ook het gebogen verloop van de wegen hiertussen is een essentieel onderdeel van deze samenhang.

Petrus Campersingel

Petrus Campersingel

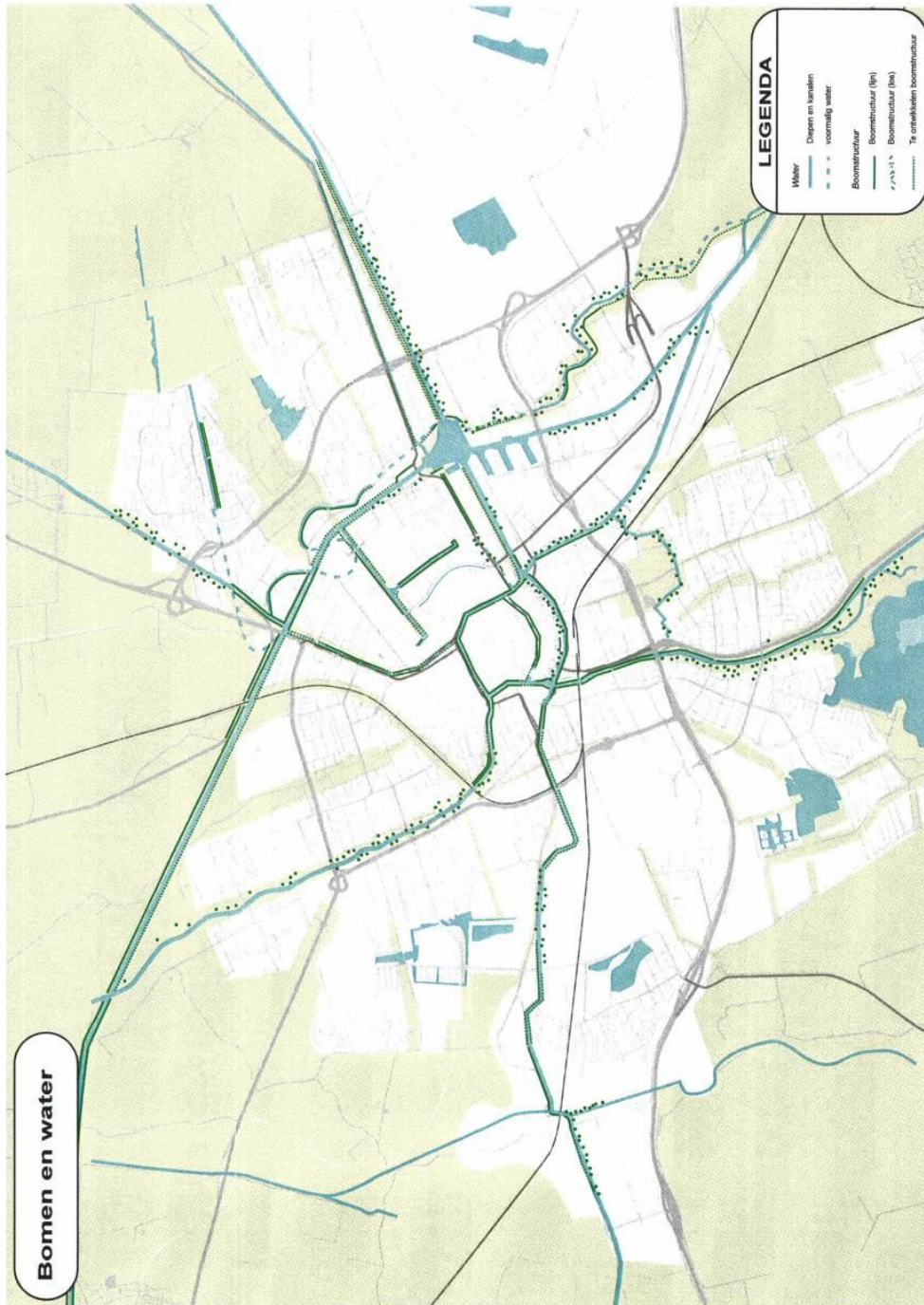

Bruilweering

Hoornse dijk

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

De groenstructuur van de singelreeks ten zuiden van de binnenstad met een door bomen omzoomde groene middenberm en het Noorderplantsoen - onderdelen van het stadsgezicht Binnenstad - hebben bijzondere waarden waar de groene inrichting een belangrijke rol speelt als transformatie van de voormalige vestingwerken. Ook een historische uitvalsroute kan deel uitmaken van een beschermd gezicht zoals de Verlengde Hereweg in Helpman en in de gemeente Haren doorlopend in de Rijksstraatweg. Hier zijn de landschappelijke waarden in samenhang met de historisch gegroeide reeks van buitenplaatsen, villa's en landhuizen in een groene setting bepalend.

In een 19e-eeuwse stedelijke uitbreidingswijk zoals het oostelijke gedeelte van de Oosterpoort speelt het groen echter amper een rol; daar liggen de waarden meer op de architectonische en stedenbouwkundige vormgeving zoals het gebogen stratenpatroon en de aaneengesloten, uniforme bakstenen bebouwing met gekleurde baksteenornamentiek. De waardering voor ontworpen ensembles neemt eveneens een belangrijke plaats in in een gebied als de Schilderswijk met een typerende stedenbouwkundige opzet van rond 1900 waarin markant vormgegeven en veelal groen ingerichte pleinen een rol spelen. In een qua schaal en omvang belangrijke stedenbouwkundige structuur als de Petrus Campersingel en S.S. Rosensteinlaan zijn de groenvoorzieningen zorgvuldig hierop afgestemd in de vorm van boombeplanting, vijvers met kades, trappen met bloembakken en groene walkanten. Sommige parken en tuinen kregen een afzonderlijke bescherming vanwege hun grote landschappelijke/cultuurhistorische waarden zoals het Sterrebos, het Stadspark, park Groenestein en het Ploienpark, mooi voorbeeld van een naoorlogs wijkpark.

Historische routes

Over het algemeen waren dit landwegen op of naast de jaagpaden die veelal parallel liepen aan de talloze waterwegen (diepen) die vanuit de stad Groningen in alle richtingen uitwaarden naar de omliggende Ommelanden. Voorbeelden zijn het Damsterdiep, Reitdiep, Winschoterdiep, Hoendiep, Peizer- en Eelderdiep en Boterdiep. De Hoornsche Dijk (later Noord-Willemskanaal en Paterswoldseweg) en de Wolddijk zijn al eeuwenoude verbindingen met de stad en werden van dijken voorzien als bescherming van de deels ontgonnen

veengebieden tegen wateroverlast ten noord- en zuidwesten van de stad. Ook de Drentse laan (Peizerweg en verlengde daarvan) was zo'n oude verbinding. Het laatste (onverharde) deel hiervan achter het Stadspark geeft een prachtig beeld van zo'n historische route over land. Veelal werden langs de land- en waterwegen bomen geplant als beschutting tegen weer en wind. Ook de Noorddijkweg, Engelberterweg en de Middelerberterweg zijn van oorsprong oude verbindingen die verhoogd in het veengebied werden aangelegd.

De wegen langs de diepen waren vrij wel allemaal voorzien van boombeplanting zoals oude foto's van Damsterdiep en Boterdiep laten zien. In de loop der tijd zijn de bomen verdwenen, veelal om ruimte te maken voor verbredingen ten behoeve van het groeiende gemotoriseerde wegverkeer. Wel werd bij de aanleg van het Van Starckenborghkanaal in de jaren '30 van de vorige eeuw de karakteristieke boombeplanting aangelegd in de vorm van markante populieren.

Bomen en water

De waterstructuur van de stad wordt gevormd door de historische diepen, de grotere kanalen en de kleinere waterlopen. Elk waterelement heeft zijn eigen kenmerkende beplantingsstructuur.

Diepen

De aanleg van de Diepenring gaat waarschijnlijk terug tot het jaar 1225. Sommige delen van de oude Diepenring zijn in de loop der tijd gedempt, waaronder het Gedempte Zuiderdiep, waar het water rond 1880 verdween. De diepen in het stedelijk gebied worden bijna altijd begeleid door lindebomen. Ze vormen één van de meest karakteristieke boombeplantingen van Groningen. Naar het ommeland toe worden de diepen steeds meer opgenomen in het open landschap. Een bomenrij van lindes is hier niet meer aanwezig. De beplanting bestaat hier enkel uit spontane opslag van bomen.

Kanalen

Het Reitdiep en Noord-Willemskanaal (of Aa) worden begeleid door groene landschappe-

Noord-Willemskanaal

Hoge der Aa

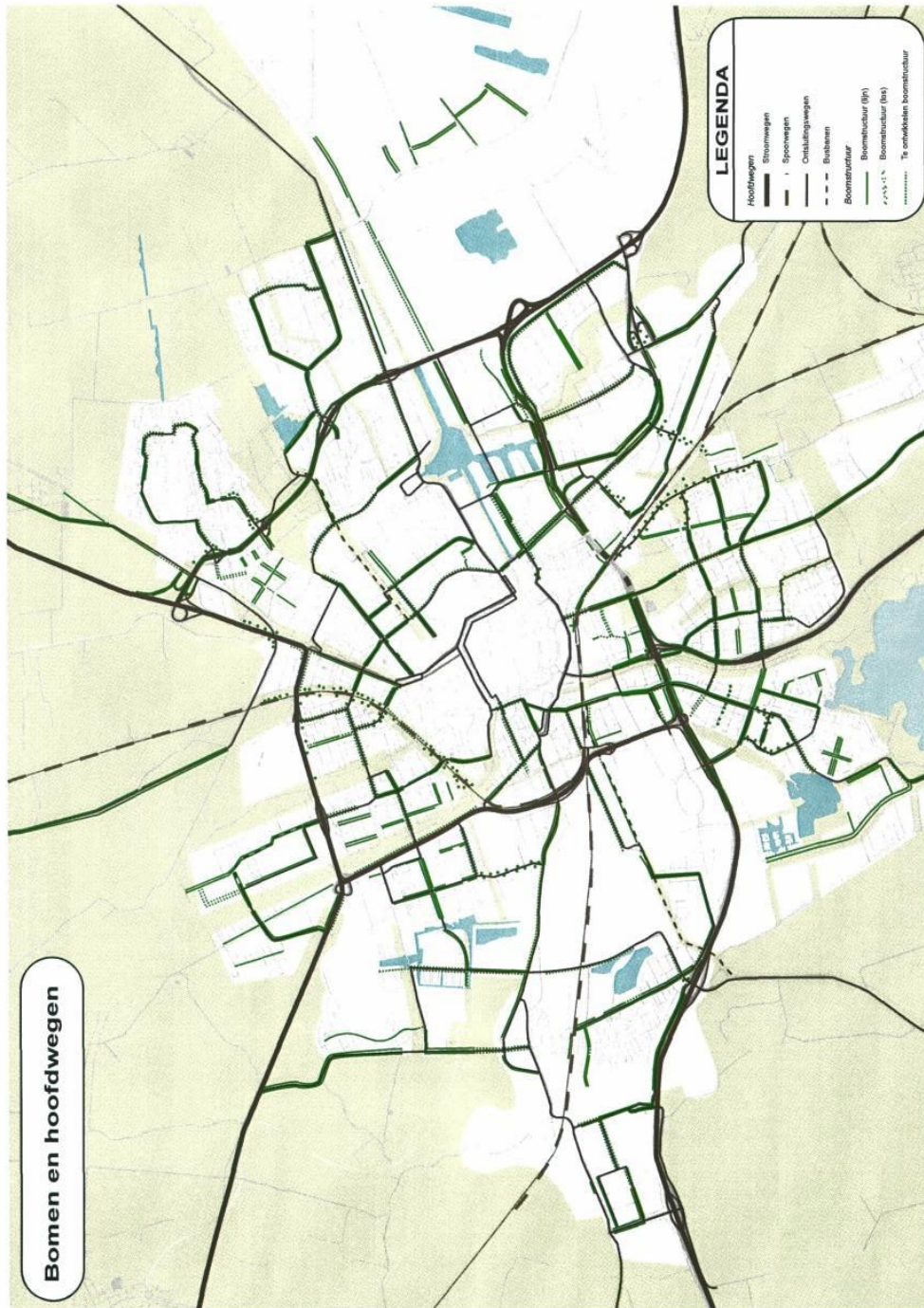

Reitdiep

Winschoterdiep

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

lijke zones met bomen. Ze vormen de groene vingers van het ommeland tot aan de stad. Dichterbij het centrum worden de zones smaller en gaan uiteindelijk over in verharde kaden met bomenrijen, voornamelijk lindes. Het van Starckenborghkanaal wordt grotendeels begeleid door karakteristieke grote populieren. Op enkele plekken ontbreekt de bomenstructuur. Deze moet in de loop van de tijd worden aangevuld. Het Eemskanaal werd in het verleden aan de noordzijde eveneens begeleid door populieren, maar moesten recentelijk worden gekapt. Wens is om een nieuwe bomenstructuur aan de noordzijde van het Eemskanaal aan te planten. Het ontwerpuitgangspunt voor het dijklichaam Eemskanaal noordzijde Groningen/Delfzijl bestaat uit de aanplant van een dubbele rij abelen en iepen.

Waterlopen

De Hunzezone loopt vanaf een breed parklandschap het zuiden van Groningen in. In Oostert-hoogebrug – Ulgersmaborg wordt de zone steeds smaller of is nagenoeg verdwenen. Deze structuur moet hier versterkt worden. Bij de wijken van Starckenborgh en de Hunze is de structuur nog wel stevig aanwezig. Kenmerkend voor de hunzelooop is de begeleiding door Italiaanse populieren, met daarnaast diverse soorten boomgroepen.

Bomen en hoofdwegen

De hoofdwegen van de stad, ook vaak van oudsher de cultuurhistorische routes, worden veelal begeleid door bomen. Opvallend is dat door gebrek aan ruimte en slechte groei-omstandigheden de bomenstructuur vaak te wensen overlaat. Doordat drukke hoofdwegen om meer ruimte vragen, zoals vrij liggende fietsvoorzieningen, parkeer ruimte, busvoorzieningen en extra ruimtebeslag op kruisingen, ontstaat er vaak een conflict met de bomenstructuur. Juist op die plekken wordt de structuur onderbroken. De hoofdwegen zijn de entrees, het visitekaartje van de stad. Het is daarom belangrijk dat de bomenstructuur continu de wegen blijft volgen zonder opvallende onderbrekingen. Bij ontwerp, uitvoering en beheer is dan ook bijzondere aandacht gewenst voor verbetering en versterking van de boomstructuren langs de hoofdwegen.

Bomen in parken en op pleinen

Groningen kent vijf grote parken van stedelijk niveau met daarnaast nog veel wijk- en buurtgroen. Begraafplaatsen zijn groengebieden met veel (monumentale) bomen en maken daarom onderdeel uit van de hoofdstructuur. Ook zijn er een aantal bijzondere pleinen in de stad gelegen die worden begeleid door bomen. De bomenrijen en karakteristieke boomgroepen in deze parken en op pleinen behoren tot de hoofdbomenstructuur van de stad.

Stadsparken

De vijf grote stadsparken zijn het Noorderplantsoen, het Stadspark, Kardinge, het Sterrebos (na aanleg van de Zuidelijke ringweg het Zuiderplantsoen) en Hoornse meer. Deze stadsparken vormen de groene longen van de stad, zijn groot van formaat en zijn van grote betekenis voor bezoekers en inwoners van Groningen.

Noorderplantsoen

Het Noorderplantsoen ligt op de plaats waar in de zeventiende eeuw de verdedigingswallen van de stad werden gebouwd. De grachten werden aan het eind van de achttiende eeuw vervangen door vijvers en op de plaats waar de wallen stonden werd een park in Engelse landschapstijl aangelegd met hoogteverschillen. Tot halverwege de jaren '90 werd het Noorderplantsoen doorsneden door een drukke weg, maar bij een referendum in 1994 werd besloten deze weg af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer en volgde een herinrichting van het plantsoen. In het plantsoen staat een groot aantal monumentale bomen.

Stadspark

Het Stadspark is aangelegd aan het begin van de twintigste eeuw. De aanleg van het park was een initiatief van de Groninger industrieel Jan Evert Scholten (1849-1918). Het park werd ontworpen door de landschaparchitect Leonard Springer, samen met de Groningse directeur van gemeentewerken J.A. Mulock Houwer. Op 19 mei 1926 vond de officiële opening plaats van het Stadsparkavijloen, waarmee een einde kwam aan de aanleg van het park, die dertien jaar had geduurd. Het Springerdeel (rond de vijver, Stadsparkavijloen,

Damsterleip: ontsluitingsweg

Stadhouderslaan: spoorzone

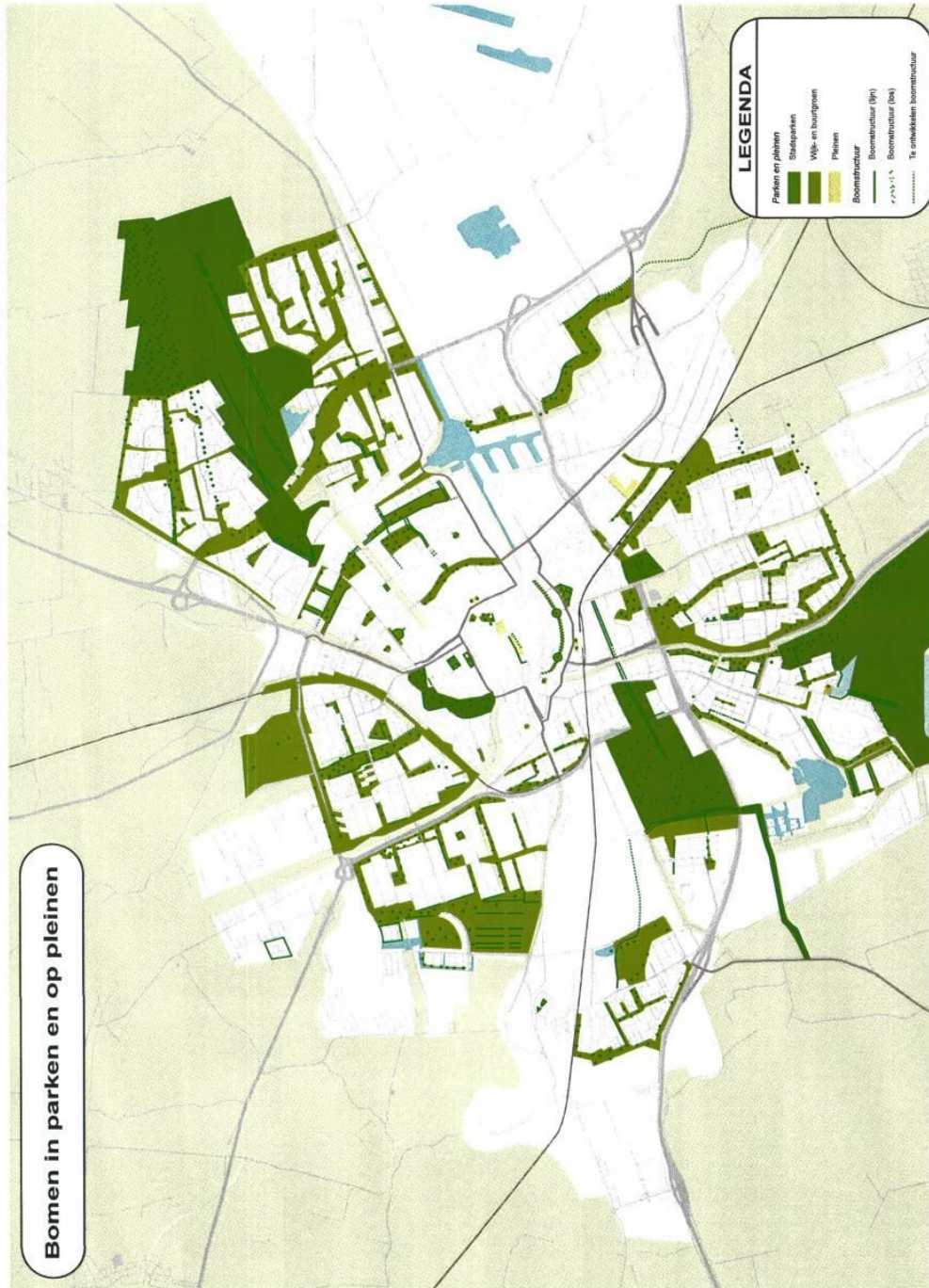

Wijlert Noord: randbeplanting snelweg A28

Oosterhamrikade NZ: busbaan

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

van het Sterrebos in een verdiepte bak aangelegd. Drie dekzels op de verdiepte bak zorgen ervoor dat de negatieve impact van de infrastructuur minder wordt. Als consequentie kan de historische Hereweg weer hersteld worden, wijken worden sterker met elkaar verbonden. Op de dekzels komt een lineair park welke de reeks bestaande en nieuwe openbare ruimtes met elkaar en met de stad verbindt. Daarbij wordt het Sterrebos weer hersteld. Het lineair park (Sterrebos, tuin DUO, park tussen Oosterpoort en de Linie) wordt het Zuiderplantsoen genoemd.

Hoornse meer

De Hoornse meer omvat het natuurlijk parklandschap rond het Hoornse meer en het Paterswoldsemeer, waar mensen uit stad en regio bij zomerse temperaturen massaal vertoeven. Kenmerkend voor de bomenstructuur zijn de Hoornse dijk, Onlandse dijk en Zunneriepe. Vanaf het zuiden zijn het bomen in strakke rijen die de waterrand begeleiden, overgaand in een stenige kadesfeer waar de oever naar het oosten buigt en de bebouwing het water nadert. Daar waar de afstand tussen bebouwing en oever toe neemt wordt de inrichting 'natuurlijk' gras met verspreide bomen, alleen of in groepjes om vervolgens over te gaan in het groene recreatieve gebied langs het water.

Wijkparken

Verschillende wijkparken vormen de groene longen van een wijk en worden voornamelijk gebruikt door wijkbewoners. Voorbeelden van wijkparken zijn: Eelderbaan, park Selwerd, Molukkenplantsoen, Hamburgervijver, Poenpark, Le Roy gebied, Groene long, Martinikerhof, Prinsenhof, Dinkelpark, park Groenestein, Coendersborgh, Helperpark en Ruskenveenplas. Een aantal grotere wijkparken beschrijven we hieronder.

Eelderbaan

Tussen de naoorlogse wijken Vinkhuizen en de Held ligt het nieuwe park de Eelderbaan. De aanpak van het park was een belangrijk onderdeel van de wijkvernieuwing van Vinkhuizen en omvat een gebied van ongeveer 20 ha. Hier is gestreefd naar meer variatie, beleving

Kardinge

Sterrebos

drafbaan, voorpark en de lanen) is in die tijd aangelegd. Het overige deel aan de noord-west kant is in de jaren 70 aangelegd, dit deel is bestemd voor de kinderboerderij en natuurontwikkeling.

In 2008 is begonnen met de restauratie van het historische Springerpark en het oude deel rond de Conourslaan in de oorspronkelijke Engelse parkstijl. Helaas waren de beuken langs de Conourslaan in zeer slechte conditie. Ze zijn in 2012 vervangen door verschillende soorten lindebomen.

Kardinge

Kardinge is een door Natuurmonumenten beheerd natuur- en recreatiegebied gelegen tussen de wijken Beijum en Lewenborg. In het gebied zijn veel sportfaciliteiten, waaronder het sportcentrum Kardinge. Ook is er een recreatieplas, het Zilvermeer. Het gebied Kardinge is een weids en open parklandschap met karakteristieke lange bomenlanen die een verbinding vormen naar het ommeland. Het open landschap vormt een mooi contrast met de aangrenzende dichtbebouwde woonwijken.

Sterrebos/Zuiderplantsoen

Het vrijwel vierkante Sterrebos werd ontworpen door stadshovenier J.C. Becker, en werd in 1765 aangelegd. Hij tekende een patroon van lanen die in acht verschillende richtingen liepen en zo een ster vormden. Een van de lanen liep in de richting van de Martintoren. In 1883 verdween de ster en werden de lanen omgevormd tot slingerpaadjes in Engelse landschapsstijl. Ook werd het park in zuidelijke richting uitgebreid naar een ontwerp van de bekende landschapsarchitecten Zocher uit Haarlem. Eind jaren '60 van de vorige eeuw werd het bos door de aanleg van de zuidelijke ringweg in tweeën gedeeld. Het Sterrebos is in ecologisch opzicht het enige echte bos van de stad Groningen. De kwaliteit van het bosmilieu schuilt vooral in de eeuwenoude winterreiken en beuken. De bomen trekken typische bosvogels. Ook kent het bos de dichtste concentratie vleermuizen van de stad en de grootste reigerkolonie van de regio. De zuidelijke ringweg wordt aangepakt (zie bijlage 1), daarbij wordt de ringweg ter hoogte

Noorderplantsoen Leliesingel

Stadspark Conourslaan

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Zuiderbegraafplaats

Ploenpark

Nieuwe kerkhof

Hoornse meer

Overwinningsplein

Damsterplein

Bernouilleplein

Eelderbaan

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

In de woonwijken liggen vaak singels (vijvers met bijbehorend groen), als voorbeeld de Hora Siccamasingel en Gorechtkade. In de naoorlogse wijken zijn deze singels vaak recht van vorm en worden begeleid met bomenrijen. In de bloemkoolwijken slingeren de vijvers door de buurten heen en zijn dichter beplant.

Buurtparkjes

De kleinere buurtparkjes zoals bijvoorbeeld het Bernouilleplein, het van Brakelplein en het nieuwe kerkhof maken ook onderdeel uit van de hoofdstructuur. Deze groene plekken zijn voor de buurtbewoners belangrijk om te kunnen spelen en elkaar te ontmoeten.

Begraafplaatsen

De Groninger begraafplaatsen (Selwerderhof, Noorderbegraafplaats, Zuiderbegraafplaats, Noorddijk, Hoogkerk, Leegkerk en Esserveld) verschillen onderling in karakter en inrichting. De Noorder- en Zuiderbegraafplaats kennen weinig groen en krijgen door de hoge verdichting van grafmonumenten een stenen karakter. De randen kennen wel een stevige boomstructuur. Beide begraafplaatsen zijn vooralsnog ook de enige begraafplaatsen in het verstedelijkte gebied: alle andere begraafplaatsen liggen nog steeds min of meer aan de rand van de stad. Esserveld en Selwerderhof, alsmede de oude begraafplaatsen in de buitengebieden hebben een meer parkachtig karakter, met veel groenaanleg.

De begraafplaatsen met de (monumentale) boomstructuur maken onderdeel uit van de hoofdstructuur.

Pleinen

Naast parken zijn er ook bijzondere pleinen in de stad te benoemen die worden begeleid door bomenrijen of solitaire bomen. Op de Grote markt staan enkele solitaire platanen. De Vismarkt wordt begeleid met rijen kastanjes aan de noord- en zuidzijde. De Ossemarkt is omringd met een carré van bomen. Het Overwinningplein is bijzonder door de aanplant van valse Christusdoorn. Hierdoor vormen ze een transparant bomendak. Het Allendeplein is nu kaal en boomloos. Het is wenselijk om deze plek van bomen te voorzien (bijvoorbeeld een boomgroep).

en gebruiksmogelijkheden voor aangrenzende wijken. Tot de nieuwe elementen behoren poelen, kruidenvegetaties, bosplantsoen, rietvelden en ook faunavoorzieningen als een oeverwaluwal. Opvallend zijn de lange lijnen van knotwilgen die door het gehele park lopen. De opening van het park was in 2010. De Eelderbaan is samen met het Roegebos en het Westpark één geheel, en even groot als het stadspark.

Park Selwerd

Park Selwerd is aangelegd in 1965. Van oorsprong is dit park ontworpen als een traditioneel park met vijvers en gazon. In 2012 is in samenwerking met bewoners een herinrichtingsplan voor het park gemaakt met als doel om het park een ecologische impuls te geven. Aan de kant van Paddepoel is de oorspronkelijke strakke vormgeving behouden. Dit past goed bij de stedenbouwkundige structuur van deze wijk. Aan de wijk van Selwerd zijn de vijvers natuurlijker gemaakt en ecologisch ingericht.

Ploenpark

Het Ploenpark is gelegen in het oostelijk deel van de Oosterparkwijk en heeft een omvang van 8 ha. Het park is in het begin van de jaren 50 aangelegd. Het park maakt samen met het Molukkenplantsoen en de Hamburgervijver deel uit van de groengordel. In de uitbreidingsplannen voor de stad van H.P. Berlage en H.P.J. Schut uit 1932 was op de plaats van deze gordel een oostelijke ringweg gepland. Hiervoor was een grote zone gereserveerd, ook wel het Berlage-tracé genaamd, maar uiteindelijk werd de ringweg geschrapt. Het ploenpark heeft een langgerekte, smalle vorm. De hoofdopzet is klassiek en sterk symmetrisch qua inrichting.

Park Groenestein

Park Groenestein is een parkbos in Helpman. In het kleine maar bijzondere stadsbos ligt het Huis Groenestein, een monumentale villa. Na de bouw van de villa in 1865 en een uitbreiding in 1871 kreeg het bos zijn huidige vorm. Park Groenestein kenmerkt zich door een gevarieerde flora en fauna, ook zijn er een paar vennetjes en veel monumentale bomen (sommigen al meer dan 100 jaar oud).

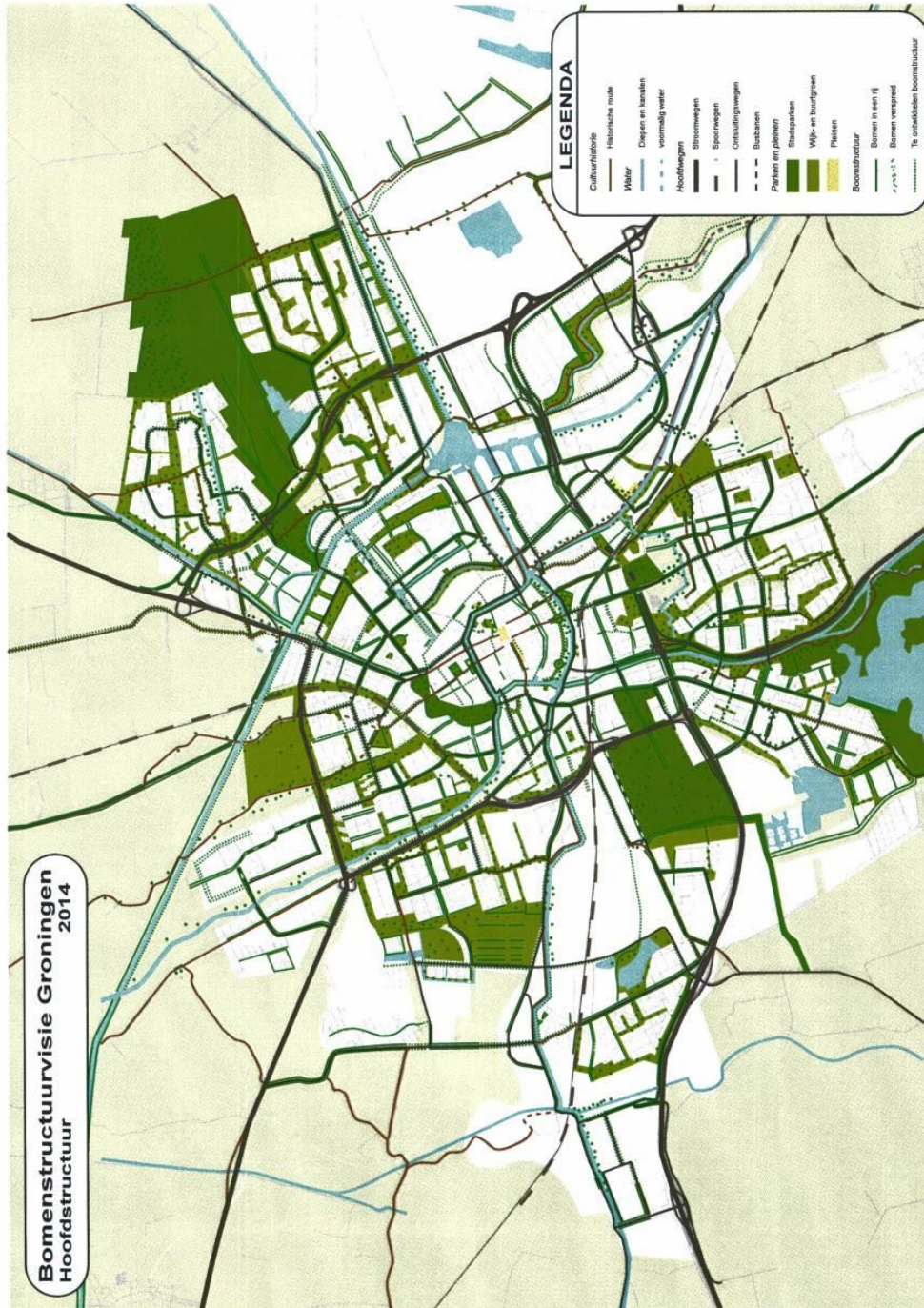
Helperpark

Het Helperpark ligt in het Europapark aan het oude Winschoterdiep. Markante gebouwen als de Mediacentrale, de Stoker en Brander, de Euroborg en woonwijk de Linie begrenzen het park. Het park is nog in aanleg, maar krijgt steeds meer gestalte. In het kader van de bomencompensatie aanpak Ring Zuid worden groepsgewijs en in rijen nieuwe bomen in het park aangeplant.

Groene randen en singels

Wijken of buurten worden aan de randen vaak omzoomd door brede groene zones. Deze zones begeleiden vaak hoofdwegen, spoorwegen of waterlopen en zijn door hun groene kwaliteit en continuïteit aantrekkelijk om doorheen te kunnen fietsen, hardlopen of wandelen.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

5.2 De hoofdstructuur

De vier structuurelementen die wij in 5.1. hebben beschreven, vormen samen de hoofdstructuur van de stad, zie de kaart hiernaast. De doorgetrokken lijnen op de kaart geven aan dat de bomenstructuur nagenoeg compleet is; het wensbeeld is hier bereikt. Dat is niet het geval bij de structuren met een streeplijn. Deze boomstructuren hebben een matige of slechte kwaliteit, zijn niet compleet of ontbreken zelfs helemaal. Welke maatregelen genomen moeten worden om het wensbeeld te realiseren beschrijven we in bijlage 2 'Inventarisatie hoofdstructuur'.

De boomstructuren die bij de totstandkoming van deze visie al in uitvoering of voorbereiding zijn (zie de beschrijving ervan in bijlage 1. 'Projecten in voorbereiding/uitvoering') worden op de hoofdbomenstructuurkaart aangegeven met een doorgetrokken lijn. Wij gaan ervan uit dat we het wensbeeld voor deze structuren op korte termijn kunnen realiseren.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Gedempte Zuiderdiep

Daktuin Westerhaven

Broerstraat

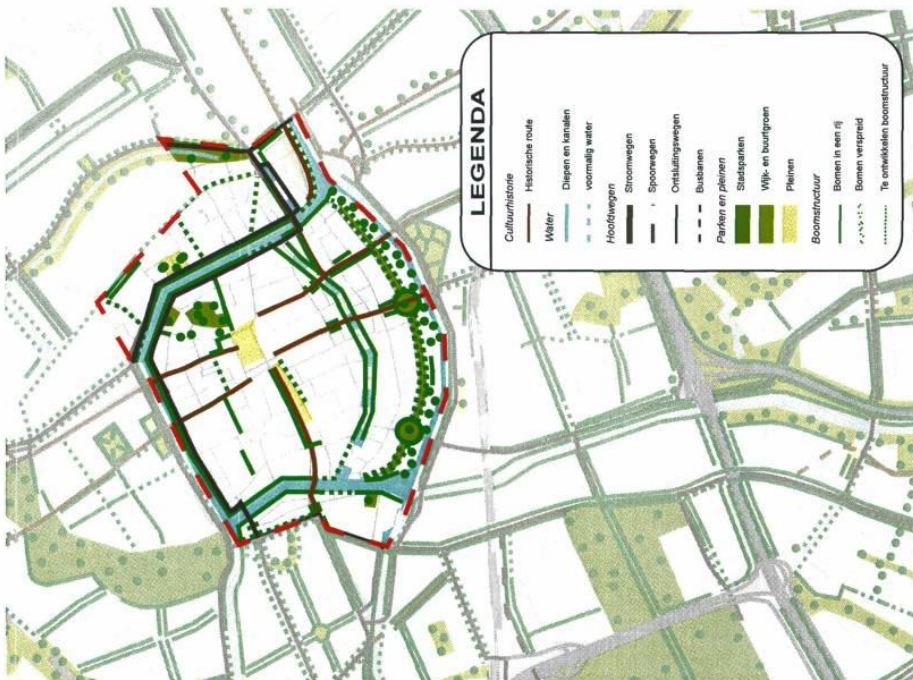
Steentilstraat

Martinielkhof

Praediniusangel

5.3 Stadsdelen

Stadsdeel Binnenstad

Stadsdeel Binnenstad bestaat uit het Stadscentrum, Binnenstad Zuid, Binnenstad West en Binnenstad Oost. Het hele stadsdeel is beschermd stadsgezicht (zie 5.1 Bomen en cultuurhistorie).

De binnenstad is geografisch begrensd door de diepenring en kent een noord-zuid gericht stratenpatroon met aaneengesloten bouwblokken. Van oudsher waren de straten van gevel tot gevel verhard met een indeling van trottoir, rijbaan en trottoir. Het stratenpatroon wordt afgewisseld met pleinen, groene plekken (Martinkerhof, Prinsentuin en A-kerkhof), de diepenring en de singels. In de binnenstad staan naar verhouding weinig bomen, zie 3.2. 'Kengegevens bomenbestand'. Al lang bestaat de wens om meer bomen in de binnenstad aan te planten. De ruimte hiervoor is echter beperkt doordat we in de binnenstad te maken hebben met verdichting en menging van functies. Er zijn namelijk meerdere ruimtegebruikers zoals terrassen en evenementen. Het is bij het zoeken naar ruimte voor bomen in de binnenstad altijd een afweging van belangen.

Boomstructuur

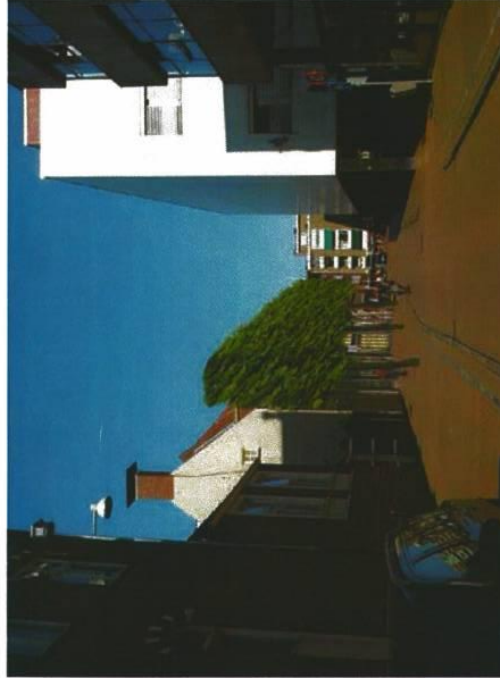
De diepenring wordt begeleid door een dubbele rij linden. De singels zijn beplant met paar-denkastanjes (op termijn te vervangen) waarvan het Hereplein en Emmaplein uit diverse boomsoorten bestaan. Het verbindingskanaal wordt begeleid door een losse boomstructuur aan de noordzijde (deels in de particuliere tuinen) en een te versterken losse structuur aan de zuidzijde. De pleinen zijn voorzien van rijen bomen (voorbeeld Vismarkt en Damsterplein) of solitaire bomen.

In de kleine steenige straten binnen de Diepenring is weinig ruimte voor bomen. De bomen die er momenteel wel staan koesteren we en hebben we daarom allemaal onderdeel laten uitmaken van de hoofdstructuur van de stad. In de Rode Weeshuisstraat kunnen nieuwe bomen toegevoegd worden waardoor een bomenroute ontstaat van Uurwerkersgang tot Martinkerhof.

In Binnenstad Oost maakt de Oostersingel (te versterken met linden) onderdeel uit van de hoofdstructuur. Het Gymnasium en de schouwburg staan op een soort stadsplein. De bomen rondom deze gebouwen maken ook onderdeel uit van de hoofdstructuur. De W.A. Scholtenstraat, Nieuwe Sint Jansstraat en Nieuweweg maken eveneens onderdeel uit van de hoofdstructuur. In deze kleine stadstraten kunnen we de boomstructuur versterken door enkele solitaire bomen toe te voegen (tussen parkeervakken of verbredingen in straat).

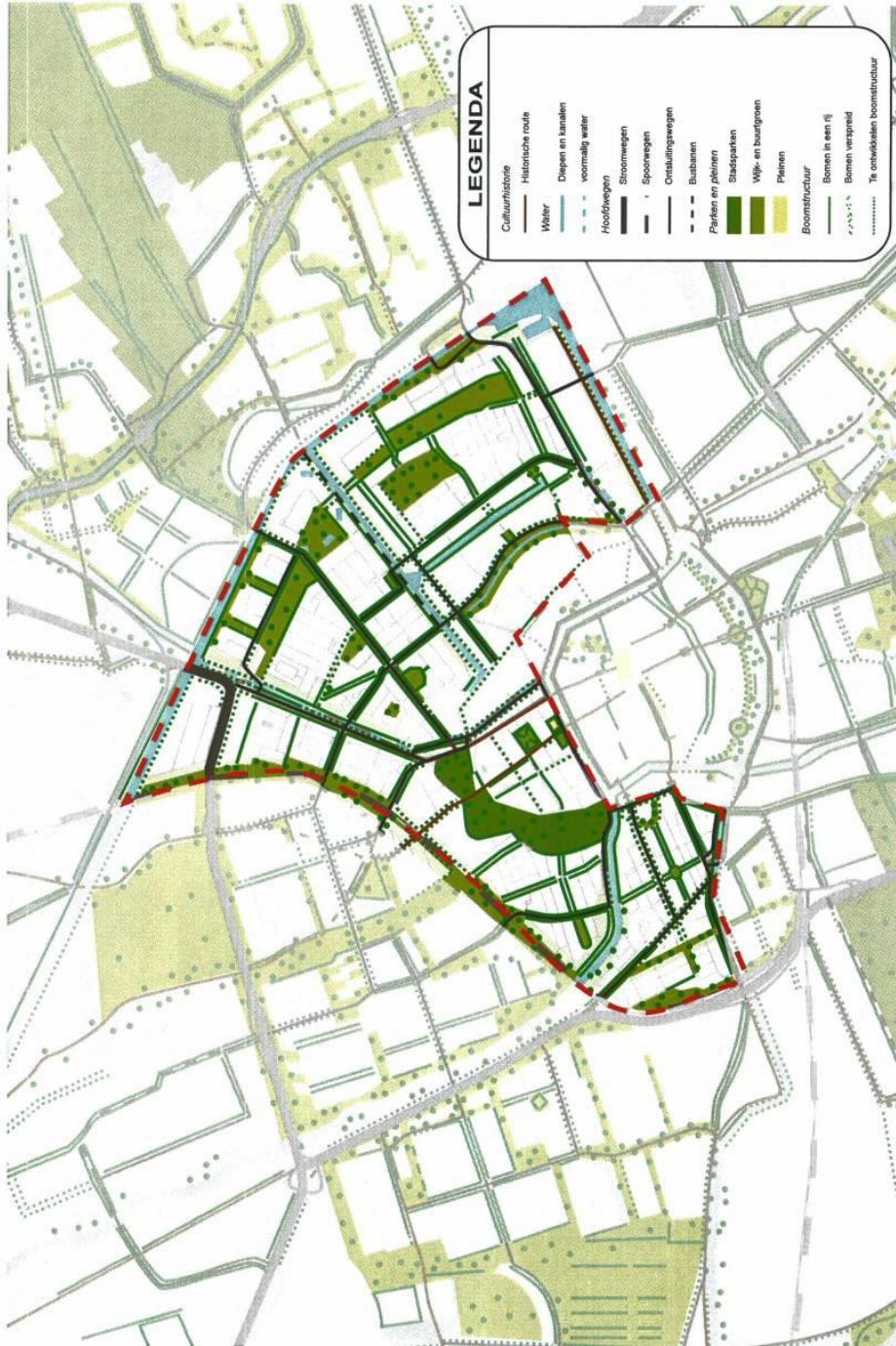

Rode Weeshuisstraat huidige situatie

Rode Weeshuisstraat gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Oude Wijken

De vooroorlogse woonbuurten gelegen rond de binnenstad behoren tot het stadsdeel Oude Wijken. In dit stadsdeel is een menging aan functies aanwezig: wonen wordt afgewisseld met bedrijven of winkels. Delen van deze woonbuurten zijn beschermd stadsgezicht of gebied met bijzondere waarde (zie 5.1 Bomen en cultuurhistorie).

Bomenstructuur

Er bevinden zich in dit stadsdeel belangrijke parken: het stadspark Noorderplantsoen en de wijkparken Ploenpark en Molukkenplantsoen. Ook is er veel buurtgroen aanwezig zoals het Oosterpark, Gorechtaade en Bernouilleplein. Dit groen maakt onderdeel uit van de hoofdstructuur.

Echt karakteristiek voor de Oude Wijken zijn de lindelannen. Steeds terugkerende accenten in de boomstructuur zijn de groepen Italiaanse populieren op de koppen van vijvers of kruisingen en pleinen. Maar ook haagbeuken zijn toegepast, zoals bij het Noorderbad. De boomstructuren langs hoofdwegen of waterwegen (Petrus Campersingel, Bedumerweg, Oosterhamrikkanaal, Damsterdiep, Boterdiep, Eemskanaal, Westersingel, Friesestraatweg en Kraneweg) willen we steviger maken. De boomstructuur langs het Boterdiep zal zelfs helemaal ontwikkeld moeten worden naar een dubbele bomenrij. Bijzondere straten in de Oude Wijken zijn de J.C. Kapteynlaan met de rijkbloeiende sierkersen, de Prinsesseweg met de karakteristieke zuilleken en de Nassaulaan met een steeds veranderend profiel.

Prinsesseweg

Vrydemalaan

Oosterhamrikkanaal

Gorechtaade

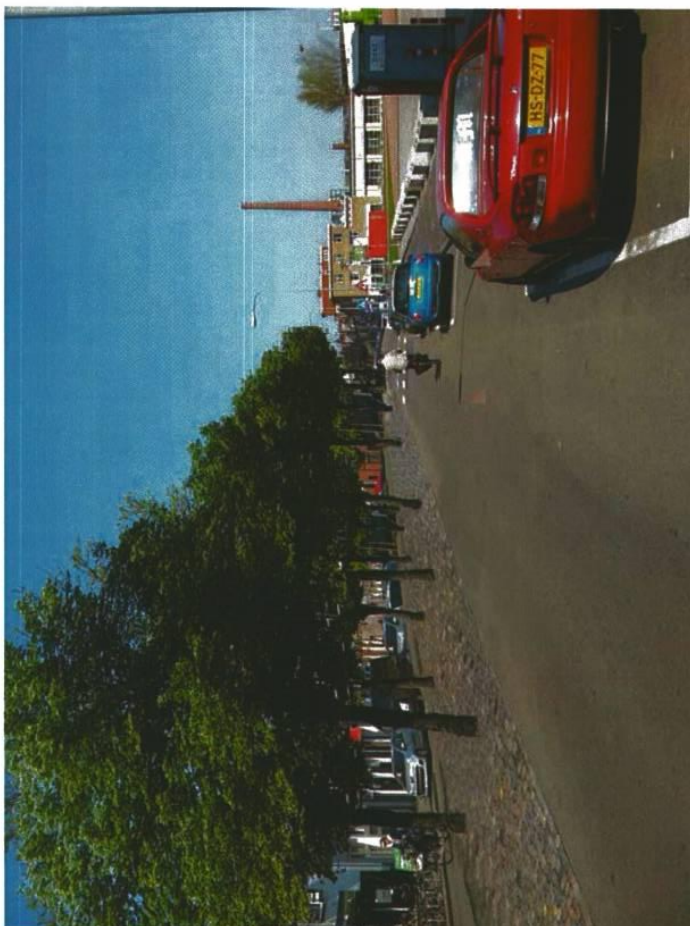

Javalaan

Florakade

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Boterdiep gewenste situatie

Boterdiep huidige situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Parallelweg, gewenste situatie

Parallelweg, huidige situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Zuid
 Stadsdeel Zuid bestaat uit woonbuurten met een diversiteit in bouwperiode, stedenbouwkundige structuur en groenopzet. Daarnaast is er nog de industriebuurt. Grote parken als het Stadspark, Hoornse meer en Sterrebos (Zuiderplantsoen) maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. Ook het wijkgroen is stevig aanwezig: de groenzone langs de Donderslaan, de groenzone langs het Noord-Willemskanaal, de Hora Siccamasingel, Park Groenestein, het groen langs het Helperdiepje, de Helperzoom en de zone langs het oude Winschoterdiep. Deze groene zones dooraderen het stadsdeel in noord-zuidrichting en geven stadsdeel Zuid een groen aanzien. De boomsoorten in deze zones zijn divers. De hoofdwegen in het stadsdeel worden redelijk goed begeleid met bomen. Uitzonderingen zijn de Peizerweg (wortelopdruk), Laan van de Vrijheid (incomplete) en Veenweg (boomloos). De bomenstructuur aan de Hereweg, Paterswoldseweg en van Ketwich verschuurlaan ontbreekt op enkele plaatsen. Veel van deze structuren willen we aanvullen met zomereiken. Dit is een soort die kenmerkend is voor stadsdeel Zuid.

Zeeheldenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoortbuurt, Helpman
 Ten zuiden van de binnenstad liggen vooroorlogse woonbuurten. Deze zijn compact en stedelijk. Delen van de woonbuurten zijn beschermd stadsgezicht of gebied met bijzondere waarde (zie 5.1 Bomen en cultuurhistorie). Buurtparken het Zuiderpark en het van Brakelplein vormen een onderdeel van de hoofdstructuur. Daarnaast maken de cultuurhistorisch waardevolle straten zoals Oosterweg, Meeuwerderweg, Willemstraat, Parkweg, van Heems-kerckstraat, Admiraal de Ruyterlaan en Abel Tasmanstraat onderdeel uit van de hoofdstructuur.

Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Coendersborg, De Wijert-Noord en Corpus den Hoorn-Noord
 Deze naoorlogse buurten (jaren 50-60) kenmerken zich door appartementencomplexen aan de randen van de wijk en langs de hoofdwegen. Daarnaast zijn er ook veel grondgebonden woningen. Het zijn typische stempelijken, waarbij de stedenbouwkundige opzet van een woonblok steeds wordt herhaald. Het buurt- en wijkgroen wordt ook op deze manier herhaald. In de Rivierenbuurt vormt het Dinkelpark met aangrenzend het Zuiderplantsoen een bijzondere groene plek.

Villabuurt
 De Villabuurt is een groene wijk, mede dankzij de grote hoeveelheid particulier groen. De karakteristieke halfverharde trottoirs, vaak voorzien van een dubbele bomenrij, dragen hier ook aan bij.

De Wijert-Zuid
 De Wijert-Zuid kenmerkt zich door woonerven in een groene omgeving. De buurt is omzoomd door brede groene zones langs de Vestdijklaan en tussen de Wijert-Zuid en Villabuurt-West. Centraal in de buurt ligt het Ina Boudierplantsoen.

Ter Borghlaan

Goeman Borgestiuslaan

Belcamposingel

Hoornse schans

Laan van de Vrijheid

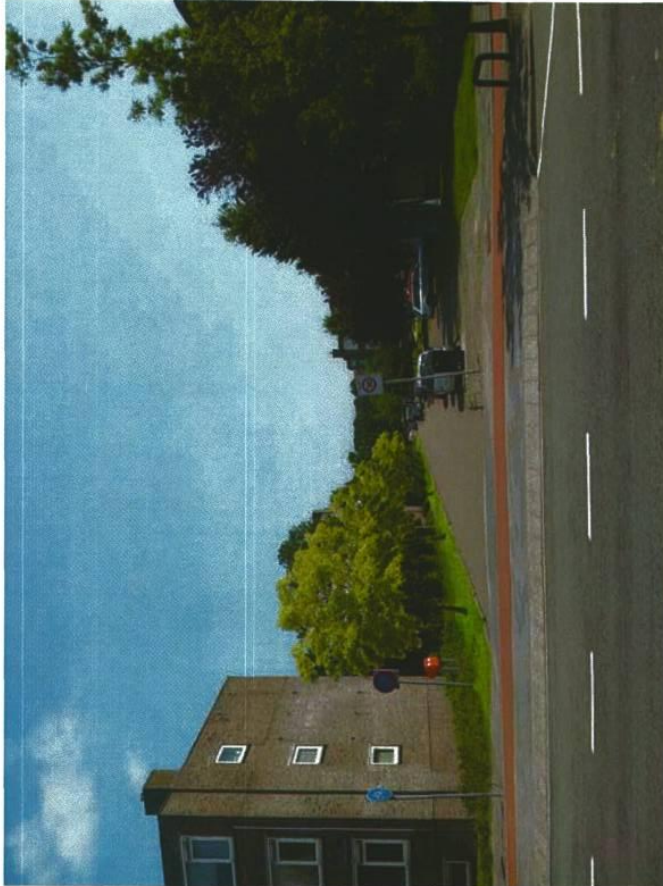

Eindhovenlaan

Hippocrateslaan huidige situatie

De Hoornse meer en de Piccardthof
De woonbuurten Hoornse meer en de Piccardthof grenzen aan de Piccardtholplas, Hoornse meer en Paterswoldsemeer. Deze waterrijke parklandschappen maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. De buurten kennen een grote woondiversiteit: appartementen en zowel gestapelde als grondgebonden woningen. Brede singels (water en groen) doorsnijden de woonbuurten. Een bijzonder groen element is de Hoornse schans: een hoog en breed dijklichaam begeleid door grote populieren.

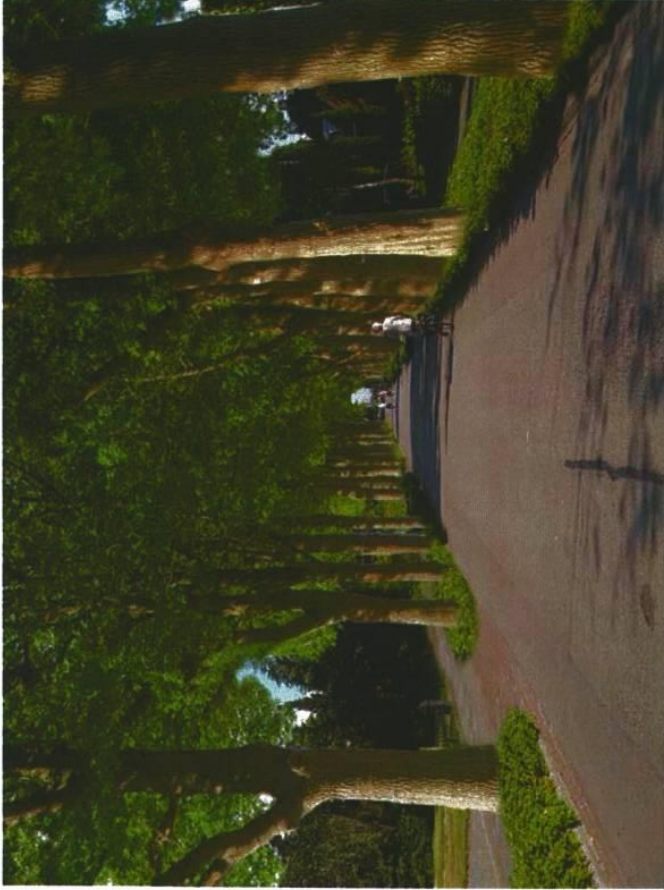

Hippocrateslaan gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

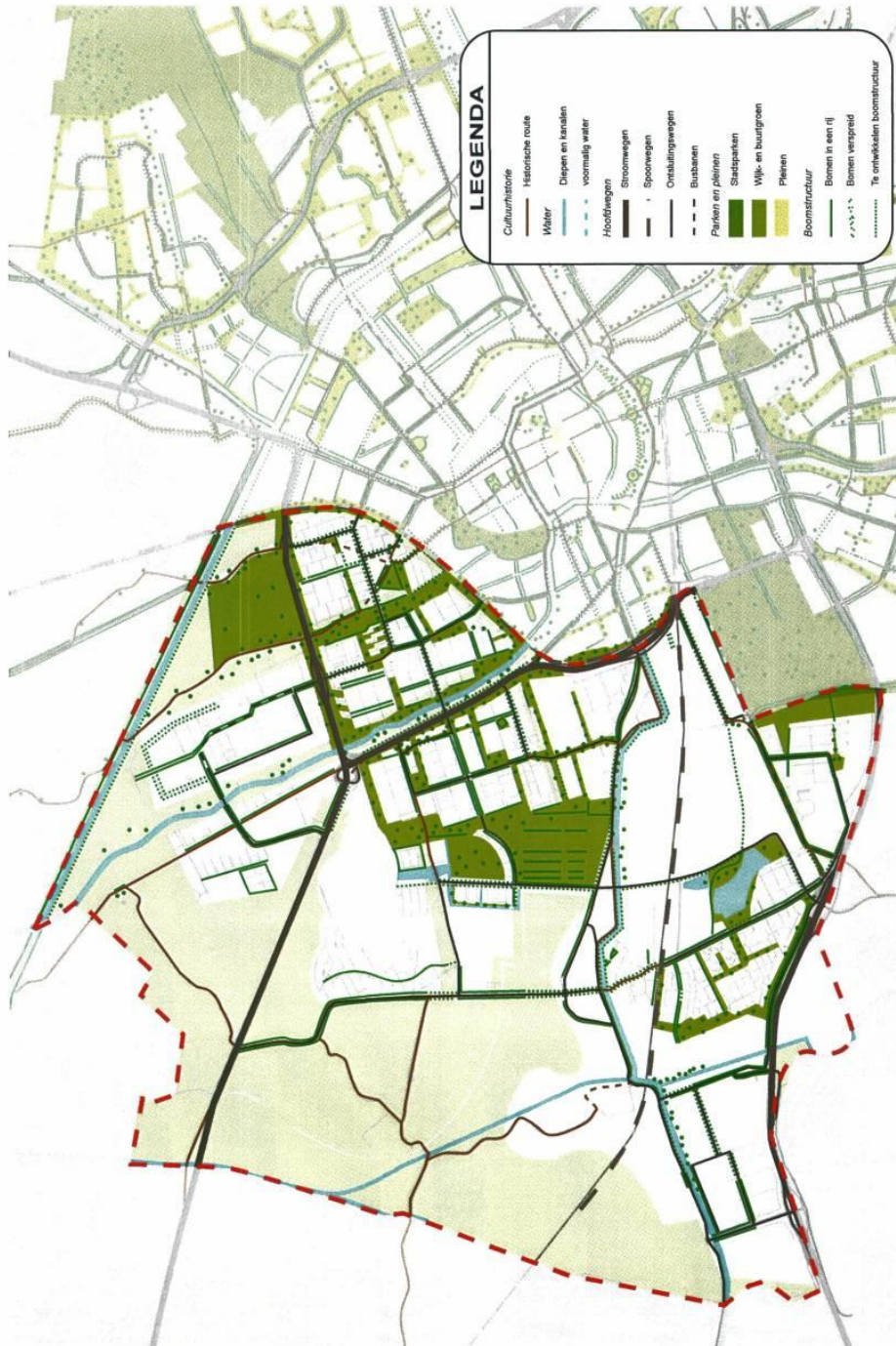

Veenweg huidige situatie

Veenweg gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Hoogkerk - Noordwest
 Stadsdeel Hoogkerk - Noordwest bestaat uit diverse gebieden (buurten/wijken) die omringd worden door open landelijk gebied of onderling worden gescheiden door brede parklandschappen (Park Selwerd-Paddepoelsterweg, Reitdiepzone, Eelderbaan-Vloelvelden). Deze parklandschappen maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. De gebieden zijn divers qua bouwperiode, stedenbouwkundige structuur en groenopzet. Hieronder wordt per gebied de bomenstructuur beschreven.

Hoogkerk
 De belangrijkste hoofdstructuren in het dorp zijn de oude route Zuiderweg-Kerkstraat-Noodweg en het Hoendiep. De bomenstructuur in de oude kern is matig aanwezig of ontbreekt. In Hoogkerk Zuid zijn enkele parkzones en het parkgebied rond de recreatieplas Ruskenveen onderdeel van de hoofdstructuur. De Johan van Zwedenlaan verbindt Hoogkerk met de woonwijk de Held en wordt begeleid door een enkele rij kastanjes. Deze soort kan op termijn vervangen worden door es en els. Dit zijn karakteristieke soorten voor dit stadsdeel.

De Held, Gravenburg en Reitdiep
 De uitleggebieden de Held, Gravenburg en Reitdiep zijn gebouwd in de periode eind jaren 90 tot 2009. Deze woondomeinen zijn een soort "eilanden" van grondgebonden woningen in het open (wierden)landschap. De historische routes Noodweg, Leegweg en Hoogweg maken onderdeel uit van de hoofdstructuur, zoals ook de nieuwe hoofdweg Professor Uilkenweg, de Held en James Baldwinstraat. Ook enkele karakteristieke boomstructuren in de buurten maken onderdeel uit van de hoofdstructuur, bijvoorbeeld het slingerende Van Aquinopad in Gravenburg.

Vinkhuizen, Paddepoel en Selwerd
 Deze naoorlogse buurten (jaren 50-60) kenmerken zich door appartementencomplexen aan de randen van de wijk en langs hoofdwegen. Daarnaast zijn er ook veel grondgebonden woningen. Het zijn typische stempelwijken, waarbij de stedenbouwkundige opzet van een woonblok steeds wordt herhaald. Het buurt- en wijkgroen wordt ook op deze manier herhaald.

De buurten worden begrensd door groene singels (watergangen met groene oevers), bomenrijen van één soort en losse diverse boomsoorten.
 De bomenstructuur langs de hoofdwegen Iepenlaan, Kastanjelaan, Eikenlaan, Zonnelaan, Pleiadenlaan en Metaallaan is matig tot slecht. Deze structuren willen we verbeteren.

Zernike
 Zernikepark is een wijds bedrijven- en kantorengedebied boven Zernike Campus. Onderdeel van de hoofdstructuur zijn de bomen langs de Professor Uilkenweg, Zernikelaan en Blauwborgje.
 De bomen op Zernike Campus zijn eigendom van de Hanzehogeschool en RUG. Dit gebied wordt verder niet beschreven in deze bomenstructuurvisie. Wel is de voortzetting van de

Leegweg

Hoogkerk Hoendiep

Pleiadenlaan

de Held

Westpoort

Mispellaan

De Hield huidige situatie

bomenstructuur langs Blauwborgje en Zernikelaan van belang voor een complete hoofdstructuur. De parkzones rond Zernikepark en Zernike campus zijn onderdeel van de hoofdstructuur.

Westpoort

Het bedrijventerrein Westpoort, gelegen tussen Hoendiep, Roderwolderdijk, A7 en Zuidwending, is nog in ontwikkeling. Het Hoendiep vormt de noordelijke begrenzing van Westpoort. Het Hoendiep wordt in het stedelijke gebied begeleid door een bommenrij. In het landelijk gebied is die begeleiding er niet, met uitzondering van spontaan gegroeide bomen. De historische Roderwolderdijk wordt begeleid met essen; een karakteristieke soort voor dit stadsdeel.

Enkele hoofdwegen van Westpoort zijn deels aangelegd. Het betreft de Westpoortboulevard, Londenweg en Dublinweg. Deze wegen maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. De groenzone met bomen tussen Hoendiep en Manchesterweg behoren ook tot deze structuur.

de Hield gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Friesstraatweg huidige situatie

Friesstraatweg gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noorddijk

Noorddijk bestaat uit diverse gebieden: woonwijken, bedrijventerreinen en landelijk gebied. Omdat de gebieden zo verschillend zijn worden ze hieronder afzonderlijk beschreven.

Lewenborg en Beijum

Begin jaren zeventig van de vorige eeuw kregen de nieuwbouwwijken, die gebouwd waren tussen de Tweede Wereldoorlog en circa 1970, steeds minder waardering. Men raakte ervan overtuigd dat het strakke stratenpatroon, het weinige groen, de vele hoogbouw en de overvloedige ruimte voor het autoverkeer niet bijdroeg aan een goed leefmilieu. Er was behoefte aan een grotere variatie aan woonmogelijkheden, zowel in prijs als in woningtype. In de stad Groningen werd deze nieuwe opvatting voor het eerst zichtbaar in Lewenborg. Daar werd in de laagbouwgebieden de woonefgedachte geïntroduceerd, waarbij doorgaand verkeer om kleine woonbuurten werd geleid en een groene omgeving werd gecreëerd. In Beijum werd op deze gedachte voortgebouwd. Beijum werd een tuinstad met als motto veelvormigheid.

Lewenborg en Beijum worden omzoomd door brede groenstructuren, maar ook slingeren veel parkzones door deze wijken heen (waaronder het Le Roy gebied). De hoofdwegen worden soms begeleid met diverse boomsoorten (parkachtig), maar ook zijn er smallere profielen met parkeren en een laanbomen. Deze lanen zijn niet altijd continu en willen we verder versterken.

De Hunze en van Starckenborgh

De Hunze en van Starckenborgh zijn overzichtelijke woonbuurten. Ze kenmerken zich door een rechte verkaveling en strakke bomenrijen met bijzondere soorten. Langs de Berlageweg staan kastanjes die aangetast zijn door de kastanjeziekte. Een groot deel hiervan is reeds gekapt. Herplant zal nog moeten plaatsvinden.

Een bijzonder karakteristiek beeld vormen de populieren langs het van Starckenborghkanaal. Dit beeld willen we behouden.

Ulgersmaborg

In Ulgersmaborg is een gedeelte woongebied en een deel bedrijventerrein. Door het gebied lopen een aantal parkzones (waaronder de Stadsweg) die onderdeel uitmaken van de hoofdstructuur. De historische routes Ulgersmaweg en Pop Dijkemaweg zijn onderdeel van de hoofdstructuur. De bomenstructuur langs de Ulgersmaweg in het bedrijventerrein willen we ontwikkelen. Opvallende hoofdstructuur is de populierenrij langs het waterloopje de Hunze. Deze loopt ook door de Hunze en van Starckenborgh.

Voortzetting van de strakke populieren langs het van Starckenborghkanaal is gewenst op het gedeelte ten zuiden van de Gerrit Krolbrug.

Ruischerwaard

Ruischerwaard is een smal woongebied gelegen tussen Damsterdiep en Eemskanaal (Roelerspad). Beide maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. De bomenstructuur langs het Eemskanaal (zie thema water), Damsterdiep en Rijksweg willen we verder ontwikkelen. In

Roelerspad Eemskanaal

Euveldginnerweg

Engelberterweg

Bakboordswal

Midscheeps

Dudoklaan

Damsterdiep huidige situatie

de woonwijk ligt een lange rechte weg (De waard en Woldweg) deze behoort ook tot de hoofdstructuur. Daarnaast zijn er verschillende groenzones loodrecht op het Damsterdiep die eveneens onderdeel uit maken van de hoofdstructuur. In de groenzones Damsterwaard en Eemswaard willen we de bomenstructuur versterken/ontwikkelen.

Euvelgunne en Roodehaan

Euvelgunne en Roodehaan liggen tussen het Winschoterdiep en de A7. Door het gebied loopt de Hunzezone: van een smalle groenstrook ter hoogte van het Eemskanaal tot een breed parklandschap ten zuiden van Roodhaan. De Hunzezone is een belangrijke groenstructuur in het bedrijventerrein.

De hoofdwegen Osloweg, Gotenburgweg, Verlengde Bremenweg, Kielerbocht en Winschoterweg maken onderdeel uit van de hoofdstructuur. Deze willen we verder versterken.

Engelbert-Middelbert

Ten oosten van de A7 liggen in het open landschap de linstorpen Engelbert en Middelbert. De historische routes Olgerweg, Engelberterweg, Middelberterweg worden naast de historische lintbebouwing her en der begeleid met bomen. Het is een losse diverse boom-

62

Damsterdiep gewenste situatie

Ulgersmaweg huidige situatie

structuur met veel open plekken. In de kernen zijn de bomenrijen steviger. Dit landelijk aantrekkelijke karakter van deze structuren willen we behouden.

Koningslaagte

De Koningslaagte maakt onderdeel uit van het open wierdenlandschap ten noordwesten van de stad. De Paddepoelsterweg en Oude Adorpenweg zijn hoger gelegen slingerende dijkes en worden soms begeleid met solitaire bomen, vaak bij boerderijen.

De Winsummerweg en Wolddijk, veelal rechte plat-telandswegen, worden begeleid door een dubbele bomenrij. Deze bomenstructuren zijn goed.

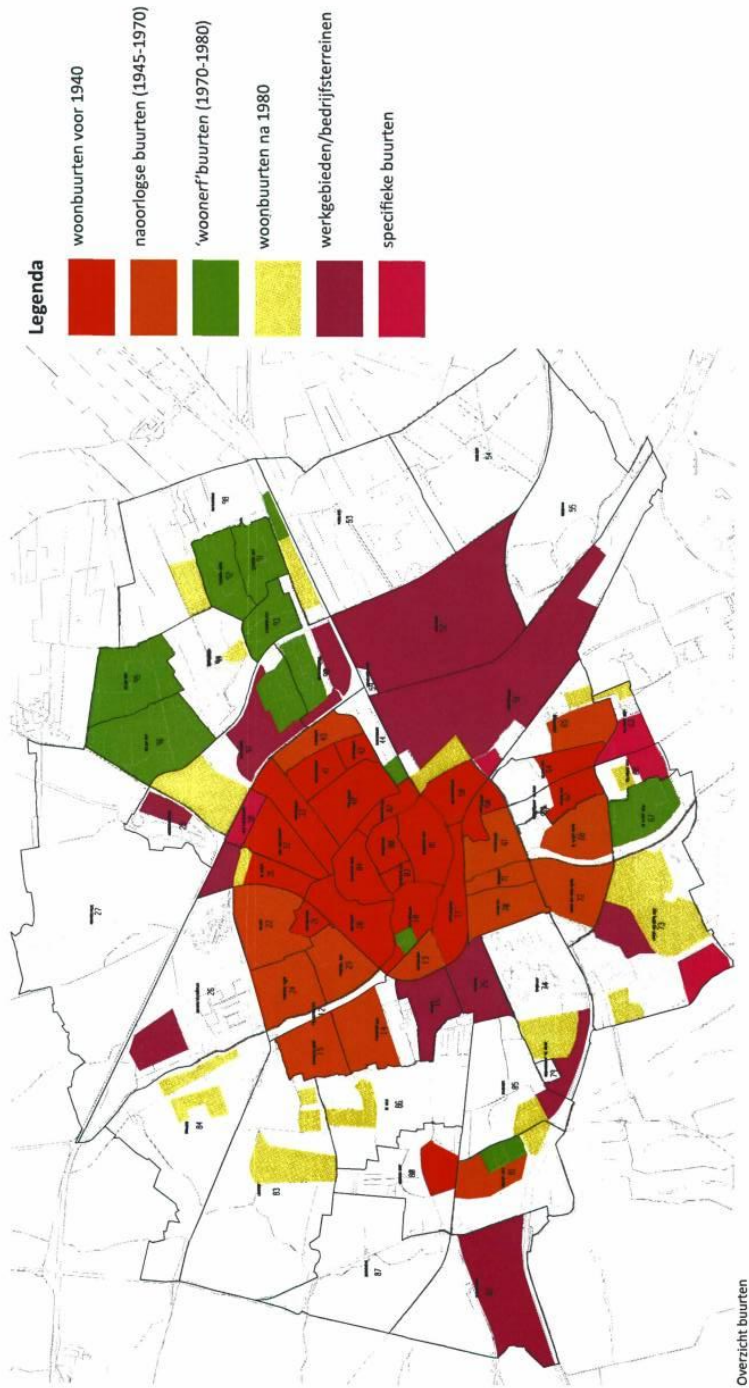
De bomenstructuur langs het van Starckenborghkanaal is divers, strakke rijen populieren, lindes of diverse boomsoorten.

Ulgersmaweg gewenste situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

6 Nevenstructuur

In dit hoofdstuk geven wij de keuzemogelijkheden aan voor de aanplant van bomen in de nevenstructuur. Het is bedoeld als inspiratiedocument voor bewoners. De buurten met dezelfde karakteristiek hebben we samengevoegd in zes gebieden. Per gebied maken we de keuzemogelijkheden zichtbaar in profielen en bovenaanzichten. We sluiten het hoofdstuk af met referentiebeelden die dienen ter inspiratie.

In stenige buurten met weinig bomen, de zogenaamde hitte-eilanden, stellen wij enkel keuzemogelijkheden voor om het bestaande aantal bomen te handhaven of te vergroten. In groene buurten, bijvoorbeeld de 'woonerfbuurten', kan de keuze voor minder bomen ook tot de mogelijkheden behoren. We zetten dan wel in op de aanplant van een groter wordende boom.

6.1 Participatie bewoners

In de groenstructuurvisie 'Groene Pepers' (2009) is een onderscheid gemaakt in een groen stedelijk netwerk met gemeentelijke regie en een andere aanpak in de woongebieden met daarin een optimale zeggenschap voor de betrokken bewoners en gebruikers. In de buurten, de nevenstructuur, stellen wij de buurtbewoners centraal. Zij spelen een belangrijke rol in het bepalen van de inrichting en gebruiksmogelijkheden van de nevenbomenstructuur. Op het moment dat wij in een straat de bomen moeten vervangen, nodigen wij de bewoners uit om keuzes te maken in het aantal te planten bomen, de plek van de bomen en de soort(en) bomen.

Er kunnen zich situaties voordoen dat bewoners niet gezamenlijk tot een keuze kunnen komen. Of dat bewoners iets heel anders willen dan wat wij als keuzemogelijkheid voorleggen. Bij verdeeldheid moet er altijd gezocht worden naar een compromis. Op basis van de voorkeuren van bewoners zullen wij dan twee beplantingsvarianten voorleggen aan de bewoners. Deze varianten moeten voldoen aan de in hoofdstuk 4 beschreven visie en uitgangspunten voor het duurzaam aanplanten van een boom. Een meerderheid van stemmen bepaalt vervolgens welke variant het wordt. Wanneer de bewoners er dan nog niet uitkomen, bepaalt de gemeente wat er met de bomen in een straat gaat gebeuren.

6.2 Keuzemogelijkheden

De nevenstructuur bevindt zich in de witte gebieden op de kaart. Het zijn de woon- en werkgebieden in de stad. De woonbuurten in Groningen zijn divers in bouwperiode en stedenbouwkundige opzet. Een typische woonerf in Beijum is heel anders dan een woonstraat in de naoorlogse wijk Vinkhuizen of een straat in de verdichte binnenstad. Daarom hebben wij bij de keuzemogelijkheden buurten van dezelfde bouwperiode en stedenbouwkundige opzet gegroepeerd in zes gebieden: woonbuurten voor 1940, naoorlogse buurten (1945-1970), 'woonerf'buurten (1970-1980), woonbuurten na 1980, werkgebieden/bedrijfsterranen en specifieke buurten. Per gebied geven wij de verschillende straatprofielen en bovenaanzichten aan waaruit bewoners kunnen kiezen. Straatprofielen kunnen sterk verschillen door de breedte van de straat, wel of geen parkeren, het bebouwingstype en wel of geen aanwezigheid van een voortuin. Deze verschillen zorgen voor variaties in de bomenstructuur: een dubbele bomenrij, enkele bomenrij, enkele solitaire bomen en in uitzonderlijke gevallen geen bomen.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Woonbuurten voor 1940

Stadscentrum, Binnenstad-zuid, Binnenstad-west, Binnenstad-noord, Binnenstad-oost, Oosterpoortbuurt, Herewegbuurt, Zeeheldenbuurt, Schildersbuurt, Oranjobuurt, Concordebuurt, Korrewegbuurt, Oost-Indische buurt, de Hoogte, Oosterparkbuurt, Bloemenbuurt, Gorechtbuurt, Helpman-west, Helpman-oost en Hoogkerk dorp

De vooroorlogse stadsuitbreidingen zijn woonbuurten afgewisseld met winkels of bedrijven op hoeklocaties. De straten zijn vaak smal en functioneel ingericht met ruimte voor parkeren, trottoir, bomen en voortuin of geveltuin.

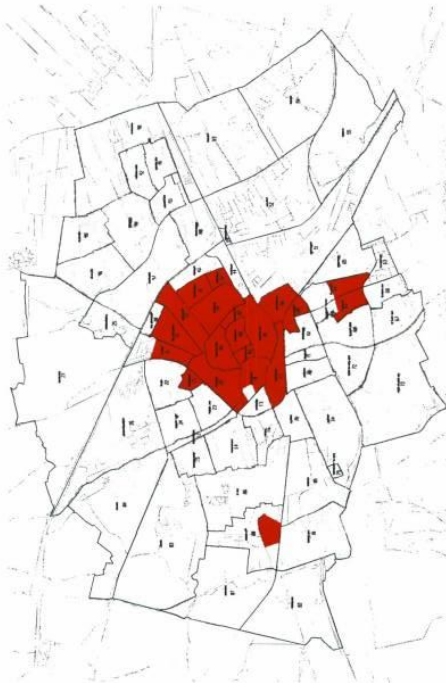
Het parkeren is eenzijdig of langs weerszijden van de weg en vindt plaats op straatniveau.

Straatprofielen zonder voortuin

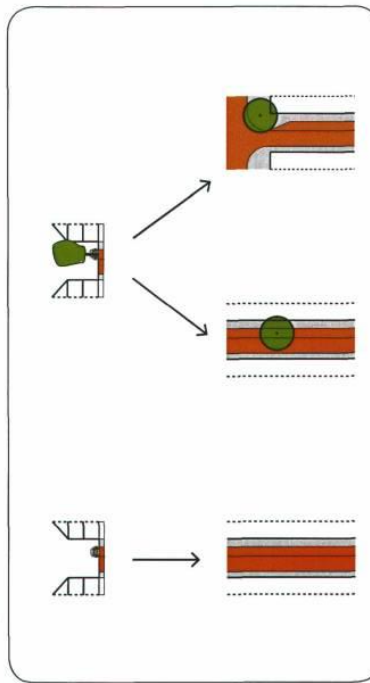
- Straatprofiel tot 8m (geen bomen of een enkele solitaire boom)
- Straatprofiel 8-12 m (aan 1 zijde parkeren met 1 bomenrij of solitaire bomen)
- Straatprofiel vanaf 12m (aan 1 zijde of 2 zijden parkeren met 2 bomenrijen)

Straatprofielen met voortuin(en)

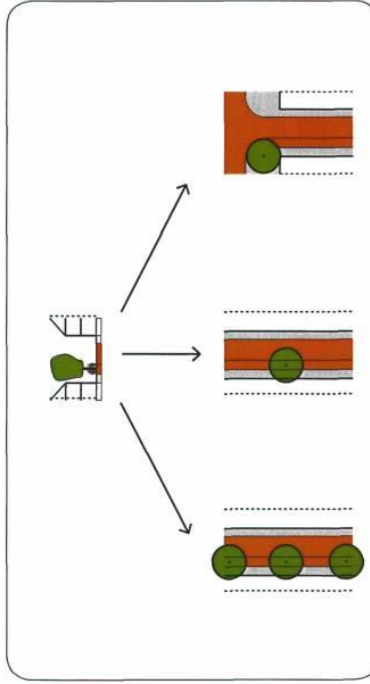
- Straatprofiel 8-10m (aan 1 zijde parkeren met 1 bomenrij of solitaire bomen)
- Straatprofiel vanaf 10m (aan 1 zijde of 2 zijden parkeren met 2 bomenrijen)

Straatprofiel zonder voortuin tot 8m (voorbeeld Kruitlaan Binnenstad Oost)

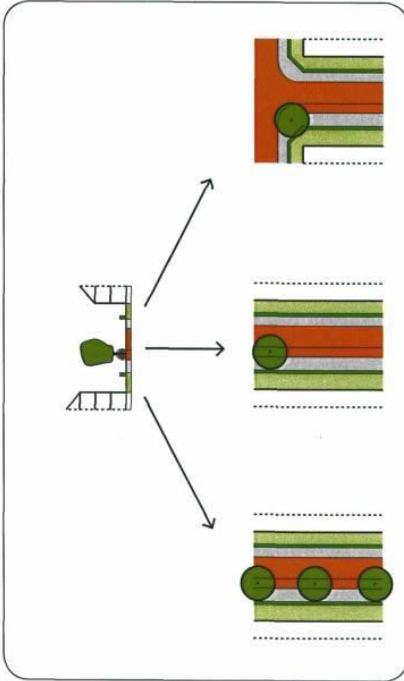

Straatprofiel zonder voortuin 8-12m (voorbeeld Ganzevoortsingel Binnenstad Zuid)

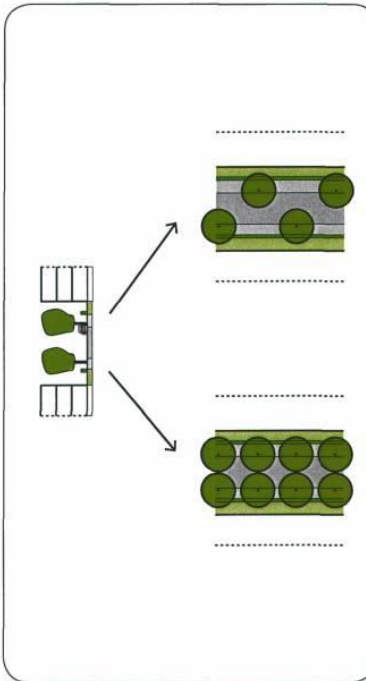

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

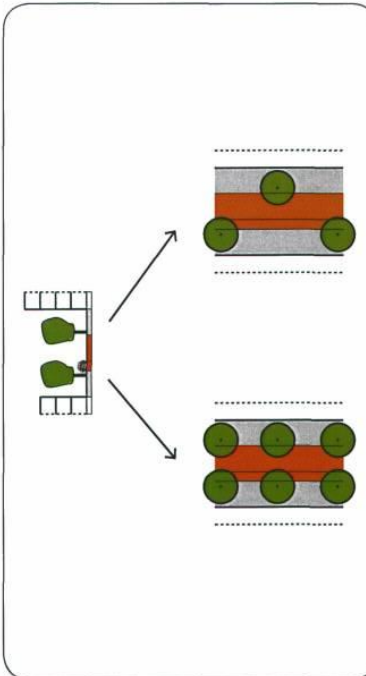
Straatprofiel met voortuinen 8-10m (voorbeeld Graaf Adolfstraat Oranjenbuurt)

Straatprofiel met voortuinen vanaf 10m (voorbeeld Mozartstraat Helpman-oost)

Straatprofiel zonder voortuin vanaf 12m (voorbeeld HW Mesdagstraat schildersbuurt)

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Naoorlogse buurten (1945-1970)

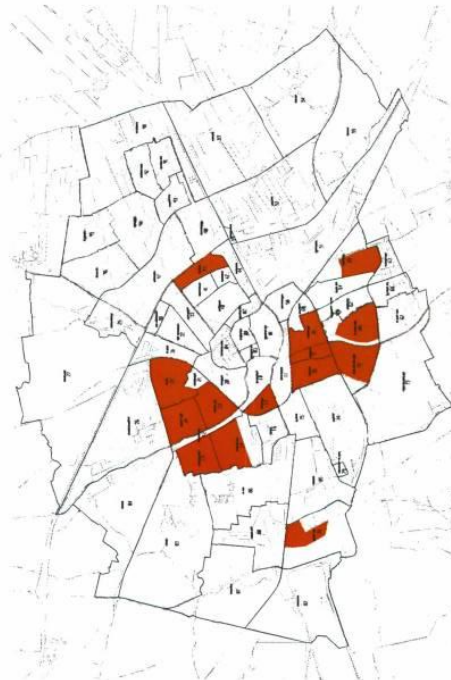
Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Florabuurt, Kostverloren, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Corpus den Hoorn-noord, de Wijert-Noord, Coendersborg en een gedeelte van Hoogkerk- zuid

De naoorlogse buurten kenmerken zich als grote woonwijken zonder menging van andere functies.

De stedenbouwkundige structuur kenmerkt zich door een open verkaveling, met strokenbouw, met grote open groene ruimtes, gemeenschappelijke of private voortuinen. De woonstraten zijn ruim en functioneel, er wordt veel op de weg geparkeerd. Soms is er ruimte naast de weg gemaakt voor langsparkeren of haaksparkeren. Vaak zijn er dubbele bomenrijen aanwezig en brede singels (onderdeel van de hoofdstructuur).

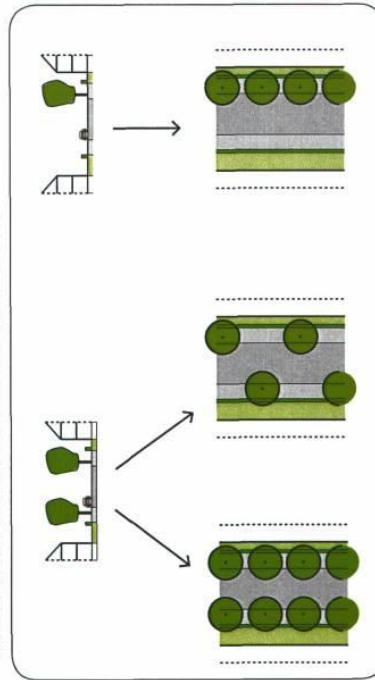
Straatprofielen met voortuin(en)

- Straatprofiel 10-12m (aan 1 zijde parkeren op de straat met 1 bomenrij of 2 bomenrijen)
- Straatprofiel vanaf 12m (aan 1 zijde of 2 zijden parkeren met bomenrijen)

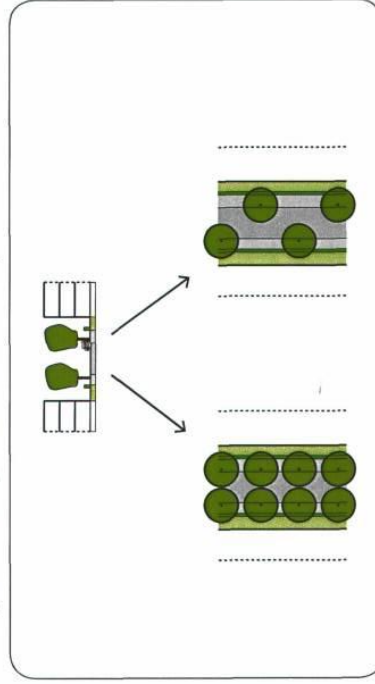

Naoorlogse buurten (1945-1970)

Straatprofiel 10-12 m (voorbeeld Amstelstraat Rivierenbuurt)

Straatprofiel vanaf 12m (voorbeeld Eizenlaan Selwerd)

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Woonerf buurten (1970-1980)

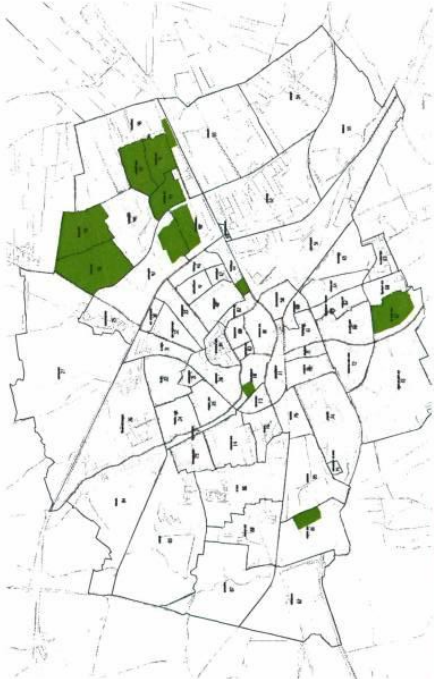
Lewenburg, Beijum, Oosterhoogebrug-Ulgersmaborg, de Wijert Zuid, Damsterbuurt en gedeelten van Schildersbuurt, Ruischerwaard en Hoogkerk-zuid

Vanaf de zeventiger jaren heeft het woonerf een grote opkomst beleefd. Een woonerf is een straat of plein(tje) waarbij de nadruk zeer sterk ligt op de verblijfsfunctie: wonen, spelen, wandelen enz. Doorgaand verkeer is op een woonerf niet mogelijk, filosofie hierachter is dat de auto "te gast" is.

In de woonerf buurten zie je geen lange rechte lijnen. De veelal grondgebonden woningen zijn gegroepeerd rondom erven. Parkeren is in kleine clusters met uitzondering van het woonerf. Hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen auto, fiets en voetganger. In de erven is het groen versnipperd en zijn er boomgroepen van verschillende boomsoorten. Er is ook veel bosplantsoen toegepast.

Keuzemogelijkheden:

- Bestaande aantal bomen handhaven
- Meer bomen, tot max. 150% van bestaande hoeveelheid
- Minder bomen, tot min. 80% van bestaande hoeveelheid

Woonerf buurten (1970-1980)

Voorbeeld uitwerking Hoorniklaan de Wijert-zuid

Bestaande aantal bomen handhaven

Meer bomen

Minder bomen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Woonbuurten na 1980

Hoornse meer, Van Starckenborg, de Hunze, Zilvermeer, Drielanden, de Meeuwen, Klein Martijn, Piccardthof, Buitenhof, de Held, Gravenburg, Reitdiep, Helpermaar, Cortinghborg, gedeelte van Hoogkerk-zuid.

De woonbuurten bestaan veelal uit rechte grondgebonden 2-onder-één kapwoningen of rijwoningen. De straatprofielen zijn eenvoudig: voortuinen zijn aanwezig, rijbaan, trottoirs en langsparkeren of haaksparkeren aan één of beide zijden. Er is veel variatie in boomsoorten per straat, dit maakt de straat eigen en herkenbaar. Daarnaast zijn er buurten met vrijstaande woningen en diepe tuinen. Dan zijn de straten vaak smal, het parkeren gebeurt op eigen erf en de straten zijn vaak boomloos.

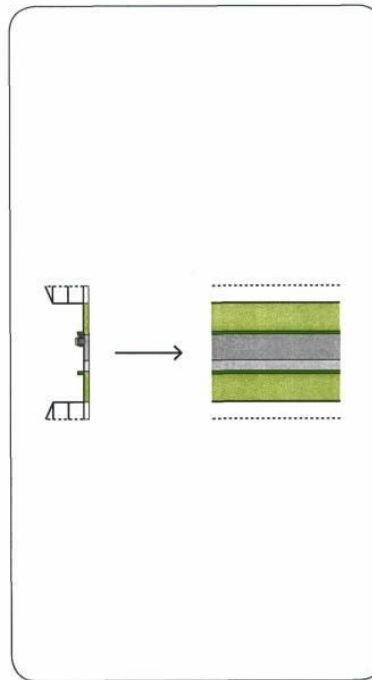
Straatprofielen met voortuin(en)

- Straatprofiel tot 9m (geen bomen)
- Straatprofiel 10-15m (trottoirs aan weerszijden, parkeervakken)

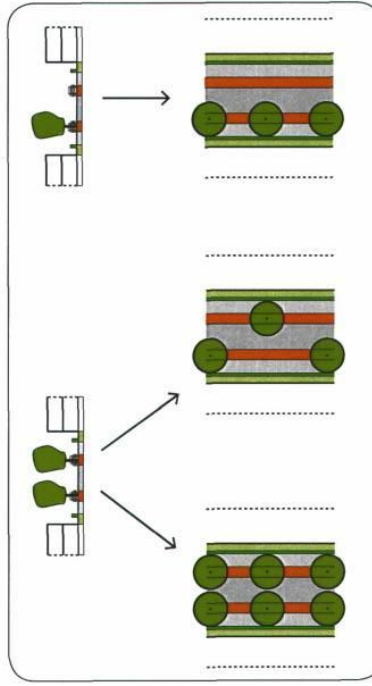

Woonbuurten na 1980

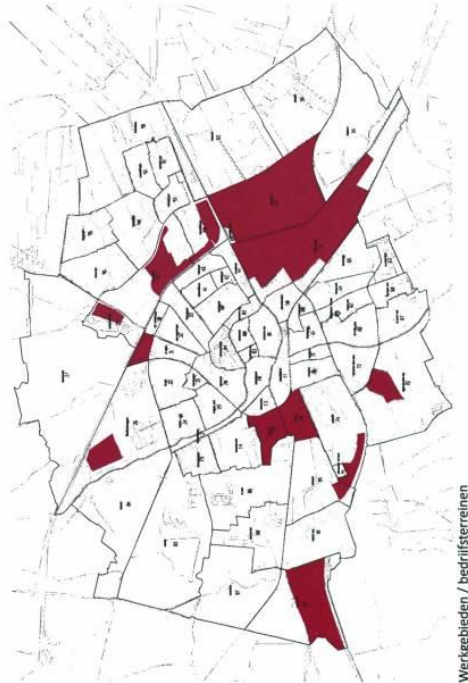
Straatprofiel tot 9m (voorbeeld Eckhartstraat Gravenburg)

Straatprofiel 10-15m (voorbeeld R. Doumastraat Hoornse meer)

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Werkgebieden / bedrijfsterrijnen

Werkgebieden / bedrijfsterrijnen

Zernikepark, Westpoort, Peizerweg, Hoendiep, Kranenburg, Corpus den Hoorn zuid, het Witte Iam, de hoogte, Ulgersmaborg, Oosterhoogbrug, Euvelgunne en Industriebuurt

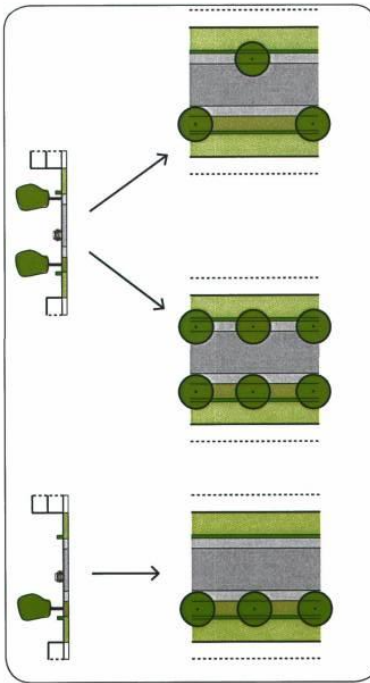
De bedrijventerreinen in Groningen variëren sterk in leeftijd. Sommige van deze oude bedrijventerreinen uit de jaren 50 en 60 dreigen te verloederen. Delen van de Industriebuurt zijn recentelijk heringericht, daarbij is ook de bomenstructuur verbeterd. De straatprofielen van werkgebieden en bedrijfsterrijnen zijn breed.

Wij streven naar het uitbreiden van het bomenbestand op hitte-eilanden. Met name de werkgebieden en bedrijfsterrijnen zijn hitte gevoelig (op de bedrijfskavels is namelijk weinig groen aanwezig en de bebouwing kent platte daken).

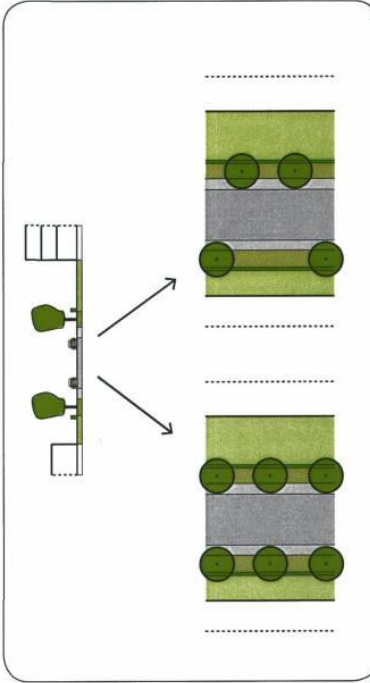
Straatprofielen

- Straatprofiel 13m tot 19m (weg 8m, aan 1 of 2 zijden trottoir en 1 of 2 bomenrijen)
- Straatprofiel vanaf 20m (weg 8m, aan 1 of 2 zijden een trottoir, aan beide zijden bermen met 2 bomenrijen)

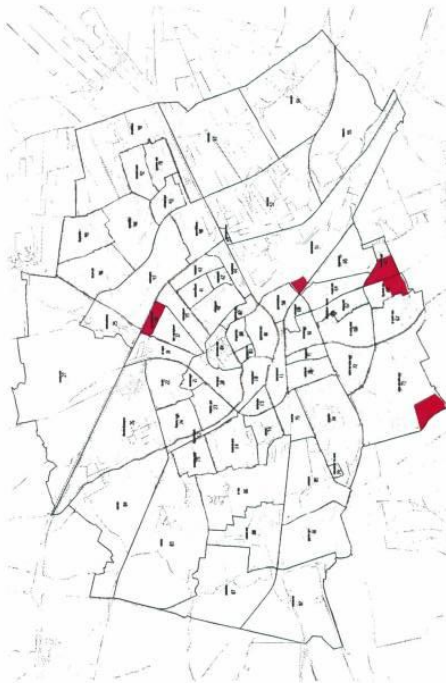
Straatprofiel 13-19m (voorbeeld Koldingweg Euvelgunne)

Straatprofiel vanaf 20m (voorbeeld Protonstraat Hoendiep)

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Specifieke buurten

Specifieke buurten

Sommige buurten wijken af van bovengenoemde principeprofielen, voor deze buurten is een apart keuzepalet gemaakt.

Villabuurt

De straatprofielen in de villabuurt zijn prachtige lanen in een groene oase (villa's met grote tuinen). Het karakter van de straten is zo bijzonder, dat handhaving en versterking van de bomenrijen onderdeel uit maken van het keuzepalet. Meer diversiteit in boomsoorten in de straat behoort wel tot de keuzemogelijkheid.

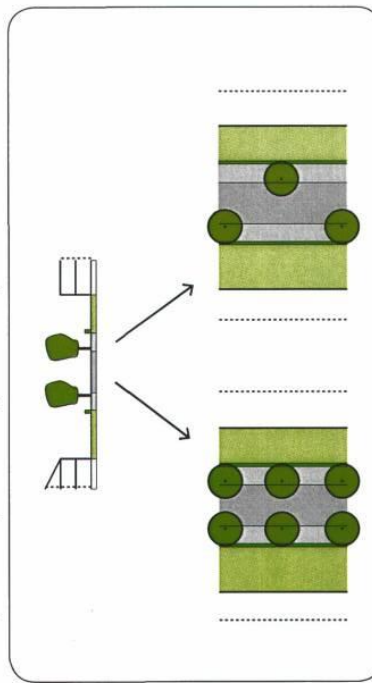
- Straatprofiel 8-9m (2 bomenrijen in halfverhard trottoir)

De Linie

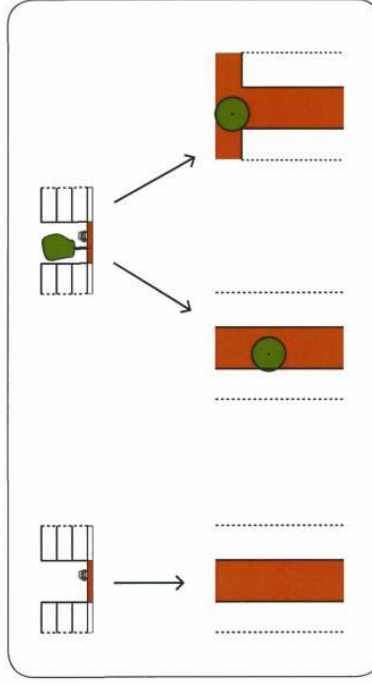
De woonerven van de linie zijn stendig. Op de aangrenzende speelplekjes staan boomgroepen. Toevoegen van enkele solitaire bomen behoort tot de keuzemogelijkheden.

- Straatprofiel 8m (boomloos of enkele solitaire bomen)

Straatprofiel 8-9m (voorbeeld Kamplaan Villabuurt)

Straatprofiel 8m (voorbeeld de Zaaijer de Linie)

Westindische buurt

De Westindische buurt heeft een bijzonder straatprofiel. De profielen zijn ruim, aan een zijde is een openbare groenstrook met bomen van 6,5m of 10m breed. Daarnaast een straat met aan één zijde langsparkeren en trottoirs.

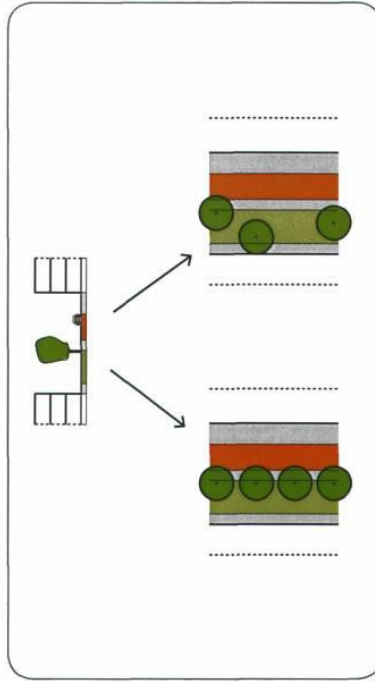
- Straatprofiel 20m (groenzone met bomen, bomenrij of verspringend)

Piccardthof

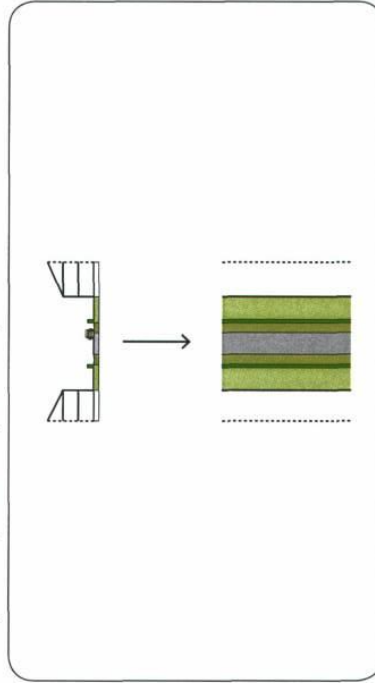
Een gedeelte van de Piccardthof (Aalscholver, Lepelaar en Snip) kenmerkt zich door vrijstaande woningen of 2-onder-1 kapwoningen. De straat is smal met aan weerszijden wadi's (groene bermen), daarnaast zijn er aan het eind van de straten pleintjes. Bomen kunnen niet geplant worden in de 'wadi'straten.

- Straatprofiel 8m (wadi's aan weerszijden van de straat, boomloos)

Straatprofiel 20m (voorbeeld Marwijkstraat Westindische buurt)

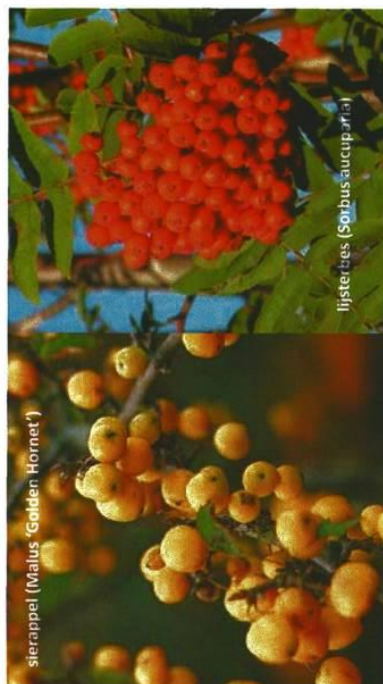
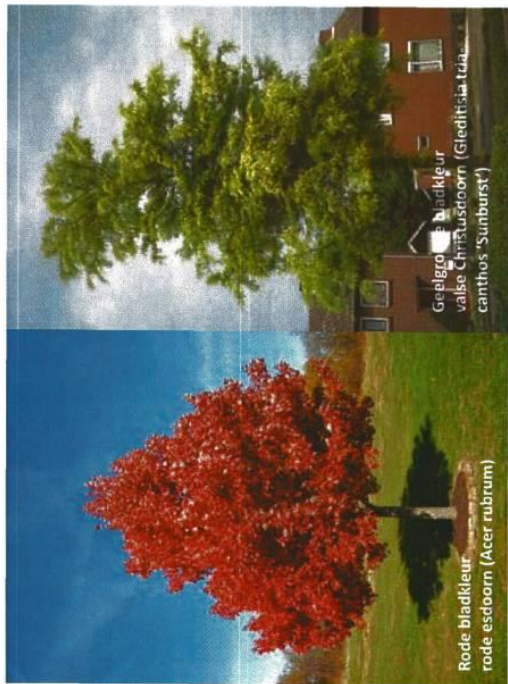
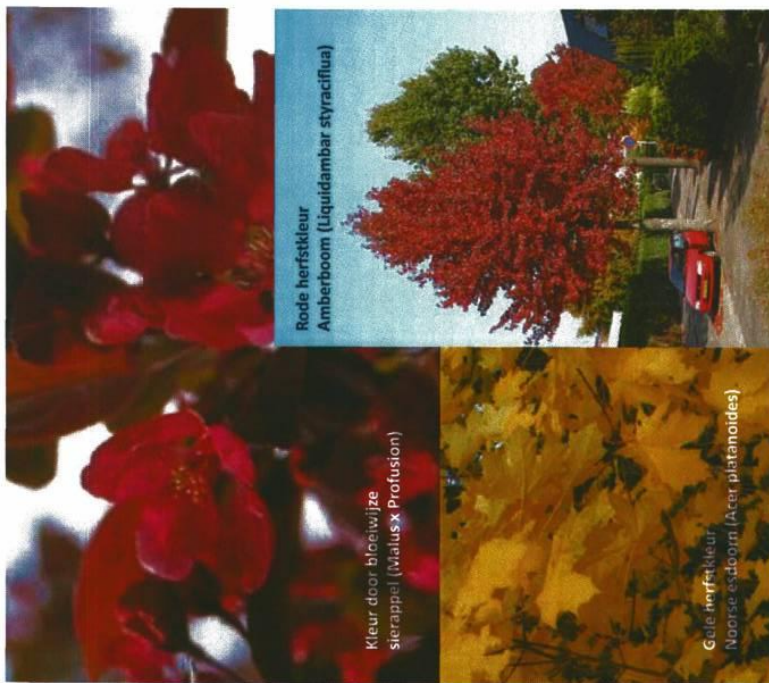
Straatprofiel 8m (voorbeeld Snip Piccardthof)

6.3 Inspiratie

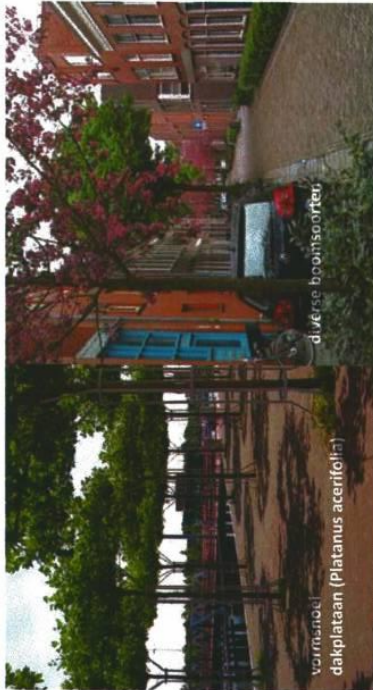
Tot slot een reeks referentiebeelden ter inspiratie voor verandering en verbetering van de nevenstructuur. De volgende thema's komen aanbod: kleur, diversiteit, bloeiwijzen en vruchten en participatie.

Kleur

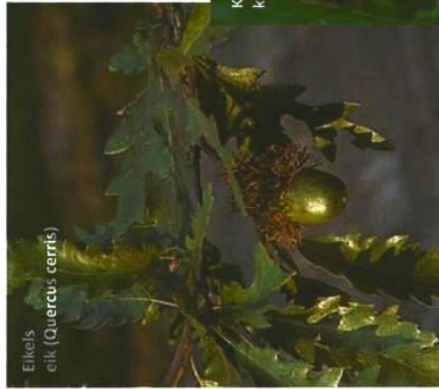
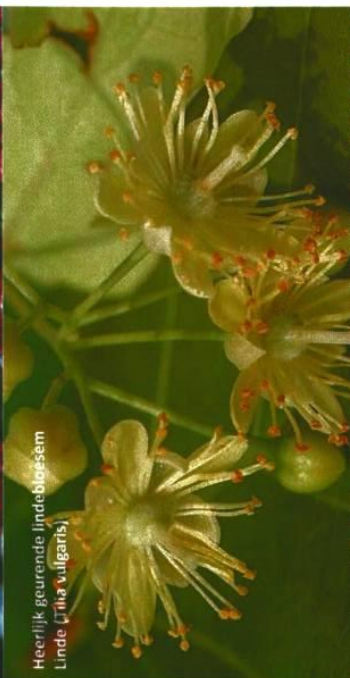
Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Diversiteit

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Vruchten en bloeiwijzen

Participatie

Invulling en onderhoud
boomspegel

En plantje boomspegels

Samen plannen, maken voor de buurt

Verticale tuin

Gevoelkuntje

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

80

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

7 Realisatie

Om een duurzaam bomenbestand te kunnen realiseren is het van belang dat we bomen de ruimte geven en op een juiste manier aanplanten. In dit hoofdstuk geven wij de richtlijnen hiervoor. Daarna geven we aan waar we prioriteiten leggen bij het verbeteren van de slechte en matige bomenstructuren. Bij de uitvoering geven we de voorkeur aan het meeliften met projecten. We eindigen het hoofdstuk met een financiële verkenning.

7.1 Duurzame aanplant bomen

Ons wensbeeld is dat bomen gezond kunnen uitgroeien en oud kunnen worden. Een goede groeiplaats voor bomen levert over het algemeen een gezondere boom op. Een gezonde boom is minder vatbaar voor boomziekten en plagen. Bomen in de stad hebben het echter niet gemakkelijk omdat zij niet de enige ruimtegebruikers zijn. Bouwwerkzaamheden, wegconstructies en het leggen van kabels en leidingen kunnen ertoe leiden dat een boom niet goed groeit. Daarnaast groeien bomen in verharding minder goed doordat ze minder water en zuurstof krijgen. De leeftijd van een gemiddelde stadsboom is hierdoor minder dan 40 jaar.

Voor een langere levensduur en betere bomengroei is het van belang om de natuurlijke groeiomstandigheden van bomen zoveel mogelijk te benaderen. Vooral in parken, plantsoenen en bermen is dit ideaalbeeld haalbaar. Langs wegen, in straten en op pleinen zullen vaak concessies gedaan moeten worden om het ideaalbeeld zo dicht mogelijk te benaderen. De volgende uitgangspunten hanteren we daarbij:

1. Plant bomen bij voorkeur in gras of beplanting
De groeiplaats bepaalt in belangrijke mate de ontwikkeling van de boom. In een grasstrook met teelaarde is de groei veel gunstiger dan in een gesloten verharding met daaronder opgebracht zand. Daarom planten wij bij voorkeur bomen aan in gras of beplanting. Wanneer wij toch bomen in verharding moeten planten, stemmen we de omvang en de inrichting van de groeiplaats af aan het streefbeeld.
2. Stem soortkeuze af
Bij de keuze van een boomsoort moet worden gelet op de boven- en ondergrondse omstandigheden. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de specifieke eigenschappen van de soort. Het gaat daarbij vaak om ongewenste verrassingen of overlast zoals neiging tot het opdrukken van de verharding of gevoeligheid voor ziekten en plagen. Bomen met grote vruchten of zaden kunnen beter niet worden toegepast op plaatsen met veel verkeer.
3. Stel kwaliteit boven kwantiteit
Een gezonde boom met voldoende ruimte om vrij uit te groeien tot een volwassen exemplaar kan een groener beeld geven dan een hele rij bomen met beperkte groei. Hoe groter het kroonvolume van de boom hoe meer zuurstof de boom levert en hoe meer luchtverontreiniging het kan wegvangen. Wanneer wij moeten kiezen voor veel bomen met slechte groei of weinig bomen met goede groei, kiezen wij voor het laatste.

meeliften project Bessemerpark

extreme weersomstandigheden

4. Geef de boom voldoende ruimte. Een boom heeft een bepaalde hoeveelheid ondergrondse ruimte nodig om goed te kunnen wortelen. Vooral de breedte van de plantlocatie is hierin van belang. Het heeft geen zin om een boom minder ruimte te geven. De boom zal altijd zijn benodigde ruimte claimen waardoor structurele problemen ontstaan zoals opdruk van de verharding door boomwortels. Om bomen voor de toekomst voldoende groei-kansen te geven is een doorwortelbaar volume nodig van tenminste 20 m³ tot 40 m³ per boom. In de planvormingsfase moet deze ruimte worden gereserveerd.

5. Gebruik bomenzand of lavasubstraat bij verhardingen. De eisen die een boom stelt aan de bodem zijn tegengesteld aan de eisen die verharding stelt aan de ondergrond. Daarom zijn er grondmengsels ontwikkeld die zowel doorwortelbaar zijn als stabiel waardoor de bestrating met een bepaalde verkeersbelasting niet verzakt. Onder bestrating met een lichte belasting (alleen voetgangers) wordt bomenzand gebruikt. Bomenzand is alleen toe te passen indien er geen verkeer op de bestrating kan rijden. Onder bestrating met een middelzware of zware belasting (personenauto's en vrachtauto's, bussen) wordt lavasubstraat gebruikt. Voor de technische eisen met betrekking tot de aanplant van bomen verwijzen we naar bijlage 3.

7.2 Prioriteiten

De hoofdbomenstructuur van de stad hebben we geïnventariseerd op continuïteit en kwaliteit van de structuur en toegepaste boomsoort. In bijlage 2 is een lijst opgenomen met alle hoofdstructuren. Hieruit is af te lezen of een structuur goed is (groen), matig (oranje) of slecht (rood). Bij 'opmerkingen' staat aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om de matige en slechte structuren te verbeteren.

Het liefst zouden we alle matige en slechte structuren direct aanpakken. In een tijd met bezuinigingsopgaves is dit echter niet reëel. Het budget voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand van 300 duizend euro is hiervoor niet toereikend. Wanneer schaarse middelen verdeeld moeten worden, moeten we keuzes maken. Welke structuur eerst? Ligt de prioriteit in elke wijk even hoog?

Wij geven de hoogste prioriteit aan slechte bomenstructuren, daarna volgen de matige. Ook de uitval door boomziektes of extreme weersomstandigheden geven wij de prioriteit hoog. Daarnaast speelt de plek in de stad een rol: de binnenstad (BORG-niveau hoog) en de hitte-eilanden krijgen een hogere prioriteit dan de overige gebieden in de stad.

7.3 Meeliften met projecten

Bij een hoofdstructuur moet vaak over een grote lengte maatregelen getroffen worden. Daarnaast planten wij in een hoofdstructuur grotere bomen aan (zowel in boomgrootte als in omtrek van de stam bij aanplant). Dit vraagt meestal om een grotere investering in de ondergrondse groeiplaats. Mede daarom geven wij de voorkeur aan meeliften met projecten. Slimme combinaties van projecten die op elkaar aansluiten zijn kostenbesparend en leiden tot snellere realisatie van de gewenste bomenstructuur in de gehele stad. Dit kan

echter betekenen dat in een structuur met hoge prioriteit gewacht moet worden met aanpak omdat in een later stadium kan worden meegelift met een ander project. Omgekeerd kunnen structuren met een lagere prioriteit eerder aan de beurt komen als daar om andere redenen een structuur wordt aangepakt.

7.4 Financiële verkenning

De prioritering en budgettering werken wij na vaststelling van deze bomenstructuurvisie verder uit in een uitvoeringsplan. Hierin komen alle matige en slechte structuren in een ranglijst te staan. In bijlage 4 zijn de kosten geraamd voor de aanplant van een boom in verharding. Hierbij is onderscheid gemaakt in de grootte van de boom en de mate van verkeersbelasting. Ook is berekend hoeveel het kost om een boom in open grond aan te planten. Deze raming gebruiken wij om te berekenen hoeveel het kost om matige en slechte structuren te verbeteren. Op volgorde van prioriteit nemen wij deze structuren de komende tien jaar op in het programma Stadsbeheer. Hierin is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar voor de planmatige vervanging en verbetering van ons bomenbestand. Van die 300 duizend euro moet in 2014 een bedrag van 100 duizend euro gereserveerd worden voor de gefaseerde herplant als gevolg van de kastanjeziekte aan de singels en in de Hunze. In de jaren daarna moet er jaarlijks een bedrag van 50 duizend euro gereserveerd worden voor gefaseerde herplant stadsbreed. In het nog op te stellen uitvoeringsplan zullen wij berekenen hoeveel in totaal geïnvesteerd moet worden om de gehele bomenstructuur compleet te maken.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

84

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

85

Bijlagen

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Aanpak Ring Zuid (ARZ)

Julianaplein bestaande situatie

Julianaplein nieuwe situatie

Oosterpoort bestaande situatie

Oosterpoort nieuwe situatie

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Bijlage 1

Projecten in voorbereiding/uitvoering

Aanpak Ring Zuid (ARZ)

Hoofdwegennet

De zuidelijke ringweg is een kwetsbare schakel geworden in het landelijk en regionaal hoofdwegennet. De bereikbaarheid van stad en regio nemen af door flevovorming op de ring. Daarom wordt Ring Zuid aangepakt. Gekozen is voor een deels verdiepte ligging van de ringweg en aanpak van het onderliggende wegennet. De zuidelijke ringweg krijgt het karakter van een groene laan door de stad. Waar de A7 en A28 overgaan in een 80 km/uur-weg beginnen ook de bomen van deze groene laan. Zuilvormige bomen als iepen (Ulmus 'Lobel') tekenen het beeld van deze groene oprijlaan door de stad. De bomen komen voor de geluidswerende voorzieningen te staan, binnen het nieuwe wegprofiel. De belangrijke knooppunten op de zuidelijke ringweg (het Vrijheidsplein, het Julianaplein en het Euro-paplein) sluiten aan op de groene parkway. De infrastructuur wordt met landschappelijke elementen in zijn omgeving ingepast.

Tussen de verhoogde weg en de omgeving wordt naar een zo vloeiend en zacht mogelijke overgang gestreefd. Waar mogelijk worden taluds van 1:2 toegepast. Deze worden beplant met bosplantsoen.

Bij alle kruisende structuren geldt het principe "aanhalen". Dat betekent dat de (straat) profielen uit de omgeving zonder obstakels met elkaar zullen worden verbonden. Dit geldt dus ook voor het beplantingstype. Als voorbeeld: het straatprofiel van de Hereweg met bomenlaan (linde) wordt boven de toekomstige ringweg hersteld.

Herinrichting Waterloolaan

De Waterloolaan aan de noordkant van het Sterrebos vormt in zijn geheel de "entree" van het park. De Waterloolaan verandert van een éénrichtingsweg met langsparkeren in een tweerichtingsweg. Het Sterrebos begeleidt de Waterloolaan.

Maaslaan

Aangrenzend aan de Maaslaan komt een stedelijke laan met twee rijen bomen (soort ntb).

Vondellaan

De Vondellaan kent een stevige lindelaan. Door de aanpak Ring Zuid zal het wegprofiel van de Vondellaan moeten wijzigen, waardoor de boomstructuur naar alle waarschijnlijkheid zal moeten wijken. Bij de herprofilering komen nieuwe lindes terug.

Brailleweg

De Brailleweg, nu één richtingsverkeer, wordt in het kader van de ARZ een nieuwe ontsluitingsweg in twee richtingen. De Maaslaan en de Vondellaan moeten daarop aansluiten. Een enkele bomenrij van iepen (Ulmus 'Lobel') komt langs het Noord-Willenskanaal. De weg zelf wordt begeleid met een dubbele bomenrij van lindes (Tilia vulgaris).

Afrit naar P+R Europapark

De afrit van Ring zuid op de kruising Europaweg en Boumaboulevard wordt begeleid met iep (Ulmus 'Lobel').

In parken en pleinen is de verandering bij het Sterrebos / Zuiderplantsoen in het kader van de aanpak Ring Zuid beschreven (zie 5.1 Thema 5).

Onderliggend wegennet (OLW)

Helperzoom

De Helperzoom heeft een belangrijke ontsluitingsfunctie voor het zuiden van de stad. De groene zone tussen de Helperzoom en het spoor is onderdeel van de hoofdstructuur. Hierin bevinden zich waterbekkens, parkstroken, volkstuinten en speelterreinen. In het noordelijk deel van

deze groen- en waterstructuur ligt het balkgat, als overblijfsel van de voormalige houtzage-rijen in het gebied. Verder zijn in deze strook woonwagens en een tankstation te vinden.

In het kader van ARZ zal het profiel van de Helperzoom tussen Helperbrink en Goeman Bor-gesluisaan wijzigen. Aan westzijde komt een vrijliggend fietspad, waardoor de bomen aan deze zijde moeten verdwijnen. In het nieuwe profiel komt er een bomenrij tussen rijbaan en fietspad. De soortkeuze zal divers zijn.

Helperzoomtunnel

Een tunnel wordt aangelegd tussen de Helperzoom en de Duinkerkenstraat. De nieuwe weg wordt aan de zuidzijde begeleid door bosplantsoen (bomen en struiken die het tuinencom-plex en bedrijventerrein begrenzen). Aan de noordzijde komt een open groene zone (taluds) met boomgroepen.

Paterswaldseweg spoortunnel

In de plannen voor de ondertunneling is als uitgangspunt meegegeven dat op de bestaande boomstructuur aangehaakt moeten worden. Aan de noordzijde van het spoor komt een dubbele eikenlaan. Aan de zuidzijde van het spoor komt een parkzone tegen Laanhuizen aan en een enkele eikenrij aan de kant van Grunobuurt.

Oostelijke ringweg (ORW)

Op dit moment wordt de oostelijke ringweg ongelijkvloers gemaakt waarbij ook het park-landschap opnieuw wordt aangelegd. Belangrijke onderdelen van het groenplan zijn het beplanten van de ringweg en afritten met bomenrijen (Ulmus x hollandica 'New Horizon', Tilia europaea 'Pallida' en Quercus robur). Onder de bomen komt laagblijvende beplanting met daarnaast veel bosplantsoen (bomen en struiken).

Kruisingen en oksels van op- en afritten zijn accentpunten in het ontwerp. Daar worden bijvoorbeeld boomgroepen van een bijzondere soort toegepast of wordt een plasdrazzone met wilgen aangelegd.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Kemkensberg, sfeerbeeld

conceptplan Helderpark

Europapark, kaderplan helperpark

Cortingborg, inrichtingsplan

Noordzebrug, sfeerbeeld

Europaweg, wensbeeld

Oostelijke ringweg, sfeerbeeld

Kemkensberg, tuininrichting

Bessemoeipark in uitvoering

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Noordzeebrug

De aansluiting Bedumerweg op de Plataanlaan zal ongelijkvloers gemaakt worden en de Noordzebrug zal opgehoogd worden. De Plataanlaan wordt aan de zuidzijde (aangrenzend aan Cortinghborg) in het talud begeleid door wilg, linde en els. De noordzijde van de Plataanlaan wordt begeleid door linde, esdoorn en plataan. Rond de kruising Bedumerweg en Plataanlaan komen groepen berken op de taluds. De afrit naar de Groningerweg wordt begeleid met populieren en bosplantsoen. De oprit vanaf deze weg wordt begeleid met bosplantsoen.

Kemkensberg

Op de Kemkensberg is de afgelopen twee jaar een duurzaam kantoor met organische vormen verzeen. In maart 2011 hebben de Belastingdienst en de DUO hun intrek genomen in het nieuwe gebouw. Nu de eerste fase van het project is voltooid volgt de sloop van de twee bestaande kantoorstorens en de aanleg van de ondergrondse parkeergarage en openbare stadstuin. Het gehele project zal eind 2013 zijn afgerond. Uitgangspunt voor de toekomst is de groen- en waterstructuur in het gebied te handhaven en te versterken. Tot de tijd dat de parkeergarage gereed is wordt geparkeerd in de bermen van Kemkensberg en Engelse Kamp. Dit is schadelijk voor de boomstructuur. De boomstructuur zal na de bouw hersteld moeten worden.

Engelse park

Er is een verkenning gedaan naar nieuwbouw van circa 130 woningen in het gebied tussen Kemkensberg, Engelse werk en het Helperdiepje. De parkranden van de Engelse park maken onderdeel uit de hoofdstructuur, deze zullen gehandhaafd moeten blijven en waar mogelijk versterkt worden.

Europapark

Aan het Europapark is de afgelopen periode flink gebouwd, maar er wordt nog doorgevoerd. De verlengde Duinkerkenstraat (Helperpark) is namelijk in aanbouw met bijbehorende boomstructuur. De verbreding van de Boumaboulevard en toevoeging van een plataanrij wordt momenteel uitgevoerd. Het Helperpark, gelegen aan het oude Winschoterdiep, krijgt langzamerhand gestalte. In het kader van de bomencompensatie 'Aanpak Ring Zuid' worden groepsgewijs en in rijen nieuwe bomen in het park aangelegd.

Bessemoeerpark

Het Bessemoeerpark vormt een schakel tussen park Selwerd aan de noordzijde en de spoorwegzone aan de zuidzijde. Gezien de ligging en omvang van deze zone is het één van de hoofdstructuren in de Stedelijke Ecologische Structuur. In het Bessemoeerpark zijn op de plaats van de school 32 woningen gebouwd. Momenteel wordt gewerkt aan de aanleg van de openbare ruimte: een ecologische zone met wateropvang (wadi), een kastanje rij langs de Bessemoeerstraat en de spoorzone met fietsverbinding. De bomen zullen na uitval geleidelijk vervangen worden door diverse soorten.

Europaweg

De aanleg van de nieuwe busbaan – twee rijstroken in het midden van de Europaweg - is nodig om de busdoorstroming tussen P+R Europapark en het UMCG sterk te verbeteren. Voor deze busbaan zal de gemeente het hele wegtracé opnieuw inrichten waarbij sommige delen van de Europaweg en de kop van de Petrus Campersingel breder worden gemaakt of worden aangepast. Deze werkzaamheden zullen eind 2013 afgerond zijn.

In de eerste schetsen voor de herinrichting was een bomenlaan met vier rijen onder-deel van het plan. De Europaweg zou daarmee een stevige groene entree vormen en het visitekaartje voor de stad. Helaas bleek de bomenlaan binnen het project financieel niet haalbaar. De wens blijft echter bestaan. Daarom staat de structuur als te ontwikkelen op de kaart aangegeven. Mogelijk zou de aanleg van de bomenstructuur als compensatiemaatregel meegegenomen kunnen worden in het project ARZ.

Cortinghborg

Op de locatie van de voormalige sportvelden in de Hoogte is recentelijk de eerste fase van de nieuwbouw Cortinghborg gerealiseerd: woningen in hoge dichtheid met aan de randen smalle groenzones (de hoofdstructuur). De Poortstraat wordt qua boomstructuur versterkt met diverse soorten: kastanje (*Castanea sativa*), haagbeuk (*Carpinus betulus*), Ziekova ser-rata en hopbeuk (*Ostrya carpinifolia*). Aan de kant van de Plataanlaan zijn twee structuren van belang: een strakke bomenrij van esdoorns (*Acer platanoides* 'Emerald Queen') in de parkeerstrook, ter begeleiding van het vrijliggende fietspad, en in de taluds van de nieuwe afrit Plataanlaan (aanpak Noorderhoogbrug) een bomenstructuur met diverse soorten in een los verband.

De boomstructuur van het Agentapark langs het spoor is aangetast door de bouwontwikkeling. Deze willen we versterken. De Bedumerweg, aangrenzend aan Cortinghborg, wordt begeleid met een nieuwe bomenrij van lindes (*Tilia europaea* 'Pallida').

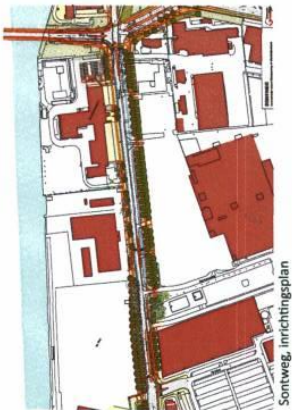
Sontweg-Sint Petersburgweg

De Sontweg en Sint Petersburgweg worden aangepakt om een goede verkeersverbinding te realiseren tussen Meerstad en de stad. De wegen worden verbreed, fietsvoorzieningen worden aangelegd en van bomen voorzien. De Sontweg wordt in de toekomst begeleid door een 4 rijen brede plataanlaan (*Platanus acerifolia*). De bomenstructuur langs de Sint Petersburgweg begeleid het vrij liggende fietspad dat aan de noordzijde ligt. De bestaande rijen populieren worden niet aangevuld, omdat de bestaande bomen op een nutstracé staan. Op het moment dat de boomstructuur vervangen moet worden of het profiel wijzigt, komt er een nieuwe boomstructuur bestaande uit iep (*Ulmus 'Lobel'*), esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Bruchem') en populier (*Populus tremula* 'Tapiav').

Een deel van de Hunzezone door Driebond wordt qua boomstructuur versterkt. Italiaanse populieren begeleiden de Hunzezone en diverse fruitbomen in groepen worden toegevoegd. De Driebondsweg krijgt eveneens een dubbele bomenrij, waarvan een bestaande rij populieren wordt aangevuld en een nieuwe rij tussen fietspad en rijbaan komt bestaande uit iep (*Ulmus 'Lobel'*), esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Bruchem') en populier (*Populus tremula* 'Tapiav').

Rabenhauptstraat

De Rabenhauptstraat was boomloos. De continuïteit in de bomenstructuur van Con-courslaan-Parkweg-Rabenhauptstraat ontbrak daardoor. In het kader van herinrichting tot 30 km-gebied is het profiel gewijzigd: aan weerszijden zijn parkeervakken aangelegd met nieuwe lindes (*Tilia cordata* 'Greenspire') ertussen.

Meerstad

Meerstad wordt gerealiseerd tussen de oostzijde van de stad Groningen en Harkstede (Slochteren), ten noorden van de A7. Het bijzondere woongebied ligt op grondgebied van zowel de Gemeente Groningen als de Gemeente Slochteren en brengt daarmee twee werel-den samen: wonen midden in de natuur met de voordelen van de stad op 'fietsafstand'. De Hoofdweg wordt begeleid met essen. De nieuwe dwarswegen (Driemerweg, Wold-meerweg en Zuidholdersweg) worden begeleid met iepen (bestaande uit drie soorten). De Meeroeverslaan bestaat uit drie soorten lindes met aan de zijde van het meer fruitbomen en een enkele linde. Het meeroeverpad wordt begeleid met treurwilg (*Salix*), es (*Fraxinus americana*) en els (*Alnus cordata*).

HOV-as west

In het verlengde van de Koeriersterweg moet een busbaan aangelegd worden richting hoofdstation. De busbaan wordt in de Grunobuurt begeleid met een bomenrij (dezelfde soort als Koeriersterweg). Verder wordt de busbaan langs het NW-kanaal en Emmaviaduct begeleid met bomen in een brede groene berm.

Allendeplein

Er ligt een schetsontwerp om het Allendeplein om te vormen naar een groen plein met bomen (dakplatanen voor het appartementencomplex, linderij langs Zunneriepe en grove den ten oosten van de appartementen).

Bijlage 2 Inventarisatie hoofdstructuur

De hoofdboomstructuur van de stad hebben we geïnventariseerd op continuïteit en kwaliteit van de structuur en toegepaste soortkeuze. Op de kaart 'hoofdbomenstructuur' geven de streepijnen de structuren aan waar iets moet gebeuren. Dat is het geval wanneer bomen ziek zijn, niet vitaal zijn, er boomwortelproblemen zijn, de bomenstructuur incompleet is of zelfs helemaal ontbreekt. Wat er precies moet gebeuren is terug te vinden in de hierna volgende inventarisatielijsten. In de lijsten geven wij per straat aan waaruit de hoofdstructuur moet bestaan: hoeveel bomenrijen, een laan of losse boomstructuur en de boomsoort. Een gewenste situatie is aangegeven, maar hiervan kan worden afgeweken, bijvoorbeeld bij boomziektes. De uiteindelijke keuze wordt in samenspraak met bewoners bepaald.

In de laatste kolom is in kleur aangegeven of de structuur goed is (groen), matig (oranje) en slecht (rood). Ook wordt het probleem vermeld.

In het nog op te stellen uitvoeringsplan zal verder uitgewerkt worden wat er met de matige en slechte structuren moet gebeuren, wat het kost en wanneer het uitgevoerd wordt.

Legenda Inventarisatie lijsten

boomstructuur is vitaal en compleet

boomstructuur is matig vitaal en/of niet compleet

boomstructuur is slecht of ontbreekt

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Binnenstad		Gewenste situatie					Bomensoort	Buiten	Opmerkingen
Stratenaam	00	Eenid	Dubbel	Rij	Straot				
00 Stadscentrum									
Korenbege		X		X		Tilia volgens (bloom)	cultuurhistorie		
Koninkplein			X			Platanus acerifolia (deels gekaatselabere)	cultuurhistorie		
Lopende deeg		X		X		Tilia volgers	water		substituït vernieuwend
Mertskerkhof					X	divers	park		
Oude Dijkwegstraat		X		X		Platanus acerifolia (deels gekaatselabere)	cultuurhistorie		
Prinsenhuis						divers	park, cultuurhistorie		
Rodevrieshuisstraat		X		X		Tilia volgers (bloom)	cultuurhistorie		
Schuldendep		X		X		Tilia volgers	water		te vernieuwen
Sint Jansstraat		X			X	Acer campestre en Tilia volgers	cultuurhistorie		
Sint Walburgstraat					X	Platanus acerifolia en Tilia volgers	cultuurhistorie		komen meer lang de weg begeleiden
Spilhoorn		X		X		Tilia volgers	water		substituït vernieuwend
Tuifweg		X		X		Tilia volgers	water		substituït vernieuwend
01 Binnenstadruil									
Acedemisplein					X	Fagus sylvatica en Acer platanoides 'Glaboum'	plein		
A-kerhof (noordzijde)			X	X		Tilia volgers n.v. Quercus palustris 2x plein	cultuurhistorie, plein		
A-kerhof (zuidzijde)					X	divers	plein en plein		
A-straat (Westerkade Westerbinnenwaaier)			X	X		Gleditsia triacanthos	cultuurhistorie		
Binnenstraat		X		X		Tilia volgers (bloom)	cultuurhistorie		
Erasmushuis (binnenrand)		X		X		Tilia volgers	park, cultuurhistorie		
Erasmushuis					X	divers	park, cultuurhistorie		
Geenroep Kerkweg		X		X		Tilia volgers	water (gedempt)		
Geenroep Zuiderweg		X		X		Tilia volgers, op hoeken Ulmus glabra of Platanus acerifolia	water		substituït vernieuwend
Herengade (binnenrand)		X		X		Tilia volgers	park, cultuurhistorie		
Herengade					X	divers	park, cultuurhistorie		
Herengade		X		X		Arculus hippocastanum en Tilia volgers	park, cultuurhistorie		
Herengade		X		X		Tilia volgers	cultuurhistorie		
Herengade (zuidzijde)		X		X		Platanus acerifolia (deboom)	cultuurhistorie		
Hof van der Aa		X		X		Tilia volgers	water		te vernieuwen
Donsstraat					X	Platanus acerifolia	cultuurhistorie		Acer campestre vervangen door goudgans Platanus acerifolia (vrij in Buitenveld)
Prinsenhuisweg (waterkant)		X		X		Arculus hippocastanum en Tilia volgers	water		
Prinsenhuisweg		X		X		Arculus hippocastanum	water		
Ramenmarkt		X		X		Platanus acerifolia (deels gekaatselabere)	park, cultuurhistorie		
Rafelsteeg		X		X		Arculus hippocastanum (in groenstrook)	cultuurhistorie		
Rafelsteeg		X		X		Arculus hippocastanum (in trottoir)	park, cultuurhistorie		
Schouwburg		X		X		Tilia volgers	water		substituït vernieuwend (plein en plein vervangen)
Sereniteitweg		X		X		Robinia pseudoacacia	cultuurhistorie		
Uilbo Emmisingel		X		X		Arculus hippocastanum	park, cultuurhistorie		
Uilbo Emmisingel (waterkant)		X		X		Tilia volgers	water		substituït vernieuwend (plein en plein vervangen)
Verbindingsstraat (over noordzijde)		X			X	divers	water		
Vismarkt (noordzijde)		X		X		Tilia volgers	cultuurhistorie, plein		
Vismarkt (zuidzijde)		X		X		Arculus hippocastanum	cultuurhistorie, plein		
Woudschiedade		X		X		Tilia volgers	water		

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Binnenstad		Gewenste situatie						Bodem	Opmerkingen
Stratenaam	Enkel	Dubbel	Rij	Strook	Bosmaat				
02 Binnenstad-oost									
Damsterdijk 22		X	X	X	Tilia vulgaris (gekanddebaard)		cultuurhistorie, water		
Damsterplein (noordzijde)	X		X	X	Tilia vulgaris (gekanddebaard)		cultuurhistorie, water		
Europaweg		X	X	X	Tilia vulgaris		hoofdweg		
Koninkstraat (Commissarie en Stadschouburg)			X	X	Platanus acerifolia (leiboom) en others		plein		
Nieuwe Sint Jansstraat	X			X	Tilia vulgaris		cultuurhistorie	te ontbreken	
Nieuwe Weg	X		X	X	Robinia pseudoacacia		cultuurhistorie	te verwijderen	
Oosterzijde		X	X	X	Tilia vulgaris		water	verwijderbaar, alleen vervangen door Tilia	
Onterlingel (NA Schotenstraat tot Walstraat)		X	X	X	Tilia vulgaris		cultuurhistorie		
Onterlingel (Walstraat tot Damsterdijk)	X		X	X	Tilia vulgaris		cultuurhistorie	te ontbreken	
1 voormalig klein Poortje	X		X	X	Tilia vulgaris		water	te verwijderen	
NA Schotenstraat	X			X	Platanus acerifolia		cultuurhistorie	te ontbreken	
03 Binnenstad-west									
Hoger der Aa	X		X	X	Tilia vulgaris		water		
Noorderhaven	X		X	X	Tilia vulgaris		water	te verwijderen	
Unverkerkeweg	X			X	Auculus hippocastanum, Tilia vulgaris en Gleditsia triacanthos		cultuurhistorie	in geval van ziekte, bosmaat ontb.	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Oude wijken		Gewenste situatie					Diersteden	
Stratenaam	Evenl	Oudl	Rij	Strooi	Bromsoort	Refm	Diersteden	
04 Bismarcklaan								
Bismarcklaan		X		X	Tilia vulgaris en Prunus sub. 'Sutumnalis'	cultuurhistorie	keukenbomen	
Bovenste		X		X	Tilia vulgaris	water (boomrij)	keukenbomen, 'keukenbomen' (keukenbomen)	
Bovenste	X		X		Acerolac hippocastanum	park	keukenbomen (keukenbomen)	
Grote Kruisstraat	X		X		Quercus robur en Quercus robur	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Grote Kruisstraat	X		X		Tilia vulgaris	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Groenendijk	X		X		Tilia vulgaris	plein	keukenbomen (keukenbomen)	
Heine Kruisstraat	X		X		Quercus robur	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Heine Kruisstraat	X		X		Tilia vulgaris	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Heine Kruisstraat	X		X		Quercus robur	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Legenda dijk	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe Bovenste	X		X		Robinia pseudoacacia (ghemiddeld)	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe Bovenste	X		X		Acer pseudoplatanus, Tilia vulgaris en divers	park	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Acer campestre	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Acer pseudoplatanus	park	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Populus nigra 'Italica' en Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		divers	park	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Tilia vulgaris	plein	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Nieuwe KSA in 't Jakkraat	X		X		Quercus robur	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
05 Schildersbuurt								
Aweg		X	X	X	Liquidambar styraciflua	hoofdweg, cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Dr. C. Hofstede de Grootlaan	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Eendrachtlaan 82	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
H.W. Meidaglaan			X		divers	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
H.W. Meidaglaan (Binnenend)	X		X		Prunus fruticosa 'Glabra'	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
H.W. Meidaglaan	X		X		Tilia vulgaris	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Herman Collinstraat (RM Meidaglaan - Heideveld)	X		X		divers	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Herman Collinstraat (Zwening HW Meidaglaan)	X		X		Betula pendula	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Heideveld	X		X		Fraxinus excelsior	hoofdweg	keukenbomen (keukenbomen)	
Heideveld	X		X		Fraxinus excelsior	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Kruisweg	X		X		Ulmus laevis	hoofdweg	keukenbomen (keukenbomen)	
Lage der Aa (Zwening - Zwening)	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Lage der Aa (Zwening - Zwening)	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Melweg	X		X		Tilia vulgaris en Pistacia scutifolia	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Melweg (Binnenend)	X		X		divers	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Melweg (Zwening - Zwening)	X		X		divers	cultuurhistorie	keukenbomen (keukenbomen)	
Reidijklaan	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Reidijklaan	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Reidijklaan	X		X		Quercus robur en divers	park	keukenbomen (keukenbomen)	
Verenigd Vissersstraat	X		X		Tilia vulgaris	hoofdweg	keukenbomen (keukenbomen)	
Verenigd Vissersstraat	X		X		Liquidambar styraciflua	hoofdweg	keukenbomen (keukenbomen)	
Westhaven	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Westhaven	X		X		Tilia vulgaris	water	keukenbomen (keukenbomen)	
Westhaven	X		X		Tilia vulgaris	hoofdweg	keukenbomen (keukenbomen)	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel		Gevestete situatie				Bomen		Omschrijving	
Stratenaam		Fruit	Dubbel	Rij	Strooi	Bloemsoort			
13 Bovenlevens									
Adriaan van Oudehofpark						divers	park		park
Adriaan van Oudehofstraat	x				x	Acer campestre	park		park
Prinsesmarieweg (Eerste Spoorlijn) van van Goyenkade		x			x	Prunus excelsior	hoogte, cultuurhistorie		hoogte, cultuurhistorie
Prinsesmarieweg (Tweede Spoorlijn) van van Goyenkade		x			x	Prunus excelsior	hoogte, cultuurhistorie		hoogte, cultuurhistorie
Prinsesmarieweg (Drie Spoorlijnen) van van Goyenkade		2x			x	Prunus excelsior	hoogte, cultuurhistorie		hoogte, cultuurhistorie
Prinsesmarieweg (Vierde Spoorlijn) van van Goyenkade		x			x	Prunus excelsior	hoogte, cultuurhistorie		hoogte, cultuurhistorie
Jacob van Ruyckelafstraat					x	Prunus excelsior en Quercus robur 'Famigata' (H)	park en plein		park en plein
Van der Horststraat		x			x	divers	hoogte		hoogte
Van der Horstweg					x	divers	park		park
20 Oostplein									
Grachtstraat		x			x	Alnus cordata	park		park
Kalkenstraat (Spoorlijn)		x			x	divers	hoogte		hoogte
Kerklaan		x			x	Prunus excelsior	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Tilia vulgaris	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Acer platanoides	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Robbia perfoliata (gardenstijl)	hoogte		hoogte
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Corylus colurna en Prunus serotina	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Prunus serotina	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Tilia vulgaris	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	divers	park		park
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Liquidambar styraciflua	hoogte		hoogte
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Aesculus hippocastanum	park		park
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	divers	hoogte		hoogte
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	divers	park		park
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Quercus robur 'Famigata'	hoogte		hoogte
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	divers	park		park
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	divers	park		park
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Tilia vulgaris	water		water
Koningvrienden (Nieuwouderdijk - Nieuwouderdijk)		x			x	Tilia vulgaris	water		water
20 West-Indische buurt									
Conradstraat		x			x	Tilia vulgaris	water		water
Conradstraat		x			x	Tilia vulgaris en Tilia tomentosa	park		park
Conradstraat		x			x	Tilia tomentosa	park		park
Conradstraat		x			x	Populus americana en divers (park)	water en park		water en park
21 De Hoopje									
Agnesstraat		x			x	Populus americana	hoogte		hoogte
Agnesstraat		x			x	Prunus serotina	hoogte		hoogte
Agnesstraat		x			x	Prunus serotina	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Agnesstraat		x			x	divers	hoogte en park		hoogte en park
Agnesstraat		x			x	divers	cultuurhistorie		cultuurhistorie
Agnesstraat		x			x	divers	hoogte en park		hoogte en park
Agnesstraat		x			x	Populus americana	water		water
Agnesstraat		x			x	Acer platanoides 'Etna' en Quercus	hoogte		hoogte
22 Oost-Indische buurt									
Beethovenweg		2x			x	Tilia vulgaris	water en hoogte		water en hoogte
Beethovenweg		x			x	Tilia vulgaris	hoogte en water		hoogte en water
Beethovenweg		x			x	Tilia vulgaris	water en hoogte		water en hoogte

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel		Gewenste situatie					Bomen		Opmerkingen	
Wijk	Wijkdeel	6 mhd	Dubbel	8j	Bosbouw					
24 Oude Indische buurt	Dehalpin				x	divers	park en cultuurhistorie	park en cultuurhistorie	divers te ontwikkelen	
	Bloemvelden	x			x	divers	park en cultuurhistorie	park en cultuurhistorie	divers te ontwikkelen	
	Overstreekt		x			Ilmsia glabra 'Tomencier'	cultuurhistorie	cultuurhistorie		
	Jordaan		x		x	Tilia vulgaris	cultuurhistorie	cultuurhistorie		
	Molukkeplantsoen				x	divers	park	park		
	Molukkeplantsoen				x	divers	park	park		
	Molukkeplantsoen				x	Quercus robur en divers	park	park	Berula verweggen door Quercus	
	Molukkeplantsoen				x	Quercus robur	park	park	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade (Molukkeplantsoen)				x	divers	park	park	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade (Molukkeplantsoen)				x	Quercus robur	park	park	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade (Molukkeplantsoen)				x	Prunus cerasifera 'Chandeler' en bougainvillea	water	water	divers te ontwikkelen	
	Rode weg				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen	
	Sonnestraat				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen	
	Sonnestraat (jeuette Menaalstraat P. Ambangstraat)				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen	
	Sonnestraat				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen	
24 Koningrijksbuurt	Berendvlied				x	Tilia vulgaris	park en cultuurhistorie	park en cultuurhistorie		
	Berendvlied (nabij Petrus Driessensstraat)				x	Carpinus betulus 'Fastigata'	park en cultuurhistorie	park en cultuurhistorie		
	Hamburgdijk				x	divers	park	park		
	Westermeulen				x	Tilia vulgaris	hoofding en cultuurhistorie	hoofding en cultuurhistorie		
	J.C. Kaprijndijk				x	Prunus serrula 'Kantus'	hoofding en cultuurhistorie	hoofding en cultuurhistorie		
	Koneweg				x	Tilia vulgaris	hoofding en cultuurhistorie	hoofding en cultuurhistorie		
	Oosterhemelkade 21				x	Tilia tomentosa	water	water	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade 21 (bij Dalingplantsoen)				x	Carpinus betulus 'Fastigata'	water	water	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade (Oosterhemelkade tot Star Nieuwstraat)				x	Fraxinus excelsior	park	park	divers te ontwikkelen	
	Oosterhemelkade (Star Nieuwstraat tot Koneweg)				x	divers	park	park		
	parkje Noordvlied				x	Carpinus betulus 'Fastigata'	cultuurhistorie en park	cultuurhistorie en park		
	Star Nieuwstraat				x	Tilia cordata en divers (park)	park	park		
	van Star Nieuwstraat				x	Populus euphratica	water	water	divers te ontwikkelen	
	40 Bovenrijksbuurt									
	Dijk Huismanstraat				x	Tilia vulgaris	cultuurhistorie	cultuurhistorie	divers te ontwikkelen	
Gorechtvlied (Oosterhemelkade tot E. Thomassen & Thuisvlied)				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen		
H.A. Koningvlied				x	Berula alchemillifolia, Prunus serrula en Malus fuhrbunda	park en cultuurhistorie	park en cultuurhistorie	divers te ontwikkelen		
Loewegvlied				x	Fraxinus excelsior	park	park			
Oosterhemelkade 21 (Blaasvlied/Wester van Doovervlied)				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen		
Oosterhemelkade 21 (Wester van Doovervlied-Gorechtvlied)				x	Tilia vulgaris	water	water	divers te ontwikkelen		
Petrus Compersvlied				x	Tilia vulgaris en parkstructuur	hoofding, cultuurhistorie en park	hoofding, cultuurhistorie en park	divers te ontwikkelen		
Prof. Ems Dirk Wiermanstraat				x	Acer campestre	hoofding	hoofding	divers te ontwikkelen		
Vredenvlied				x	Tilia vulgaris	hoofding	hoofding	divers te ontwikkelen		
Wester van Doovervlied				x	Tilia vulgaris en Populus nigra 'Italica'	hoofding	hoofding	divers te ontwikkelen		
Zaagvliedvlied				x	Tilia vulgaris	hoofding	hoofding	divers te ontwikkelen		
41 Oosterrijksbuurt	E. Thomassen & Thuisvlied				x	Tilia vulgaris	hoofding	hoofding	divers te ontwikkelen	
	Gorechtvlied				x	Tilia vulgaris (bij en divers (in park))	park	park	divers te ontwikkelen	
	Herenmeulen				x	Acer cappadocicum 'Rubrum'	park	park		
	Rijpmeulen				x	Tilia vulgaris	park	park		
	Louisevlied				x	Fraxinus excelsior	park	park		
	Louisevlied veldkant				x	Populus nigra 'Italica'	park en water	park en water	divers te ontwikkelen	
	Merevlied				x	Tilia vulgaris	park	park	divers te ontwikkelen	
	Merevlied (bijg. Oostervlied)				x	divers	park	park	divers te ontwikkelen	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel		Gewenste situatie					Bomen		Dymmingen	
Stadsdeel		Eenil	Dubbel	Rij	Bloed	Bloemsoort	Rosen			
41 Oudekerkbuurt	Meerzypilin		X		X	divers	park			
	Nachtegaalstraat	X			X	divers	park			
	Oosterhamrikade 2 (Zaagmolenweg - Olijmolenweg)	X		X		Tilia vulgaris	water		Aucuba verticillata (na Tilia)	
	Oosterpark				X	divers	park		na verticillata en aucubas	
	Rijperdalen		X	X	X	Tilia vulgaris	park		na diertrij omwaken en weggevoerd door Tilia	
	Vinkenstraat		X	X	X	Alois cordata	hoofdweg			
	Wolvenvelden	X				Fraxinus ornamentalis	plein		na Wolvenvelden	
	43 Pienkooier									
	Floraakade	X			X	Saxifraga en divers	water			
	Kraanvogelstraat		X	X	X	divers	park		na hoofd en afkomst verticillata	
Olijmolenweg (Oosterkerk tot Hertswalden)		X	X	X	Tilia vulgaris	park		na diertrij		
Olijmolenweg (Hertswalden - Wingerhoek)		X	X	X	Tilia vulgaris	park				
Olijmolenweg (Vinkenstraat tot Oosterhamrikade)		X	X	X	Fraxinus excelsior	park				
Olijmolenweg (Wingerhoek tot Vinkenstraat)	X			X	Tilia vulgaris	park				
Oosterhamrikade 2 (Olijmolenweg laatste stadsdeel)	X			X	Tilia vulgaris	water		na diertrij		
Ploempark				X	divers	park, cultuurhistorie				
43 Pienkooier										
Ploempark	X			X	Tilia cordata	park				
Revdijkstraat		X	X	X	Tilia vulgaris	park				
Stinsonweg	X			X	Aucuba hippocastanum	park		na groot en kleine bloemsoort ook, meer pechhouding		
Verrege Floraakade (lokale Stadsveer)	X			X	Saxifraga en divers	water		na diertrij		
44 Diertrijbuurt										
Diertrijweg (Europaweg - Zaagmolenweg)		X	X	X	divers	water		na verticillata		
Diertrijweg (Zaagmolenweg - Oosterveld)		X	X	X	Tilia vulgaris	water				
Diertrijpad	X			X	Tilia vulgaris	water				
Eembaan 12		X	X	X	Tilia vulgaris	water		na diertrij		
Europaweg		X	X	X	Tilia vulgaris	hoofdweg		na diertrij		

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel		Gewenste situatie				Bomensoort	Risks	Opmerkingen
Stadsdeel	Wijk	Detail	Detail	Rij	Stoep			
Stadsdeel Zuid	14 Vliederveer-Oost	Evening		x		x	divers	park
		Evenweg		x		x	divers	park
		Gemaal Bergjeslaan		x	x	x	Platanus acerifolia, Quercus fabrino en Quercus robur	hoofdbeg
		44 Hagesteinvoert						
		Conderweg		x			Soekus intermediis	cultuurstrook
		De Savers Lohmanlaan		x	x		Betula pendula en Acer saccharinum (nauwkeurig)	hoofdbeg
		Engelste Kamp		x		x	divers	cultuurhistorie
		Hagestein (verlegd) - Heerweg - Hagestein		x	x		Quercus robur en Carpinus betulus	hoofdbeg
		Heerperlaan		x		x	divers	park
		Heerperlaan		x	x		Prunus cerasifera	cultuurhistorie
		Heerweg bij van Mesteg		x		x	divers	cultuurhistorie
		Kennedylaan		x		x	divers	park
Kruisweg		x		x	divers	park		
van Houwelingen		x		x	Soekus intermediis	cultuurhistorie		
48 Oudekerkplein								
Beuckersdijk		x			x	divers	park	
Bloemendaalweg		x		x	Carpinus betulus 'Pyramis fastigiat'	hoofdbeg		
Bloemendaalweg		x			Populus canadensis en Fraxinus excelsior	park		
Bredastraat		x		x	divers	park		
Groenewaldlaan		x		x	Tilia vulgaria	cultuurhistorie en park		
Hagestein		x		x	Fraxinus exc. 'Vermisch' 'goud'	hoofdbeg		
Hagestein (part Gronesteen)		x		x	divers (part Gronesteen)	hoofdbeg en cultuurhistorie		
Heersteroom		x		x	Ulmus laevis 'Vogel' en others	park en hoofdbeg		
Isingweg		x		x	divers	cultuurhistorie en park		
Parl. Gronesteen		x		x	divers	park		
Soekusweg		x		x	Fraxinus excelsior	park		
Troostlaan		x		x	Tilia vulgaria	cultuurhistorie en hoofdbeg		
48 De Wilgert - Noord								
A28								
A28 parkeerveld (Buitenveld - van Ketsch Verchuurlaan)		x		x	Ulmus 'Lobel'	hoofdbeg	in simulatie project A12	
Bloemendaal		x		x	divers	divers	park	
Bouterweg		x		x	Betula pendula en Pyrus canadensis (22 gaten) en Acer campestre (22 gaten)	hoofdbeg		
Bouterweg (ing Zuid - Vondellaan)		x		x	divers	divers	park	
H. Roland Heerestraat		x		x	Tilia vulgaria	hoofdbeg		
Heerperlaan (A28 - Heerweg)		x		x	Betula pendula	park	in simulatie project A12	
Noord Willemkade (22 Buitenveld - van Ketsch Verchuurlaan)		x		x	Tilia vulgaria	water		
Roelandsdijk (part Kerkweg)		x		x	divers	divers	park	
Van Iddekinge (Johanweg van Cerealia)		x		x	Quercus robur en Betula pendula	hoofdbeg	in simulatie project A12	
Van Iddekinge (bij Looislaan Hoor Steenweg)		x		x	Quercus robur en Quercus cerris	hoofdbeg	in simulatie project A12	
van Ketsch Verchuurlaan (A28 - Westdijklaan)		x		x	Fraxinus excelsior	hoofdbeg	in simulatie project A12	
van Ketsch Verchuurlaan (Westdijklaan - Vondellaan)		2x		x	divers	divers	22 simulaties	
van Ketsch Verchuurlaan (Vondellaan - Smechtstraat)		x		x	Fraxinus excelsior (22 gaten) (22)	divers	in sim. Looislaan - part van park	
Vondellaan (22 - Westdijklaan - van Ketsch Verchuurlaan)		x		x	Tilia vulgaria (12), divers partikel	hoofdbeg	A12 is 12 gaten park (in simulaties)	
Vondellaan (Bing Zuid van Iddekinge)		x		x	Tilia vulgaria	hoofdbeg	in simulatie project A12	
Vondellaan (van Iddekinge w.g. C. - Hoofddijk)		x		x	Tilia vulgaria	hoofdbeg	in simulatie project A12	

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Straatnaam	Gewenste situatie				Soort	Breedte	Opmerkingen
	10m	12m	15m	20m			
67 De Walpurgis Zuid							
A27 parkland (van Kerkhof Verschuifbaar-Vestijlbaan)			X		divers		
Boulevardlaan		X			divers		park
De Tinnenmansloot			X		divers		hoofdbeg
Geert Tripstal		X			divers		park
In de Bouderslanen		X			divers		park
Keizerpark		X			divers		park
Vestijlbaan (Bocht tot verhoogde hereng)		X			divers		hoofdbeg en park
Vestijlbaan (van Kerkhof Verschuifbaar - Socht)		X			Ulmus x holmioides en Tilia vulgaris		hoofdbeg
68 Willem de Waer							
Belemontweg		X			divers		park
Geert Bevelaan		X			divers		park
Jan Wolterlaan		X			divers		park
Marekalk Eenslootlaan		X			divers		park
Nieuwlaan		X			divers		park
Vergaans hereng (van Kerkhof Verschuifbaar - Vestijlbaan)		X			Tilia vulgaris		cultuurhistorie en hoofdbeg
69 Lantwerf							
Buiklaan		X			Quercus robur		hoofdbeg
Eyndeblaan		X			divers		hoofdbeg
Keizerweg 602		X			Fraxinus excelsior, Betula pendula, Acer pseudoplatanus, Populus europaeica		hoofdbeg
Koninkrijg 221		X			Fraxinus excelsior		hoofdbeg
L. Springertan		X			Tilia vulgaris		park
Laan 1940-1945		X			divers		park
Laan 1940-1945		X			Quercus robur		park
Paterswoldweg (Concordiaan L. Springertan)		X			Quercus robur "Festigata" (1 of middenbom), Quercus cerris (2 rijn) en divers (parkzone)		cultuurhistorie en hoofdbeg
Paterswoldweg (L. Springertan rijkweg)		X			Quercus cerris		cultuurhistorie en hoofdbeg
Paterswoldweg (voor-Steigpark)		X			Quercus cerris (1), divers (parkzone)		cultuurhistorie en hoofdbeg
Paterswoldweg (Versteet) (Eensloot-Concordiaan)		X			Quercus robur "Festigata" (1 of middenbom), Quercus cerris (1 of 2 in divers (parkzone)		cultuurhistorie en hoofdbeg
Versteet (Eensloot) (in de wijk)		X			Ulmus x holmioides		hoofdbeg
Versteet (Eensloot) (Eensloot park)		X			divers		park
Weg de verhoogde oever (A7) (Laan 1940-1945 - Paterswoldweg)		X			Ulmus "Lubet" en bosplanten op talud		hoofdbeg
70 Brouwerij							
Hoornse dijk (westzijde)		X			Alnus cordata		water
Muntijlbaan		X			divers		hoofdbeg
Paterswoldweg (Paterswoldweg-NW-kanaal)		X			Tilia vulgaris		park, hoofdbeg
Weg de verhoogde oever (A7) (Paterswoldweg - NW Kanaal)		X			Ulmus "Lubet" en bosplanten op talud		hoofdbeg
71 Corpus den Hoorn - Noord							
Carandlaan		X			Fraxinus excelsior, Tilia vulgaris "Vallidif" en Malus "Lubet" en Betula pendula		park
Dondersloot		X			Fraxinus excelsior		park
Dondersloot (parkzone)		X			divers		park
Eenslootlaan		X			divers		park
Heer Douwelaan		X			Alexandria pop "Bourgenaf"		park
Heer Douwelaan		X			Ulmus x holmioides en divers		park
Hippocratislaan (Dondersloot tot Paterswoldweg)		X			Saxa alba en Salix pendunculata		hoofdbeg
Laan Corpus den Hoorn (A7 van Sweetenlaan)		X			Ulmus "Lubet" en Fraxinus excelsior		hoofdbeg
Laan Corpus den Hoorn (parkzone)		X			divers		hoofdbeg
Laan Corpus den Hoorn (Paterswoldweg tot Noord-Willemkanaal)		X			Ulmus "Lubet" en Alnus incana		hoofdbeg
Laan Corpus den Hoorn (van Sweetenlaan tot Paterswoldweg)		X			Ulmus "Lubet" en Quercus robur		hoofdbeg

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Straatnaam	Gewenste situatie				Bomensoort	Reden	Opmerkingen
	Enkelt	Dubbel	Rij	Stroop			
Stadsdeel Zuid							
77 Compas den Hoogen - Zuid							
van Swerfstraten (aanrijfde)	X	X	X	X	Fraxinus excelsior tuit-Quercus robur	hoofding cultuurhistorie	Beek verstuken in gebied van Oudeveldpark
Naamweg	X	X	X	X	divers	park	
W. Driessstraat	X			X	divers	park	
W. Driessstraat (D.D. Bieschouwerstr. - S.O. Palmelaan)	X		X	X	Juglans regia divers	park	
Winterspad	X	X	X	X	alle en divers	park	
Zuwerstege	X	X	X	X	alle	park	
Zuwerstege	X	X	X	X	alle	park	
28 Nieuwepark							
Buenschweg		4x	X	X	Quercus robur	park	in gebied van Linnéweg, 400-400
Campijngaan		4x	X	X	Fagus sylvatica	park	alle verstuken
Concouraan		4x	X	X	diverse Tilia's	park	
Concouraan		X	X	X	divers	park	
Malloek Houwerdijk		X	X	X	divers	park	
Panijlenslaan		X	X	X	Aesculus hippocastanum en Aesculus x carnea	park	in gebied van Linnéweg, 400-400
Panijlenslaan		X	X	X	divers	park	
Weg der verenigde ridders (AT) (Stadspark tot Linné 1900-1940)		X	X	X	Linné Tuin	hoofding	in gebied van Linnéweg, 400-400

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noordwest/Hoogkerk		Gewenste situatie					Bodem		Opmerkingen	
Stratenaam		Eiken	Okazie	Rij	Bruinroos					
28 Universiteitscomplex										
Blaarburgje										
Crematoriumaan										
De Bunder										
Iepenlaan (naast okeerkerhof)										
Jagpad										
Paalopdriftweg										
Pruislaan 1st										
Prof. Uittenberg										
Severdierhof										
Sprinkewijk										
Tweelokaal (Pruislaan-Blaarburgje)										
74 Stadsgat (de Wittehoef) is ook stabielkeef Zuid										
Eemsgaauw										
Heijgaf / Hooglaan - Stadspark										
Hooglaan										
Huonsterwillelaan										
Huonsgaauw										
Huonsgaauw (in park)										
Hooglaan (Duchaan)										
Von Aepelgoed (Gronweg)										
79 Polderweg										
Boort Polderweg nabij Compagnan										
Hooglaan zuidzijde (Laan 1940-1945-Apoveelden)										
Laan 1940-1945 (westzijde)										
Polderweg (Laan 1940-1945)										
Von Hemdenstraat (Laan 1940-1945-akkeruuteren)										
80 Hoogkerk-deep										
Afvaldeurstraat										
Bouwerijweg										
Bouwerijweg										
Heijgaf										
Hooglaan (CMBling-Kindervereniging)										
Hooglaan (Johan van Zweden-Voorverlating)										
Hooglaan (D.T. Delfweg-Zuidweg)										
Hooglaan (Zuidweg-CMBling)										
Kerkstraat (Gronhof-Hoedep)										
Kerkstraat (Leegweg-Gronhof)										
Moederstraat										
Polderstraat										
Tjerkstraat (hoedep-Kerkstraat (Gronof))										
Hoedepweg										
Zuidweg (Hoedep-spoor)										
81 Hoogkerk-bod										
Bermudaan (Jan Toonglaan-Zuidweg)										
Bermudaan (park tot Jan Toonglaan)										
Industriestraat (groen langs het spoor)										
Jan Toonglaan										

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noordwest/Hoogkerk		Gewenste situatie				Biomassa		Richtlijn		Opmerringen	
Stratificatie	Soort	Doelwit	Rij	Recht	Biomassa	Richtlijn	Opmerringen	Soort	Doelwit	Rij	Recht
E1 Hoogkerkseind	X			X	divers	park	overstijgt behoudens				
Johannesstraat				X	divers	park					
Beddingweg (Universiteit Prinses Margriet)				X	Acer pseudoplatanus	boodweg					
Beddingweg (Prinses Margriet) - Zuideweg (noordzijde)	X		X		divers	boodweg					
Beddingweg (Prinses Margriet) - Zuideweg (zuidzijde)	X		X		Acer pseudoplatanus	boodweg					
Beddingweg (Koningin Wilhelmina)	X		X		Ulmus x hollandica (nc) en Populus canadensis (z)	boodweg					
Beddingweg (Koningin Wilhelmina)	X		X		divers	park					
Zuideweg (Prinses Margriet)	X		X		Quercus robur (noordzijde)	boodweg					
Zuideweg (Prinses Margriet)	X		X		Quercus robur (noordzijde), divers (westzijde)	boodweg, cultuurhistorie					
Zuideweg (Zuideweg - Koningin Wilhelmina)	X		X		Quercus robur (noordzijde)	boodweg					
E2 Vrijheidslaan											
Hoendijk (niet bebouwd)			X	X	Fraxinus excelsior	water					
Hoendijk (beplanting - Verrekening)	X		X		Tilia vulgaris 'Palma'	water					
Hoendijk (naaf Verrekening tot einde bebouwing)	X		X		Fraxinus excelsior	water					
Landweg (Landweg - Manderweg)			X	X	divers	boodweg					
Landweg (Manderweg - Beddingweg)			X	X	divers	boodweg					
E3 Vrijheidslaan											
Landweg (Wespoudboulevard - Landweg)	X		X	X	divers	boodweg					
Manderweg	X		X		Populus americana 'Robusta'	boodweg					
Beddingweg (Landweg - Zuideweg)	X		X		Fraxinus excelsior	boodweg					
Beddingweg (Landweg - Landweg)	X		X		Fraxinus excelsior	boodweg					
Beddingweg (Landweg - Landweg)	X		X		Fraxinus excelsior	boodweg					
Beddingweg (Landweg - Landweg)	X		X		Fraxinus excelsior	boodweg					
Wespoudboulevard	4x				Tilia korrevinkia 'Scholar'	boodweg					
E4 Leijpark											
Jana Blumenthal (rueden)	X		X	X	Salic alba	park					
Jana Blumenthal	X		X		Fraxinus excelsior en Alnus cordata	boodweg					
Leijweg (Edelebaan - van Zeebeek)				X	geen bomen	cultuurhistorie					
Leijweg (1 van Zeebeek - Zuideweg)				X	historische route	boodweg					
Leijweg (Zuideweg - Leijweg)			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg, cultuurhistorie					
Zijlweg (Leijweg - Leijweg)			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg, cultuurhistorie					
Zijlweg (Leijweg - Leijweg)			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg, cultuurhistorie					
Zijlweg (Leijweg - Leijweg)			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg, cultuurhistorie					
Zijlweg (Leijweg - Leijweg)			X	X	geen bomen	boodweg, cultuurhistorie					
E5 Zuideweg											
Hoogweg (Frisetstraat - Solweg)	X		X	X	Ulmus hollandica 'Greenway'	boodweg en cultuurhistorie					
Hoogweg (In Dorwerf)			X	X	Tilia platyphyllos (rij) en divers	cultuurhistorie					
Hoogweg (Solweg - Dorwerf)			X	X	geen bomen	cultuurhistorie					
Hoogweg			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg					
Hoogweg			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg					
Hoogweg			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg					
Hoogweg			X	X	Fraxinus excelsior	boodweg					
Hoogweg			X	X	geen bomen	boodweg, cultuurhistorie					
E6 Zuideweg											
Hoogweg (Frisetstraat - Fietserweg)	X		X	X	Ulmus x hollandica	water en recreatie					
Hoogweg (Fietserweg - Fietserweg)	X		X	X	Ulmus x hollandica	water en recreatie					
Hoogweg (Fietserweg - Fietserweg)	X		X	X	Fraxinus excelsior en Alnus cordata	boodweg					
Hoogweg (Fietserweg - Fietserweg)	X		X	X	Fraxinus excelsior en Alnus cordata	boodweg					
Hoogweg (Fietserweg - Fietserweg)	X		X	X	divers	boodweg					

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noordwest/Hoogkerk									
Gewenste situatie									
Stratenaam	Enkel	Dubbelt	Rij	Stroof	Boomsoort	Risico	Opmerkingen		
85 Bangeveer									
Zuidervweg			X	X	Zwarte els, noorse esdoorn	historische route	kan verstoort worden		
86 de Heide									
De Heide		X	X	X	Fraxinus excelsior en Alnus cordata	hoofdweg	3 jonge Fraxinus verplanten, dubbel maken		
Eelderbaan		X	X	X	dierey	park			
Franspolder Eelderbaan		X	X	X	Salix alba	park			
Hoendiep (Diamantlaan - Johan van Zwerdinck)	X		X		Ulmus x hollandica	hoofdweg	te verplanten		
Hoendiep (ouwer Duinendlaan - U.T. Delfsweg)				X	Fraxinus excelsior en Alnus glutinosa	water			
Jacob Scherrenstraat (partoon)	X			X	Fraxinus etc. Wierbolf's doorn* en Salix alba	park			
Johan van Zwerdincklaan (Hoendiep-Siersteenvlaan)		X	X		Fraxinus excelsior	hoofdweg	Alnus verplanten en dubbelg structuur maken		
Kliefdiep		X	X	X	Platanus acerifolia	hoofdweg	in middelharm ontwikkelen extra rij		
Onyxstraat grenzend aan Eelderbaan		X		X	Salix alba	park			
Siersteenvlaan rz en middenbarm (de Heide - Eelderbaan)		X	X	X	Platanus acerifolia	hoofdweg	in middelharm ontwikkelen extra rij		
Siersteenvlaan rz (de Heide - Eelderbaan)	X			X	Platanus acerifolia	park			
U.T. Delfsweg	X			X	Alnus glutinosa en Ulmus x hollandica	water			
87 Zuidkewindig									
Aalsdierdijkopstrooming					geen bomen				

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stratisteam		Gewenste situatie				Referentie		Opmerkingen	
		Uniek	Dubbel	Rij	Strook	Bomensoort			
25 Noorderhoopweg									
Bemouwing			X		X	divers	hoofdweg		
Groenstroeg		X	X			Fraxinus excelsior	hoofdweg		
Groenstroeg NRI				X		divers	water en hoofdweg		versterken (prospect)
Midstrook		X	X			Fraxinus excelsior	cultuurhistorie		
Noordstroeg		X	X			divers	hoofdweg		divers
Wisselstroeg NRI (bestedings- Noordstroeg)		X		X		Fraxinus excelsior	water en hoofdweg		prospect
Wisselstroeg (Noorderhoopweg)		X	X			Fraxinus excelsior	cultuurhistorie		versterken structuur
27 Koningrijnga									
Groenstroeg		X	X			Fraxinus excelsior			versterken naar (hoofdweg)
Deur Afdorping				X		divers	cultuurhistorie		op huidige bodem naar oude pollaria boom
Pedoparkstroeg				X		divers	cultuurhistorie		op huidige bodem naar oude pollaria boom
Pedopark		X				Populus euramericana 'Robusta'	water		
Tuindreef		X				Populus euramericana en divers	weefel		
Wisselstroeg		X	X			Fraxinus excelsior			versterken
Wisselstroeg NRI (Noordstroeg, Jandweg)		X	X	X		Tilia vulgaris (barn) en bogplantsoen nz	water en hoofdweg		prospect
Wisselstroeg		X	X			Fraxinus excelsior	cultuurhistorie		op deze locatie in cultuurhistorie
32 Eeninga									
Bergweg (Wisselstroeg-Groenstroeg)		X		X		Tilia vulgaris	hoofdweg		in cultuurhistorie project 2022
Berchstraat Z		X			X	bogplantsoen	hoofdweg		
Droefweg (Eeninga- Bergweg)		X	X			Populus euramericana, Ulmus 'Idéal' en Acer pseudoplatanus 'Buccheri'	hoofdweg		op huidige bodem, problemen NRI
Eeninga (Wisselstroeg-Wisselstroeg)		X			X	bogplantsoen	hoofdweg		
Eeninga- Bergweg (Bergweg-Eeninga)		X	X		X	Populus euramericana (rij), divers (strook)	park		
Eeninga- Bergweg (Bergweg-Eeninga)		X	X		X	Populus euramericana (rij), houthouten (strook)	park		in cultuurhistorie
Eeninga- Bergweg (Bergweg-Eeninga)		X	X		X	divers	park		
Eeninga- Bergweg (Wisselstroeg - Wisselstroeg)		X	X	X		Populus euramericana (rij), houthouten (strook)	park		plan bomen weg, versterken
Groenstroeg		X		X		divers	hoofdweg		versterken naar mogelijk
Hoopduin		X			X	divers	hoofdweg		plan bomen prima
Katweg				X		Tilia tomentosa 'Scolaire'	park		op deze plek, ook houthouten
Katweg		X		X		Fraxinus excelsior 'Alnus' binnensijde en Tilia cordata 'Rancor' binnensijde	hoofdweg		versterken structuur
Obweg (Eeninga- Bergweg tot einde)		X	X		X	Tilia vulgaris	hoofdweg		versterken bij en naast
Obweg (Wisselstroeg-Groenstroeg)		X	X		X	Tilia vulgaris	hoofdweg		op en naast versterken
Obweg		X		X		Tilia tomentosa 'Scolaire'	park		versterken bij gsm
Obweg		X		X		Alnus spathulifera (2 rijen en Sophora japonica 'Regent' (1 rij)	park en hoofdweg		
Verspreide Bomenweg (Eeninga- Bergweg)		X	X	X		Sophora japonica 'Regent' en Alnus spathulifera	hoofdweg		
Verspreide Bomenweg (Koninga- Bollenhoek)		X	X	X		Populus euramericana, Ulmus 'Idéal' en Acer pseudoplatanus 'Buccheri'	hoofdweg		colleer bij plan, in de gsm, plan bomen
Wisselstroeg (Bergweg- Middelberweg)		X	X		X	divers	cultuurhistorie		wissel bomen, binnensijde prima
34 Eeninga									
Eeninga- Bergweg (Eeninga- Bergweg)		X	X		X	Populus euramericana en Tilia vulgaris	cultuurhistorie		
Eeninga- Bergweg (Eeninga- Bergweg)		X	X		X	Fraxinus excelsior	cultuurhistorie		wissel bomen, binnensijde prima
Eeninga- Bergweg (Eeninga- Bergweg)		X	X		X	divers	cultuurhistorie		prospect in de gsm, wissel bomen (prospect)
Wisselstroeg (Eeninga- Bergweg)		X	X		X	Fraxinus excelsior	cultuurhistorie		
Wisselstroeg (Eeninga- Bergweg)		X	X		X	Quercus robur	cultuurhistorie		

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noorddijk		Gewenste situatie					Omschrijving	
Graatnaam	Inkelt	Dubbel	Bij	Strooi	Besnoeiroot	Rijden	Omschrijving	
55 Bodehaan								
Duut Cromweg (naud Witschotweg)	x	x	x	x	Fraxinus excelsior	hoofdweg		
Dude Bodehaanstrating		x			divers (Alnus, Fraxinus en Salix)	park	voorzien van met buren en planten	
Witschotweg (Burg Witschotdijk)	x	x	x	x	Populus euramericana	hoofdweg		
Witschotweg (na Witschotdijk)		x	x	x	Populus euramericana	hoofdweg	aanpakken na malijs	
99 Oudehoopweg								
Oudehoopweg	x	x	x	x	Arculus hippocastanum 'Baumann'	historische route		
Oudehoopweg	x	x	x	x	Tilia vulgaris 'sally'	water		
Pop Dijkweg (Wijkweg-Overweg)		x	x	x	Fraxinus excelsior	hoofdweg, cultuurhistorie		
Regelweg	x	x	x	x	Populus euramericana	water	aanpakken, onderhouden	
91-97 Leuvenburg								
Balhoortwal	x	x	x	x	divers	hoofdweg		
Duutboom	x	x	x	x	Fraxinus excelsior	hoofdweg		
Duutboom (naud Jurg(1) tot Bodehaan)	x	x	x	x	Fraxinus excelsior	hoofdweg	aanpakken	
Le Roygabel Leuvenburg	x	x	x	x	divers	park		
Lijstje	x	x	x	x	divers	hoofdweg	aanpakken, structureel vernieuwen	
Lortje (Middelsteeg-ke Kogelied)	x	x	x	x	divers	park		
Lortje (naud Balhoortwal-Middelsteeg)	x	x	x	x	divers	park		
Middelsteeg	x	x	x	x	divers	park		
Stuurhoortwal	x	x	x	x	besnoeirooten, divers	hoofdweg		
Stuurhoortwal (naud Drielaan)	x	x	x	x	besnoeirooten 12, 1, (1) Fraxinus excelsior na	hoofdweg		
98 Bendeveek								
Bendeveek	x	x	x	x	Alnus spathul	park		
Heupad Kerdige	x	x	x	x	Arculus hippocastanum	park		
Kardigemaar	2x	x	x	x	Populus nigra 'sally'	park		
Middelsteeg	x	x	x	x	Fraxinus excelsior	park		
Pavilje	x	x	x	x	Populus canescens	hoofdweg		
95-96 Beilium								
Amkabaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg		
Amkabaard (Beiliumweg-Beiliumweg)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg	aanpakken	
Amkabaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg	voorzien onderhouden pas 1 juni	
Beiliumweg	x	x	x	x	divers	historische route		
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg	aanpakken	
Ermitagebaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	divers	hoofdweg		
Ermitagebaard (Fossabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg	aanpakken	
Ermitagebaard (Fossabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	hoofdweg	aanpakken	
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	Platanus acerifolia	park		
Ermitagebaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	divers	park		
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	wilg	park		
Ermitagebaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	Tilia vulgaris in divers	park		
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	divers	park		
Ermitagebaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	divers	park		
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x	divers	park		
Ermitagebaard (Stopkabaard-Beiliumweg)	x	x	x	x	Populus trichocarpa	water en park		
Ermitagebaard (Beiliumweg-Stopkabaard)	x	x	x	x		water en park		

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Stadsdeel Noorddijk										Gewenste situatie									
Stratenaam	Enkelt	Dubbel	Rij	Strooi	Bomensoort	Reden	Opmerkingen	Stratenaam	Enkelt	Dubbel	Rij	Strooi	Bomensoort	Reden	Opmerkingen				
375 Ulgrensweg aan de Heer																			
Akademie (Grontheistraat - Berckhoveweg)			X	X	Acer pseudoplatanus	park													
Akademie (Pop Dijkweg - Goudastraat)			X	X	Quercus robur	park													
Berckhoveweg	X	X			divers Douglasaanboom	hoofdweg									in ontwikkeling project O&O				
Berckhoveweg			X	X	Aesculus hippocastanum	park									vervangende populier boomsoort t.b.v.				
Berckhoveweg			X	X	Carpinus betulus 'Fastigiata'	hoofdweg													
Berckhoveweg			X	X	Prunus 'Pendula'	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus ornus	hoofdweg									verdrinking ontwikkelen aan 1 juli, andere soort				
Berckhoveweg	X	X			Liquidambar styraciflua	hoofdweg									soortus vervangen door Liquidambar				
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus ornus	hoofdweg									soortus vervangen door Liquidambar				
Berckhoveweg	X	X			Aesculus hippocastanum	park									soortus vervangen door Liquidambar				
Berckhoveweg	X	X			Populus americana en divers	water													
Berckhoveweg	X	X			Populus americana	water													
Berckhoveweg	X	X			Populus americana	water													
Berckhoveweg	X	X			Tilia vulgaris	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	historische route													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	historische route													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	historische route													
Berckhoveweg	X	X			Quercus ilex	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	historische route													
Berckhoveweg	X	X			divers	historische route													
Berckhoveweg	X	X			Liquidambar styraciflua	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Populus americana	water													
Berckhoveweg	X	X			Tilia vulgaris	park													
Berckhoveweg	X	X			Fraxinus excelsior	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Liquidambar styraciflua	hoofdweg													
Berckhoveweg	X	X			Populus americana	water													
88 Bilsbeekweg																			
Bokkeveldstraat (Grontheistraat achter woelgen)			X	X	Salix alba	park													
Bokkeveldstraat	X	X			Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior	water													
Bokkeveldstraat	X	X			divers	park													
De Waard	X	X			Fraxinus angustifolia 'Raywood'	hoofdweg													
Ervenstraat	X	X			Populus canescens 'Mollart' en Ulmus	water													
Ervenstraat	X	X			divers	park													
Ervenstraat	X	X			divers	park													
Ervenstraat	X	X			divers	park													
Grontheistraat (tussen Noorddijkweg en bebouwing)			X	X	divers	cultuurhistorie													
Noorddijkweg (Balkhoofdwal-Beijmerbos)			X	X	divers	cultuurhistorie													
Noorddijkweg (Rijweg-Beijmerbos)			X	X	Tilia vulgaris 'Felix'	hoofdweg, cultuurhistorie													
Rijweg	X	X			Fraxinus excelsior	park													
Tweede Boortpolder (achter de woningen)	X	X			divers	hoofdweg													
Wolweg	X	X			divers	hoofdweg													

Bijlage 3 Technische eisen bij planten bomen

Eisen

- Een boom bereikt zijn streefbeeld en behoudt die langdurig wanneer wordt voldaan aan onderstaande eisen:
1. De groeiplaats biedt ondergronds voldoende ruimte;
 2. De groeiplaats is van blijvende goede kwaliteit wat betreft samenstelling en verdichting;
 3. De vorm en afmeting van de groeiplaats maakt verankering mogelijk (zodat de boom niet kiept);
 4. Het wortelstelsel blijft gevrijwaard van beschadiging;
 5. De groeiplaats blijft gevrijwaard van verontreiniging en biedt blijvend voldoende lucht en biedt bovengronds voldoende ruimte;
 6. Stam en takken blijven gevrijwaard van beschadiging.

Een boom heeft 0,5 tot 1,25 m³ doorwortelbare ruimte nodig per uiteindelijke m² kroonprojectie. Dat is een berekening op basis van de kroonomvang van het uiteindelijke streefbeeld. De kroonprojectie is de oppervlakte van de cirkel met dezelfde diameter als de boomkroon.

De boom bereikt niet het wensbeeld als er te weinig m³ doorwortelbare groeiplaats wordt aangelegd

Een voorbeeld ter verduidelijking:

Volgens de hiervoor genoemde rekenmethode is globaal 1 m³ doorwortelbare ruimte nodig per uiteindelijke m² kroonprojectie. Als we uitgaan van 1 m³ per m² kroonprojectie en het wensbeeld is een boomkroon van 40 m², dan dient er 40 m³ doorwortelbare ruimte ingericht te worden.

Voor een zuilvormige boom geldt een correctie op deze rekenmethode. Als een boomkroon hoger (h) is dan breed (b), moet de m² kroonprojectie vermenigvuldigd worden met de uitkomst van h:b.

Een voorbeeld: een zuilvormige boom wordt 12 meter hoog en 4 meter breed : Bij een kroonprojectie van 20 m² is er 60 m³ doorwortelbare groeiruimte nodig (12.4=3x20=60).

UIT CROW publicatie 280 'Combineren van onder- en bovengrondse infrastructuur en bomen'

Benodigde groeiruimte

De groeiplaats bepaalt in belangrijke mate de ontwikkeling van de boom. In een grasstrook met teelaarde is de groei veel gunstiger dan in een gesloten verharding met daaronder ongebracht zand. Daarom planten wij bij voorkeur bomen aan in gras of beplanting.

Wanneer wij toch bomen in verharding moeten planten, stemmen we de omvang en de inrichting van de groeiplaats af aan het streefbeeld. Een boom die door zijn soort minder groot wordt, heeft ook minder ruimte nodig dan een groot wordende boom. We hanteren drie boomgroottes, dat wil zeggen de hoogte die een volwassen boom kan bereiken. Ideaal voor een boom van de 1e grootte is een ondergrondse groeiruimte van 100 m³ waarmee de boom monumentaal uit kan groeien. Deze ruimte is in de stad vaak niet haalbaar. Daarom hanteren we voor bomen van de 1e grootte een benodigde groeiruimte van minimaal 40 m³.

In onderstaande tabel is per boomgrootte het minimaal benodigde aantal m³ aan ondergrondse groeiplaats weergegeven. Als er sprake is van optimale onbestrate bomengrond dan geldt een correctiefactor van de in de tabel genoemde hoeveelheden van 0,5. Hiermee is er minder doorwortelbare ruimte nodig dan in de tabel weergegeven. Als het substraat waarin de boom groeit echter ongunstig van samenstelling is omdat de groeiplaats bereiden moet worden door vrachtwagens, geldt er een factor van 1,25.

	Minimaal aantal m ³ ondergronds	Minimale breedte van groeiplaats voor voldoende stabiliteit
1 ^e grootte boom (> 12 m) Eik, beuk, linde, kastanje, iep	40	3
2 ^e grootte boom (6-12 m) Sierpeer/-appel, lijsterbes, haagbeuk	34	2,5
3 ^e grootte boom (< 6 m) Meidoorn, 'vormbomen'	28	1,5

Benodigde groeiruimte uitgaande van een gemiddelde kwaliteit groeiplaats

Voor een boom van de 1e grootte is er minimaal 40 m³ doorwortelbare ruimte nodig (bij een grondwaterstand van 1 m -/ - maaiveld en substraat van gemiddelde kwaliteit). Wanneer er minder doorwortelbare groeiplaats wordt aangelegd zal de boom minder groot worden en eerder alsterven. Een ander belangrijk gevolg van een te kleine groeiplaats is wortelopdruk: boomwortels drukken de bestrating omhoog op zoek naar voedsel en vocht.

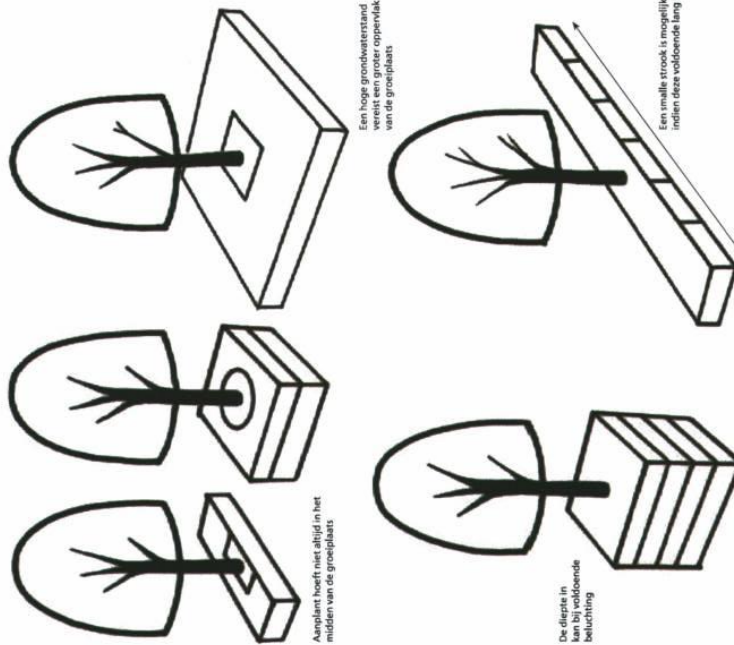
Bij een rij bomen gaat de voorkeur uit naar een aaneengesloten doorgaande plantsleuf.

Verskillende vormen groeiplaats

De ondergrondse groei ruimte kan verschillende vormen hebben. Hieronder wordt dezelfde boom weergegeven met hetzelfde aantal kubieke meters groeiplaats in verschillende vormen/doorwortelbare ruimten.

Bepalingen

Nadere bepalingen hoe bomen moeten worden geplant en hoe onder- en bovengrondse infrastructuur met bomen gecombineerd moeten worden is beschreven in de Standaard

Uit CROW publicatie 280 'Combineren van onder- en bovengrondse infrastructuur en bomen'

RAW 2010, de CROW publicatie 280 en de meest recente versie van 'Over Groninger bomen gesproken' (in die volgorde van belangrijkheid).

Groeiplaatsen onder bestrating

De groeiplaats onder bestrating bestaat uit een aangepast substraat (geen zwarte grond of zand). Dat substraat is zowel doorwortelbaar als dusdanig stabiel waarmee het met een bepaalde verkeersbelasting niet verzakt. Per belastingstype worden verschillende substraten voor de doorwortelbare ruimte toegepast. Zie hiervoor de profieltekeningen in bijlage 4.

Technische details

Toelichting bij de profieltekeningen

1. Onder bestrating met een lichte belasting (alleen voetgangers) wordt bomenzand gebruikt. Bomenzand is alleen toe te passen indien er geen (onderhouds-) verkeer op de bestrating kan rijden.
2. Onder bestrating met een middelzware belasting (alleen personenauto's) wordt lavasubstraat gebruikt met een korrelfractie van .16/32 mm.
3. Onder bestrating met een zware belasting (personenauto's, vrachtauto's en bussen) wordt lavasubstraat gebruikt met een korrelfractie van 100/150 mm.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Anwezige grond mengen met ca. 1 m³ bomenzand of grof zand afhankelijk van grondsoort
Randen plantgat losbreken

Bomenkultuur
Met zand mengen

Dit raadsvoorstel is gebaseerd op het rapport van het Bureau voor de Milieubeheer van de Gemeente Groningen en mag zonder schriftelijke toestemming niet worden gereproduceerd, verspreid of openbaar gemaakt. Het is niet toegestaan het gebruik te maken van afbeeldingen, teksten of andere inhoud van dit document voor commerciële doeleinden. © 2013, B&L B&L

Gemeente Groningen
Raadsleden: Ouboter, van Eesteren, de Zeeuw
Postbus 7001
9700 JB Groningen
Telefoon: 050-3076111
FAX: 050-3076001

Datum: 30 augustus 2013 Setaal: 150 - A4 Tekeningnummer: 3.17

Principe detail
Boom in open grond zonder drain

PVC standpijp Ø110mm afwerken met beluchtingsput (lichtgat) - Ø40mm

Bomenkultuur

plantleedrain PVC Ø100mm aansluiten op dichtbijzijnde (B&L)TWK.1000

verfischerm toepassen bij K&L

beluchtingsput PVC Ø100mm, diameter 25x25x30mm, grondfractie 8-16

mengsel lavastukken 100-150 met verschafde leelaarde voor bomen in open grond

straatzand
drainsand
mengsel lavastukken 100-150 met verschafde leelaarde
leelaarde voor bomen
hydrofiele menggranulaat
grind, fractie 8-16

Mestkeuze van basisgrond:
Afhankelijk van lokale methode:
- max 80mm Koersmix of,
- max 80 mm gruis of,
- actieve leelaarde

Dit raadsvoorstel is gebaseerd op het rapport van het Bureau voor de Milieubeheer van de Gemeente Groningen en mag zonder schriftelijke toestemming niet worden gereproduceerd, verspreid of openbaar gemaakt. Het is niet toegestaan het gebruik te maken van afbeeldingen, teksten of andere inhoud van dit document voor commerciële doeleinden. © 2013, B&L B&L

Gemeente Groningen
Raadsleden: Ouboter, van Eesteren, de Zeeuw
Postbus 7001
9700 JB Groningen
Telefoon: 050-3076111
FAX: 050-3076001

Datum: 30 augustus 2013 Setaal: 150 - A4 Tekeningnummer: 3.16

Principe detail
Boom in verharding (element - asfalt verharding) (zware belasting)

Bijlage 4
Raming kosten planten boom

	1e grootte 40 m3	2e grootte 34 m3	3e grootte 28 m3	3e grootte 20 m3	grond- verbetering
lichte belasting	€ 6.700	€ 6.000	€ 5.500	€ 4.000	
middelzware belasting	€ 6.800	€ 6.100	€ 5.600	€ 4.000	
zware belasting	€ 7.500	€ 6.700	€ 6.100	€ 4.400	
open grond grondverbetering					€ 700
open grond grondverbetering					€ 1.300
open grond grondverbetering					€ 3.600

Prijspeil 2013

Raming is inclusief anti-worteldoek tegen ongewenste doorgroei van wortels, de aankoop en het planten/plaatsen van de boom, 3 boompalen en 1 seizoen onderhoud
 Raming is exclusief planontwikkeling, onvoorziën, bestratingswerkzaamheden.

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

118

Bronnen

- Gemeente Groningen, Groenstructuurvisie 'Groene Pepers', 2009
Gemeente Groningen, Bomenstructuurplan 'Bladwijzer', 2002
Gemeente Rotterdam, Rotterdamse Stijl Bomenstructuurvisie, 2009
Gemeente Almelo, Bomenstructuurplan 'Alm, olm, iep' 2009
CROW publicatie 280 'Combineren van onder- en bovengrondse infrastructuur en bomen'
Tom Bade/Gerben Smid/Fred Tonnelijk, Groen Loont! 2011

Raadsvoorstel - Bomenstructuurvisie Sterke Stammen

Ingekomen stukken - Kraneweg nav Sterke Stammen

Geachte leden van de raadscommissie Beheer en Verkeer

Graag vragen wij u aandacht voor het volgende. Tijdens een bliksemactie hebben maar liefst bijna 200 bewoners van de Kraneweg hun handtekening gezet vanwege de situatie met de bomen in hun straat. Huis-aan-huis, vrijwel zonder uitzondering kregen de handtekeningophalers veel steun voor de actie. De massale steun laat zien dat de erbarmelijke staat van de bomen en daarmee ook hun woonomgeving, erg leeft bij bewoners van de Kraneweg. Ook de wijkraad van de Schildersbuurt – Kostverloren steunt de bewoners van de Kraneweg.

Rond de zomer van het vorig jaar viel al op dat er een groot aantal bomen aan de Kraneweg dood is. Tijdens de storm van oktober heeft de gemeente nog eens 28 bomen omgezaagd. De handtekeningen zijn overgedragen aan wethouder Seton. Wethouder Jan Seton gaf in een eerste reactie te kennen dat hij zich goed kan voorstellen dat de Kraneweg zich zorgen maakt. Inmiddels zijn ambtenaren van de gemeente in overleg met bewoners van de straat.

Daarmee zijn we er natuurlijk nog niet. Op dit moment is er nog geen enkel zicht op een tijdpad dat er iets aan de Kraneweg gaat gebeuren. Ook is er nog niets bekend over de vraag of de gemeente daadwerkelijk geld voor bomen aan de Kraneweg beschikbaar stelt. De gemeente zoekt naar budget voor bomen die door de storm geveld zijn. Wij vinden als actiegroep dat er voor de Kraneweg ook geld uit het budget van "Sterke Stammen" beschikbaar moet komen omdat de bomen aan de Kraneweg er ook voor de storm al slecht aan toe waren. Waarschijnlijk mede doordat de gemeente nooit goede plantgaten voor de bomen heeft gemaakt.

Gemeentelijke kaarten laten zien dat de luchtkwaliteit van de Kraneweg een van de slechtste van de stad is. Gezonde bomen zorgen voor een betere luchtkwaliteit en zijn daarom aan de Kraneweg hard nodig. De Kraneweg is in de ogen van de gemeente bovendien een beeldbepalende straat. Het huidige bomenkerkhof draagt daar niet aan bij, integendeel er is sprake van verloedering van de woonomgeving. Ook heeft de Kraneweg van de gemeente het predicaat "Hitte-eiland" gekregen. Dat onderstreept nog eens extra het belang van groen in de straat.

De gemeente roept bewoners van de stad op om hun mening te geven over de bomen in hun woonomgeving. Dat heeft de Kraneweg massaal gedaan. Met bijna 200 handtekeningen en verschillende inspraakreacties op de gemeentelijke bomenvisie 'Sterke Stammen'. Wij roepen u op dit sterke signaal uit de Kraneweg serieus te nemen en steun te betuigen voor gezonde bomen aan de Kraneweg.

Met vriendelijke groet,

Bea Ekamper, Geertje Winkel, Sijtske Klont, Fenny Wichers, Matteke Winkel, Aly Holwerda, Henk Tiggelaar, Marleen Dohle, Hein Pronk (bestuur Wijkraad Schildersbuurt – Kostverloren),
Bewoners van de Kraneweg
Contactpersonen: Matteke Winkel (weerlicht@euronet.nl) en Marleen Dohle (mdohle@home.nl)

Bijlage - Uittreksel verslag BV 9 okt 13 - tussendocument bomenstructuurvisie

Uittreksel verslag B&V 9 oktober 2013

B3. Tussendocument bomenstructuurvisie

(collegebrief 20 september 2013)

Dhr. Kelder (PvdD):

- Vindt het een goed document.
- Vindt het goed dat wordt ingezet op een verscheidenheid aan groen en aan bomen. Zo worden plagen beter bestreden.
- Boomziektes worden bevorderd door monoculturen. Wat vindt het college?
- Kan zich vinden in de gemaakte keuze om de visie uit te werken, maar betreurt het gebrek aan geld om de visie binnen een afzienbare termijn uit te voeren.

Dhr. Prummel (Stadspartij):

- Is het grotendeels eens met het standpunt van de PvdD.
- Mist een passage over het ecologische belang van bomen, bessen en bloemen voor de dieren in de stad. Daar moet de focus liggen.
- Wenst het college veel wijsheid bij het herplanten in verband met het voorkomen van monoculturen. De vraag is of het stedenbouwkundige uitgangspunt kan worden gehandhaafd en spreker hoopt dat de stadsecoloog een goede inbreng heeft.

Dhr. Evenhuis (VVD):

- Zegt dat Groningen een stad is met weinig bomen.
- Is er al een oplossing voor de kastanjeziekte? Sommige ziektes zijn tijdelijk en de VVD is niet voor al te rigoureuze maatregelen om bijvoorbeeld kastanjes weg te saneren.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Zegt dat de gemeente sinds 2002 al veel doet op het gebied van bomen. Het kan altijd beter met meer zeggenschap van bewoners en deskundigen.
- Vindt de insteek om op bepaalde plekken meer te doen goed en wacht de mening van bewoners af. Het mag echter niet zo zijn dat er elders niets gebeurt.

Mw. Copini (D66):

- Kan zich vinden in de visie en de richting waarin wordt gewerkt.
- Vraagt een toelichting bij de keuze voor extra aandacht voor de 'hitte-eilanden' en de aandachtswijken. D66 vindt het beter de focus te richten op wijken met weinig gebruiksgroen.

Dhr. Moes (PvdA):

- Vindt het plan er goed uitzien. Er wordt adequaat ingegaan op bomenziektes en plagen.
- Vindt het verstandig in te zetten op diversiteit aan bomen, zeker wat betreft de singels en de vervanging van de kastanjes.
- Vindt dat naast de binnenstad ook andere wijken aandacht moeten krijgen. Een voorbeeld is de Berlageweg. Ook in andere wijken is veel aan de hand.
- De singels: is het vervangen van kastanjes te combineren met andere omgevingsgerichte maatregelen? Dit bespaart kosten.
- Het onderhoudsbudget voor planmatige vervanging: is het college bereid in de toekomst financieel gezien rekening te houden met onderhoud van bestaande en nieuw geplante bomen? Kan dit via het meerjarenbudget? Wat zijn de gevolgen voor het bomenbestand als het budget beperkt blijft tot 300.000 euro?

Mw. Kuik (CDA):

- Vindt het een helder document, is het eens met het betrekken van bewoners bij de aanpak van de kastanjeziekte en is het eens met de prioritering.

Mw. Klein Schaarsberg (Student en Stad):

- Sluit zich aan bij wat al is gezegd en vindt het goed om met een wensbeeld te werken.
- Is het eens met de opmerking van de PvdD over diversiteit.

Dhr. Van der Veen (GroenLinks):

Bijlage - Uittreksel verslag BV 9 okt 13 - tussendocument bomenstructuurvisie

- Kan zich in grote lijnen vinden in het document en is het eens met de opmerkingen van de PvdA. Ook voor bewoners zijn werkbezoeken interessant.

Mw. Temmink (SP):

- Sluit zich grotendeels aan bij de woordvoering van Student en Stad en is tevreden over het feit dat de mening van bewoners wordt gevraagd.

Wethouder Seton:

- Is het eens met de PvdD dat het stimuleren van biodiversiteit goed is. Dit kan ziektes voorkomen. De vraag is welke keuze raad en college maken als bewoners het anders zien.
- Schetst het vervolg: het college stelt een definitief document op. Dit gaat over de komende tien jaar. Daarin kan het college ingaan op het dilemma dat ontstaat als bewoners iets anders willen dan in de visie staat.
- Essentaksterfte: het college is zich bewust van de ernst ervan.
- Kastanjeziekte: de ziekte is nog niet onder controle. Het college zit er bovenop.
- Geeft uitleg over het budget van 300.000 euro. Dit was altijd bedoeld voor vervanging en onderhoud, maar daalt vanwege de kosten van de kastanjeziekte. Het budget is daarom niet volledig toereikend. De in de binnenstad geplaatste bomen vallen onder dat budget.
- De vraag van de heer Moes: als rekening gehouden moet worden met onderhoud en vervanging van alle bomen is extra budget nodig.
- Gaat in op de vraag over de ecologische waarde: de stadsecoloog is steeds betrokken. In gewone situaties kan er niet altijd rekening mee worden gehouden. Dat zou te veel kosten.
- Gaat in op de suggesties voor de singels: met de bewoners wordt gesproken over de bomen en de ondergrond. In het definitieve stuk komt de wethouder erop terug.
- Zegt dat de visie de richting aangeeft. In de praktijk kunnen er redenen zijn ervan af te wijken.
- Legt uit dat de keuze voor aandachtswijken is gebaseerd op het aspect gezondheid.
- Heeft al tegen bewoners rond de Berlageweg gezegd dat direct na de singels wordt begonnen met De Hunze. De oplossing komt dus in het plantseizoen 2014.
- Antwoordt op een vraag van de heer Kelder dat de begrotingsbehandeling het juiste moment is om het budget en meer middelen aan de orde te stellen.

De voorzitter:

- Stelt vast dat de wethouder voldoende informatie heeft ontvangen om de definitieve bomenstructuurvisie op te stellen.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

GRIFFIE	
reg.nr.	GR14.414633
ingek.	24 JAN. 2014
class.	-2.07.51
te beh. door:	SR Buncol
kopie gez. aan:	

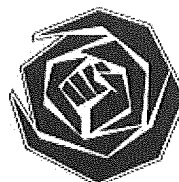
Geen preadvies

DE EERLIJKE BROMMER
SCOOTERBELEID IN GRONINGEN

Initiatiefvoorstel

GROENLINKS

PvDA

DE EERLIJKE BROMMER

DE EERLIJKE BROMMER

SCOOTERBELEID IN GRONINGEN

Initiatiefvoorstel

Inhoudsopgave

0. SAMENVATTING	3
PROBLEMATIEK	
EUROPEES EN LANDELIJK BELEID	
INITIATIEFVOORSTEL	4
1. PROBLEMATIEK	5
1.1 LUCHTVERVUILING	
FIJNSTOF	6
1.2 VERKEERSVEILIGHEID	
1.3 SCOOTER VS. FIETSER	7
PASSEREN	
1.4 HANDHAVING SNELHEID	
1.5 GELUID	8
1.6 GEZONDHEID	
2. OPLOSSINGEN	9
2.1 ELEKTRISCHE SCOOTERS	
SCHONE SCOOTER REGELING	
BRANCHE-ORGANISATIES	10
STRAATINRICHTING	
2.2 NALEEFGEDRAG	
EDUCATIE	11
2.3 VERKEERSVEILIGHEID	12
BREDERE FIETSPADEN	
SCHEIDEN VAN DE SNELHEDEN	
LANDELIJK BELEID	13
3. VOORSTEL	14
BESLUIT	15
BIJLAGE 1 <i>Scooters</i>	
BIJLAGE 2 <i>Verkeersborden</i>	

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

0. SAMENVATTING

Het aantal scooters schiet de laatste jaren omhoog. De afgelopen vijf jaar zijn er in Nederland bijna 350.000 bijgekomen. Volgens CBS zijn het er nu ruim een miljoen. In de provincie Groningen rijden ca. 30.000 scooters rond waarvan naar schatting ruim 10.000 in de Stad. De scooter heeft daarmee het straatbeeld definitief veranderd.

Scooters zijn uitermate populair, met name onder jongeren en bezorgdiensten. Ze zijn snel, handig voor wat langere afstanden en wie geen auto hoeft maar wel onafhankelijk van anderen en het OV wil zijn, koopt een scooter om zich hip en/of snel te verplaatsen. Voor snorscooters is een helm niet verplicht. Naast dit gebruiksgemak dankt de scooter zijn populariteit aan het feit dat je overal gratis mag parkeren.

PROBLEMATIEK

Maar niet iedereen is enthousiast. Scooters veroorzaken onevenredig veel overlast en gevoelens van onveiligheid, door de hoge snelheid, het ruimtebeslag, de verkeersonveiligheid en het lawaai. Opgevoerde scooters versterken veelal die klachten. En wie naast een ronkende scooter staat te wachten of daarachter rijdt, ademt vieze uitlaatgassen en zeer schadelijke stofdeeltjes in. Deze problematiek mag niet worden onderschat. Steeds meer publicaties tonen de schadelijkheid aan van de uitstoot door scooters. TNO schreef er rapporten over in 2009 en 2013. De Fietsersbond toonde aan dat scooters meer fijnstof uitstoten dan vrachtwagens.

Veel scooterrijders houden zich niet aan de maximum rijsnelheden. Ook verdringen scooters andere weggebruikers van het fietspad. En ze zijn bij meer verkeersongevallen betrokken dan welke andere categorie weggebruikers dan ook. Scooters kunnen gemakkelijk opgevoerd worden terwijl een effectieve handhaving op snelheid, geluidsproductie en de uitstoot van vervuilende en giftige stoffen ontbreekt. Daardoor rijden er helaas ook in onze stad heel veel scooters die te hard kunnen, én te veel lawaai produceren én te veel roet en fijnstof uitstoten.

De grootste bron van de vervuiling door scooters is de ouderwetse 2-takt motor. De gebrekkige loopcultuur, het lawaai, de stank en de blauwe walm van dit type motor is bekend van de Trabant. Een 2-takt motor is weliswaar goedkoop maar ook ongeveer 10 keer zo vervuilend als een 4-takt motor. In het Verenigd Koninkrijk is de verkoop van 2-takt scooters daarom inmiddels geheel uitgebannen. Ook in sommige Italiaanse steden zijn ze niet meer welkom wegens de buitenproportionele bijdrage die ze leveren aan luchtvervuiling. Hoewel nieuw verkochte scooters, ook in Nederland, vrijwel allemaal 4-takt zijn, blijven de lawaaiige en uiterst schadelijke 2-takt scooters vooralsnog gewoon rondrijden. Onderzoek uit Amsterdam laat zien dat 44% van scooters nog steeds een tweetaktmotor heeft.¹ Dat betekent dat dit type scooter nog jarenlang aanzienlijke schade toebrengt aan het milieu, onze gezondheid en de leefomgeving.

EUROPEES EN LANDELIJK BELEID

Pas vanaf 2017 zullen in Europa strengere eisen gelden voor de praktijkprestaties en de duurzaamheid van scooters. Ook wordt dan de verantwoordelijkheid van importeurs, fabrikanten en toezichthouders beter vastgelegd. Staatssecretaris Mansveld (Infrastructuur en Milieu) heeft medio 2013 aangekondigd dat fabrikanten extra controles kunnen verwachten van de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Die moeten erop toezien dat fabrikanten niet in overtreding gaan en dat de uitstoot van het model op papier niet te veel afwijkt van de praktijk.²

¹<http://www.parool.nl/parool/nl/224/BINNENLAND/article/detail/3537187/2013/11/01/Aantal-zeer-vervuilende-scooters-in-stad-veel-hoger-dan-verwacht.dhtml>

²<http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/07/11/mansveld-pakt-vervuilende-brom-en-snorfietsen-aan.html>

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

INITIATIEFVOORSTEL

De fracties van GroenLinks en Partij van de Arbeid willen niet wachten op de trage Europese beleidsontwikkelingen noch op de beperkte ambities in het landelijk beleid. Praktijkervaringen in andere Nederlandse steden laat zien dat met gericht lokaal beleid véél resultaat is te behalen.

Daarom stellen GroenLinks en PvdA een nieuw scooterbeleid voor in de gemeente Groningen. De fracties willen de onevenredige overlast, vervuiling en onveiligheid door het gebruik van scooters terugdringen. Daartoe wordt het college verzocht een maatregelenpakket uit te werken dat gericht is op:

1. stimuleren en vergroten het gebruik van elektrische of viertakt scooters.
2. mogelijkheden van een slooppremie voor 2-takt scooters.
3. effectievere controle en handhaving op opgevoerde scooters (naleefgedrag).
4. minder ongevallen met letselschade waarbij scooters betrokken zijn.

Elk van de vier sporen wordt toegelicht en onderbouwd.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

1. PROBLEMATIEK

'Scooter' is de verzamelnaam voor een vervoermiddel op twee wielen met een kleine motor. Vroeger spraken we over bromfietsen of snorfietsen, volgens de wet een zogenaamde 'fiets met hulpmotor'. Veruit de meeste scooters hebben een tweetakt- of viertaktmotor; het aandeel van elektrische scooters is nog uiterst beperkt. Bromscooters hebben en geel kenteken met zwarte letters en rijden het snelst. De langzamere variant ('snorscooter') heeft een blauw kenteken en witte letters en mag zonder helm worden bereden.

Scooters zijn populair, want relatief goedkoop, wendbaar en makkelijk in gebruik. En ze zijn hip, vooral de retro modellen met chromen spiegels en brede, leren zetels. Wie geen auto heeft maar ook niet afhankelijk wil zijn van het OV, kan met een scooter prima uit de voeten op de korte en middellange afstand. Je kunt 'm overal gratis parkeren en voor snorscooters heb je geen helm nodig.

De problemen die samenhangen met het scootergebruik bestaan uit hun negatieve effect op de luchtkwaliteit en gezondheid, hun geluidsproductie, de ruimte die zij nodig hebben op het fietspad (en in parkeerde toestand), hun snelheid en daarmee onveiligheid op de weg. Deze problemen nemen toe door hun gestaag groeiende aantal. Vanaf 2008 en 2012 is het aantal scooters in Nederland met meer dan 30% gegroeid tot 1,1 miljoen. In de gemeente Groningen zijn het er naar schatting inmiddels ruim 10.000.

1.1 LUCHTVERVUILING

Vreemd genoeg zijn de emissienormen voor bromscooters al jaren minder streng dan voor personenauto's. Volgens de geldende Europese emissienormen mogen bromscooters zes keer zoveel giftig koolmonoxide (CO) uitstoten als personenauto's. Voor koolwaterstoffen (HC, verdampte benzine), stikstofoxiden en fijnstof is zelfs 'the sky the limit' want daarvoor zijn helemaal geen normen vastgelegd. Europa werkt weliswaar aan voorstellen tot aanscherping van de eisen, maar tot op heden is daarvan alleen een concept gepresenteerd.

Europese normen voor auto's en tweewielers³

mg / km uitstoot	Personenauto's		Motorscooters		Bromscooters
	Benzine	Diesel	<150 cc	>150cc	Benzine
koolmonoxide (CO)	1000	500	2000	2000	6000
koolwaterstoffen (HC)	100	-	800	300	-
stikstofoxiden (NOx)	60	180	150	150	-
HC + NOx	-	230	-	-	3000
fijn stof (PM)	5	5	-	-	-

Scooters kennen een typegoedkeuring. Dat is een norm voor de toegelaten uitstoot van schadelijke stoffen, bepaald bij de fabricage- en/of in de groothandelsfase. Er zijn echter geen zogenaamde permanente eisen voor de werkelijke gebruiksfase. Het bevoegd gezag, zoals de gemeente of de inspectie, heeft geen handvatten om de luchtvervuiling te toetsen en handhaven.

Wat in ieder geval vaststaat is dat scooters veel meer schadelijke stoffen uitstoten dan ze volgens de typegoedkeuring mogen doen. In 2008 startte de Fietsersbond een campagne tegen de buitengewone overlast voor voetgangers en fietsers (en brommerrijders zelf) door brommers en scooters. Rondrijdende tweetaktscooters werden op basis van metingen getypeerd als ware fijnstof-kanonnetjes: 'Een vrachtwagen stoot per seconde 30.000 deeltjes per kubieke centimeter uit, en een scooter 35.000 deeltjes!' aldus de woordvoerder van de landelijke Fietsersbond.

³ http://documentatie.leefmilieubrussel.be/documents/Lucht_62.PDF

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

Ook uit TNO-onderzoek blijkt dat brom- en snorscooters in de praktijk bij lange na niet aan de Euro 3 norm voldoen die verplicht is bij typegoedkeuring. Ze overschrijden deze norm met een factor 6 tot 10. Vooral 2-takt scooters kunnen zelfs met aanpassingen niet meer aan de norm voldoen waarmee ze toegelaten zijn als type. Dat betekent dat juist dit type scooter een groter gevaar vormt voor de volksgezondheid dan tot nu toe werd herkend en erkend.

Techniek

De scooter is de meest vervuillende vorm van vervoer in de stad. Een scooter stoot per gereden kilometer meer vervuillende stoffen uit dan een vrachtwagen. Daarbij is de 2-takt scooter nog eens extra vervuillend en lawaaiig. Bij deze verouderde techniek wordt de mengsmering samen met de benzine in de motor gebracht. Daar verbrandt de mengsmering dus ook. Dit levert veel extra fijnstof en vooral roet op. Doordat de verbrande olie via de uitlaat naar buiten komt zie je vaak een blauw rookpluimpje. Dit wordt versterkt door de snelheidsbegrenzers op snorscooters. Omdat een tweetakt bovendien meer krachten ontwikkelt dan een viertakt, heeft het blok meer te lijden en slijt het sneller. Hierdoor nemen de onbalans, verbruik, uitstoot en geluidsproductie verder toe. Het snel uitfasen van 2-taktscooters ten gunste van elektrische- en 4-taktscooters is een essentiële maatregel voor het verbeteren van de leefomgevingkwaliteit.

Tegen deze achtergrond is de groeiende verkoop van viertakt scooters al een belangrijke vooruitgang. Een (moderne) viertaktscooter stoot gemiddeld 90% minder CO en HC uit dan de oudere tweetaktscooters. De meest schone oplossing is echter het gebruik van elektrische alternatieven. Net als andere volledig elektrische voertuigen stoot een elektrische scooter of brommer niets uit op locatie en bespaart een elektrische variant 68% in CO₂-ketenuitstoot ten opzichte van een benzinevariant (TNO, 2011). De luchtvervuiling vindt dan plaats bij het opwekken van elektriciteit, maar dat is per eenheid energie vele malen schoner dan in de twee- of viertakt scooter motor. Rijden op groene stroom is natuurlijk nog veel schoner en efficiënter, en resulteert in een CO₂-ketenuitstoot die verwaarloosbaar laag is.

FIJNSTOF

Bijzondere aandacht vraagt fijnstof. Fijnstof bestaat uit schadelijke deeltjes die zo klein zijn dat je ze inademt, maar niet meer uitademt. In het lichaam kan fijnstof leiden tot ongeneeslijke longziekten als astma en COPD. Bovenop de metingen van de Fietsersbond toont nieuw onderzoek van TNO (2013) naar twee- en viertakt scooters aan, dat langzamere snorscooters door de snelheidsbegrenzers maar liefst vier keer zoveel fijnstof uitstoten als bromscooters. Deze stoten op hun beurt weer vier maal zoveel fijnstof uit als Euro 5 dieselauto's. Omdat snorscooters op fietspaden moeten rijden, ondervinden fietsers hier nog eens extra hinder van, temeer omdat fietsers vanwege fysieke inspanning vaak dieper inademen.

1.2 VERKEERSVEILIGHEID

Intussen groeit het aantal scooters gestaag verder. Waar bromscooters met name populair zijn op het platteland, zijn snorscooters vooral favoriet in de stad, aldus het CBS. BOVAG en RAI gaven in 2010 aan dat er tweemaal zoveel scooters werden verkocht ten opzichte van 2005. Vooral de verkoop van zogenoemde 'retro' snorscooters, waarmee op het fietspad en zonder helm mag worden gereden, is enorm gestegen. De verkoopexplosie en het opvoeren van scooters is van invloed op het aantal verkeersongevallen met scooters, aldus Consument en Veiligheid. Het aantal verkeersongevallen met scooters nam in de periode 2005 tot 2010 toe met maar liefst 87%.⁴

De vier grote steden stuurden eind vorig jaar⁵ een brandbrief over scooters aan minister Schultz van Haegen (Verkeer). Volgens de brief was in 2013 bijna de helft van alle verkeersdoden in

⁴ Van de 9800 slachtoffers die jaarlijks in deze periode op een spoedeisende hulpafdeling (SEH) van een ziekenhuis zijn behandeld, is 15% in het ziekenhuis opgenomen.

⁵ http://nieuwsuur.nl/documenten/briefamsterdam_1.pdf

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

Amsterdam een snorfietser. De G4 constateren dat 77% van de snorscooters harder rijden dan de toegestane 25 kilometer per uur. De meeste slachtoffers zijn vrij jong, in de leeftijdsfase 15-19 jaar. Bij 88 procent van de ongevallen is de bestuurder of een mede passagier ook slachtoffer.

Ook de Europese Commissie waarschuwt dat het aantal dodelijke en letselgevallen door scootergebruik significant hoger ligt dan van andere vervoerscategorieën. Waar de twee- en driewielige motorvoertuigen in de Europese Unie slechts 2 procent van het totale aantal kilometers over de weg aflegt, zijn zij betrokken bij 16 procent van alle dodelijke ongevallen. Het aantal dodelijke ongelukken ligt zelfs 18 maal hoger dan onder automobilisten. Deels zijn de cijfers te verklaren door roekeloos rijgedrag en weinig verkeerservaring. Jongeren zien volgens de Europese Commissie het gevaar van spookrijden, slingeren en (te) hard rijden vaak onvoldoende in. Of zij maken zich er niet druk over en denken 'dat overkomt mij toch niet'. Dat er nu een scooter praktijkexamen is gesteld, doet daar weinig aan af. Er ligt een duidelijke relatie tussen de letselcijfers en het feit dat een helm dragen niet verplicht is op snorscooters.

Het aantal verkeersongevallen met lichte materiële schade wordt in Groningen vanaf 2011 niet meer geregistreerd. Wel weten we dat brom- en snorscooters in trek zijn: diefstal van deze scooters staat op nummer één in de top tien van veel voorkomende criminaliteit in district Groningen/Haren.⁶

1.3 SCOOTER VS. FIETSER

Op het fietspad ervaren fietsers overlast van scooters vanwege het ruimtegebrek. Het gaat naast de objectieve onveiligheid ook om schrik- en onveiligheidsgevoelens. Omdat scooters zwaarder en sneller zijn vormen zij al gauw een overmacht tegenover de lichtere fietsen op het fietspad. Volgens de Fietsersbond durven daardoor met name ouderen en ouders met kleine kinderen soms niet (meer) te fietsen. Terwijl een fiets gemiddeld 50 cm breed is, nemen scooters met hun brede spiegels gemakkelijk 100 – 110 cm in beslag. Wettelijk mogen snor- en bromscooters 1 meter breed zijn, exclusief de spiegels. Op een fietspad van 2 meter breed kunnen twee fietsers elkaar nog wel passeren, maar deze maat volstaat niet op druk bereden routes.

Naast het ruimtegebrek vormt het grote snelheidsverschil tussen snorscooters en fietsen een groot probleem. De verkeersoverlast en onveiligheid hangen samen met de snorscooters die de maximumsnelheid (fors) overschrijden en met bromscooters die ongeoorloofd gebruik maken van het fietspad. Het 'gevoel' van onveiligheid werd verder versterkt door het snel naderende geluid van een opgevoerde scooter of het toeteren op het fietspad.

PASSEREN

Het grote snelheidsverschil geeft bij een beperkt aantal brommers al veel passeerbewegingen op het fietspad. En hoe hoger de snelheid van brommers op het fietspad, des te hoger het aantal passeerbewegingen. Fietsers –zeker als zij naast elkaar fietsen– kunnen niet of moeilijk opzij voor scooters, tenzij zij elke keer dat er een achteropkomende scooter passeert uitwijken naar de stoep. Door het grote verschil in gewicht, ruimtebeslag en rijsnelheid (van wel 20 tot 25 km per uur verschil) leidt dit vaak tot gevaarlijke situaties. Het leidt ertoe dat fietsers een grotere zijwaartse afstand willen bewaren tot achteropkomende scooters. Maar het is ook gevaarlijk voor de scooterrijder zelf, die bij het passeren met (te) hoge snelheid over een smalle schampstrook langs lantaarnpalen, fietsrekken of geparkeerde auto's moet rijden.

1.4 HANDHAVING SNELHEID

Scooters mogen maximaal 25 km per uur rijden op het fietspad. Deze limiet is er om grote snelheidsverschillen tussen de verschillende gebruikers van het fietspad te voorkomen. Snorscooters kunnen echter over het algemeen met gemak 40 km per uur rijden. En ze doen dat ook als ze de kans krijgen. Opgevoerde snorscooters kunnen zelfs 70 km per uur halen. Onderzoek van Rijkswaterstaat toont aan dat 96% van de snorscooters te hard rijdt.

⁶ Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld 2011 gemeente Groningen, april 2012.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

De wettelijke maximumsnelheden voor snor- en bromscooters van 25 respectievelijk 45 km per uur zijn constructiesnelheden. Deze worden gemeten op een rollerbank. Vanwege marges voor meetfout en handhaving, beboet de politie snorscooters echter pas vanaf een gemeten snelheid op de rollentestbank van 39 km per uur ofwel een snelheidsoverschrijding van 56%. Ter vergelijking: dat is alsof op de autosnelweg pas vanaf 205 km/uur wordt beboet waar een maximum geldt van 130 km/uur. Er is in de praktijk dan ook sprake van een exceptionele gedoogsituatie. De meeste snorscooters blijken ook al bij voorbaat (in de winkel) rond de 35 km per uur te kunnen rijden. Een nog hogere snelheid is eenvoudig mogelijk door het verwijderen van een begrenzer en het opvoeren.

1.5 GELUID

Hoewel de bijdrage van scooters aan de totale geluidsbelasting door het verkeer laag is (er zijn immers 10 x zoveel auto's), wordt de lokale geluidshinder wél als groot ervaren. Het Compendium voor de Leefomgeving (PBL, CBS, WUR) zegt daarover:

"In 2003 ondervond 29% van de Nederlanders ernstige hinder door geluid van één of meerdere wegverkeersbronnen. (...) Wegverkeer is de belangrijkste bron van geluidshinder in Nederland, gevolgd door buren en vliegverkeer (12% ernstige hinder). Van alle bronnen van wegverkeer veroorzaken brommers de meeste ernstige geluidshinder. Met 19% staan ze op de eerste plaats in de top tien van meest hinderlijke geluidsbronnen, gevolgd door motoren (11% ernstige hinder) en vrachtauto's (10% ernstige hinder). Het percentage ernstige geluidshinder door deze bronnen is tussen 1998 en 2003 verder toegenomen".

Het aandeel van ernstige geluidsoverlast door brommers / scooters is na 2003 verder gestegen, vanwege de grote toename van het aantal scooters in Nederland. Scooteroverlast wordt niet apart geregistreerd en gerapporteerd bij het Meldpunt Overlast en Zorg. Wel wordt het gemeld, vaak als onderdeel van (jongeren)overlast, waarbij ook sprake is van ander overlastgevend gedrag; zoals schreeuwen, samenscholen en rotzooi.

Overmatige geluidsproductie is in de meeste gevallen het gevolg van opvoeren of gebrekkig onderhoud, zoals bijvoorbeeld een defecte uitlaat. In 2007 reed in Nederland van de staande gehouden brom- en snorscooters 22% op een opgevoerd voertuig. Voor Groningen zijn geen cijfers bekend.

1.6 GEZONDHEID

Naast de problemen die scooters voor anderen veroorzaken, veroorzaakt het rijden van een scooter ook problemen voor henzelf en bijrijders. Los van de blootstelling aan hoge concentraties roet en fijnstof, krijgen veel scooteraars (te) weinig lichaamsbeweging doordat ze niet fietsen of wandelen. Overgewicht en scooterrijden gaan niet zelden hand in hand. Waar een stadsmens in 30 minuten per dag op de fiets voldoende beweging opdoet, verplaatsen scooterrijders zich passief in de eigen ongezonde scooteruitlaatgassen.

Het genoemde onderzoek van de Fietsersbond heeft aangetoond dat een fietser een piek aan viezigheid binnenkrijgt als een scooter of een vrachtwagen hem rakelings passeert. Of als een fietser naast of achter een scooter staat te wachten bij een stoplicht. Maar het goede nieuws is, zo verzekerden de wetenschappers van de Universiteit Utrecht: de gezondheidswinst van de lichaamsbeweging weegt bij fietsen nog op tegen de gezondheidsschade van de luchtvervuiling.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

2. OPLOSSINGEN

Voor de problemen die scooters veroorzaken is een breed pallet aan oplossingen voor handen. De gemeente Groningen is daarmee goed in staat zelf een groot deel van de problemen effectief op te lossen.

2.1 ELEKTRISCHE SCOOTERS

Elektrische brommers zijn schoon, heerlijk stil en zuinig en bovendien ruimschoots beschikbaar op de markt. Bovendien zijn de techniek en betrouwbaarheid ruimschoots bewezen. En in prijs zijn elektrische scooters inmiddels concurrerend met benzinescooters. Daarom vinden GroenLinks en Partij van de Arbeid het de hoogste tijd om de omschakeling naar elektrische scooters en e-bikes sterk te gaan bevorderen en het aandeel (oude) benzinescooters te verkleinen. Het aandeel elektrische scooters in de totale verkoopcijfers is nog klein, maar stijgt wel significant. In 2009 werden er in Nederland 552 elektrische brommers en 2623 elektrische snorscooters verkocht. Dat was het dubbele van het jaar daarvoor.

En steeds meer Nederlandse gemeenten stimuleren de overstap naar elektrisch vervoer. De voordelen van elektrisch vervoer zijn dan ook evident. Mits gebruik gemaakt wordt van groene stroom, draagt elektrisch vervoer bij aan een schone lucht en een klimaatneutrale stad. Elektrische scooters maken geen geluid en zijn goedkoper in het gebruik. Ook de industrie boekt snel voortgang in de ontwikkeling van elektrische voertuigen.

SCHONE SCOOTER REGELING

In navolging van de BOVAG bepleiten GroenLinks en Partij van de Arbeid de invoering van een Groninger 'schrone scooter regeling'. Zo kunnen fossiele brandstofrijders worden gestimuleerd om hun oude, vervuilende brom- of snorscooter te vervangen door een schoon en stil exemplaar: hetzij met trappers ofwel met groene stroom aangedreven. Deze regeling heeft enkele consequenties. Zo zijn elektrische scooters zo stil dat je ze veelal niet hoort aankomen, waardoor vormen ze juist weer een extra gevaar op het fietspad vormen. Daarnaast moet het voor scooterrijders mogelijk zijn op veel plekken in de stad op te laden.

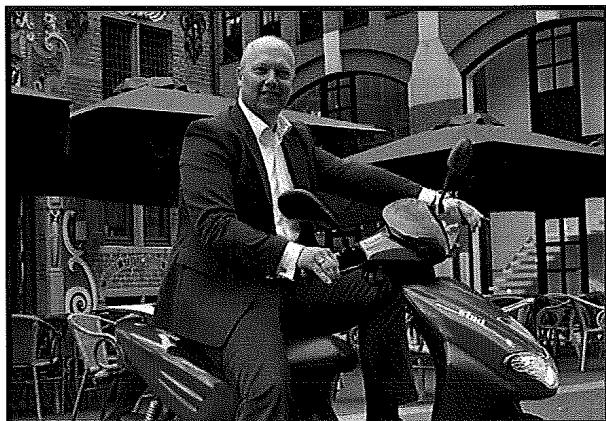
Een aantal Nederlandse gemeenten heeft al stappen gezet om de verkoop van elektrische brom- en snorscooters te promoten. Daarbij gaat het vooral om het gelijktijdig vervangen van een zwaar vervuilende twee-taktscooter. Zaanstad heeft daarom als eerste gemeente een algemene sloopregeling ingevoerd voor brom- en snorscooters op benzine of mengsmering. Inwoners van Zaanstad werden beloond als zij hun (vuile) scooter inleverden en/of een nieuwe elektrische scooter aanschaffen. Bewoners die hun oude tweetakt inleverden ontvingen een premie van € 200,-. Aanschaf van een nieuwe elektrische scooter werd tot maximaal de helft van de aankoop prijs gesubsidieerd. Deze regeling was een succes en heeft in een jaar tijd geresulteerd in 63 aangeschafte elektrische scooters en 29 ingeleverde en vernietigde tweetakt brommers en scooters.

Ook andere Nederlandse steden nemen maatregelen tegen vervuilende scooters. Utrecht is bezig met het realiseren van 300 oplaadpunten om het gebruik van elektrische scooters en auto's aantrekkelijker te maken. Rotterdam werkt aan een sluitend netwerk van oplaadpunten. Arnhem heeft in 2013 een stimuleringsregeling voor e-scooters ingevoerd die speciaal op ondernemers was gericht, zoals pizza-koeriers. In Groningen heeft de gemeentelijke organisatie enkele e-scooters aangeschaft terwijl ook de 'uitrol' van e-laadpalen in de openbare ruimte langzaam maar zeker van de grond komt.

TNO concludeerde in 2009 al dat een slooppremie voor oude brom- en snorscooters een effectief middel is tegen de uitstoot van schadelijke stoffen en het terugdringen van geluidshinder. Het betreft dan vooral oude tweetaktbrommers, die een factor 10 meer vervuilen dan modernere motoren.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

*Goningen, juni 2012
– Wethouder Ton Schroor, maakte al in de zomer van 2012 gebruik van een elektrische scooter. De zogenaamde e-scooter is stil en heeft geen vervuilende uitstoot. Daarnaast levert de gemotoriseerde tweewieler tijdwinst op. De e-scooter past daarmee prima binnen de ambitie van de gemeente Groningen om in 2035 CO2-neutraal te zijn*

BRANCHE-ORGANISATIES

Door overleg met de scooterbranche kan ook veel worden bereikt. Al eerder sprak het stadsbestuur op instigatie van de fractie van Groen Links met de Groninger City Club (GCC) en de Kamer van Koophandel over het gebruik van schone scooters door maaltijdbezorgers. GroenLinks en Partij van de Arbeid stellen voor dat gesprek met nieuw elan op te pakken. Daarnaast stellen GL en PvdA voor dat het college in gesprek gaat met de lokale tweewielerbranche over samenwerking om rond een veiliger verkeerssituatie, minder lawaai en een schonere lucht. Ook het opzetten van een netwerk aan oplaadvoorzieningen voor elektrische scooters of het opzetten van een OV e-bike verhuur heeft meer kans van slagen wanneer de markt erbij betrokken wordt.

Veel maatregelen, zoals afspraken over een uitsterfbeleid voor de verkoop van fossiele brandstofscooters of een schone scooterregeling, zullen alleen werken wanneer dit samen met scooterverkopers tot stand wordt gebracht. Daarbij hoeft terechte kritiek niet te worden ingeslikt. Want als snorscooters al 35 km per uur kunnen rijden als ze de fabriek uitkomen, ligt het probleem van veel te snelle snorscooters echt niet uitsluitend bij het opvoeren door jongeren. Hier is de branche aan zet.

STRAATINRICHTING

Om de omschakeling naar milieuvriendelijke, elektrische scooters te stimuleren is een goede oplaadinfrastructuur onontbeerlijk. Met het inrichten van elektrische oplaadpunten op plekken zoals bij scholen, winkelcentra, stations en bioscopen wordt tegemoet gekomen aan de wensen van gebruikers. De beleidsnotitie *Schoon Rijden* is bedoeld om elektrisch rijden beter te faciliteren, onder meer met behulp van elektrische oplaadpunten. Deze ambitie kan een onderdeel worden van het Groningse scooterbeleid.

2.2 NALEEFGEDRAG

Voornaamste middel om overtredingen te voorkomen is voorlichting, preventieve controles en handhaving. Bewustwording door voorlichting vraagt een gerichte communicatie strategie. De doelgroep ziet het gevaar niet goed en is -in zijn algemeenheid- weinig ontvankelijk voor een kruistocht tegen lawaai en luchtvervuiling. Een appel op verantwoordelijkheid jegens derden sorteert weinig effect. Een directere en meer confronterende campagne lijkt daarom op zijn plaats om het naleefgedrag te verbeteren.

In gemeenten als Haarlem en Haarlemmermeer heeft de invoering van scootercontroles en intensievere handhaving binnen één jaar vruchten afgeworpen. Zo zijn er minder opgevoerde

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

brommers en wordt het rijgedrag als veiliger beschouwd en ervaren. Door scootercontroles en het uitdelen van groene, oranje en rode kaarten bij rollertestbanken, werden scooterrijdende jongeren bewust gemaakt van hun gedrag. Bij een uitgedeelde rode kaart werden ook de ouders meteen op de hoogte gesteld.

De fracties van GroenLinks en Partij van de Arbeid bepleiten een beter handhaven op de maximumsnelheid voor scooters vanwege de forse effecten op de verkeersveiligheid. De grens waarbij wordt bekeurd moet veel minder afwijken van de wettelijke maximumsnelheid dan nu het geval is.

Het belang van naleving voor de scooterrijder wordt groter omdat de sancties bij overtredingen waarschijnlijk flink worden aangescherpt; zie het bericht in het kader hieronder.

Den Haag, 20 november 2013 – Minister Opstelten van Justitie en Veiligheid heeft de Tweede Kamer laten weten dat hij de boetes voor het opvoeren van een brom- of snorfiets gelijk wil trekken met die voor snelheidsovertredingen. Daarnaast stelt de bewindsman voor om bij een overschrijding van de maximum constructiesnelheid sneller over te gaan tot invorderen van het kentekenbewijs. Bij het bepalen van de overschrijding van de constructiesnelheid middels een rollentestbank wordt rekening gehouden met een meetmarge van enkele kilometers per uur. Daarnaast wordt de op het kentekenbewijs vermelde maximale constructiesnelheid altijd vermeerderd met 5 km/u.

Opstelten wil dat bij overschrijding (rekening houdend met de marges) direct wordt overgegaan tot invorderen, daar waar nu alleen een boete wordt opgelegd. Op basis van de huidige controles verwacht de politie op jaarbasis de kentekenbewijzen van 8.000 brom- en snorfietsen in te gaan vorderen, die vervolgens allemaal bij de RDW voor herkeuring op kosten van de eigenaar moeten worden aangeboden.

BOVAG is tevreden met de voorgestelde aanpassingen, stelt woordvoerder Tom Huyskens. 'Op deze manier worden de sancties voor opvoeren van brom- en snorfietsen drastisch verzaamd. Consumenten zullen zich twee keer bedenken alvorens hun tweewieler op te voeren tot illegale snelheden, terwijl er met de wettelijke correctie wel ruimte blijft voor logische verschillen in prestaties. Dat kan immers, door de montage van accessoires, verschil in bandenspanning en gewicht van de bestuurder en eventuele passagier' (Bron: BOVAG-krant)

EDUCATIE

In de leeftijdsfase van 12 tot 24 jaar nemen jongeren veel meer zelfstandig deel aan het verkeer, en niet alleen te voet of op de fiets. Ze stappen ook op de scooter of in de auto. Jongeren zijn kwetsbaar en zoeken hun grenzen op, ook in het verkeer. Dat komt niet zozeer door gebrek aan verkeerskennis of door hun ontwikkeling, als wel door hun gedrag. Gebrek aan ervaring, stoer gedrag, het experimenteren met alcohol en drugs zorgen ervoor dat het aantal slachtoffers onder 12- tot 24-jarigen erg hoog is. Zelfs zo hoog dat het verkeer de belangrijkste doodsoorzaak is onder jongeren in de leeftijd van 15 tot 24 jaar. Dit geldt voor zowel Europa als Nederland. Juist daarom is het zo belangrijk dat verkeerseducatie niet stopt bij het behalen van het Verkeersexamen in groep 8. In het voortgezet onderwijs kan bijvoorbeeld aandacht worden besteed aan de gevolgen van groepsgedrag in het verkeer, de gevaren van fietsen met een walkman op, hoe veilig brommer- of scooterrijden en de dode-hoek bij grote voertuigen.

Bewustwording van gevaren speelt zich bij jongeren voor een deel af op straat, in het verkeer. Onderzoek toont aan dat jongeren wel degelijk oog hebben voor knelpunten en verkeersonveilige situaties, mits het hen gevraagd wordt. Inzicht in leerstijlen leert ons als volwassenen dat het wijzen op risico's alleen vaak niet afdoende is. Voor jongeren staat 'ervaren', met alle zintuigen, centraal in het verwerken van informatie.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

Landelijk en regionaal zijn en wordt er van alles gedaan om jongeren veilig aan het verkeer te laten deelnemen. Maar ook om vrienden aan te spreken op onverantwoord gedrag. Voorbeelden zijn campagnes, voorlichtingsbijeenkomsten, gastlessen, rolmodellen, theatervoorstellingen, verkeersmarkten en maatschappelijke stages. Gemeenten bieden in samenwerking met educatiebureaus, Veilig Verkeer Nederland en andere organisaties dergelijke projecten aan.

Hoewel op verkeerseducatie bij de vaststelling van de begroting voor 2014 is bezuinigd; stellen de fracties van GroenLinks en Partij van de Arbeid voor de mogelijkheden voor educatie en voorlichting te onderzoeken. Zowel op de korte als op de lange termijn; gelet op het grote belang van het werken aan inzicht en bewustwording bij jongeren.

2.3 VERKEERSVEILIGHEID

Uiteraard is de verkeersveiligheid enorm gebaat bij beter naleefgedrag op snelheid. Daarnaast kan de verkeersveiligheid in relatie tot scooter gebruik worden verbeterd door de volgende maatregelen:

BREDERE FIETSPADEN

Scoters zijn te breed voor overgrote deel van de Groningse fietspaden, omdat het inhalen van fietsers op een fietspad van 2 meter breed niet veilig kan. De door fietsers gewenste 'schuwafstand' door passerende brommers en scooters leidt tot de aanbeveling van verkeerskundigen om fietspaden waarop ook brommers worden toegelaten standaard 50 cm breder te maken. Om met een scooter van 100-110 cm breed met 35 km per uur veilig een fietser die 20 km per uur rijdt te kunnen passeren, is een fietspad van ten minste 2.50 meter breed vereist.

SCHEIDEN VAN DE SNELHEDEN

Nog veel effectiever is het weren van scooters van het fietspad. Daar waar het straatprofiel onvoldoende ruimte heeft om een fietspad aan te leggen dat breed genoeg is, is de scooter op de rijbaan de aangewezen oplossing. Snorscooters lijken wel van het fietspad geweerd te kunnen worden. Gemeenten kunnen met verkeersborden regelen dat snorscooters op het fietspad niet zijn toegestaan, aldus Minister Schultz van Haegen in antwoorden op vragen van GroenLinks en SP: *'Denk bijvoorbeeld aan de plaatsing van verkeersbord Verplicht fietspad met daarbij een onderbord Snorfietsen niet toegestaan of aan plaatsing van verkeersbord Gesloten voor alle motorvoertuigen.'* Hoewel een woud van borden (zie Bijlage 2) volgens GroenLinks en Partij van de Arbeid moet worden voorkomen, is ook het langwerpige blauwe bord *Onverplicht fietspad* waardoor het verboden wordt voor brom- en snorscooters. Andere opties zijn de borden *Maximumsnelheid* of *Gesloten voor brom- en snorfietsen* met in werking zijnde motor.

Het meest effectief zou uiteraard zijn wanneer het Rijk landelijk beleid maakt, maar de Minister geeft aan dat steden zelfstandig kunnen overgaan tot het weren van snorscooters van het fietspad, door op het fietspad naast normale stadsfietsen alleen nog fietsen met trapondersteuning en elektrische scooters toe te staan. *'Het is de wegbeheerder, de gemeente, die dit bepaalt.'* De vier grote steden hebben desondanks het Rijk onlangs verzocht een helmplicht in te voeren, zodat snorscooters op de gewone weg kunnen rijden. Minister Melanie Schultz van Haegen van Infrastructuur voelt niets voor een landelijke helmplicht voor snorscooters. Hoewel een experiment met zo'n plicht volgens haar juridisch onmogelijk is, kan de wet wel worden aangepast worden om een proef of plicht mogelijk te maken. De minister gaf tijdens een Kamerdebat op 15 januari jl. aan dat zij in overleg met Amsterdam gaat kijken wat de beste oplossing is om het verkeer in de stad veiliger te maken. Een lokale helmplicht voor snorscooters zou dan een van de opties kunnen zijn, maar Schultz wil samen met de Amsterdamse verkeerswethouder Wiebes kijken of de problemen breder kunnen worden aangepakt. Een van de mogelijkheden is om voor de meest gevaarlijke en verkeersonveilige straten een maximumsnelheid van dertig kilometer per uur in te voeren. De snorscooter kan dan vanwege het beperkte snelheidsverschil met auto's zonder helm op de rijbaan rijden, waardoor fietsers meer ruimte krijgen.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

Zo zijn er verschillende mogelijkheden om mee aan de slag te gaan. Volgens de fracties kan een begin worden gemaakt met de top tien van fietspaden waar overlast met en door scooters wordt ervaren en geconstateerd. Wanneer de raad hiervoor kiest, kan de feitelijke én de ervaren verkeersveiligheid in de stad sterk toenemen.

LANDELIJK BELEID

Naast het vaststellen en uitvoeren van eigen beleid kan Groningen in Den Haag aandringen op betere regelgeving ter beperking van overlast en verkeersonveiligheid van en door scooters. Ofschoon de minister in een brief aan de Tweede Kamer op zeer recent heeft laten weten het verzoek hiervoor uit de brandbrief van de vier grote steden niet te willen honoreren. Daarom stellen de fracties van GroenLinks en Partij van de Arbeid dat het stadsbestuur in G26- en VNG-verband blijft pleiten voor landelijke regelgeving om de problemen door scootergebruik te verminderen. Te denken valt aan:

- Opheffen van de categorie 'blauwe kentekens': dit maakt van snorscooters weer reguliere bromscooters en ze moeten dan automatisch van het fietspad naar de rijbaan.
- Betere snelheidsbegrenzers. Met snelheidsbegrenzers die niet kunnen worden omzeild, kunnen scooters niet harder dan de toegestane maximumsnelheid.
- Jaarlijkse APK keuring. Door een periodieke keuring voor brom- en snorscooters kan gecontroleerd worden of zij voldoen aan de gestelde eisen, of ze zijn opgevoerd, of de eigenaar verzekerd is en of het kenteken en het rijbewijs in orde zijn.
- Helm verplichten. Om het aantal letselongevallen te beperken is het een goed idee iedere berijder van een scooter een helm te laten dragen. Op de rijbaan is dat sowieso nodig. Daarvoor moet de wet worden aangepast.
- Puntenrijbewijs. Net zoals bij beginnende autorijders zou het puntenrijbewijs ook voor brom- en snorfietsbestuurders ingevoerd kunnen worden.
- Hogere boetes en scherpere handhavingsnorm. Boetes op overtreding van de toegestane constructiesnelheid voor brom- en snorfietsers zijn relatief laag, zeker in relatie tot de relatief lage pakkans.⁷ Verhoging van deze bedragen en het verscherpen van de handhavingsnorm kan het illegaal opvoeren van brommers sterk ontmoedigen en vergroot de pakkans.

⁷ <http://www.scooternews.nl/scooter-boetes/>

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

3. VOORSTEL

GroenLinks en Partij van de arbeid zijn van mening dat Groningen belangrijke maatregelen kan treffen om de bovengemiddelde overlast en vervuiling van scooters te beteugelen. Hoewel de gemeente zelf al heel veel kan doen met een positief effect op de verkeersveiligheid, het milieu en de leefkwaliteit, is landelijke regelgeving nastrevenswaardig. De fracties doen hieronder een aantal concrete suggesties, en verzoeken het College deze te onderzoeken op haalbaarheid en uit te werken in concrete voorstellen te vertalen in Gronings scooterbeleid.

1. De gemeente plaatst op fietspaden en op aangewezen (delen van) straten en pleinen in Groningen verkeersborden, die de gevaarlijke en hinderlijke interferentie tussen scooters en fietsers op het fietspad verminderen.
2. De gemeente verruimt fietspaden zodat daarop veiliger met verschillende snelheden kan worden gereden c.q. gepasseerd.
3. De gemeente zorgt ervoor dat op de korte en lange termijn de mogelijkheden van verkeerseducatie in kaart worden gebracht en worden uitgevoerd.
4. De burgemeester treedt in overleg met de hoofdofficier van justitie en de korpschef, teneinde gezamenlijk en actief in te zetten op:
 - Intensievere voorlichting en preventieve scooterkeuringen, en invoering van een groene, oranje en rode kaart.
 - Invoering van stringente scootercontroles met als doel minder opgevoerde scooters en een veiliger rijgedrag.
 - Het invoeren van maximumsnelheidscontroles en een meer realistische snelheidsgrens (d.w.z. minder afwijkend van de wettelijke maximumsnelheid) waarbij wordt beboet.
5. De gemeente treedt in overleg met scooterproducenten en de verkoopbranche, en maakt afspraken over:
 - De invoering van een Groningse 'schone scooter regeling'.
 - Het opzetten van een netwerk aan oplaadvoorzieningen voor elektrische scooters in stallingen en parkeergarages, bij scholen, bioscopen en universiteitsgebouwen.
 - Een uitsterfbeleid voor de verkoop van brommers, brom- en snorscooters met een fossiele brandstofmotor in de regio Groningen.
6. De gemeente dringt bij en in (het) overleg met het Rijk aan op onderzoek naar (in ieder geval) onderstaande maatregelen:
 - Het opheffen van de categorie blauwe kentekens voor brommers.
 - Het (in navolging van brommers) verplaatsen van snorscooters naar de rijbaan.
 - Het verplichten van een helm voor berijders van brom- en snorscooters.
 - Het aanbrengen van niet versleutelbare snelheidsbegrenzers.
 - Het invoeren van een periodieke APK-keuring.
 - Het instellen van scherpere handhavingnormen voor (snor)scootersnelheden.
 - Het verhogen van boetes voor snelheidsovertredingen.
 - Het invoeren van een puntenrijbewijs.
 - Het in Europees verband aandringen op de strengste emissie eisen en een stevig standpunt innemen in de Europese raad van ministers.
7. De gemeente stelt een verbod in op de verkoop van tweetakt scooters, zoals eerder vorig jaar is bepleit door de Fietsersbond, Milieudefensie en Natuur & Milieu. Ook kan voor het gemeentelijk grondgebied een milieuzone voor tweetakt scooters worden ingesteld met ingang van bijvoorbeeld 2017. Berijders van deze verouderde type scooters hebben dan tijd om een elektrische scooter aan te schaffen.
8. De gemeente voert periodieke scooterkeuringen- en controles in waarbij wordt gecontroleerd op onder meer het niet overschrijden van permanente emissie-eisen.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

BESLUIT

GroenLinks en Partij van de Arbeid verzoeken de raad het volgende besluit te nemen.

De raad van de gemeente Groningen besluit

- I. het college op te dragen om een scooterbeleid te ontwikkelen
 - a. waarin maatregelen worden voorgesteld om de hinder, uitstoot en verkeersonveiligheid van brom- en snorscooters te verminderen;
 - b. waarin de genoemde voorstellen in dit initiatiefvoorstel zijn uitgewerkt;
 - c. en dit scooterbeleid aan de raad te presenteren voor het zomerreces van 2014

Groningen, 24 januari 2014

GroenLinks
Kris van der Veen

Partij van de Arbeid
Jan Spakman

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

BIJLAGE 1 | Scooters

Er zijn tal van soorten scooters met daaraan verbonden eigenschappen zoals maximumsnelheden, minimumleeftijden en regelgeving. *Scooter* is eigenlijk de verzamelnaam voor een vervoermiddel op twee wielen aangedreven door een motor. Een kenmerk is dat de voeten tijdens het rijden naast elkaar tussen het stuur en de zitplaats worden geplaatst, en dat de techniek zoveel mogelijk verborgen is achter plaatwerk. Er zijn elektrische scooters, maar veruit de meesten mensen maken gebruik van tweetakt- en viertaktmotoren. Na de Tweede Wereldoorlog werden scooters populair als goedkoop en comfortabel transportmiddel, met types als de Vespa en de Heinkel. Toen de auto bereikbaar werd voor de gewone burger, verdwenen ze vrijwel uit het straatbeeld, om vanaf de jaren 90 terug te keren.

Type scooter	Rijbewijs	Minimumleeftijd	Constructiesnelheid	Helm verplicht?
Bromscooter	AM (ook AL, AZ, B)	16 jaar	45 km/uur	Ja
Snorscooter	AM (ook AL, AZ, B)	16 jaar	25 km/uur	Nee
Brommobiel	AM (ook AL, AZ, B)	16 jaar	45 km/uur	Ja, zonder veiligheidsgordel
Motorfiets	A automaat, AL, AZ	18 jaar	Geen beperking	Is een motor

- Een **bromscooter of bromfiets** (geel kenteken met zwarte letters) was ooit een fiets met een motortje, maar is steeds meer motorfiets geworden. De cilinderinhoud is beperkt tot 50 cc, de snelheid moet begrensd zijn op 45 km per uur. Zonder geldig auto- of motorrijbewijs is een bromfietsrijbewijs nodig, waarvoor een theorie- en praktijkexamen verplicht is. Sinds 1999 moeten brommers in de stad op de rijbaan rijden, tenzij er sprake is van een verplicht (brom)fietspad. Het is niet toegestaan om met een bromscooter op autosnel- en autowegen te rijden.

- Een **snorscooter of snorfiets** (blauw kenteken, witte letters) is een variant op de bromscooter, maar de constructiesnelheid is beperkt tot 25 kilometer per uur. Er is geen helmplicht. Van deze vaak trendy en hippe scooters worden de laatste jaren meer verkocht.

- Een **brommobiel** is een vierwielig voertuig met een maximumsnelheid van 45 km per uur. Voor de wet is het een bromfiets, maar qua regels in de stad op veel punten gelijk aan een auto. Een rijbewijs is verplicht, net als een helm als autogordels niet aanwezig zijn. Een brommobiel mag niet op een fietspad, autoweg of snelweg. Variant is de Canta, het invalidervoertuig dat wel op het fietspad mag maar in de bebouwde kom ook op de rijbaan.
- Een **motorfiets of motorscooter** (geel kenteken, zwarte letters) is een gemotoriseerd voertuig op twee of drie wielen. Hoewel motorscooters met een kleinere cilinderinhoud volgens de wet in de categorie "bromfiets" vallen, worden ze tot motorfietsen gerekend.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

- Een **elektrische fiets of E-bike** is een fiets die elektrisch aangedreven wordt - al dan niet in combinatie met spierkracht. De elektrische fiets met zelfstandige aandrijving is een snorfiets en heet ook wel electric bike. Degene die werkt in combinatie met spierkracht wordt wel pedelec genoemd. De pedelec is de meest voorkomende elektrische fiets in Nederland.

Waar in dit voorstel de termen (brom)scooter, (snor)scooter, bromfiets en snorfiets worden gebruikt, worden de categorieën bromfiets en snorfiets bedoeld. Hoewel soms ook scooters genoemd, vallen brommobielen en motorfietsen buiten het thema van dit voorstel, net als bijvoorbeeld Segways. Elektrische scooters tellen alleen mee als gezond alternatief voor de scooter.

Initiatiefvoorstel de eerlijke brommer - GroenLinks en PvdA

DE EERLIJKE BROMMER

BIJLAGE 2 | Verkeersborden

Hieronder een schema met daarin opgenomen verkeersborden om het langzame en scooterverkeer op het fietspad te kunnen scheiden:

Verplicht fietspad (G11)		Fiets en snorfiets moeten op het fietspad, brommer moet op de rijbaan
Onverplicht fietspad (G13)		Gesloten voor brom- en snorfietsen en scooters met in werking zijnde motor
Gesloten voor brommers en scooters (C13)		Gesloten voor brom-, snorfietsen en gehandicaptenvoertuigen met in werking zijnde motor
Maximalsnelheid (A1)		Op dit weggedeelte geldt een maximum snelheid van 25 km per uur
Onderbord (geen jur. status)		Gesloten voor brom- en snorfietsen en scooters met in werking zijnde motor

Collegiebrief - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

.
. .
Bestuursdienst

Onderwerp Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

Steller Theo Zaal

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 82 86 Bijlage(n) -

Ons kenmerk RO13.4063751

Datum **20 DEC 2013** Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Onlangs heeft de pers aandacht besteed aan de 'Tunnel Paterswoldseweg'. Hoewel er nog geen finale duidelijkheid is over het ontwerp van de tunnel en over de planning, lijkt het ons goed u te informeren over wat er op dit moment speelt.

De directe aanleiding voor de tunnel is het besluit voor een Extra Sneltrain Groningen Leeuwarden (ESGL). Door de extra trein wordt de tijd dat de spoorbomen dicht liggen een kwartier per uur. Bij deze lange dichtligtijd komt naast de doorstroming, ook de spoorwegveiligheid in het geding waardoor het niet meer verantwoord is het verkeer gelijkvloers de spoorweg te laten kruisen.

Overigens is er nu –zonder de ESGL- ook al sprake van een verre van optimale situatie bij de doorstroming en de spoorwegveiligheid. Daarbij komt dat de aanleg van de derde fase van de HOV-as West niet mogelijk is zonder ongelijkvloerse kruising. Deze factoren hebben ertoe geleid dat we in het voorjaar 2013 hebben gekozen voor een tunnel voor alle verkeer bij de kruising spoorbaan – Paterswoldseweg. Voor al onze overwegingen daarbij verwijzen wij u korthedshalve naar onze brief van 21 maart 2013.

De tunnel Paterswoldseweg is een deelproject binnen het project ESGL. ProRail voert dit project uit in nauw overleg met de gemeente Groningen en de Provincie Groningen. De provincie Groningen is bij dit project betrokken vanuit de opdrachtgeversrol voor het project ESGL, als belangrijkste financier van de tunnel en haar rol in het RSP.

Met voorliggende brief informeren we u over de recente ontwikkelingen.

De varianten

Het ontwerp van de tunnel is een complexe opgave vanwege de inpassing in de stedelijke omgeving. Het overleg tussen ProRail, provincie- en gemeente Groningen heeft twee varianten opgeleverd die nog nader moeten worden uitgewerkt.

Collegedebat - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

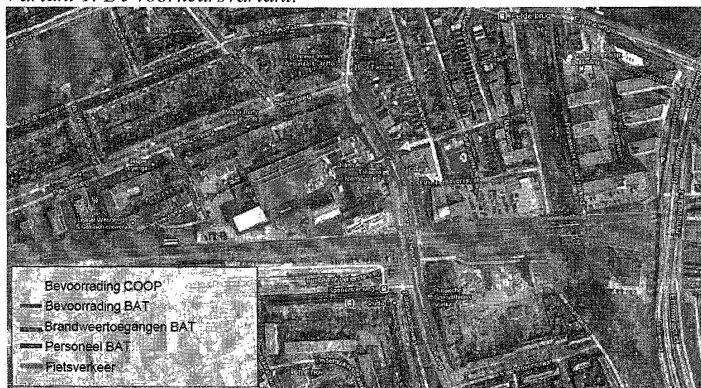
Bladzijde 2
Onderwerp Tunnel Paterswoldseweg informatie

Variant 1 is de voorkeursvariant, *variant 2* is de 'smalle' variant.

Voor beide varianten geldt:

- . Het spoor wordt ter plaatse van de tunnel met ca. 50 cm. verhoogd. Hierdoor kan de tunnel minder diep worden en (dus ook) minder lang. Dit vergemakkelijkt de inpassing en is sociaal veiliger;
- . De fabriek BAT Niemeijer en de Supermarkt COOP kunnen op de huidige plek hun bedrijfsvoering voortzetten;
- . Het blokje huizen Paterswoldseweg 84 – 94 zal moeten worden gesloopt;
- . De Theodorus Niemeijerstraat is voor autoverkeer niet meer aangesloten op de Paterswoldseweg. In de varianten wordt de COOP supermarkt via de Kleine Badstraat bevoorraadt (betreft 4 vrachtauto's per dag); het verkeer van/naar het parkeerterrein van BAT Niemeijer (tussen Theodorus Niemeijerstraat en spoor) wordt ook afgewikkeld via de Kleine Badstraat;
- . Tijdens de aanleg van de tunnel is anderhalf jaar geen doorgaand (snel)verkeer bij de Paterswoldseweg mogelijk. Voor fietsers en voetgangers blijft die mogelijkheid wel bestaan. Het autoverkeer wordt omgeleid.

Variant 1. De voorkeursvariant.

Het kenmerk van deze variant is dat aan beide zijden van de Paterswoldseweg een fietspad is gesitueerd. Een ander kenmerk is dat de fietsers Hoofdstation – Paterswoldseweg bij de fietsbrug over het Noord Willemskanaal recht door kunnen rijden (is nu via de Theodorus Niemeijerstraat).

Collegebrief - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

Bladzijde 3
Onderwerp Tunnel Paterswoldseweg informatie

Variant 2. De smalle variant

Het kenmerk van deze variant is dat aan een deel van de westzijde van de Paterswoldseweg geen fietspad meer aanwezig is. Daarvoor in de plaats komt een (dubbel) fietspad aan de oostzijde. Dat heeft tot gevolg dat fietsers bij de Peizerweg en bij de Stephensonstraat, de Paterswoldseweg moeten oversteken.

Het 'blokje'

Zoals boven aangegeven moet voor aanleg van de tunnel het blokje woningen Paterswoldseweg 84 – 94 worden gesloopt.
Op 9 oktober hebben ProRail en gemeente Groningen bewoners/eigenaren van deze panden voor een informatiebijeenkomst uitgenodigd. Omdat een aantal direct betrokken bewoners/eigenaren niet aanwezig was, hebben we nog een avond op 11

Collegedebrief - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

Bladzijde 4
Onderwerp Tunnel Paterswoldseweg informatie

november georganiseerd. Op beide avonden hebben we betrokkenen geïnformeerd over de plannen voor de tunnel en welke consequenties die hebben. We hebben toegezegd om op een vervolgbijeenkomst specifiek in te gaan op zaken als: verwerving, rechtspositie, schaderegelingen, e.d.

Overleg met andere betrokkenen

Op 10 oktober 2013 hebben we COOP en BAT Niemeijer geïnformeerd. Beide partijen hebben aangegeven mee te willen denken in het proces. Het goed kunnen blijven bevoorraden van hun ondernemingen is door partijen als cruciaal omschreven.

Op 16 oktober hebben we een presentatie gehouden bij het vierbuurtenoverleg (Laanhuizen, Badstraten- Gruno- en Zeeheldenbuurt). Afgesproken is om bij dit overleg structureel aanwezig te zijn.

Op 13 november hebben we een informatieavond gehouden voor de bewoners van de vier buurten. De opkomst was meer dan 100 personen. Op de avond hebben zich ca. 30 personen opgegeven voor een klankbordgroep. Met deze belangstellenden zullen we periodiek overleg voeren.

Voor de Badstratenbuurt wordt specifiek over het onderwerp 'bereikbaarheid' een overleg georganiseerd. De aanleiding is dat vooral voor de omwonenden van de COOP de situatie zal veranderen. De Kleine Badstraat zal drukker worden omdat de Theodorus Niemeijerstraat niet meer als aanrijroute voor het bevoorradingsverkeer van de COOP kan dienen. De geldt ook voor het personeel van BAT Niemeijer dat gebruik maakt van de parkeerplaats tussen spoorlijn en Theodorus Niemeijerstraat. Een deel van de groenstrook tussen het 'Badhuis' en de COOP zal als gevolg van de nieuwe route moeten verdwijnen. In het overleg met de Badstratenbuurt wordt overigens nog bekeken of er nog andere oplossingen mogelijk zijn voor de verkeersafwikkeling en bevoorrading.

Het vervolg

De tunnel Paterswoldseweg is onderdeel van het 'project ESGL'. De Stuurgroep ESGL heeft bepaald dat voor dit project de procedure van het (Ontwerp) Tracé Besluit gevoerd gaat worden. In november 2014 wordt het OTB gepubliceerd. De start van de werkzaamheden is gepland in voorjaar 2016, de tunnel is dan eind 2017 aangelegd. Deze planning wordt samen met Groningen bereikbaar! zo optimaal mogelijk afgestemd op de planning van de in dezelfde periode gepland staande vervanging van het Herewegviaduct en de start van de ombouw van de Zuidelijke Ringweg. Het doel hierbij is dat eventuele gelijktijdige uitvoering van de projecten zo min mogelijk tot grote verkeershinder leidt. Groningen bereikbaar! overlegt met alle betrokken partijen over maatregelen die de verkeershinder in en om de stad zoveel mogelijk moeten beperken.

Het participatietraject dat voor de tunnel gevoerd gaat worden kan ook nog invloed hebben op de planning. Uiteindelijk zal de raad het ontwerp van de tunnel vast moeten

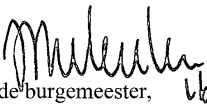
Collegebrief - Stand van zaken Tunnel Paterswoldseweg

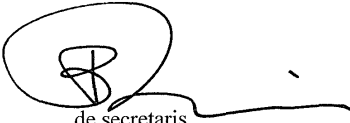
Bladzijde 5
Onderwerp Tunnel Paterswoldseweg informatie

stellen. Daaraan voorafgaand willen we betrokkenen/belanghebbenden in de gelegenheid stellen mee te denken over de plannen.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester, *vb*
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys *2-1*

Ingekomen stukken - Bewoners Badstratenbuurt

Commissie Ruimte en Wonen
T.a.v. mevrouw A. Weiland
Postbus 20001
9700 PB GRONINGEN

Groningen, 21 december 2013

Geachte mevrouw Weiland,

Op woensdag 13 november bezochten wij de informatiebijeenkomst van de gemeente Groningen en Prorail over de voorgenomen ondertunneling van de Paterswoldseweg. Op zich juichen wij als buurtbewoners natuurlijk toe dat nagedacht wordt over een veiligere verkeerssituatie bij de spoorwegovergang. Wij zijn echter van mening dat de gepresenteerde plannen daar absoluut niet aan zullen bijdragen. Sterker, de verkeersveiligheid in de vier wijken rondom de overgang zal ernstig verslechteren.

Wij zijn onaangenaam verrast door de grootte van het voorgenomen project en de gigantische impact die het zal hebben op de omgeving. De toegenomen verkeersdruk in de omliggende woonwijken en de slechte bereikbaarheid van de Paterswoldseweg vanuit deze wijken zullen hun tol gaan eisen. Ook de leefbaarheid van de wijken zal fors worden aangetast.

Tijdens de bijeenkomst is keer op keer gebleken dat de plannen onvoldoende zijn doordacht. Veel consequenties blijken niet goed te zijn overwogen. Het lijkt ons dan ook zeer de vraag of het toch al enorme investeringsbedrag van 30 miljoen euro voldoende zal zijn om uiteindelijk tot een situatie te komen die wat betreft veiligheid en leefbaarheid acceptabel is.

Gelukkig werden vanuit bewoners ook enkele aanpassingen voorgesteld die aanzienlijk minder ingrijpend zijn. Dit kan leiden tot minder kosten en acceptabelere consequenties. U zult waarschijnlijk twee uitgewerkte plannen aangeboden krijgen. Weet dus dat er alternatieven bestaan die zeer de moeite waard zijn om uit te werken.

Het project is nog niet toe aan besluitvorming. Toch willen wij u nu al oproepen deze plannen komende tijd uiterst kritisch te volgen. Wij verzoeken u met klem om na te gaan of de aangeboden plannen werkelijk noodzakelijk zijn en of het echt om optimale oplossingen gaat die kunnen rekenen op draagvlak in de wijken.

Wij willen u van harte uitnodigen om op korte termijn samen met buurtbewoners ter plaatse te komen kijken.

Ingekomen stukken - Bewoners Badstratenbuurt

Wij zullen u graag de consequenties van de plannen toelichten, evenals de alternatieven die vanuit de buurten zijn aangedragen. Hierover zullen wij op korte termijn contact met u opnemen.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande een vraag hebben dan horen wij dit graag.

Met vriendelijke groet,

Bewoners van de Badstratenbuurt (Bijlagen)

Contactpersonen

Helen Tubben	Annemarij van der Ploeg
Badhuisplein 7	Kleine Badstraat 19A
06 1060 8855	06 2475 6003

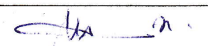

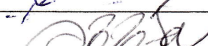
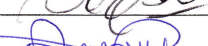

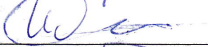

badstraten@gmail.com

CC: Fractievoorzitters gemeenteraad Groningen
Commissie Beheer en Verkeer

Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 2

Groningen, 12 december 2013

Bewoners Badstratenbuurt die de brief ondersteunen die is gericht aan de fracties van de gemeenteraad en de Commissie Ruimte en Wonen:

Adelheid Vos	Eeldenmaat 6	
Reneke Meijdeke	Kl. Badstr. 30	
André Selters	kl. Badstraat 31	
Annevanij van der Ploeg	kleine Badstr 19A	
NANDA HOFMAN	kleine Badstr 17	
DAAN FRUMAN	BADHUISPLEIN 8	
Piet Mosterman	Badhuis pt 2	
Marlies Levenhuisen	Kleine Badstr 21	
Pin van SANTEN	kleine Badstr 21	
Margriet Graeven	Badhuisplein 6	
Geja Doosje	Badhuisplein 6	
Yvonne ten Hoeve	Badhuisplein 5	
HENK HATENBOUW	KL. BADSTR. 2	
Lidewij van Slikke	Badhuisplein 9	
Geke de Haan	Badhuisplein 3	
Arteid Wobzyk	Badhuisplein 4	
Susan Toben	Badhuisplein 2	

Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 3-1

Groningen, 12 december 2013

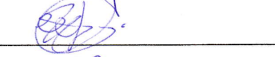
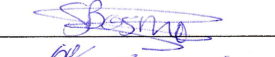

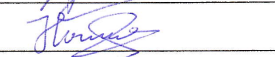
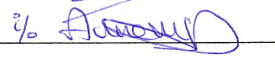

Bewoners Badstratenbuurt die de brief ondersteunen die is gericht aan de fracties van de gemeenteraad en de Commissie Ruimte en Wonen:

<i>Wolff</i>	<i>adres</i>	<i>handtekening</i>
B. Wolff	Kl. Badstr. 12	
A. P. Stalman	" " 42	
R. Engelage	Westerbaelstr. 46	
Hindrik de Vries		
R. Koopmans	Kl. Badstr. 28	
M. Post	Kl. Badstraat 27	
J. Kwartbeberg	Marwixkade 74	
V. f. Kleenstra	Kl. Badstr. 10	
H. Oldenziel	Kl. Badstraat 36	
A.S. Hillchriink	Kl. Badstraat 26	

Bijlage - Lijst bewoners Badstratenbuurt 4

Groningen, 12 december 2013

Bewoners Badstratenbuurt die de brief ondersteunen die is gericht aan de fracties van de gemeenteraad en de Commissie Ruimte en Wonen:

Martinus Meijer	kleine badstraat 19A	
Paul Schaal	Westerbadstraat 50	
Eva Gerritsma	Westerbadstraat 53	
Suzanne Bosma	Westerbadstraat 53	
Ralph Lic	Westerbadstraat 51A	
Manon Leutemia	Westerbadstraat 51A	
ARJEN CATS	kleine badstraat 15	
Arne Hommes	kleine badstraat 23A	
Jesper Hommes	kleine badstraat 23A	
Michiel de Boon	kleine badstraat 19	

Bijlage - 2014-02-10 Brief van Fietsersbond over ondertunneling Paterswoldseweg

Postbus 1061, 9701 BB Groningen
 groningen@fietsersbond.nl

Onderwerp: Ondertunneling Paterswoldseweg

Groningen, 10-02-2014

Aan: Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groningen

Geacht college,

Wij, Fietsersbond afdeling Groningen, hebben in Dagblad v/h Noorden van 28-01-2014 kennis genomen van het voornemen om de Paterswoldseweg met een tunnel onder het spoor Groningen-Leeuwarden en Groningen-Roodeschool/Delfzijl door te leiden.

Wij vragen in deze om bij de keuze en verdere planvorming te kiezen voor een ontwerp/uitvoering dat door alle belanghebbenden en toekomstige gebruikers wordt gedragen!

Betreffende fietsverkeer:

- dient een tunnel te worden gekozen waarbij ter weerszijden van de rijweg een vrij liggend fietspad van voldoende breedte aanwezig is, e.e.a. afgestemd op de daar aanwezige spitsuurintensiteit. Dit zal resulteren in een ca. 3 meter breed fietspad.
Motivatie: Bij alleen een in twee richtingen berijdbaar fietspad aan oostzijde moeten de fietsers in zuidelijke richting dan altijd 2 x de Paterswoldseweg oversteken. Dit bevordert geen veilig en vlot fietsverkeer. Er zullen om deze fietsoversteek veilig te maken verkeerslichten nodig zijn. En deze verkeerslichten werken vertragend op de doorstroming van het autoverkeer op de Paterswoldseweg!
- de fietsinfrastructuur c.a., die ten gevolge van de aanleg van deze tunnel aangepast moet worden, zodanig uit te voeren dat te allen tijde veilig en vlot fietsverkeer gegarandeerd is. Hierbij extra aandacht te schenken aan drukke fietsroutes. O.a. de route van en naar het station vanuit zuidelijke richting.

Met vriendelijke groet,

namens de Fietsersbond afdeling Groningen,

Foppe Nieuwenhuis

CC: Gemeenteraad Groningen

CC: ProRail

CC: Dagblad v/h Noorden, redactie@dvhn.nl

Vraag aan het College - Beantwoording vragen art 42 RvO van GroenLinks over ...

·
·
·
Bestuursdienst

Onderwerp Vragen ex artikel 42 RvO

Steller Jeroen Engels

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 8331 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk RO13.4038908
Datum **29 NOV 2013** Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doen wij u toekomen ons antwoord op de door de heer M.T Gijsbertsen van GroenLinks gestelde vragen over de inpassing van de nieuwe zuidelijke ringweg. De brief van de vragensteller(s) treft u als bijlage aan.

- 1. Is het college op basis van de ervaringen bij de A13 alsnog bereid metingen te verrichten langs de Zuidelijke Ringweg in zowel de huidige als toekomstige situatie door plaatsing van meetpalen? Zo nee, waarom niet? Graag uitgebreide toelichting.*

Nee, wij zien geen reden om naar aanleiding van de ervaring bij de A13 alsnog meetpunten voor de luchtkwaliteit te overwegen. De situatie langs de A13 bij Overschie betreft het hier en nu, en het verschil tussen luchtmetingen en luchtberekeningen die zijn uitgevoerd in het kader van de snelheidsverhoging van 80 naar 100 km/u.

Anders dan voor de A13 wordt in het MER van het project Aanpak Ring Zuid gekeken naar de toekomstige situatie van de luchtkwaliteit (2021, 2030). Daarbij worden de situaties zonder en met project met elkaar vergeleken. Doel daarvan is om te kijken of er normoverschrijdingen optreden als gevolg van het project. Omdat het een toekomstige situatie betreft, is dit alleen maar mogelijk door middel van modellen. Deze modellen zijn wettelijk voorgeschreven, en worden doorlopend getoetst en gecheckt met de metingen vanuit het landelijk netwerk van meetstations (gekalibreerd).

SE 4 C

Vraag aan het College - Beantwoording vragen art 42 RvO van GroenLinks over ...

Uit de MER-rapportage blijkt dat de luchtkwaliteit in Noord-Nederland in de huidige situatie ruimschoots onder de norm zit en dat de invloed van de nieuwe Zuidelijke Ringweg zeer gering is. In de toekomst zal de luchtkwaliteit alleen maar verbeteren vanwege de effecten van extra strengere wet- en regelgeving in de industrie, landbouw en verkeer.

Een en ander leidt voor ons niet tot bijstelling van de conclusie die wij eerder op basis van het MER en de Gezondheidseffectscreening hebben getrokken. Daarbij benadrukken we dat de luchtkwaliteit een jaar na ingebruikname van de ringweg bij de opleveringstoets van Rijkswaterstaat opnieuw wordt getoetst (zie ook brief d.d. 27 augustus jl., RO 13.3850165).

- 2. Kan het college helderheid verschaffen over de huidige grondwatersituatie in het Sterrebos? Hoe schat het college het risico in voor het Sterrebos als straks de ringweg wordt aangepakt? Kan verdroging van het Sterrebos worden voorkomen, en hoe? Graag uitgebreide toelichting.*

Uit onderzoek blijkt dat de grondwaterstand in het Sterrebos een grote natuurlijke fluctuatie kent, die het laagst is in de periode augustus/september/oktober en met 90 cm kan oplopen in de periode februari/maart/april. In en rond het Sterrebos staan een tiental peilbuizen die de grondwaterstanden monitoren. Grote afwijkingen zijn hierbij nog niet gemeten.

In dit antwoord zullen wij u toelichten dat verdroging van het Sterrebos inderdaad kan worden voorkomen.

Voor het MER is onderzoek gedaan naar de gevolgen van de ombouw van de zuidelijke ringweg voor de waterhuishouding in het plangebied. De resultaten bevestigen het beeld dat de geciteerde bioloog schetst: de aanleg van de verdiepte ligging *kan* nadelige gevolgen hebben voor de waterhuishouding, zowel tijdens de bouwperiode (tijdelijk) als in de nieuwe situatie (permanent). Zie voor de resultaten ook bijlage 7 van het MER.

De resultaten uit het MER betekenen dat er randvoorwaarden moeten worden opgenomen in het Programma van eisen voor de realisatie van Aanpak Ring Zuid. De aannemer moet zich hieraan houden bij het realiseren van zijn opdracht. Een belangrijke eis is dat de aannemer grondwaterneutraal moet bouwen, en maatregelen moet nemen om verdroging of vernatting te voorkomen. Daarnaast moet hij ervoor zorgen dat het grondwater na de bouw hetzelfde niveau heeft als voor de bouw. Dit zijn gebruikelijke eisen bij de aanbesteding van grote infrastructurele projecten. Een mogelijke en beproefde grondwaterneutrale bouwmethode is om "in den natte" te werken. Dat betekent dat eerst de wanden van de bak worden gemaakt, en dan pas wordt ontgraven. Het storten van het beton gebeurt dan onder water. Pas daarna wordt

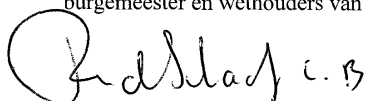
Vraag aan het College - Beantwoording vragen art 42 RvO van GroenLinks over . . .

het grondwater uit de bouwkuip gepompt. Op deze wijze wordt de omgeving tijdens de bouw zo min mogelijk beïnvloed.

Het is uiteindelijk echter de aannemer die de specifieke bouwmethode kiest, waarmee de effecten zowel tijdens als na de bouw grondwaterneutraal blijven. Om dit goed te kunnen doen heeft hij informatie nodig over hoe het grondwater zich in de huidige situatie gedraagt, niet alleen in het Sterrebos, maar in de hele omgeving van de ring. Daarom wordt op dit moment onderzoek gedaan naar de grondwaterstanden.

Tijdens de bouw zal de projectorganisatie nauwkeurig volgen of de aannemer zich aan de gestelde randvoorwaarden houdt. Als onverhoopt toch veranderingen optreden in de grondwaterstand, dan dient de aannemer dat direct ongedaan te maken. Mogelijke maatregelen zijn bijvoorbeeld het wegpompen van water of drainage.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Vraag aan het College - Beantwoording vragen art 42 RvO van GroenLinks over ...

2013
nr. 75

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

BESTUURSDIENST	
reg.nr. ROB.402.1673	
Ingek. - 7 NOV 2013	
class. - 1.01	DIENST ROJ/EZ
te beh. door: RO	REG. NR. 2013.402.1673
kopie gez. aan: B. G. G. G.	11 NOV. 2013

BIJLAGE

HVE

Aan: het college van B&W van de gemeente Groningen
 Betreft: vragen ex art. 42 RvO inzake Inpassing nieuwe Zuidelijke Ringweg
 Groningen, 7 november 2013

DIENST NR. 1.111.11.1 ZRW		
Kopie gez. aan:		
Dir.	Afd.	Paraaf
PRO		

HVE

Engels

Geacht college,

Op 8 oktober vond er een raadsvergadering plaats over de aanpak van de Zuidelijke Ringweg. GroenLinks heeft zich toen ingespannen om de ringweg beter in te passen in de stad: met zo min mogelijk negatieve gevolgen voor omwonenden, fietsverkeer en het milieu bijvoorbeeld. De wensen van de raad worden nu meegenomen in de ontwikkeling van het Definitief Tracébesluit. Voor GroenLinks is het belangrijk dat de leefbaarheid in dat uiteindelijke besluit niet alsnog het onderspit delft ten opzichte van verkeerstechnische belangen. Daarom willen wij de vinger aan de pols houden.

GroenLinks wil dan ook opheldering over een aantal nieuwe feiten die sinds de sluiting van de inspraaktermijn boven tafel zijn gekomen.

In de eerste plaats is er discussie over de geluidsoverlast en luchtvervuiling langs de A13 bij Overschie. De meetgegevens van Rijkswaterstaat, gebaseerd op wettelijk voorgeschreven modellen, bleken niet overeen te komen met de werkelijkheid. In die werkelijkheid was de geluidsoverlast veel groter en steeg de luchtvervuiling uit boven de gezondheidsnorm. Diezelfde wettelijk voorgeschreven modellen heeft Rijkswaterstaat gebruikt bij de Zuidelijke Ringweg. In een brief van 27 augustus 2013 stelt uw college evenwel op basis van de MER bij het ontwerp-tracébesluit Zuidelijke Ringweg inhoudelijk geen aanleiding te zien om meetpalen te overwegen voor zowel de huidige als de toekomstige situatie.

Een tweede kwestie werd op 4 november aangekaart in het Dagblad van het Noorden. De waterstand in het Sterrebos bleek opvallend laag. In september kwam de bodem van de vijver in het bos zelfs letterlijk in zicht. Een door de krant geraadpleegde bioloog meende dat de verlaging van de grondwaterstand alles te maken heeft met de bouw van de parkeergarage van de DUO en de belastingdienst. Hij veronderstelde dat het Sterrebos een nog veel groter gevaar zal lopen als de zuidelijke ringweg volgens plan wordt omgebouwd. De verdiepte aanleg zal volgens de bioloog onvermijdelijk leiden tot verdroging met alle gevolgen van dien voor de planten en bomen in het bos. In de MER staat dat niet voldaan wordt aan de eis van grondwaterneutraal bouwen, maar dat nader onderzoek moet leiden tot effectieve maatregelen om negatieve effecten te voorkomen.

Naar aanleiding van het bovenstaande heeft GroenLinks de volgende vragen:

- 1) Is het college op basis van de ervaringen bij de A13 alsnog bereid metingen te verrichten langs de Zuidelijke Ringweg in zowel de huidige als toekomstige situatie door plaatsing van meetpalen? Zo nee, waarom niet? Graag uitgebreide toelichting.
- 2) Kan het college helderheid verschaffen over de huidige grondwatersituatie in het Sterrebos? Hoe schat het college het risico in voor het Sterrebos als straks de ringweg wordt aangepakt? Kan verdroging van het Sterrebos worden voorkomen, en hoe? Graag uitgebreide toelichting.

Namens de fractie van GroenLinks,

M.T. Gijbsbertsen

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Bestuursdienst

30
Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

Onderwerp Informeren brief Gedeputeerde Staten over risicomanagement binnen
Aanpak Ring Zuid
Steller Jeroen Engels

In uw antwoord
raag datum en
enmerk vermelden

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Uw bericht is met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
reistijd krijgt u
via telefoon 0900-92 92

Telefoon (050) 367 83 31 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO14.4167489

Datum - 7 FEB 2014 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

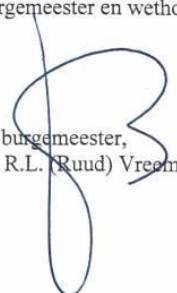
Het college van Gedeputeerde Staten heeft de Provinciale Staten per brief geïnformeerd over het risicoprofiel van het project Aanpak Ring Zuid voor de provincie Groningen.

Aanleiding voor de brief is bespreking in de Statencommissie Grote Projecten. Ons college vindt dat u als raad deze informatie ook dient te ontvangen.

Het komende jaar zullen de organisatorische en financiële afspraken voor de uitvoeringsfase van het project worden vastgelegd in een realisatieovereenkomst, te ondertekenen door de drie samenwerkingspartners: Rijk, provincie en gemeente.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

BIJLAGE

provincie
groningen

bezoekadres: Martinikerkhof 12

Aan Provinciale Staten

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr.: 050 316 49 11

algemeen faxnr.: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Datum : -6 FEB. 2014
Briefnummer : 2014-04960/6/A.8, VV
Zaaknummer : 501820
Behandeld door : Stuij E.F.W.
Telefoonnummer : (050) 316 4509
E-mail : e.f.w.stuij@provinciegroningen.nl
Antwoord op :
Bijlage : 1
Onderwerp : Kosten en risico's voor de provincie Aanpak Ring Zuid

Geachte dames en heren,

Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zal de minister van Infrastructuur en Milieu het Tracébesluit voor de Aanpak Ring Zuid vaststellen. Dat is ook de opmaat naar besluitvorming over de aanbesteding en realisatie van het project. De afgelopen jaren hebben wij u op de hoogte gehouden van de inhoudelijke ontwikkelingen in het dossier en de besluitvorming door stuurgroep en bevoegd gezag.

aanleiding voor deze brief

Met deze brief willen wij u informeren over de kosten en risico's van de Aanpak Ring Zuid. In het bijzonder willen wij stilstaan bij de wijze waarop rekening wordt gehouden met risico's en de manier waarop wij die willen beheersen. Als provincie Groningen hebben wij namelijk een bijzonder belang vanuit onze verantwoordelijkheid als beheerder van het Groninger deel van het RSP-convenant. Op grond van het convenant RSP moeten financiële mee- en tegenvallers van de in het RSP opgenomen projecten binnen het RSP worden verrekend. Tussen de provincies is daarbij afgesproken dat financiële mee- en tegenvallers binnen de geografische grenzen van de betreffende provincie blijven. Voor het project Aanpak Ring Zuid is voorts in het convenant RSP opgenomen dat de MIRT-bijdrage van € 200 mln ten laste van de begroting van het ministerie van I&M een gemaximeerde bijdrage is.

Concreet betekent dit dat eventuele meevallers op het project Aanpak Ring Zuid beschikbaar blijven voor het Groninger deel van het RSP, maar dat ook eventuele tegenvallers binnen het Groninger deel van het RSP moeten worden opgevangen.

beheersing risico's

Centrale vraag is eigenlijk: welke risico's loopt de provincie en hoe worden die beheerst?

In de bijgevoegde notitie beschrijven wij de stand van zaken met betrekking tot de kosten en risico's van het project Aanpak Ring Zuid. In het project wordt nadrukkelijk rekening gehouden met risico's en zijn daarvoor in het projectbudget reserveringen opgenomen. De notitie beschrijft mogelijkheden om de risico's te beheersen. Om de risico's voor het Groninger deel van het RSP te beperken willen wij hierin de volgende lijn kiezen:

06-HB-SG-001

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening. Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Communicatie en Kabinet, Publieksvoorlichting: 050 3164180

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

- Voldoende reserveringen opnemen in de basisraming, zoals nu gebeurt;
- Tussentijdse meevallers niet op voorhand volledig herbestemmen, maar tenminste voor een deel toevoegen aan de onzekerheidsreserve;
- Stapsgewijze gunning zodat tussentijds kan worden bijgestuurd, rekening houdend met de actuele situatie omtrent kosten en risico's.

Verder blijven wij een nadrukkelijke rol spelen in de aansturing en de projectorganisatie tijdens de realisatiefase. Wij willen dit met het rijk en de gemeente Groningen verder uitwerken en nadere afspraken hierover vastleggen in de realisatieovereenkomst.

Wij spannen ons met de projectpartners en de projectorganisatie maximaal in om de risico's op overschrijding van het projectbudget te beheersen en te reduceren. Vanuit de stuurgroep Aanpak Ring Zuid willen wij daarom ook een externe partij vragen onderzoek te doen naar de vraag of wij de risico's voor de provincie afdoende in beeld hebben, hoe wij de risico's kunnen beperken en welke aansturing daarvoor nodig is.

betrokkenheid commissie Grote Projecten

Wij willen dit graag met u bespreken in de commissie Grote Projecten. Wij realiseren ons dat wij hiermee ongebruikelijk vroeg zijn. Normaal gesproken komt de commissie in beeld nadat een realisatiebesluit is genomen. Gelet op de omvang van het project binnen het Groninger deel van het RSP menen wij dat vroegtijdige betrokkenheid van de commissie gepast is.

Wij beschouwen de bespreking met de commissie Grote Projecten als de start van een langere betrokkenheid. Graag gaan wij met u in overleg op welke momenten en op welke wijze de commissie Grote Projecten betrokken wil worden. Wij denken hierbij in elk geval aan de start van de aanbesteding, bij het gunningsbesluit en bij eventuele overige met u overeen te komen markante momenten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

 , voorzitter.

 , secretaris.

Bijlagen:

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	Kosten en risicoprofiel Aanleg Zuidelijke Ringweg Groningen.	memo

Collegedebat - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Risicoprofiel Aanpak Ring Zuid voor provincie Groningen

Leidt een realisatiebesluit voor ARZ tot beheersbare risico's voor de provincie?

1. Doel en context

Eind 2010 hebben RWS, de provincie Groningen en de gemeente Groningen de projectorganisatie Aanpak Ring Zuid (ARZ) opdracht gegeven voor het uitvoeren van een planstudie voor dit project. Dit heeft geleid tot een ontwerp Tracébesluit (OTB) in augustus 2013. Verwacht wordt dat het Tracébesluit (TB) voor de zomer van 2014 genomen wordt.

Kort na het TB wordt gestart met de aanbesteding en een gunning medio 2015. De start van de uitvoeringswerkzaamheden is dan in de loop van 2016. De oplevering van het project wordt voorzien ca. 5 jaar later.

Op advies van de projectorganisatie heeft de stuurgroep ARZ besloten voor Design&Construct (D&C) als contractvorm voor de aanleg van het project. Hoewel RWS als beleid heeft de grote wegenprojecten met DBFM contracten uit te voeren ("DBFM tenzij") is hiervoor bij ARZ niet gekozen omdat onderzoek heeft uitgewezen dat dit in het geval van ARZ niet voordelig is. De redenen hiervan zijn o.a. de complexiteit van het bouwen en exploiteren in de stad waarbij over de lange looptijd wijzigingen te verwachten zijn. Daarnaast bestaat een groot deel van de projectscope uit civiele (beton-) constructies, waarop weinig levenscycluskosten te besparen zijn.

Bij een D&C contract is de Odrachtnemer verantwoordelijk voor het ontwerp en de bouw van het project. In tegenstelling tot een DBFM contract maken financiering en langjarig onderhoud geen deel uit van de opdracht, waardoor D&C een overzichtelijker contract is. Doordat de verantwoordelijkheid voor het ontwerp bij de opdrachtnemer ligt, is het risico van de maakbaarheid bij hem belegd, samen met de mogelijkheid om creatief te zoeken naar efficiënte oplossingen die voldoen aan de gestelde eisen. De risico's voor de juistheid van de verstrekte gegevens zoals de beschrijving van de bestaande situatie, eisen aan het ontwerp en uitvoering, blijven bij een D&C contract wel binnen het domein van de opdrachtgever.

De provincie Groningen is een belangrijke (financiële) stakeholder bij het project en vraagt zich af wat haar risico's zijn bij de realisatie van het project. De voorliggende notitie heeft als doel de Commissie Grote Projecten van Provinciale Staten van Groningen in een vroege fase te informeren over de kosten en de risico's van het project. Daarnaast wordt een aantal mogelijke beheersmaatregelen beschreven.

De notitie beoogt te informeren op hoofdlijnen. Indien gewenst door de Commissie kan op onderdelen verdieping plaatsvinden of aanvullende informatie worden geleverd.

2. Ontwikkeling van ARZ

2.1. Scope

De Zuidelijke Ringweg Groningen (A7/N7) is in de huidige situatie een autoweg van 70 km/h. De aansluiting A7-A28 is gelijkvloers met verkeersregelinstanties. Daarmee vormt de Zuidelijke Ringweg Groningen een kwetsbare schakel in het landelijke hoofdwegenet, het stedelijke netwerk in de centrale zone van de stad Groningen en het regionale wegennet. De ringweg vervult een cruciale functie als onderdeel van zowel het stedelijke netwerk en de centrale zone van de stad Groningen als ook het regionale wegennet. Elk van deze functies staat onder druk vanwege de toenemende verkeersintensiteiten. Dit doet afbreuk aan de goede bereikbaarheid van stad en regio.

Het wordt steeds drukker op de Zuidelijke Ringweg en er staan regelmatig files. Ook de kwaliteit van de leefomgeving rond de Zuidelijke Ringweg staat onder druk, onder andere doordat de weg een barrière in de stad vormt en een bron van geluid- en visuele hinder is.

Collegedebat - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Met het project Aanpak Ring Zuid worden maatregelen uitgevoerd om deze problemen op te lossen. De scope van dit project is in grote lijn:

- Uitbreiding van het aantal rijstroken op de N7 tussen Laan Corpus den Hoorn en knooppunt Euvelgunne;
- Het creëren van ongelijkvloerse kruisingen op de pleinen: Vrijheidsplein, Julianaplein en Europaplein;
- Het verdiept aanleggen van de N7 tussen de Hereweg en de Europaweg, over ca. 1.100 meter met daarboven drie deksels;
- Het realiseren van de benodigde aanpassingen aan het onderliggend wegennet, waaronder de aanleg van de Helperzoomtunnel en inpassingsmaatregelen.

2.2. Doelstellingen project Aanpak Ring Zuid

Het project moet een oplossing bieden voor een betere en veilige doorstroming van het verkeer en zorgen voor een goede, toekomstvast bereikbaarheid voor bedrijven en bewoners van de regio Groningen. Een goede ruimtelijke inpassing en het verbeteren van de leefbaarheid zijn daarbij uitgangspunt.

Ten behoeve van het ontwerpproces en om tot een gedegen eisenstructuur te komen is dit doel vertaald in onderstaande zestal gedefinieerde doelstellingen voor het project die gelden binnen de budgettaire randvoorwaarde.

- D01. Verbeteren doorstroming verkeer op de Ring Zuid;
- D02. Verbeteren verkeersveiligheid op de Ring Zuid;
- D03. Goede, duurzame autobereikbaarheid regionale economische centra bieden;
- D04. Goede bereikbaarheid stadsdelen bieden;
- D05. Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving rond Ring Zuid;
- D06. Bijdragen aan verbetering ruimtelijke kwaliteit van de stad Groningen.

2.3. Budget

In het RSP convenant (paragraaf 5.2) is opgenomen dat het totaal beschikbare budget ter bekostiging van alle projectkosten € 624 miljoen bedraagt (prijspeil 2007), waarvan € 200 miljoen ten laste komt van het MIRT. In aanvulling hierop zal de overige € 424 miljoen worden bekostigd uit de overheidsbijdrage uit het RSP voor concrete bereikbaarheidsprojecten. Zowel de MIRT als de RSP bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd.

	Bijdragen	V&T	Realisatie
MIRT	200	23,0	177,0
RSP	424	48,8	375,2
Totaal	624	71,8	552,2

Afbeelding 1, budget voor Voorbereiding & Toezicht en Realisatie prijspeil 2007

Conform de afspraak bestuurlijk overleg MIRT, 17 mei 2010, worden de kosten voor Voorbereiding en Toezicht (V&T) gedragen door Rijkswaterstaat voor een vastgesteld percentage van 13%. Het realisatiebudget bedraagt daarmee € 552 miljoen prijspeil 2007. Het resultaat van de indexering is dat het realisatiebudget met prijspeil 2013 € 606 miljoen bedraagt.

Alle vermelde bedragen zijn incl. BTW.

2.4. Planning

De planstudie voor ARZ is in begin 2011 begonnen en heeft geleid tot een OTB in augustus 2013. De planstudie-opdracht is uitgevoerd door de projectorganisatie Aanpak Ring Zuid onder de leiding van een gezamenlijke stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat Noord-Nederland, de provincie Groningen en de gemeente Groningen. Hierdoor is een breed bestuurlijk draagvlak voor het OTB aanwezig.

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

De definitieve besluiten over de inhoud van het TB worden door de stuurgroep in mei/juni 2014 genomen. Verwacht wordt dat het TB dan vóór eind juni 2014 door de minister wordt vastgesteld.

Na het TB wordt gestart met de aanbesteding. De belangrijkste mijlpalen daarvoor zijn op basis van de voorlopige planning:

Bekendmaking	augustus 2014
Selectie van gegadigden	oktober 2014
Inschrijving	september 2015
Gunning	november 2015
Start uitvoering	tweede helft 2016

2.5. Risicoverdeling Rijk-Regio

De basis voor het project is gelegd in de bestuursovereenkomst van 2009. In artikel 3 – Budget en Kosten – is het volgende opgenomen:

- i. *Partijen zich zullen inspannen om het bestuurlijk voorkeursalternatief binnen het taakstellend budget te realiseren.*
- j. *Partijen spreken af dat, in overeenstemming met het RSP convenant (paragraaf 6, opgenomen als Bijlage A), kostenstijgingen als gevolg van onvoorziene omstandigheden en wijziging van de scope van projecten binnen het RSP-budget worden opgevangen.*
- k. *Indien en voor zover de in de planuitwerkingsfase verder te optimaliseren oplossingsvariant zich niet zou blijken te verhouden met de gewenste kwaliteitsniveaus, het binnen het RSP-convenant daarvoor beschikbare budget, of functionele randvoorwaarden, spreken partijen zich uit om:*
 - i. *hetzij specifieke onderdelen gefaseerd te realiseren, gegeven de functionele randvoorwaarden ten aanzien van bereikbaarheid en verkeersveiligheid;*
 - ii. *hetzij verdere wenselijkheden en mogelijkheden met elkaar in overeenstemming te brengen, met het streven om aan de eerdergenoemde kwaliteitsniveaus te kunnen voldoen;*
 - iii. *hetzij additionele financiële middelen te genereren, voor het vinden waarvan de verantwoordelijkheid berust bij de regionale partijen die daartoe het initiatief zullen nemen;**Indien de in lid j en lid k genoemde situatie van toepassing is, treden Partijen in overleg.*

Bovenstaande afspraak betekent dat financiële overschrijdingen binnen het project moeten worden opgevangen en indien dit niet lukt, ten last komen van het RSP Convenant. De financiële afspraken uit het RSP-Convenant zijn in de bijlage opgenomen.

3. Ramingen en risico's

3.1. Raming en methodiek

In Nederland is het gebruikelijk om projecten in de sector grond-weg- en waterbouw (GWW sector) te ramen volgens de zgn. SSK (Standaard Systematiek voor Kostenramingen). Deze wordt beschreven en beheerd door de CROW, een nationaal Kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur. De SSK wordt door vrijwel alle grote opdrachtgevers voor GWW projecten gebruikt, incl. RWS.

SSK ramingen zijn voor een belangrijk deel opgebouwd uit eenheden en eenheidsprijzen. Voor de eenheidsprijzen in de GWW sector hanteert RWS een uniform "prijzenboek" met eenheidsprijzen, dat periodiek wordt geactualiseerd.

Het opstellen van ramingen gebeurt op basis van zgn. bedrijfseconomische kosten. Dit komt er in het kort op neer dat er geen markteffecten worden meegenomen. De kosten zouden daarmee een gemiddelde moeten zijn van prijzen in perioden van hoog- en laagconjunctuur.

In de aanbestedingspraktijk van RWS van de afgelopen jaren zijn de inschrijvingen van de marktpartijen lager dan de door RWS geraamde kosten. Ditzelfde beeld komt ook naar voren bij andere publieke opdrachtgevers in de GWW sector. Er is vooralsnog geen reden om aan te nemen dat deze tendens in de periode waarin ARZ wordt aanbesteed ingrijpend zal wijzigen omdat de volumes in de markt niet grootschalig zullen stijgen.

Overigens betekent dit niet dat ook de eindkosten zoveel lager uitvallen omdat een lage inschrijving onder druk van de markt regelmatig leidt tot een verhoogd risico voor claimedrag van de opdrachtnemer.

Binnen RWS is het de gewoonte dat de ramingen door de projectorganisatie van het project worden opgesteld. Voorafgaand aan belangrijke besluitmomenten dient de projectraming door de RWS kostenafdeling getoetst te worden (RWS kostenpooltoets). Het betreft hier een uitgebreide toets door ervaren ramingsdeskundigen binnen de RWS organisatie. Het resultaat bestaat uit een verslag met bevindingen inclusief een goedkeuring of afkeuring van de raming. De ramingen die tot op heden voor ARZ zijn opgesteld en getoetst zijn hebben zo'n goedkeuring van de raming gehad.

Het is van belang dat men zich realiseert dat een raming een prognose is van de eindkosten van het project en dat rond de verwachte uitkomst rekening gehouden moet worden met een spreiding. Het resultaat van een raming is daarom een verwachtingswaarde en een spreiding. Deze spreiding is een maat voor de betrouwbaarheid (de mate waarin de verwachtingswaarde ook een betrouwbare voorspelling van de einduitkomst is). De verwachtingswaarde en de spreiding worden bepaald met behulp van een zgn. probabilistische raming, waarbij rekening wordt gehouden met de onzekerheid in de gehanteerde hoeveelheden en eenheidsprijzen en met het optreden van risico's. Daarvoor wordt een zgn. Monte Carlo simulatie uitgevoerd.

Bij het OTB bedroeg de spreiding 15% van de verwachtingswaarde. Op weg naar het TB neemt de betrouwbaarheid toe. Verwacht wordt dat deze spreiding afneemt naar 10 - 12%.

Overigens moet men zich realiseren dat de spreiding van de raming vanuit de raming zelf wordt bepaald. Voor zover deze gegevens al beschikbaar zijn wordt geen rekening gehouden met de ervaringen ten aanzien van eindkosten van eerdere projecten ten opzichte van de vooraf bepaalde verwachtingswaarde.

3.2. Ontwikkeling van de kostenraming

Bij vaststelling van de bestuursovereenkomst is geconstateerd dat er spanning bestond tussen de geraamde kosten en het budget. Aan het begin van de planstudie fase is daarom gezocht naar een ontwerp voor het project dat wel past binnen het budget en voldoet aan de bestuurlijke afspraken en wensen. Daarvoor is in 2011 het Voorlopig Ontwerp (VO) opgesteld met een bijbehorende raming, waarop de RWS kostenpooltoets heeft plaatsgevonden (VO raming, nov 2011). Dit is de laatste integrale raming van het project.

Via een tweetal tussenstappen met bijbehorende raming toetsen is in december 2013 de OTB- raming opgesteld. Dit is de laatste raming. Hierin zijn de realisatiekosten voor het project geraamd op bijna € 605 miljoen. Dit past binnen het budget van € 606 miljoen zoals genoemd in paragraaf 2.3. Afbeelding 2 laat de globale opbouw van de raming zien, vanwege de marktgevoeligheid van de bedragen zijn deze hierin weggelaten.

De laatste raming is tot stand gekomen door te muteren op de VO raming van 2011. Op dit moment wordt gewerkt aan de TB raming die in het tweede kwartaal van 2014 gereed zal zijn. Deze raming komt niet tot stand door de mutaties ten opzichte van de OTB-raming, maar wordt opnieuw integraal opgebouwd. Op basis van de TB raming 2014 wordt het TB besluit genomen. In deze TB-raming zijn ook de kosten opgenomen die voortkomen uit de Ontwerp Inrichtingsplannen en de Helperzoomtunnel.

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

	Prognose eindstand
Directe kosten	
Nader te detaileren	
Totaal directe kosten	
Indirecte bouwkosten	
Objectonvoorzien	
Totaal Bouwkosten	
Vastgoedkosten	
Engineeringkosten	
Bijkomende kosten	
Basisraming	
Projectonvoorzien	
Investeringskosten excl. BTW	
Mob. Kosten	
BTW (6% over vastgoed)	
Investeringskosten incl. BTW	
TOTAAL RAMING PP 2013	604.7

Afbeelding 2, OTB raming (dec. 2013)

3.3. Extra scope

Bij het tot stand komen van het TB kunnen vanwege budgettaire beperkingen naar verwachting niet alle wensen van partijen worden gehonoreerd. Om deze reden heeft de stuurgroep besloten om een aantal optimalisaties uit te werken die kunnen worden opgedragen als bij ARZ een aanbestedingsvoordeel optreedt. Het gaat hierbij om:

- Extra inpassingsmaatregelen (extra groene impuls)
- De Esperanto fiets- en voetgangerstunnel
- Volledige aansluiting van de Europaweg op de N7

De geraamde meerkosten van deze optimalisaties bedragen ca. 5-8 % van de geraamde kosten van de verwachte TB-raming.

Bij de ontwikkeling van het TB heeft het Rijk erop aangedrongen om slechts een deel van een mogelijk aanbestedingsvoordeel in te zetten in extra scope omdat de ervaring heeft geleerd dat bij lage inschrijvingen een hogere post onvoorzien nodig is in de uitvoeringsfase. Over deze verdeling moet nog besluitvorming plaatsvinden tussen de partners in het project.

3.4. Onvoorzien

De SSK-raming van het project is hierboven weergegeven. Hierin is een bedrag van ca. € 116 miljoen opgenomen voor (object + project) onvoorzien. Dit bedrag is o.a. nodig om de al geïnventariseerde projectrisico's (zie par. 3.5) te kunnen betalen, maar ook de nog niet geïnventariseerde risico's (zgn. onvoorzien onvoorzien).

In een vroeg stadium van het project ARZ is reeds het risico voorzien dat de met de overheid overeengekomen indexering ontoereikend is om de werkelijke prijsontwikkeling af te dekken. Daarom is hiervoor binnen het onvoorzien een bedrag van € 26 miljoen opgenomen. Dit bedrag is bepaald aan de hand van het verschil tussen werkelijk opgetreden prijsontwikkeling en de door de overheid toegekende indexering¹ in de afgelopen 10 jaar. Er blijft daardoor binnen het onvoorzien € 90 miljoen over voor overige risico's.

Voor een project aan het einde van de planstudiefase is het gebruikelijk dat ca. een derde tot de helft van het onvoorzien is bestemd voor bekende risico's, die in het volgende hoofdstuk zijn geraamd op ca. € 35 miljoen. De omvang van het onvoorzien is rekening houdend met de projectfase en de voorziene risico's gezond.

¹ index bruto overheidsinvesteringen

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Door het uitwerken van het ontwerp en afnemen van onzekerheden neemt de omvang van het benodigde onvoorzien per fase in het algemeen af. Voor de TB raming wordt de omvang van het benodigde onvoorzien opnieuw bepaald en zal ook opnieuw door de kostenpool worden getoetst.

3.5. Risico's

Binnen de projectorganisatie wordt op actieve wijze aan risicomanagement gedaan. Dit gebeurt door per vier maanden met de teammanagers de risico's in beeld te brengen. Dit leidt tot een integraal risico-overzicht, waarin per risico de omvang van het risico in tijd en geld is weergegeven en de kans dat het risico optreedt. Door per risico de kans en het financiële gevolg met elkaar te vermenigvuldigen en deze uitkomsten voor het gehele overzicht op te tellen wordt de verwachtingswaarde van de risico uitkomst bepaald.

Per risico worden ook beheersmaatregelen bepaald. De betreffende teammanager is ervoor verantwoordelijk dat deze worden uitgevoerd. Per periode wordt bekeken of de beheersmaatregelen ook zijn uitgevoerd en effectief zijn gebleken. Het risico-overzicht wordt periodiek geactualiseerd. De huidige top 10 risico's van het project zijn:

1. Tegenvallende aanbesteding
2. Raakvlak projecten niet tijdig afgerond, waardoor een knelpunt t.a.v. bereikbaarheid ontstaat
3. Verkeer situatie tijdens de bouw niet aanvaardbaar
4. Kwaliteitssysteem ARZ functioneert onvoldoende
5. Bestaande kunstwerken kunnen niet hergebruikt worden
6. Verdiepte ligging niet realiseerbaar binnen kaders bereikbaarheid
7. Huidige stabiele politieke omgeving kan omslaan
8. Verstrend effect constructies op grondwaterhuishouding
9. Verwachtingen t.a.v. vormgeving worden niet ingevuld.
10. Aannemer gaat failliet

De verwachtingswaarde van de uitkomst van de risico's is ca. € 35 miljoen. Voorafgaand aan de TB raming wordt dit overzicht nog geactualiseerd.

Het is de opgave van de projectorganisatie om erop te sturen dat deze risico's worden geëlimineerd of ten minste worden teruggebracht op weg naar een onomkeerbaar projectbesluit.

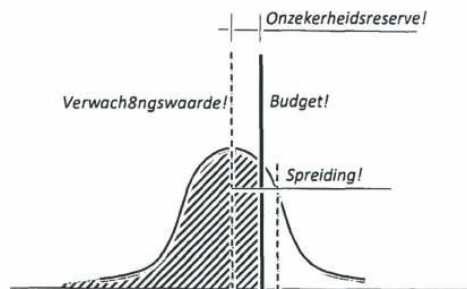
Bij het inventariseren van projectrisico's maakt RWS onderscheid tussen zgn. endogene en exogene risico's. De laatste vallen buiten de beïnvloeding van de projectorganisatie, zoals bijvoorbeeld gewijzigde wet en regelgeving, marktspanning en prijsontwikkeling. Omdat wordt verwacht dat de provincie geen voorzieningen heeft voor exogene risico's wordt dit onderscheid in deze notitie niet gemaakt.

4. Confrontatie van raming en budget

Het risico voor de provincie bestaat eruit dat de eindkosten voor het project groter zijn dan het beschikbare budget en dat deze meerkosten voor haar rekening komen, zoals is gebleken in hoofdstuk 2.5. Hierop wordt in hoofdstuk 5.6 terug gekomen.

Afbeelding 3 toont op schematische wijze de samenhang tussen de raming, de spreiding en het budget. Het oppervlakte links van het Budget is de maat voor de kans dat de einduitkomst van de kosten lager is dan het budget. Dit wordt groter indien de onzekerheidsreserve toeneemt, door de verwachtingswaarde terug te brengen of het budget te vergroten. De kans neemt ook toe indien de spreiding afneemt omdat de mogelijke uitkomsten dan dichter bij de verwachtingswaarden liggen.

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Afbeelding 3, raming en budget

Bij de ontwikkeling van het project is uitgegaan van de werkwijze van RWS. Dit betekent dat bij de beoordeling van de kostenraming ten opzichte van het beschikbare budget steeds is uitgegaan van de verwachtingswaarde van de raming. Voor RWS is dit een logische methode, omdat zij verantwoordelijk is voor meerdere grote projecten, waarbij het beleid is gekozen dat tegenvallers op het niveau van de projectenportefeuille moeten worden gecompenseerd uit meevallers. Door geen rekening te houden met de spreiding wordt voorkomen dat een opeenstapeling van financiële buffers over de projecten plaatsvindt.

Ook voor het RSP convenant is overeengekomen dat mee- en tegenvallers hierbinnen worden opgevangen, waardoor ook sprake is van een portefeuille. Maar voor de provincie - met een kleinere portefeuille aan projecten - is deze benadering minder vanzelfsprekend. Om een voldoende mate van zekerheid te hebben dat het budget voldoende is om de eindkosten te financieren, moet wel rekening gehouden worden met de spreiding van de raming. Er is een buffer nodig tussen de verwachtingswaarde van de raming en het beschikbare budget; de zgn. onzekerheidsreserve. Uitgaande van de cijfers van nu is er geen onzekerheidsreserve. Maar dit is een momentopname. Als bij de TB raming het onvoorzien omlaag zou gaan en er geen extra kosten zijn, gaat de raming omlaag waardoor de onzekerheidsreserve toe neemt.

5. Risicobeheersing

5.1. Algemeen

Om een gewenste zekerheid te verkrijgen kan naast het verhogen van het budget ook de spreiding (onzekerheid) worden verminderd of de verwachtingswaarde van de raming. In dit hoofdstuk worden daarvoor een aantal maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn erop gericht om in de loop van het proces tot aan het uitvoeringsbesluit een onzekerheidsreserve op te bouwen, waarmee de zekerheid dat over voldoende middelen voor het project wordt beschikt voldoende groot is op het moment dat dit besluit genomen moet worden. De maatregelen zijn voornamelijk gericht op het verminderen van de onzekerheid op het moment van het onomkeerbare uitvoeringsbesluit. Het is aan de bestuurders van het project op te bepalen over welke onzekerheidsreserve het project dient te beschikken bij het projectbesluit. De uiteindelijke risicobeheersing kan bestaan uit meerdere maatregelen samen. Hierover moeten rijk, provincie Groningen en gemeente Groningen nadere afspraken maken, die vastgelegd kunnen worden in de realisatieovereenkomst.

5.2. Creëren van een buffer tussen raming en budget

Voor de zomer van 2014 wordt de TB raming voor het project vastgesteld op basis van de laatste inzichten uit het ontwerp en de risico's. Dan wordt ook de definitieve scope vastgesteld. Als wordt gezocht naar een buffer tussen de verwachtingswaarde en het beschikbare budget, moet eventuele vrijkomende budgetruimte niet direct worden gevuld met extra scope als de TB raming lager uitvalt. Dit moment is daarmee van belang voor het risico voor de provincie.

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

De drie opdrachtgevers onderzoeken met de projectorganisatie of en in hoeverre over de objecten die eigendom worden van gemeente en provincie, met een totale waarde van ca. € 90 miljoen, de door de regio betaalde BTW gecompenseerd kan worden. Voor dit deel van de scope hoeft dan mogelijk geen BTW gerekend te worden, wat zou dan leiden tot ophoging van het beschikbare budget met de BTW compensatie met een omvang van tussen de € 9 miljoen en ruim €15 miljoen. Uitgangspunt is dat het bedrag aan BTW-compensatie beschikbaar blijft voor het project. Over de exacte wijze waarop dit wordt ingezet zullen provincie en gemeente nadere afspraken maken.

Een meevaller kan ontstaan bij de aanbesteding. Bij een lagere inschrijving neemt de prognose eindstand af waardoor de onzekerheidsreserve (het verschil tussen de prognose eindstand en het budget) toeneemt. Dit geldt zolang de meevaller niet wordt ingezet voor extra scope, maar beschikbaar wordt gehouden om tegenvallers op te vangen. Door de keuze van de plafondprijs kan (in beperkte mate) worden gestuurd op een lagere inschrijving, zoals beschreven in paragraaf 5.5.

5.3. Uitstellen onomkeerbare besluiten

Van belang is te onderkennen dat de projectrisico's afnemen naarmate het project in de tijd vordert, omdat in de tijd steeds meer onzekerheden worden weggenomen. Dat betekent dat het uit het oogpunt van risicobeheersing gunstig is om onomkeerbare besluiten zo laat mogelijk te nemen.

Het is gebruikelijk is om een zgn. uitvoeringsbesluit te nemen bij of kort na het TB. Hiermee wordt bestuurlijk besloten het project uit te voeren en daarvoor de benodigde financiële middelen te bestemmen. Vervolgens vindt aanbesteding plaats, waarna een opdracht voor het realiseren van het werk aan de opdrachtnemer (ON) wordt gegund. Bij een groot project als ARZ zal deze ON ongeveer een jaar bezig zijn met de voorbereiding van zijn uitvoeringswerkzaamheden, zoals het opstellen en uitwerken van ontwerpen. Deze periode gebruikt de projectorganisatie voor het afronden van grondverwerving, het verleggen van kabels en leidingen etc. In het algemeen blijkt dat in deze eerste periode zich een groot deel van de risico's openbaart en aan het einde van deze periode zicht is op een flink deel van eventuele meerkosten, nog voordat de ON al met de echte uitvoering is gestart.

Hoewel het niet gebruikelijk is, kan bij ARZ worden onderzocht of het mogelijk is om het definitieve uitvoeringsbesluit te verbinden aan de uitkomsten van de voorbereidingsperiode. Dit lijkt juridisch mogelijk en RWS is als opdrachtgever en aanbestedende dienst naar de marktpartijen bereid hieraan mee te werken. Met deze werkwijze wordt het uitvoeringsbesluit genomen nadat (in belangrijke mate) bekend is of de volgende risico's uit de top 10 van hoofdstuk 3.5 zich hebben voorgedaan:

- Tegenvallende aanbesteding
- Raakvlakprojecten vertraagd (hier is dan tenminste een goed zicht op)
- Onvoldoend werkend kwaliteitssysteem ARZ
- Bestaande kunstwerken niet herbruikbaar
- Verdiepte ligging niet realiseerbaar binnen kaders bereikbaarheid
- Verwachtingen t.a.v. vormgeving worden niet ingevuld.

Hieruit blijkt de kracht van de voorgestelde beheersmaatregel om na de start van de aanbesteding, een voorlopig gunningsbesluit te nemen en definitief gunningsbesluit na de voorbereidingsfase.

5.4. Scopevermindering

De projectraming kan theoretisch worden verlaagd door niet alle onderdelen van het project uit te voeren of versoberd uit te voeren. Dit lijkt echter niet realistisch vanwege de grote samenhang tussen alle projectonderdelen en de verwachtingen (verplichtingen) voor de realisatie die aan het TB zijn verbonden. Wel kan overwogen worden om de extra scope in een latere fase op te dragen (of weer uit de opdracht te halen), bijvoorbeeld na het afronden van de voorbereidingsfase. O.a. vanwege de effecten op de planologische procedures moet worden onderzocht hoe dit praktisch kan worden vormgegeven.

5.5. Plafondprijs

De projectorganisatie is voornemens om bij de aanbesteding aan gegadigden een plafondprijs bekend te maken voor de hoogte van hun inschrijving. Dit betekent dat als wordt ingeschreven met een hoger bedrag dan de plafondprijs de betreffende aanbieding ongeldig is. Deze werkwijze is gekozen, omdat

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

bij de aanbesteding de gegadigden worden gestimuleerd om goede aanbiedingen te doen, wat wordt beloond met EMVI aftrek en daardoor kan leiden tot (te) hoge aanbiedingen.

De opgedragen bouwsom en de beschikbare post onvoorzien voor de opdrachtgever (OG) zijn bij de aanvang van het werk communicerende vaten. Als de bouwsom lager is dan geraamd, kan de aanbestedingsmeevaller worden toegevoegd aan het onvoorzien van de OG, wat gunstig is voor haar risicoprofiel.

De plafondprijs wordt voorafgaand aan de aanbesteding door de stuurgroep bepaald, waarbij enige speelruimte is. Een te lage plafondprijs kan leiden tot een mislukte aanbesteding of een grote druk zetten op de gegadigden om laag in te schrijven, wat kan leiden tot claimgedrag na gunning.

5.6. Verdere risicobeperking

In het bovenstaande is ervan uitgegaan dat de provincie als enige partij verantwoordelijk is voor het opvangen van eventuele budgetoverschrijdingen in de uitvoeringsfase. Hoewel dit in de bestuurlijke overeenkomst van 2009 zo afgesproken lijkt te zijn, is het wellicht niet billijk de provincie als enige financieel volledig en ongelimiteerd verantwoordelijk te maken voor zaken die zij niet kan beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld gewijzigde regelgeving door het Rijk. Onderzocht kan worden of hierover in de nog met het Rijk en de gemeente Groningen af te sluiten realisatieovereenkomst een nuancering kan worden aangebracht.

Tegelijk kan worden onderzocht op welke wijze de gemeente in haar verschillende rollen, onder andere als belangrijke vergunningverlener, kan worden gecommiteerd aan de gemaakte afspraken. Hierbij is het belangrijk te onderkennen dat bij D&C opdrachten partijen die hiermee geen ervaring hebben soms pas in een (te) laat stadium consequenties van gemaakte afspraken overzien (bijvoorbeeld m.b.t. de uitwerking van vormgeving). Tijdens de duur van het project kunnen er ook bestuurlijke wisselingen zijn. Het (financieel) committeren van de gemeente kan daarom helpen om blijvend vanuit een gezamenlijk belang te handelen.

Aan de hand van de geïnventariseerde risico's worden per stuk maatwerk risicobeheersmaatregelen genomen. Zo wordt gebruik gemaakt van bankgaranties om het risico van de failliete ON tegen te gaan, wordt het kwaliteitssysteem van de projectorganisatie ge-audit en wordt met Groningen Bereikbaar afspraken gemaakt om de verkeershinder door projecten die tegelijk in uitvoering zijn te beperken.

5.7. Externe toetsing

Een mogelijkheid om de risico's te beperken kan zijn het toetsen van producten van de projectorganisatie door een deskundige partij. Hiervoor komen o.a. de raming en het aanbestedingsdossier in aanmerking. Beide producten worden binnen de RWS standaard processen uitgebreid getoetst. Een externe partij kan mogelijk tot aanbevelingen komen om deze producten verder te verbeteren. Als hiervoor wordt gekozen, dient hiervoor ruimte in de planning gezocht te worden. Een alternatief is om de externe toets te combineren met de RWS toetsen.

5.8. Grip op uitvoering

RWS zal bij de realisatie van ARZ optreden als aanbestedende dienst en opdrachtgever in de richting van de opdrachtnemer. Dit zal echter gebeuren vanuit een projectorganisatie waarin ook de provincie een plek zal hebben. Deze projectorganisatie wordt aangestuurd door een stuurgroep waarin de provincie tevens is vertegenwoordigd. Daarmee heeft de provincie de mogelijkheden om invloed te hebben op de realisatie van het project en de (bij)sturing daarvan. De provincie zou moeten onderzoeken op welke wijze zij hieraan invulling kan geven op een wijze die bijdraagt aan het beheersen van (financiële) risico's.

5.9. Incentives voor de opdrachtnemer

De opdrachtnemer is degene die het succes van het project bepaalt door het te realiseren. Ook zij speelt na gunning een belangrijke rol bij het beheersen van risico's. Behalve dat de overeenkomst met de opdrachtnemer duidelijk moet zijn, is het van belangrijk hierin prikkels op te nemen die het belang van de opdrachtnemer in dezelfde richting brengen dan de opdrachtgever. Omdat deze vaak effectiever zijn, wordt daarbij ook gezocht naar positieve prikkels.

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

6. Conclusies

Het project ARZ beschikt over een getoetste raming met een voldoende budget voor onvoorziën. Daarmee voldoet de bepaalde verwachtingswaarde aan de eisen die hieraan kunnen worden gesteld. Dat betekent niet dat er geen risico van budgetoverschrijding is. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de raming geen vast getal is, maar met een spreiding is omgeven.

Er is in hoofdstuk 5 een aantal maatregelen weer gegeven die helpen om de risico's van overschrijding van het budget te beperken. Aanvullend kan het verstandig zijn om in de periode tot het projectuitvoeringsbesluit een buffer (de onzekerheidsreserve) te creëren, waardoor er voldoende zekerheid is dat het project zonder problemen voor de provincie kan worden gerealiseerd. Daarvoor kan een mix van de hierboven beschreven maatregelen worden toegepast. De provincie Groningen, het rijk en de gemeente Groningen zullen dit verder uitwerken en nadere afspraken hierover vastleggen in de realisatieovereenkomst.

Bijlage A: RSP Convenant, paragraaf 6

Collegedebrief - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Bijlage A: RSP Convenant, paragraaf 6

6. Financiële kaders

6.1. Budget

De verhouding rijksbijdrage : regionale bijdrage bedraagt over het gehele RSP 73% (rijk) : 27% (regio). Deze verhouding is gebaseerd op de oorspronkelijke rijks- en regionale bijdragen voor de Zuiderzeelijn van € 2,73 miljard (rijk) en € 1,02 miljard (regio). De verhouding geldt ook na eventuele toekomstige wijzigingen in de samenstelling van het RSP.

De rijksbijdrage aan het RSP bedraagt € 1.800 miljoen. De bijdrage van de regio aan het RSP bedraagt € 670 miljoen. De regio is verantwoordelijk om voor het ruimtelijk-economisch programma (REP) een aanvullende bijdrage van kennisinstellingen en marktpartijen te verkrijgen (ieder € 100 miljoen), in te zetten voor zowel het rijks- als het regionale deel van het REP. Het totale RSP-budget bedraagt daarmee € 2.670 miljoen.

6.2. Verdeling budget over deelprogramma's

Het budget wordt als volgt verdeeld over de verschillende programmaonderdelen:

- Voor het REP een rijksbijdrage van € 300 miljoen en een regionale bijdrage van € 100 miljoen.
 - Voor het rijksdeel van het REP, onder regie van het Ministerie van EZ, wordt € 150 van de rijksbijdrage ingezet. Voor het regionaal deel van het REP, onder regie van de regio, wordt € 250 miljoen ingezet (€ 150 miljoen rijk + € 100 miljoen regio).
- Het budget voor Bereikbaarheid bedraagt € 2.070 mln. (rijk € 1.500 miljoen + regio € 570 miljoen). Binnen het pakket Bereikbaarheid geldt de volgende onderverdeling:
 - o Concrete Projecten € 1.100 mln. (rijk € 1.000 miljoen + regio € 100 miljoen)¹
 - o Regionaal Mobiliteitsfonds € 970 mln. (rijk € 500 miljoen + regio € 470 miljoen).

De budgettaire verdeling tussen REP, concrete projecten en regionaal mobiliteitsfonds kan in onderling bestuurlijk overleg tussen rijk en regio worden gewijzigd.

6.3. Flevoland: Noordoostpolder

Van de rijksbijdrage aan het RSP-budget wordt voor de ontwikkeling van de Noordoostpolder een bedrag van € 50 miljoen beschikbaar gesteld aan de provincie Flevoland. Deze middelen komen voor € 26 miljoen uit de rijksbijdrage aan de concrete projecten voor het project N50 Ramspol-Ens en worden voor € 24 miljoen geboekt op de rijksbijdrage aan het regionale deel van het ruimtelijk- economische programma REP. Het laatstgenoemde bedrag wordt door Flevoland besteed aan de verbreding van de N50 en REP-programmalijnen, met toepassing van de in dit convenant geldende afspraken.

6.4. Financiële spelregels

- i. De bijdragen zijn kasbedragen, prijspeil 2007 en all in (inclusief BTW, Voorbereiding en Toezicht, Onvoorzien en Risico's). De rijksbijdrage wordt op de VenW-begroting jaarlijks geïndexeerd met het toegekende percentage van het indexcijfer bruto overheidsinvesteringen (IBOI).
- ii. De regionale bijdrage aan het onderdeel concrete projecten wordt ingezet voor decentrale infrastructuurprojecten, die hiervan onderdeel uitmaken.
- iii. Uit het mobiliteitsfonds wordt een bijdrage van € 100 miljoen (prijspeil 2007) geleverd aan de concrete bereikbaarheidsprojecten. Deze bijdrage vervalt, indien na realisatie van de concrete bereikbaarheidsprojecten is gebleken dat deze bijdrage niet nodig is.
- iv. Voor de regionale bijdrage aan de bereikbaarheidsprojecten en het regionaal mobiliteitsfonds kan geen gebruik worden gemaakt van door de rijksoverheid op andere titel(s) verstrekte budgetten. De rijksbijdrage is niet beschikbaar als cofinanciering voor projecten buiten het RSP. Eventuele

¹ De kosten van de concrete projecten zijn momenteel geraamd op € 1.200 mln.; er zal gestuurd worden op een taakstellend budget van € 1.100 mln. Binnen het mobiliteitsfonds zal € 100 mln. worden gereserveerd als bijdrage aan de concrete projecten.

Collegedebat - Informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

- toekomstige scope-uitbreidingen en nieuwe onderdelen van lopende bereikbaarheidsprojecten kunnen uit het RSP worden gefinancierd.
- v. Het programmabudget RSP kan worden verhoogd door bijdragen van derden (bijvoorbeeld Europese Unie en private financiering). Deze bijdragen worden niet aangemerkt als regionale of als rijksbijdrage. Eventueel kan gezamenlijk worden besloten een bijdrage van derden te gebruiken om de algehele overheidsbijdrage te verlagen. De verhouding tussen rijks- en regiobijdrage zal echter ongewijzigd blijven.
 - vi. Kostenstijgingen als gevolg van bijvoorbeeld onvoorziene gebeurtenissen en wijziging van de scope van projecten worden binnen het RSP-budget opgevangen. Dit kan betekenen dat projecten moeten worden versoberd (aanpassing uitvoering, scope en/of functionaliteit) dan wel gefaseerd moeten worden gerealiseerd. Indien de aanpassingen niet tot de noodzakelijke budgettaire ruimte leiden, kunnen projecten ook komen te vervallen. Wanneer projecten onverhoopt komen te vervallen blijft het budget gereserveerd voor het RSP. Vrijvallende middelen kunnen in overleg tussen rijk en regio voor andere projecten binnen de scope van het RSP worden aangewend.
 - vii. Indien een regionale partij van oordeel is dat de waarde van de door haar gehouden aandelen in het kapitaal van de N.V. NUON en/of N.V. Essent dusdanig is, dat het voor haar redelijkerwijs niet mogelijk is haar bijdrage aan het RSP te voldoen treden Rijk en regio met elkaar in overleg over de gevolgen voor de uitvoering van het RSP. De rijksbijdrage aan het RSP wordt in geen geval verhoogd.
 - viii. De regio blijft naast de rijksbijdrage voor het RSP aanspraak maken op financiering van projecten vanuit bestaand rijksbeleid (bijv. FES, MIRT). Daarop zijn de betreffende landelijke doelstellingen, criteria en procedures van toepassing. In voorkomende gevallen zal bij de beoordeling van deze aanspraak de resterende budgetruimte binnen het RSP in de beschouwing worden betrokken. Dit ter voorkoming van onderuitputting van het RSP-budget.

De spreiding van de overheidsbijdragen over de jaren is – ook bij eventuele toekomstige wijzigingen in de samenstelling van het RSP, als volgt.

Regiospecifiek Pakket	Rijk	Regio	Kosten	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>ruimtelijk economisch programma</i>	300	100				10	10	10	30	30	30	30	30	30	30	30
<i>concrete bereikbaarheidsprojecten</i>	1000	200	1200			15	53	38	84	79	109	106	149	114	94	94
<i>regionaal mobiliteitsfonds</i>	500	370				0	20	30	0	50	50	50	50	50	50	50
Totaal RSP uit ZZL budget	1800	670				0	45	93	48	164	159	186	229	194	174	174
Totaal uit MIRT A7	200											0	50	50	50	0
Extra Spoor vanuit LMCA Motie 12-12-07	160									0	10	25	50	50	25	0
TOTALE RIJKSBIJDRAGE NOOR NEDERLAND	2160	670				0	45	93	48	164	159	199	211	329	294	249

6.5. Overige rijksbijdragen bereikbaarheid

Het rijk stelt in samenhang met de doelstellingen en middelen van het RSP-ZZL de volgende aanvullende middelen beschikbaar.

MIRT

In het kader van het MIRT wordt voor het project A7-Zuidelijke Ringweg Groningen, 2e fase € 200 miljoen beschikbaar gesteld.

LMCA-Spoor

In het kader van het landelijke project Landelijke Markt en Capaciteitsanalyse Spoor (LMCA-Spoor) wordt conform motie Koopmans (Kamerstuk nr 2007-2008, 27658, nr. 41, Tweede Kamer) € 160 miljoen beschikbaar gesteld voor maatregelen op het noordelijke kernnet spoor. Binnen de doelstellingen van het LMCA-Spoor worden de volgende maatregelen voorgesteld: uitbouw capaciteit kernnet spoor traject Zwolle-Herfte, boogverruiming spoor Hoogeveen, overwegveiligheid op Zwolle- Groningen en Zwolle-Leeuwarden met oog op frequentieverhoging, alsmede capaciteitsaanpassing bij Groningen Europapark. De besluitvorming over dit budget is voorbehouden aan de minister van V&W.

Project reistijdverbetering

In het kader van het landelijke project Reistijdversnelling worden middelen beschikbaar gesteld voor het project Wachtspoor goederenvervoer Beilen.

Bijlage - GroenLinks bespreekpunten B&V 11 februari 2014

Bespreekpunten GroenLinks-fractie bij agendapunt B4: Zuidelijke Ringweg

Geluidsnormen en luchtkwaliteit

De fractie van GroenLinks stelde eind november 2013 vragen over de inpassing van de Zuidelijke Ringweg. Belangrijkste punt daarin was de vraag in welke mate de gebruikte modellen de toekomstige geluidsoverlast en de luchtvervuiling goed voorspellen.

Het blijkt dat modellen die eerder bijvoorbeeld bij de A13 in Rotterdam waren gebruikt achteraf niet overeenkwamen met de daadwerkelijk gemeten geluidsoverlast en luchtvervuiling. De modellen werden gebruikt om de verhoging van de maximumsnelheid van 80 km/u naar 100 km/u te verantwoorden maar toen die snelheidsverhoging was ingevoerd, bleken bij metingen de uitstoot en lawaai in de praktijk hoger. De vraag is dus hoe goed de gebruikte modellen zijn en of ze wel een goed beeld geven van toekomstige uitstoot en het lawaai na de aanpak van de Zuidelijke Ringweg.

In de beantwoording van de vragen gaat het college niet of amper in op vraag of de modellen de toekomstige uitstoot en het lawaai voldoende voorspellen. Er wordt wel gesteld dat modellen continu verbeterd (gekalibreerd) worden, maar blijktbaar waren recente kalibraties van de modellen niet van dien aard om de grote verschillen tussen model en meting bij de A13 te voorkomen.

Bovenstaande leidt tot de volgende bespreekpunten:

- In hoeverre zijn de modellen die toekomstige geluidsoverlast en luchtvervuiling bruikbaar, als in andere gevallen blijkt dat de modellen de toekomstige situatie onvoldoende bleken te voorspellen? Wat is het oordeel van de commissie over dit spanningsveld?
- De vraagtekens rond de modellen zouden moeten worden weggenomen worden. Dat kan door alsnog feitelijke metingen te doen voordat de ombouw van de ring begint, en zodra de ombouw gereed is. Of doordat het college nader onderbouwt dat de modellen die gebruikt zijn voldoende voorspellende waarde hebben. Wat is het oordeel van de commissie?

Risicoprofiel Aanpak Ring Zuid

Aan de agenda is ook de brief 'informatie over brief GS inzake risicoprofiel Aanpak Ring Zuid' toegevoegd. Daarover de volgende bespreekpunten:

- GroenLinks vraagt zich af of er discussie is over het risicoprofiel van de ringweg. De provincie wil de gemeente een groter aandeel geven in de risico's van de ombouw. Hoe verhoudt zich dit tot eerdere afspraken? Welke risico's kunnen en willen we als stad dragen?

Algemene vragen over het vervolg van de Aanpak Ring Zuid

Aangezien deze commissievergadering de laatste vergadering is voordat naar verwachting het Definitief Ontwerp openbaar wordt stelt de fractie van GroenLinks daarom de volgende vragen:

- Wanneer komt het Definitief Ontwerp ter beschikking van de raad? Hoe gaan raad en college vervolgens het oordeel vellen daarover?
- Hoe heeft het college tot nu toe opgetreden naar het Rijk en de Provincie ten aanzien van van de door de raad aangenomen moties?
- Provincie en gemeente hebben verschillende prioritering gekozen voor de optimalisaties in het project. Hoe komt het college voor het stadsbelang op? De stad heeft zich bijvoorbeeld uitgesproken voor de Esperantotunnel, terwijl de provincie kiest voor de aansluiting Europapark. Hoe bevordert het college de komst van de Esperantotunnel.

Namens de GroenLinks-fractie
Benni Leemhuis, 11 februari 2014

Collegiebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

Bestuursdienst
Onderwerp Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen en Drenthe
Steller Menno Oedecker

Groningen
gemeente

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3678446 Bijlage(n) 3 Ons kenmerk RO13.4027109
Datum 22 NOV 2013 Uw brief - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Aanleiding

Met deze brief informeren wij u over het financieel meerjarenperspectief van het openbaar busvervoer in de provincies Groningen en Drenthe. Wij zien dit perspectief door recente landelijke ontwikkelingen de komende jaren snel verslechteren. Dit zijn:

- de verdeling van de baten uit de Studenten-OV-kaart;
- rijksvoornemens om de systematiek voor de BDU-index te wijzigen.

Het OV-bureau Groningen Drenthe boekt in 2013 naar verwachting nog een ruim positief financieel resultaat, hoger dan begroot voor 2013. Voor 2014 verwacht het OV-bureau nog slechts een zeer licht positief financieel resultaat, lager dan begroot voor 2014. En vanaf 2015 wordt het beeld negatief. Het prognosetekort loopt (bij ongewijzigd beleid) in de jaren daarna verder op.

Leeswijzer

In deze brief lichten we als eerste de ontwikkelingen over de verdeling van de baten uit de Studenten OV-kaart en het rijksvoornemen om de systematiek voor de BDU-index te wijzigen toe en geven we een actuele meerjarenprognose gebaseerd op deze ontwikkelingen bij ongewijzigd beleid. Vervolgens wordt de reactie van het dagelijks bestuur van het OV-bureau ten aanzien van de Studenten-OV-kaart en de BDU-index gegeven. Tenslotte wordt het beoogde vervolgproces geschetst.

Verdeling baten Studenten-OV-kaart

Ongeveer 20% (in 2013 bijna €22 miljoen) van de inkomsten van het OV-bureau bestaat uit middelen uit het Studenten-OV-contract tussen het Ministerie van OC&W en de gezamenlijke vervoerders (NS, regionale spoorvervoerders, stadsvervoerders en streekvervoerders). Eind oktober jl. zijn de resultaten bekend geworden van het driejaarlijks onderzoek dat onderdeel vormt van het Studenten-OV-kaart-contract. Hieruit is gebleken dat studenten landelijk gezien in 2012/2013 ten opzichte van 2009/2010 ruim 10% minder met het streekvervoer reisden. Alle busvervoer in Groningen en Drenthe is hierin begrepen, inclusief het stadsvervoer in Groningen. Volgens de contractbepalingen betekent dit dat het ministerie van OC&W ingaande

Volgval 1

2014 ruim 10% (plm. € 20 miljoen) minder uitkeert aan de gezamenlijke streekvervoerders. Tussen de streekvervoerders, verenigd in de VSS, zijn de spelregels dat deze inkomstenvermindering pondsgewijs wordt doorberekend naar de afzonderlijke concessiegebieden. Dit ongeacht de vraag waar zich precies de dalingen hebben voorgedaan. Het OV Bureau krijgt door het hoge aantal per bus reizende studenten in de stad dus geen groter aandeel.

De nieuwe SOV-verdeling heeft vanaf 2014 tot gevolg dat het OV-bureau ongeveer 10% van de SOV-inkomsten verliest. Dat komt neer op ongeveer jaarlijks € 2 miljoen euro structureel aan derving van opbrengsten.

BDU-index

De subsidiemiddelen die het rijk beschikbaar stelt aan provinciaal en regionaal verkeer- en vervoerbeleid, waaronder het stads- en streekvervoer, kennen hun basis in de zogeheten Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU). In oktober 2013 hebben alle ontvangers van de BDU, dat zijn de 12 provincies en de 7 stadsregio's, van staatssecretaris Mansveld van I&M een brief ontvangen waarin zij het voornemen bekend maakt om geen indexering meer toe te passen op de BDU. Dit is anders dan de index die I&M lopende een begrotingsjaar van Financiën ontvangt.

De voorgenomen wijziging van de BDU-indexering betekent dat de provincies Groningen en Drenthe naar verwachting jaarlijks ongeveer 2-3% koopkrachtverlies oplopen om OV in te kopen. Bij gelijkblijvend budget kan het OV-bureau daardoor elk jaar minder busuren inkopen. Immers conform de landelijke afspraken, zoals die ook bij ons in de busconcessies zijn opgenomen, wordt de vergoeding aan de vervoerders per in te kopen busuur elk jaar verhoogd met de OV-index. Deze was over de afgelopen vijf jaar gemiddeld plm. 2,5%. Als aan de inkomstenkant de bedragen niet langer worden geïndexeerd, ontstaat een jaarlijks oplopend tekort. Uitgaande van ruim € 55 miljoen aan BDU-inkomsten vanuit de provincies Groningen en Drenthe komt 2-3% voor het OV-bureau elk jaar opnieuw neer op minstens € 1 miljoen extra koopkrachtverlies om OV in te kopen.

In het Bestuurlijk Overleg MIRT van 7 november jl. is deze problematiek door de drie noordelijke provincies nogmaals onder de aandacht gebracht van de staatssecretaris van I&M. Ook wij hebben onze zorgen geuit.

Meerjaren prognose

In onderstaand overzicht is de meest recente financiële meerjarenprognose van het OV-bureau weergegeven (in miljoenen euro's), waarin beide geschetste landelijke ontwikkelingen zijn meegenomen, zonder nadere maatregelen.

Collegedebat - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

Volgvel 2

ongewijzigd(e) beleid/situatie

	2013	2014	2015	2016	2017
exploitatiesaldo	4,0	0,2	-2,4	-5,6	-6,5
stand weerstands- en egalisatiecapaciteit 1/1	-0,8	3,2	3,4	1,0	-4,6
stand weerstands- en egalisatiecapaciteit 31/12	3,2	3,4	1,0	-4,6	-11,1

Reactie DB OV-bureau

Verdeelvraagstuk Studenten-OV-kaart, landelijk traject

Vanuit Groningen en Drenthe wordt sinds begin 2012 aandacht gevraagd (zie ook onze brief van 22 februari 2012 met onderwerp Financiële situatie OV-bureau met kenmerk RO12.2964452) voor de verdeelsystematiek zoals de VSS die toepast, aangezien deze niet op regionale ontwikkelingen in vervoerprestaties is gebaseerd. Destijds is echter al ingezien dat een andere verdeelsystematiek een kwestie van lange adem zal blijken, omdat er naast winnaars ook verliezers zijn. Inmiddels is het verdeelvraagstuk wel actief geagendeerd binnen de VSS. Dit zal echter voor het OV-bureau naar verwachting op korte termijn geen soelaas bieden. Het voornemen van de minister van OC&W om de SOV-kaart om te zetten in een vervoerarrangement voor studenten vertraagt de discussie verder, omdat de verdeelsystematiek hierdoor van lagere prioriteit op de agenda van VSS is geworden.

Indexering BDU, landelijk traject

In reactie op de BDU-index-brief van de staatssecretaris hebben de provincies en de stadsregio's gezamenlijk aan de staatssecretaris (in afschrift aan de Tweede Kamer) laten weten dat zij haar dit voornemen met klem ontraden (zie bijlagen). Reden dat wij geen brief naar de staatssecretaris hebben gestuurd, is dat wij niet rechtstreeks BDU van het rijk ontvangen. In de brieven van de provincies is ons belang door de provincies behartigd.

In de betreffende brieven is overigens de brede problematiek van de financiering van het regionaal OV zichtbaar gemaakt (SOV-kaart, rode diesel, indexvraagstukken, opgelopen kosten van nationale eisen aan regionaal OV etc.) en is de staatssecretaris opgeroepen om tot heldere en werkbare financiële meerjarenafspraken te komen met de decentrale overheden. Vanuit individuele provincies zijn brieven met een vergelijkbare strekking gestuurd. De Staatssecretaris neemt rond de jaarwisseling een beslissing over de BDU-index.

Vervolg

Gegeven het bovenstaande, en met name ook vanwege het jaarlijks cumulerende koopkrachtverlies ten gevolge van het naar verwachting niet meer uitkeren van de BDU-index, ontstaat een financieel toekomstperspectief van jaar-in-jaar-uit minder rijksgeld voor openbaar busvervoer. Het dagelijks bestuur van OV-bureau Groningen Drenthe beschouwt een financieel gezonde bedrijfsvoering van het OV-bureau echter als een randvoorwaarde voor de gewenste vormgeving van het openbaar busvervoer in de provincies Groningen en Drenthe.

Collegebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

Volgvel 3

Het ligt in de rede eerst de definitieve beslissing van de staatssecretaris rond de BDU-index af te wachten alvorens besluiten te nemen hoe om te gaan met de hierboven geschetste toekomstige financiële positie van het OV-bureau. Mocht dit besluit negatief uitvallen dan leiden de landelijke ontwikkelingen in 2014 nog niet tot een tekort op de begroting van het OV-bureau. Daarom is het dagelijks bestuur van het OV-bureau van oordeel dat de reeds vastgestelde dienstregeling voor 2014 in beginsel in tact kan blijven. Wel acht het dagelijks bestuur van het OV-bureau de prognose van € 0,2 miljoen als resultaat voor 2014 (te) kwetsbaar. Vanaf 2015 lijkt het zeker noodzakelijk dat de kostendekkendheid van het openbaar busvervoer per bus in Groningen en Drenthe jaarlijks verder omhoog moet worden gebracht.

De komende maanden zal het OV-bureau onderzoeken en analyseren via welke lijnen bovenstaande opgave het best kan worden verwezenlijkt. Alle mogelijkheden om op efficiënter wijze hetzelfde voorzieningsniveau voor de reizigers te behouden, zullen worden nagegaan, evenals mogelijkheden om meer reizigersopbrengsten te realiseren. Pijnlijke keuzen kunnen wij echter – net zo min als alle andere provincies en stadsregio's - niet op voorhand uitsluiten. Graag bespreken wij op de bijeenkomst met u op 19 december a.s. over openbaar vervoer de hierboven geschetste ontwikkelingen en oplossingsrichtingen.

De uitkomsten van de inventarisatie krijgen hun nadere uitwerking in de begroting 2015. De ontwerpbegroting 2015 van het OV-bureau kunt u in april 2014 tegemoet zien. De definitieve begroting 2015 wordt vervolgens uiterlijk 1 juli 2014 vastgesteld door het algemeen bestuur van het OV-bureau.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.J. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlagen:

- Brief IPO/SKVV over financiering regionaal openbaar vervoer
- Brief provincie Groningen over wijziging indexsysteem BDU
- Brief provincie Drenthe over wijziging indexsysteem BDU

Collegedebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

Postbus 66
2501 CB Den Haag

BIJLAGE

Interprovinciaal Overleg

Postbus 16107
2500 BC Den Haag

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw W. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk

datum

SkVV 20131002
MOB 06568/2013

31 oktober 2013

Onderwerp

Financiering regionaal openbaar vervoer

Geachte mevrouw Mansveld,

Met interesse namen wij kennis van uw brief aan de provincies en stadsregio's over de afschaffing van de forfaitaire index van de BDU. Met dit schrijven willen wij de consequenties helder maken van deze en andere besluiten en voornemens met betrekking tot de financiering van het regionale openbaar vervoer. Deze consequenties zijn groot. Wij zouden daarom graag meerjarenafspraken met u willen maken over de financiering van het regionale openbaar vervoer.

Het regionale openbaar vervoer speelt een onmisbare rol in het waarborgen van de bereikbaarheid in ons land. In sommige corridors levert het een bijdrage van meer dan 50% in de modal split. Het zorgt ervoor dat steden niet verstopt raken en waarborgt de mobiliteit waar auto en fiets, om wat voor reden dan ook, niet gebruikt kunnen worden. Het regionaal openbaar vervoer is bovendien onmisbaar bij het voor- en natransport van reizigers die gebruik maken van de trein en is daarmee essentieel voor het faciliteren van 'van deur tot deur' transport.

Een van de doelstellingen die u gesteld heeft in de Structuurvisie Infrastructuur, Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit is het verbeteren van de bereikbaarheid. In de Visie constateert u dat de mobiliteitsbehoefte de komende decennia verder zal toenemen. Om aan die behoefte te kunnen voldoen, zal ook een beroep worden gedaan op het regionale openbaar vervoer.

Het aanbod aan openbaar vervoer is het afgelopen decennium gegroeid. Tegelijkertijd is de kwaliteit sterk verbeterd: bussen en haltes zijn toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking, actuele reisinformatie is ingevoerd, veel materieel is voorzien van airconditioning. De efficiëntieslag die gemaakt is onder het opdrachtgeverschap van provincies en stadsregio's werpt op deze manier zijn vruchten af. Maar aan de efficiëncygroei zit een grens. Het regionale openbaar vervoer is namelijk een zeer arbeidsintensieve sector. Meer dan 60% van de kosten van de vervoerbedrijven betreffen arbeid. Omdat op de langere termijn de lonen meer stijgen dan de inflatie, is het onvermijdelijk dat bij een gelijk blijvend aanbod het regionaal openbaar vervoer een kostenstijging kent die hoger is dan die inflatie. Bij aanbestedingen merken de provincies en stadsregio's het effect hiervan: de prijs per dienstregelingsuur, de gebruikelijke kosteneenheid in het openbaar vervoer, gaat geleidelijk stijgen.

Inlichtingen bij : R. Klooster (IPO) / R. Meijer (SkVV)
Doorkiesnummer : 06 2890 1273 / 06 5354 9405
Bijlagen : geen

Landelijke Bijdrage Index

Vanaf 2011 is in nieuwe concessies en in een aantal bestaande concessies de 'landelijke bijdrage index' (LBI) opgenomen. Deze index voor de overheidsbijdrage gaat uit van de reële, door onafhankelijk onderzoek vastgestelde, kostenstructuur van de bedrijven en de daadwerkelijke stijging van die kosten. De index voor 2014 is berekend op basis van cijfers uit de Macro Economische Verkenningen en komt uit op circa 2,5%. Deze wijze van indexering hebben wij met de vervoerders afgesproken naar aanleiding van de landelijke stakingen in het openbaar vervoer in 2008. SkVV en IPO hechten sterk aan deze afspraak; hij past bij goed opdrachtgeverschap en bij een betrouwbare overheid. Met deze indexeringsafpraak zijn wij ook tegemoet gekomen aan een wens van uw ambtsvoorganger.

Bezuiniging op BDU

Bij de start van de BDU in 2005 is met de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat een bescheiden jaarlijkse groei van het budget afgesproken. Deze heeft in het eerste decennium van de 21^e eeuw ook plaatsgevonden, maar is in 2011 omgebogen in een forse bezuiniging. Deze korting loopt uiteindelijk op tot een structureel bedrag van circa € 175 miljoen per jaar. Voor de drie grote stadsregio's komt daar een bezuiniging van een kleine € 100 miljoen per jaar bovenop.

BDU-index lager dan kostenontwikkeling OV

De praktijk van de afgelopen jaren laat zien dat de door uw ministerie aan de decentrale overheden uitgekeerde index elk jaar lager is dan de kostenstijging in het regionaal openbaar vervoer. Het verschil bedraagt gemiddeld circa 1%. Het in het geheel niet meer indexeren zou, uitgaande van de kostenstijgingen van de afgelopen vijf jaar, een feitelijke daling van de BDU met circa 2,5% per jaar betekenen.

Afschaffen 'rode diesel' en verhoging van de gebruiksvergoeding op het spoor

Het achterblijven van de BDU bij genoemde LBI is niet de enige negatieve financiële ontwikkeling. Decentrale overheden die concessieverlener zijn voor regionaal spoor hebben ook extra kostenposten door de afschaffing van de 'rode diesel' en de verhoging van de gebruiksvergoeding op het spoor. De totale jaarlijkse extra kosten hiervan lopen in de miljoenen euro's. Ze betekenen een structurele kostenverhoging van verscheidene procenten.

Bezuiniging op studentenreisrecht

Ten slotte zorgt ook de voorgenomen bezuiniging op het de studentenreisrecht voor een forse inkomstenreductie voor de decentrale overheden en de regionale vervoerders. In sommige regio's bestaan de inkomsten van het openbaar vervoer voor vele tientallen procenten uit het studentenkaartcontract. De halvering van het beschikbare budget hiervoor bij het ministerie van OC&W heeft dan ook een enorme invloed op het totaal aan inkomsten voor het openbaar vervoer.

Consequenties

Het cumulerende effect van de genoemde financiële ontwikkelingen is dat de tekorten in het regionaal openbaar vervoer met het jaar groter worden. Het kan helaas dan ook niet anders dan dat er keuzes gemaakt worden. Die keuzes kunnen zowel liggen op het vlak van het voorzieningenniveau (minder vervoer, maar ook minder innovatie) als op het gebied van tarieven (hogere prijzen). Tariefstijgingen kunnen niet de volledige oplossing bieden. Door vraaguitval vloeit bij een te grote stijging een deel van de voorspelde extra inkomsten weg. Op het gebied van het voorzieningenniveau zullen de klappen met name vallen in de landelijke gebieden, waar het openbaar vervoer geheel kan verdwijnen. In stedelijke gebieden zal

Collegebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

- 3 -

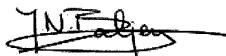
de frequentie achteruit gaan. Niet alleen doet dit de leefbaarheid geen goed, het schaadt ook de bereikbaarheid van en in de economische topregio's.

Het regionaal openbaar vervoer mag dan gedecentraliseerd zijn, de laatste jaren doen de Tweede Kamer en uw ministerie in toenemende mate een beroep op de stadsregio's en provincies om verbeteringen aan te brengen. Het gaat dan bijvoorbeeld om zaken betreffende toegankelijkheid, sociale veiligheid en chipkaart. Verbeteringen als het aanbrengen van een lift in een bus of een knop voor het inschakelen van een luidspreker op een halte kosten veel geld en hebben een beperkt rendement. Dat geldt ook voor het ontwikkelen van chipkaartproducten voor specifieke doelgroepen. Provincies en stadsregio's staan zeker niet op voorhand onwelwillend tegenover dergelijke wensen, maken lopen wel tegen de grens van hun financiële mogelijkheden aan. Om die reden willen wij graag de opgaven binnen het openbaar vervoer met u bespreken ten einde te komen tot reële meerjarenafspraken, waarbij de verwachtingen op de financiële mogelijkheden zijn afgestemd. Het is daarbij onontkoombaar dat alle facetten rondom het openbaar vervoer bespreekbaar zijn: financiering, tarifiering, voorzieningenniveau en toegankelijkheid.

Uit het bovenstaande mag duidelijk zijn dat de stadsregio's en provincies zich grote zorgen maken over de financierbaarheid van het regionale openbaar vervoer op de middellange termijn. Wij willen daarover graag met u het gesprek aangaan.

Afschrift van deze brief sturen wij naar de Vaste Commissie voor Infrastructuur en Milieu van de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groet,
Stadsregio's kader Verkeer en Vervoer

J.N. Baljeu
voorzitter

INTERPROVINCIAAL OVERLEG

J.W.R. van Lunteren
lid bestuur Vereniging IPO

BIJLAGE

bezoekadres: Martinikerhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

algemeen faxnr: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. de Directeur-Generaal Bereikbaarheid
drs. L.M.C. Ongerling
Postbus 20.901
2500 EX DEN HAAG

Datum : - 5 NOV. 2013
Briefnummer : 2013-48.290/45/A.18, VV
Zaaknummer : 486679
Behandeld door : Ottjes, F.A.
Telefoonnummer : (050) 316 4847
Antwoord op : Brief van 21 oktober 2013 met kenmerk IENM/BSK-
2013/114205
Bijlage :
Onderwerp : Zienswijze met betrekking tot wijziging indexsysteem BDU

Geachte mevrouw Ongerling,

Naar aanleiding van de nevenvermelde brief waarin de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu ons informeert over haar voornemen het systeem van forfaitaire indexering van de uitkering BDU verkeer en vervoer met ingang van de beschikking 2014 te wijzigen delen wij u het volgende mede.

De BDU verkeer en vervoer (verder kortweg BDU genoemd) is voor onze provincie een belangrijke doeluitkering om uitvoering te geven aan het verkeer- en vervoerbeleid in de regio. Ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben er inmiddels toe geleid dat deze jaarlijkse brede doeluitkering in onze provincie nagenoeg volledig benodigd is om een nog acceptabel voorzieningenniveau van openbaar vervoer in onze provincie in stand te houden. Dan gaat het om het stads- en streekvervoer per bus en om het regionaal spoorvervoer. Voorzieningen waar wij noodzakelijkerwijs de afgelopen jaren al ingrijpende bezuinigingen op hebben moeten doorvoeren.

Van betekenis voor bijvoorbeeld de verbetering van de verkeersveiligheid of de bevordering van het fietsverkeer is de BDU inmiddels al niet meer. Net als voor 2013 is voor 2014 er om budgettaire redenen binnen de uitkering voor Groningen geen mogelijkheid meer om beroep te doen op een subsidie in dat kader. Wij betreuren dat en met ons de 23 gemeenten verenigd in het Verkeer- en Vervoereraad Groningen. Dit heeft een grote invloed op het investeringsniveau voor wat betreft infrastructuurmaatregelen op deze deelterreinen van beleid met alle ongewenste gevolgen van dien. Net als gemeenten kunnen ook wij dit gemis aan BDU-subsidie niet opvangen uit eigen middelen.

De voorgenomen bezuiniging in de vorm van een wijziging van het indexsysteem BDU die niet alleen mogelijk in de praktijk zal uitkomen op 0%, maar bovendien in negatieve zin cumulatief sterk zal doorwerken naar de toekomstige jaren, zal in de Groninger situatie daarom vooral zijn weerslag vinden bij het openbaar vervoer. Een in onze ogen primaire voorziening die van groot belang is voor de dun bevolkte gebieden in de regio waar het voorzieningenniveau sowieso al onder druk

06-HB-SG-001

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening.
Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Communicatie en Kabinet, Publiekvoorlichting: 050 3164160

Collegiebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

staat vanwege krimp, vergrijzing en ontgroening. Een primaire voorziening die verder van betekenis is voor de bereikbaarheid van het stedelijke gebied met haar concentraties van voorzieningen waarbij de Regio Groningen-Assen (in- en externe bereikbaarheid) een zeer belangrijke plaats inneemt.

De onlangs herijkte bereikbaarheidsstrategie voor deze regio laat nog eens zien welke belangrijke rol is weggelegd voor het openbaar vervoer. Met het doorzetten van het voornemen komt er grote druk te staan op de onlangs herijkte bereikbaarheidsstrategie voor deze regio waar juist het openbaar vervoer een zeer prominente en daarmee onmisbare plaats inneemt.

Nu en in de komende jaren worden in deze regio alsook daarbuiten samen met de rijksoverheid fors geïnvesteerd in infrastructurele maatregelen ten behoeve van het openbaarvervoer. Dan hebben wij het over diverse RSP-projecten zoals de Knoop Groningen, de extra sneltrein Groningen-Leeuwarden snelheidsverhoging trein Groningen-Bremen, de Facelift stations, de aanleg busstations en transferia etc. Ook wordt er geïnvesteerd vanuit Beter Benutten.

Gezamenlijke inzet hierbij is te bewerkstelligen dat de groei in het openbaar vervoer doorzet. Er moeten dan wel financiële middelen zijn beschikbaar zijn om bussen en treinen te kunnen laten rijden.

Ook zonder aantasting van de BDU-index lopen wij reeds tegen forse problemen aan. Problemen die niet alleen voortvloeien uit eerder opgelegde gefaseerde rijksbezuinigingen op de hoogte van deze uitkering zelf, maar ook het gevolg zijn van de indices die op basis van landelijke afspraken in de meerjarige concessies met onze vervoerders zijn opgenomen. Indices die een relatie hebben met de kostenontwikkeling in het openbaar vervoer die zoals bekend belangrijk hoger uitvallen dan de BDU-index. Het afschaffen van de zogeheten 'rode diesel' en de verhoging van de gebruikersvergoeding op het spoor maken die problemen alleen maar groter om maar te zwijgen over de impact die de aantasting van de BDU-index zal veroorzaken.

Het is voor de goede orde een illusie te veronderstellen dat wij de financiële implicaties die samenhangen met de aantasting van de BDU-index kunnen opvangen door het doorvoeren van efficiencymaatregelen in het openbaar vervoer. Dergelijke maatregelen zijn in de afgelopen jaren noodzakelijkerwijs al doorgevoerd, hetgeen ons niet altijd in dank is afgenomen. Nu komen andere maatregelen in beeld waarbij moet worden gedacht aan verstrekkende maatregelen op het gebied van het voorzieningenniveau al dan niet in combinatie met het verhogen van de tarieven. Wij vinden dergelijke ingrepen volstrekt onacceptabel en dringen er dan ook met nadruk op aan het huidige BDU-indexstelsel ongemoeid te laten. Sterker nog, wij dringen er op aan dat de BDU-index gelijk wordt getrokken met de OV-index zoals die in gezamenlijkheid tot stand is gekomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

 , voorzitter.

 , secretaris.

Collegiebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

Provinciebus Westerbrink 1, Assen T (0592) 36 55 55
Postadres Postbus 122, 9400 AC Assen F (0592) 36 57 77
www.drenthe.nl

provincie Drenthe

BIJLAGE

Aan:
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. de Directeur-Generaal Bereikbaarheid
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

Assen, 1 november 2013
Ons kenmerk 44/EOMC/2013008079
Behandeld door de heer S.G. Bijleveld (0592) 36 59 48
Uw kenmerk I&M/BSK-2013/114172
Onderwerp: Zienswijze wijzigen index systeem BDU

Geachte mevrouw Mansveld,

In uw brief van 21 oktober 2013 (kenmerk I&M/BSK-2013/114172) informeert u ons over de voorgenomen wijziging van het indexsysteem voor de Brede Doeluitkering (BDU) Verkeer en Vervoer. Hoewel wij er mee bekend zijn dat uw Ministerie de afgelopen jaren de indexering van de BDU voornamelijk uit eigen budgetten heeft aangevuld, betreuren wij de keuze om vanaf 2014 alleen nog uit te gaan van de indexering van het ministerie van Financiën. Met deze brief dienen wij dan ook een zienswijze in op uw voornemen.

Wij hebben begrepen dat de indexering door het ministerie van Financiën zeker een procentpunt lager ligt dan de jaarlijkse (forfaitaire) indexering van de BDU die wij de afgelopen jaren hebben ontvangen. Daarnaast constateren wij dat deze forfaitaire index al sterk afwijkt van de zogenaamde OV-index die naast de stijgende lonen en prijzen in het openbaar vervoer ook rekening houdt met de ontwikkeling van de brandstofprijzen. Dit is dan ook de reden dat de exploitatie van het openbaar vervoer een steeds groter deel van het totale BDU budget voor Drenthe is gaan innemen. Het aandeel is de afgelopen drie jaar opgelopen van 70 procent naar ruim 80 procent. Nabije ontwikkelingen rondom de gewijzigde indexering en hertelling van de studenterkilometers OV zullen deze trend in een plattelandsprovincie als Drenthe versterken.

Door de toenemende kosten van het openbaar vervoer en de korting in de BDU bijdrage verwachten wij dat wij op termijn onvoldoende middelen beschikbaar hebben om op een adequate wijze invulling te geven aan al onze taken zoals benoemd in de Planwet Verkeer en Vervoer. Financiering van beleidsonderdelen waarvoor de BDU oorspronkelijk ook is bedoeld, zoals cofinanciering van regionale infrastructurele projecten en projecten op het gebied van duurzaam veilig (gedrag en educatie), staan hiermee onder druk.

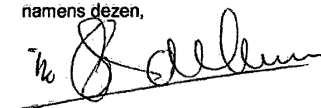
Collegebrief - Financieel perspectief openbaar vervoer per bus in Groningen . . .

2

Uiteraard zijn wij altijd bereid een nadere toelichting te geven op deze zienswijze.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,
namens dezen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. A. D. van Nieuwpoort', written over a horizontal line.

drs. M.-A.D. van Nieuwpoort,
manager Economische Ontwikkeling, Mobiliteit en Cultuur

mb/coll.

Ingekomen stukken februari

Lijst van ingekomen collegebrieven commissie Beheer en Verkeer 12 februari 2014

Nr.	Onderwerp	Ontvangen d.d.	Advies	opmerkingen
1	Informereren over planning Aanpak Ring Zuid	15-1-2014	v.k.a.	
2	Nazending bijlages nota Bladgoud	16-1-2014	v.k.a.	
3	Actualiseren en vervangen voetgangersbewegwijzering Binnenstad	24-1-2014	v.k.a.	
4	Ecoscans Woonschepenhaven	24-1-2014	v.k.a.	betreft toezegging in Raad 18/12/13
5	Voortgang moties zonnepanelen Forum en Stadhuis	29-1-2014	v.k.a.	vgl. LTA 2014-61/-58
6	Informatie over herstelkosten stormschade	30-1-2014	v.k.a.	
7	Beantwoording Motie 33 'Fietsenrekken voor studentensociëteiten' en Evaluatie Groninger Fietsenstandaard	31-1-2014	College wil graag over brief in gesprek; voorstel: betrekken bij Binnenstadsvisie, LTA 2e kwartaal (2013-127)	Vgl. LTA 2013-477 -

31-1-2014

Verslag 22 januari

VERSLAG RAADSCOMMISSIEVERGADERING BEHEER EN VERKEER

Datum: 22 januari 2014
Plaats: Oude raadzaal
Tijd: 16.30 - 18.55 uur

Aanwezig: dhr. J.P.A. van Rooij (voorzitter), dhr. W. Moes (PvdA), dhr. J.P. Loopstra (PvdA), dhr. J. Evenhuis (VVD), dhr. R.A. Koops (VVD), dhr. K.S.N. van der Veen (GroenLinks), dhr. A. Nolles (GroenLinks), dhr. A.W. Maat (Stadspartij), dhr. A. Sijbolts (Stadspartij), dhr. J.P. Dijk (SP), mw. N.G.J. Temmink (SP), dhr. J.H. Luhoff (D66), mw. A. Kuik (CDA), mw. I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), mw. S.T. Klein Schaarsberg (Student en Stad), mw. M. Wilschut (PvdD)

De burgemeester: dhr. R.L. Vreeman (tot en met punt B1)

De wethouders: dhr. J.M. van Keulen, dhr. J. Seton, dhr. R. van der Schaaf

Afwezig m.k.: dhr. J. Spakman (PvdA)

Namens de griffie: dhr. W.T. Meijer (commissiegriffier)

Verslag: dhr. Z. Jeuring

Insprekers:

dhr. Illem bij agendapunt B1;
dhr. Hoexum bij agendapunt B1;
dhr. Harkema bij agendapunt B1;
dhr. Stuit bij agendapunt B1;
dhr. Garrit bij agendapunt B1.

A1. Opening en mededelingen

De voorzitter

- Opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Wethouder Van Keulen:

- De stad heeft vandaag een prijs gewonnen van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer op het gebied van duurzame mobiliteit.
- Motie Ruimte voor Stadlers en bezoekers aan de diepenring: het college rondt het onderzoek zo snel mogelijk af om dit te betrekken bij de binnenstadsvisie die na de verkiezingen naar de raad komt.
- Tunnel Paterswoldseweg: de raad en de bewoners worden uitgenodigd voor een bijpraatsessie. Dit gebeurt in de komende twee maanden.
- HOV-as derde fase: de raad moet nog een uitvoeringskrediet beschikbaar stellen en dit kan pas als de provincie over een RSP-subsidie heeft beschikt. Volgende week komt het college met het aanbestedingsvoorstel naar de raad. Snelheid is geboden: de HOV-as moet gereed zijn voordat het werk aan de ZRG start. Op een vraag van **dhr. Moes (PvdA)**: het kredietvoorstel komt in de loop van februari 2014 naar de raad.
- LTA, spitsrekken: de raad wordt binnenkort geïnformeerd over de gesprekken met WerkPro. Dit gaat ook over andere onderwerpen dan de spitsrekken.

Wethouder Seton:

- Invalidensteiger bij de Museumbrug: de oplossing is in opdracht gegeven aan een aannemer.
- Vervangen asfalt n.a.v. P.C. Hooflaan en Bilderdijklaan: het college volgt landelijke CROW-richtlijnen. Jaarlijks wordt het asfalt bekeken.
- Boerenbedrijf Winschoterweg, uitspraak Raad van State: het bouwplan blijkt financieel haalbaar. De bestemmingsplanprocedure wordt opgestart. Een MER is nodig en het komt terug in de raad.
- Zwerfafval: er komt een extra inspanning op basis van het extra rijksgeld. Het gaat om jaarlijks 300.000 euro tot en met 2022. De raad ontvangt een brief.

De voorzitter:

- Stelt vast dat de commissie ermee instemt een bijeenkomst te organiseren in verband met de tunnel onder de Paterswoldseweg.

Verslag 22 januari

A2. Vaststelling agenda

De voorzitter

- Per abuis is verzuimd de collegebrief over de financiële situatie van het openbaar vervoer per bus in Groningen en Drenthe op de agenda te zetten. Dit was vorige maand afgesproken.
- De commissie stemt ermee in dit punt voor februari 2014 te agenderen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

A3. Afspraken en planning

a. Besluitenlijst 11 december 2013

b. Lange Termijn Agenda

c. Lijst initiatiefvoorstellen en moties

De voorzitter:

- De toezeggingen van de wethouders Van Keulen en Seton worden verwerkt in de LTA.
- LTA en IM-lijst: de commissie stemt in met de voorstellen in het blauw.

A4. Conformstukken

a. Wijziging Afvalstoffenverordening en wijziging Nadere regels en besluiten

(raadsvoorstel 5 december 2013)

Het voorstel gaat als conformstuk naar de raad van 29 januari 2014.

b. Kredietaanvraag Basispakket Verkeersmanagement

(raadsvoorstel 20 december 2013)

Het voorstel gaat als conformstuk naar de raad van 29 januari 2014.

c. Onttrekking zuidelijk deel Scandinaviëweg aan het openbaar verkeer

(raadsvoorstel 20 december 2013)

Het voorstel gaat als conformstuk naar de raad van 29 januari 2014.

A5. Rondvraag

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Herebrug, n.a.v. berichten in de pers: ontvangt de raad nog een stuk over de toeleiding van het verkeer? Uit welke koker komt het voorstel dat in de krant stond?

Wethouder Van Keulen:

- Deze maatregel stond in de plannen voor de tram en is één op één overgenomen in de HOV-plannen. Het college bekijkt of de maatregelen nodig zijn en houdt de raad op de hoogte.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Ziet graag dat de raad zich kan uitspreken over die maatregelen.

Wethouder Van Keulen:

- Zegt dit te hebben toegezegd. De raad heeft er zich in oktober 2013 al over kunnen uitspreken toen het totale pakket aan de orde kwam.
- Sinds twee weken rijden de nieuwe bussen. Mocht dit goed gaan, dan zijn de maatregelen niet nodig. In het andere geval ontvangt de raad een brief.

B1. Strategisch evenementenbeleid en toekomstvisie op de Drafbaan - bespreking

uitgangspunten

(collegebrief 9 januari 2014)

+

Jaarkalender grote evenementen

(collegebrief 31 december 2013)

+

Beperkingen voor dance- en housefeesten

(aanwijzingsbesluit burgemeester 17 december 2013)

+

Beperking en verkorting dance- en housefeesten

(beantwoording schriftelijke vragen 15 januari 2014)

Inspreker dhr. Illem (Bewonersvereniging MeerBuren) zegt dat de bewoners van het zuidelijk deel van het Hoornsemeer met enige regelmaat hinder ondervinden van dancefeesten op Kaap Hoorn. Het

Verslag 22 januari

is jammer dat de evenementen van Kaap Hoorn niet meegenomen werden in de burgemeestersbrief. Spreker verzoekt de gemeente snel te gaan samenwerken met de gemeente Haren. Dancefeesten hebben grote effecten op de nachtrust. Groningen beschikt over voldoende zaalruimte voor deze feesten. Het is verbazingwekkend dat tijdens dit soort evenementen gehoorbeschermers worden uitgedeeld.

Inspreker dhr. Hoexum is lid van de werkgroep Feesten uit Balans en is blij met de brief van 9 januari 2014 en met het aanwijzingsbesluit van de burgemeester. Naar aanleiding van de brief vraagt spreker welke evenementen in aantal worden gemaximeerd. En wat gebeurt er met hiphop, hardcore en heavy metal? De brief zegt eigenlijk dat overlast mag, maar spreker vindt dat bepaalde evenementen op bepaalde plaatsen niet moeten worden toegestaan. Een alternatief is strenge geluidsvoorwaarden. Het aantal toegestane dance-events lijkt in tegenspraak met het streven naar een gevarieerd aanbod en diversiteit. Wat wordt met de tekst over categorisering bedoeld? Het onderscheid tussen evenementen met gewoon geluid en evenementen met aanmerkelijk geluid ontbreekt. Dit hoort er wel in te staan.

Inspreker dhr. Harkema is bewoner van het Stadspark en betrokken bij de wijkraad en bij Feesten uit Balans. De ontwikkeling van de drafbaan tot een locatie voor topevenementen betekent extra overlast voor omwonenden. Is het college bereid op de drafbaan af te zien van langdurige feesten die de meeste overlast veroorzaken? Spreker vermoedt dat de geluidsbelasting niet altijd op de goede manier wordt gemeten. De omgeving speelt een rol. Waarom wordt niet meer ingezet op overdekte locaties? Is het college bereid kaders te stellen voor eventueel te nemen technische maatregelen? Dit moet per locatie gebeuren en daarbij is meer sturing vanuit de gemeente nodig.

Inspreker dhr. Stuit is bewoner van de Grunobuurt en maakt in aanvulling op dhr. Hoexum een opmerking over de collegebrief. Het is fout dat geen aanpassing wordt gemaakt van het toetsingskader Feesten in Balans II met betrekking tot de decibelnorm. Nu is het moment de decibelnorm terug te brengen tot het oude niveau en geld vrij te maken voor een gedegen onderzoek naar de effecten op de omgeving. In verband met de drafbaan zoekt het college een marktpartij. Spreker vindt het ongewenst de exploitatie aan een particulier over te laten. Zo raakt de gemeente de grip kwijt. Als dit gebeurt, zijn glasheldere kaders nodig. Verder vindt spreker dat evenementen met een aanmerkelijke geluidsproductie moeten worden verboden.

Inspreker dhr. Garrit (nachtburgemeester) reageert op de uitspraak van het college van 19 december 2013. Het aantal dancefeesten zou worden gehalveerd. Spreker vindt dat opmerkelijk omdat niet goed omschreven is wat precies dance- of housefeesten zijn. Er worden slechts drie locaties besproken. Gelukkig zijn de uitspraken in de brief van 9 januari 2014 verder genuanceerd. De spreiding: het is jammer dat er nog geen kaart is met geschikte evenemententerreinen. Spreker noemt het SuikerUnie-terrein, waar vele mogelijkheden liggen. De techniek: de geluidsbronnen kunnen anders worden opgesteld en spreker verwijst naar zijn website.

Mw. Klein Schaarsberg (Student en Stad):

- Was verrast over de persconferentie van het college vlak voor de kerstvakantie. De raad werd hierbij gepasseerd. De burgemeester mag op grond van de APV alleen het aantal evenementen beperken.
- Het gevoelige punt is de bruisende stad. Initiatiefnemers hebben alle ruimte nodig en er moeten geen beperkende maatregelen zijn.
- Klachten over overlast: hier moet iets mee worden gedaan, maar de kwaliteit van de evenementen mag niet worden geschaad en het aantal evenementen mag niet worden ingeperkt. De raad heeft gezegd te willen inzetten op spreiding en op technische maatregelen.
- Het verkorten van de duur en het verminderen van het aantal evenementen zijn door de raad niet genoemd. De fractie is niet tegen spreiding van evenementen. Er zijn meerdere plekken met mogelijkheden en daar is nog veel te winnen. De maatregelen van de burgemeester zijn dan niet nodig.
- Het strategisch evenementenbeleid: de fractie kan zich niet vinden in de voorstellen van het college. Het college moet niet sturen op de aard en de inhoud van evenementen. Organisatoren moeten hun werk kunnen doen.
- De gemeente moet een actievare en een meer stimulerende rol spelen om talent onder de jeugd een kans te geven.

Verslag 22 januari

Dhr. Luhoff (D66):

- D66 is verrast door de inhoud van de burgemeestersbrief. Spreker verwijst naar de in september 2013 door de raad verworpen moties. Bewoners, ondernemers en de raad worden genegeerd. De raad vroeg om een strategisch evenementenbeleid en om een lijst met alternatieve locaties. Die zijn er op dit moment niet. Het college heeft de volgorde omgedraaid.
- Het is jammer dat de burgemeestersbrief pas kwam nadat er al aanvragen van organisatoren lagen.
- De overlast: de fractie wil dit terugdringen en spreiding is daarbij een goede maatregel. Communicatie met bewoners, techniek en handhaving zijn andere mogelijkheden. Wat gebeurt als geen geschikte locatie te vinden is voor een evenement?
- Het strategisch evenementenbeleid: categoriseren is niet gemakkelijk. De locaties op een kaart aangeven is een goede maatregel. Waarom worden communicatie en techniek opnieuw onderzocht? Wat is de afgelopen maanden gedaan? D66 wil pas overgaan tot het aanpassen van regelgeving als helder is wat op beide gebieden concreet mogelijk is.

Mw. Temmink (SP):

- Het evenementenbeleid heeft twee kanten: er is te veel geluidsoverlast en er is behoefte om muziekfeesten in de open lucht te houden. Voor dat laatste moet er ruimte zijn, waarbij veel rekening moet worden gehouden met omwonenden.
- Er moet beter gespreid worden, de decibelnorm moet naar beneden en de evenementen kunnen soms korter. Meer regie is nodig. In andere steden bestaat een lagere geluidsnorm.
- Het college gaat te weinig uit van hoe belangrijk dancemuziek is. Dancemuziek wordt met de maatregel in een te negatief daglicht geplaatst. De fractie is tegen de maatregel om dancefeesten te beperken.
- Er is een pakket aan maatregelen om de overlast terug te dringen zonder de dancemuziek in diskrediet te brengen.
- Het beleid zoals dat nu is vastgelegd, is niet optimaal: er is een slecht dancebeleid en er is geen oplossing voor bewoners. Dat is een vreemde mix.
- De fractie zei op tijd maatregelen te willen nemen. Nu komen er maatregelen terwijl de kalender al is vastgesteld. Er is geen ruimte meer voor andere organisatoren.

Mw. Wilschut (PvdD):

- Is het eens met de insprekers om indooractiviteiten te stimuleren en met de vraag over samenwerking met de gemeente Haren.
- Vroegtijdig overleg en spreiding van de grotere evenementen is een goed begin van het zoeken naar een balans.
- De vraag is of de criteria uit Feesten in Balans II afdoende zijn om overlast te beperken. Het is beter meer te focussen op de overlast in plaats van op de omvang van een evenement. Wat vindt het college?
- Het is belangrijk altijd bewoners- en klankbordgroepen erbij te betrekken. Wat vindt het college?
- Circussen met wilde dieren: de gemeente kan in een privaatrechtelijke overeenkomst met de drafbaan circussen met wilde dieren uitsluiten voor die locatie. Dit is in lijn met de aangenomen motie. Wat vindt het college en wat vinden de andere fracties?
- Duurzaamheid: de drafbaan is geschikt om hiervoor nadere criteria op te stellen.
- Preventie van geluidsoverlast is belangrijk evenals het overleg daarover met meerdere partijen.
- De fractie is tegen de drafspor. Het is jammer dat het college dit toestaat.
- Het is goed dat rekening wordt gehouden met ecologie en dieren in de omgeving.

Mw. Kuik (CDA):

- Is blij dat de burgemeester deze grove randvoorwaarden heeft neergelegd. Sommige feesten zijn minder geschikt om in een wijk te laten plaatsvinden.
- Er is behoefte aan meer sturingsmogelijkheden. De overlast is groot. Spreker is het eens met de inspreker wat betreft het Hoornsemeer: overleg met de gemeente Haren is nodig.
- Categorisering: misschien is het beter te kijken naar de overlast, zoals mw. Wilschut zegt.
- De bastonen zijn het probleem en op dat punt moet de gemeente luisteren naar de bewoners.

Verslag 22 januari

Dhr. Moes (PvdA):

- Vindt dat het zoeken naar een balans centraal staat. Daarom is vaker praten over dit punt goed.
- De burgemeester en het college hebben redelijk goed geluisterd naar de raad en er is met het pakket maatregelen al een aardige balans gevonden.
- De trend in het maatregelenpakket is het beperken van de overlast. De maatregelen gaan over het meer spreiden van evenementen, het maximeren van het aantal dance-events per locatie en het maximeren van het aantal uren met potentiële overlast.
- Koningsdag, zaterdag 26 april 2014, en de relatie met de markt: zijn de door de raad gestelde kaders voldoende voor het college om te kunnen sturen en te kunnen overleggen?
- Communicatie over evenementen is belangrijk: dit kan de overlastervaring beperken. Graag meer aandacht hiervoor.
- Het gaat erom welke evenementen passend zijn op welke locatie. Daarbij worden maatregelen gekozen die de overlast zoveel mogelijk beperken.
- Bij de evaluatie over een jaar kan worden bekeken hoe de maatregelen uitpakken. Eventueel vinden aanpassingen plaats.
- Inspreker namens MeerBuren: heeft het college naast brongebieden ook gekeken naar effectgebieden? Meerdere bronnen kunnen gevolgen hebben voor hetzelfde gebied.

Dhr. Van der Veen (GroenLinks):

- Vindt het kwalijk dat het college het uit de hand laat lopen.
- Kan zich vinden in de vragen van Student en Stad. In september vroeg de raad om meer spreiding en om technische maatregelen. Nu ligt er een eenzijdig aanwijzingsbesluit.
- Er zijn vele mogelijkheden om maatregelen te treffen. De technische maatregelen worden te weinig onderzocht en er is geen overleg met betrokkenen.
- Waarom lukt het niet om vanuit de gemeente op een professionele manier te overleggen met de betrokkenen?
- Volgens de fractie is dancemuziek een volwaardige muzieksoort. Waarom ziet het college dit niet? De popvisie is duidelijk over het zoeken naar een balans. Dancemuziek hoort daarbij. Breed overleg is nodig. Zie de aangenomen motie over urban- en dancemuziek. Worden de dance-organisaties al betrokken bij het overleg?
- Kortom: de fractie adviseert overleg te voeren, te zorgen voor meer spreiding en al die mogelijkheden in kaart te brengen.
- De fractie is het eens met de vragen van de PvdD over de wilde dieren in circussen.

Dhr. Sijbolts (Stadspartij):

- Is overwegend positief over de maatregelen van het college.
- Het spreiden van evenementen is goed en beter dan te kiezen voor minder evenementen. Of dit voldoende is, moet blijken.
- De maatregel van de burgemeester ziet de fractie als een tijdelijke noodmaatregel. Bij het definitief vaststellen van de uitgangspunten moet worden bekeken of het beperken van het aantal evenementen een juiste maatregel is.
- De evenementenorganisatie: het projectmatig vormgeven is een goede keuze. Landelijke evenementen worden zo integraal begeleid.
- Het college wil ruimte blijven geven aan de markt en daarvoor zijn partners nodig. Hoe wordt het overleg met de marktcooplui vormgegeven?
- Gaat het college in overleg met de regio? En ook met de gemeente Haren, zoals de inspreker vroeg?
- Categoriëring: kan het college ingaan op de opmerking van de inspreker dhr. Hoexum?
- Spreiding house- en dancefeesten: het is goed dat is gekeken naar de locatie in Roodehaan. Was de reactie van de organisatoren positief?
- De drafbaan: de fractie is blij dat de renbaan voor de paardensport behouden blijft. Waarom is het college pas na vier jaar met een oplossing gekomen?
- De uitgangspunten lijken juist en kunnen met bewonersverenigingen en met de nachtburgemeester worden besproken.

Verslag 22 januari

Dhr. Koops (VVD):

- Uitgangspunt van de VVD is maximale vrijheid om evenementen te organiseren. De vrijheid wordt begrensd zodra belangen van derden onevenredig worden aangetast. Dit gebeurt op twee punten: de duur van de overlast en de zwaarte van de bastonen. Op die twee punten wil de VVD beperkingen laten aanbrengen.
- Het standpunt van het college betekent winst. De drafbaan valt onder het regime van Feesten in Balans. Geldt daar in het vervolg een basnorm? Verder is er een betere spreiding, maar de regierol van de gemeente mag niet betuttelend zijn, bijvoorbeeld op het gebied van muzieksoorten. Vroegtijdige afstemming met organisatoren is noodzakelijk. IJkpunt is de overlast en dan vooral de bastonen.
- Een andere positieve maatregel is het beter inregelen en de opstelling van boxen. Ook vindt heldere communicatie naar belanghebbenden plaats.
- Spreiding: alle in aanmerking komende locaties moeten worden bekeken.
- De fractie blijft zich richten op het wegnemen van de ergste hinder. Ook hier is winst geboekt.
- De drafbaan: het is goed dat de rensport voor de stad blijft behouden. Hoe hoog is de eigen bijdrage van de drafsport? Spreker vraagt het college te bevestigen dat de drafbaan integraal wordt meegenomen in het regime van Feesten in Balans.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Is voor een nieuwe balans tussen feesten en leefbaarheid. Op dit moment is het evenwicht zoek ten nadele van de bewoners en de leefbaarheid.
- De fractie is blij met de actie van de burgemeester. Het is niet de bedoeling dat op een plek meer overlastgevend activiteiten plaatsvinden of dat nieuwe muzieksoorten extra of te veel overlast geven.
- De fractie is voor het stellen van eindtijden, het omlaag brengen van het maximale aantal evenementen en het omlaag brengen van de decibelnorm. Daarnaast is spreiding noodzakelijk.
- De drafbaan: de ambitie van het college om er grote evenementen te laten plaatsvinden, botst met de belangen van de bewoners.
- Het bijdragen aan het Gronings profiel is een wat vreemd punt bij de beoordeling van muzieksoorten. De overlast en de invloed op de wijk en wat eraan kan worden gedaan, moeten centraal staan.
- Spreker verzoekt het college te reageren op de vraag van de inspreker over Kaap Hoorn.

De burgemeester:

- Centraal staat het vinden van een balans tussen de bruisende stad en de leefbaarheid. Het college is bezig met een zoektocht.
- Het college wil geen uitspraak doen over muzieksoorten. De bastonen vormen het probleem en het is nu eenmaal zo dat die bij bepaalde vormen van muziek meer voorkomen dan bij andere. Het college beoordeelt de mate van overlast en hanteert daarbij de geluidsnormering. De artistieke vrijheid wordt niet aangetast.
- Het besluit is een opmaat voor de strategische visie.
- Bij het zoeken naar een balans is gekozen voor spreiding en niet voor vermindering. Daarnaast is de duur van een evenement beperkt.
- Op de drafbaan is het aantal feesten gemaximeerd vanwege de grote overlast. De organisatoren kunnen zo nodig voor andere locaties kiezen. Op deze manier drukt de overlast niet meer op een specifieke bevolkingsgroep nabij het Stadspark.
- De maatregelen gelden voor een jaar, in afwachting van de strategienota. Dit debat is input voor die nota.
- De strategienota zal een locatiekaart bevatten.
- Op sommige locaties kan een feest binnen plaatsvinden, hoewel niet alle overlast daarmee verdwenen is.
- Koningsdag valt in 2014 op een zaterdag en dan zal er geen markt zijn. Bekeken wordt hoe over de relatie evenementen en markt goed overlegd kan worden met de marktkooplui. Een definitieve vorm hiervoor is noodzakelijk.
- Kaap Hoorn: het college zal contact opnemen met de gemeente Haren.

Verslag 22 januari

- Als er in de stad geen locatie beschikbaar is, kan de activiteit op een soort aanmeldijst komen te staan. Het kan gebeuren dat een activiteit door overinschrijving geen plaats kan krijgen op de kalender.

Wethouder Seton:

- Gaat in op het aspect geluid en geluidsoverlast en duurzaamheid.
- Kaap Hoorn: het college neemt contact op met de gemeente Haren.
- Het meten van geluid gebeurt niet op de gevel. Bij de drafbaan wordt op 10 m van het podium gemeten.
- Technische oplossingen: er zijn mogelijkheden, maar de wethouder tempert opnieuw de verwachtingen. De ervaringsoverlast zal hierdoor niet wezenlijk afnemen. Het college doet verder onderzoek, ook naar de technische mogelijkheden op nieuwe locaties.
- Het flink verminderen van de bastonen kan alleen door de geluidsnorm te verlagen. Dit beperkt ook de rest van het geluidsniveau en dat is niet aantrekkelijk voor organisatoren. Het college kiest daarom niet voor het verlagen van de geluidsnorm.
- Circussen met wilde dieren: het college wacht af wat landelijk gebeurt. Als het bestuursrechtelijk niet kan, heeft het college niet de mogelijkheid het alsnog privaatrechterlijk te doen.
- Duurzaamheid: dit wordt zoveel mogelijk bij de organisatoren neergelegd. Het is het beste als het niet wordt verplicht.
- Ecologie: hier wordt rekening mee gehouden, zowel bij de drafbaan als bij andere locaties.

Wethouder Van der Schaaf:

- Gaat in op de specifieke vragen over de drafbaan.
- Doordat de drafbaan en het Stadspark onder hetzelfde regime vallen, kan de gemeente beter sturen en hoeft de overlast niet toe te nemen. Het in samenwerking met andere partijen doen van de exploitatie en het beheer en de programmering hoeft eveneens niet negatief voor de overlast te zijn.
- De drafspor: het was nooit een doel van dit en van andere colleges om de drafspor te laten verdwijnen. Het ging om de kosten: de gemeente wilde die niet allemaal voor zijn rekening nemen. De gemeente heeft samen met de drafspor de afspraken ingevuld. Op een vraag van **dhr. Sijbolts (Stadspartij)**: het college staat positief tegenover een eventueel consortium van partners dat de renbaan gaat exploiteren.
- Op een vraag van **dhr. Moes (PvdA)** over het gelijktrekken van betaling door organisatoren van evenementen: dit is nog niet gelijkgetrokken omdat het lopende contract nog geldig is. Het college gaat dit mogelijk in het nieuwe contract gelijktrekken. Bij de opstelling van het strategisch evenementenbeleid wordt bekeken welk tarief de gemeente hier gaat hanteren.

De burgemeester:

- Voegt aan het laatste punt toe dat het de bedoeling is hiervoor een tarief te hanteren.

Wethouder Van der Schaaf:

- Wat betreft de vraag van dhr. Koops: de drafspor is ongeveer enkele duizenden euro's per jaar kwijt om het huidige niveau in stand te houden. Het is de verantwoordelijkheid van de drafspor dit niveau wel of niet te handhaven. De drafspor heeft gezegd de kosten daarvoor zelf te willen dragen.

De stukken gaan als besprekingsstukken naar de raad van 29 januari 2014.

B2. Kredietaanvraag 2014 vervangingsinvesteringen en aanvullend langcyclisch onderhoud van de openbare ruimte

(raadsvoorstel 18 december 2013)

Dhr. Maat (Stadspartij):

- Is het verantwoord het onderhoud en dergelijke een jaar op te schuiven?

Dhr. Moes (PvdA):

- Vindt het voorstel een logisch gevolg van eerdere besluiten van de raad. Spreker vindt dat het daarom door kan gaan.
- Het meerjarenoverzicht 2012-2021: een aantal zaken zijn toegevoegd. Komt dat omdat de gemeente niet in de gaten had dat zij hiervoor verantwoordelijk was of was de staat van onderhoud afwijkend van de onderhoudsplanning?

Verslag 22 januari

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Het vastgestelde meerjarenplan: uit ambtelijke informatie blijkt dat het allemaal kan en dat bij dringende zaken wordt ingegrepen. De fractie stemt in met de bezuiniging en met het voorstel.

Dhr. Van der Veen (GroenLinks):

- Openbare verlichting: wordt bij vervanging slimmere verlichting aangelegd?

Mw. Wilschut (PvdD):

- Kan zich vinden in het voorstel en is het eens met de vraag van GroenLinks.

Dhr. Koops (VVD):

- Sluit zich aan bij de woorden van mw. Wilschut.

Wethouder Seton:

- Legt uit waarom het pakket verantwoord is. Dit is wel de bodem. Volgend jaar is meer bekend over de verschillende risico's waardoor mogelijk verschuivingen plaatsvinden.
- De vraag van dhr. Moes over het toevoegen van andere vormen van onderhoud: de reden is dat de systematiek van stadsbeheer het groot onderhoud toen nog niet meenam. Op een vraag van **dhr. Moes (PvdA)**: het is niet helemaal uit te sluiten dat dit zich nog een keer zal voordoen.
- Openbare verlichting: slimme verlichting komt op plekken die zich ervoor lenen en waar het effect het grootst is. Het budget is de beperkende factor.

Het voorstel gaat als conformstuk naar de raad van 29 januari 2014.

B3. Ontsluiting Helperlinie 4-14

(vragen ex art. 42 RvO van de Stadspartij 7 november 2013, antwoorden 27 november 2013)

Dhr. Maat (Stadspartij):

- Geeft uitleg over de zes woningen aan de Helperlinie. De ontsluiting verliep vroeger via Engelse Kamp en tegenwoordig via de Hereweg. De bewoners zijn er ontevreden over.
- Spreker is niet tevreden over de beantwoording van de schriftelijke vragen.
- De belangrijkste vraag is of de Helperlinie een openbare weg is of niet. Spreker heeft negen punten gevonden waarom hij denkt dat het wel een openbare weg is.
- Spreker bestrijdt dat het een kwestie is tussen Van Mesdag en de bewoners, zoals het college beweert. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid.
- De weg is al meer dan dertig jaar een openbare weg, in verkoopakten wordt over openbare weg gesproken en de weg komt voor op de plankaart van het bestemmingsplan. Dit zijn argumenten waarom het stuk weg vanaf Engelse Kamp tot aan de oprit naar de woningen en Van Mesdag een openbare weg is.
- Spreker geeft uitleg bij de besprekpunten.

Dhr. Luhoff (D66):

- Vindt de besprekpunten een zaak van 'mr. Visser'.

Dhr. Loopstra (PvdA):

- Zegt dat de gemeente juridisch gezien in zijn recht staat. Toch is het geen ideale situatie en spreker hoopt dat de wethouder wil gaan praten met Van Mesdag. Het minste is een recht van overpad voor de bewoners.

Dhr. Nolles (GroenLinks):

- Had als eerste gedachte dat de bewoners met Van Mesdag zouden moeten praten.
- Een tweede gedachte kwam voort uit uitspraken van de Raad van State over wanneer iets op privéterrein toch een openbare weg is. Dit sluit aan bij de vragen van de Stadspartij. Spreker vraagt het college om een gemotiveerde uitleg te geven.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Vindt dat Van Mesdag als eerste aan zet is en zegt dat het antwoord van het college op dit moment afdoende is.

Mw. Kuik (CDA):

- Sluit zich aan bij de woorden van mw. Jongman.

Dhr. Evenhuis (VVD):

- Ziet geen reden voor een ander standpunt dan dat van het college.

Dhr. Dijk (SP):

- Sluit zich aan bij de woordvoering van mw. Jongman.

Verslag 22 januari

Mw. Wilschut (PvdD):

- Sluit zich aan bij de woordvoering van mw. Jongman. De gemeente heeft geen taak dit op te lossen.

Wethouder Van Keulen:

- Zegt dat er geen andere oplossing is dan die het college heeft opgeschreven. De gemeente heeft juridisch geen poot om op te staan. Het is nooit een openbare weg geweest en volgens Van Mesdag zal het dat nooit worden. Er zijn contacten geweest.
- De weg voldoet aan de eisen die de gemeente stelt. Er hangt een bordje waarop staat waar de huizen zich bevinden. TomTom geeft de goede route weer.
- De gemeente kan niet meer doen dan al is gedaan. Het college zal ervoor zorgen dat dit punt aandacht krijgt in de reguliere contacten met Van Mesdag om te bekijken of een andere oplossing mogelijk is.

Dhr. Maat (Stadspartij):

- Reageert en zegt dat de weg volgens de Wegenwet een openbare weg is. Het eigendom van de weg is niet van belang. De gemeente heeft wel degelijk een rol.

Wethouder Van Keulen:

- Snapt het verhaal niet zo goed: als het een openbare weg zou zijn, heeft Van Mesdag niet het recht de weg zomaar af te sluiten.
- Het terugbrengen van de weg naar Engelse Kamp is geen optie. De voorliggende oplossing is adequaat. Van Mesdag laat niet blijken dat zij die weg wil afsluiten. Is er nog wel een probleem?

Dhr. Maat (Stadspartij):

- Zegt dat er verwarring is. Spreker heeft het over het stuk weg naar Engelse Kamp.

De voorzitter:

- Stelt voor dat dhr. Maat en wethouder Van Keulen buiten de vergadering om dit punt bespreken. Dit om verdere verwarring te voorkomen.

Dhr. Nolles (GroenLinks):

- Vindt dat Van Mesdag niet zomaar het recht had die afsluiting te doen. Dit werd daarom in de klankbordgroep met de gemeente besproken. Het probleem voor de bewoners is dat zij geen recht van overweg hebben op het stuk weg dat nu is aangelegd. Zij zijn dus in rechten achteruitgegaan door de afspraken van de gemeente met Van Mesdag over de weg die er lag.

Wethouder van Keulen:

- Deelt de mening van dhr. Nolles niet en ziet niet welk probleem er nog is. Het verwijderen van de toegangsweg vanaf Engelse Kamp is in overleg gegaan met de buurt, Van Mesdag en de gemeente. Van het terugleggen van die weg kan geen sprake zijn. De wethouder is bereid de vraag over de bereikbaarheid van de mensen aan de Helperlinie uit te zoeken.
- Er is geen enkele reden om aan te nemen dat Van Mesdag iets van plan is met die ontsluitingsweg zoals hij er nu ligt naar de Hereweg. Die weg is door de gemeente ingericht als gewone openbare weg.

Het onderwerp gaat als 1-minuutinterventiestuk naar de raad van 29 januari 2014.

C1. Ingekomen stukken

Er zijn geen opmerkingen.

C2. Vaststelling verslag 11 december 2013

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 18.55 uur.